

SISUKORD

15.SPORT.....	3
16.HARIDUS.....	48
16.1.Läänemaa koolieelsed lasteasutused.....	48
16.2.Läänemaa koolid.....	49
16.3.Vidruka kool	62
16.4.Haapsalu Sanatoorne Internaatkool.....	65
16.5.Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK).....	68
16.6.Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž.....	74
17.MAAREFORM.....	85
18.PLANEERING.....	86
19.MUINSUSKAITSE.....	88
20.KESKKONNAAMET.....	93
20.1.Keskkonnamõju hindamine.....	93
20.2.Maavarade kasutamine.....	94
20.3.Veemajandus.....	95
20.4.Mets.....	98
20.5.Looduskaitse.....	99
21.LÄÄNE REGIONAALNE MAANTEEMET.....	103
21.1.Liiklusregistri Haapsalu büroo.....	112
22.POLITSEI.....	115
23.PÄÄSTEAMET.....	124
24.KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV.....	130
25.TÖÖTURG.....	133
26.LÄÄNE MAKSU- JA TOLLIKESKUSE LÄÄNEMAA TEENINDUSKOHT.....	142

27.TÖÖINSPEKTSIOON.....	146
27.1.Töökeskkonna järelevalve.....	146
27.2.Tööõnnetused.....	148
27.3.Töösuhted.....	150
27.4.Teavitus- ja koolitustegevus.....	151
28.TARBIJAKAITSEAMET.....	152
29.TERVISEKAITSE.....	154
29.1.Nakkushaiguste epidemioloogia.....	154
29.2.Laste ja täiskasvanute hoolekandeesutuste, noortelaagrite, koolide ja koolieelsete lasteasutuste terviseohutus.....	156
29.3.Keskkonnatervis.....	157
30.TERVISHOID.....	161
31.SOTSIAALHOOLEKANNE.....	166
31.1.SOTSIAALSTATISTIKA (01.01.2012. aasta seisuga)	167
31.2.RIIKLIKUD SOTSIAALTOETUSED.....	168
31.3.SOTSIAALTEENUSTE OSUTAMINE MAAKONNAS.....	175
31.4.ELLUVIIDUD PROJEKTID.....	183
31.5.HAAPSALU LASTEKODU.....	184
31.6.AASTA SOTSIAALTÖÖ TEGIJA 2011.....	185
32.KIRIKUD JA KOGUDUSED.....	186

15. SPORT

Maakondlikul tasandil teostab riikliku spordipoliitikat Lääne maavalitsus. Lääne maavalitsuse juurde moodustatud spordinõukogu koordineerib ja seirab maakonna spordi arengukava tegevust, teeb maavanemale ettepanekuid harrastusspordi riiklike vahendite jaotuse kohta. Spordinõukogu töökorra kinnitab maavanem.

Sporditöö Läänemaa omavalitsustes on väga erinev, põhiliselt sõltub see antud piirkonna tegijatest. Sporditöötaja ametikoht kohalikes omavalitsustes puudub (va Haapsalu, Taebla). Paljudes omavalitsustes on sporditöö delegeeritud kohalikule spordiklubile.

Paranenud on Läänemaa spordiga tegelejate koostöövõrgustik. Spordiklubide omaalgatus on vähene. Tõene ülevaade spordiga tegelejate tegelikust arvust puudub. Spordiklubide egiidi all tegutseb Läänemaal u **3440 harrastajat**. Need on nn loetud pead. Kui arvestada seda, et Eestis tegeleb liikumisharrastusega 35% elanikkonnast, siis Läänemaal võiks **kogu harrastajate hulk olla kuni 9500 inimest**.

Läänemaa keskseks spordiorganisatsiooniks on Lääne maakonna spordiliit [Läänela](#), mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti. Spordiürituste kalenderplaanis on kajastatud kõik oluline maakonna sporditegevuses. Maakondlikke noorte spordiüritusi korraldab Läänemaa Koolisporti Liit.

Maakondlikke spordiuudiste ja sündmustega saab tutvuda [Läänemaa spordiveebis](#). Tervise edendamise valdkonnaga saab kursis olla Läänemaa spordiveebi kaudu. Eesti Spordiregistri andmetel on Läänemaal 78 spordiorganisatsiooni ja 4 spordikooli (<http://www.spordiregister.ee/index.php?maakond=4>). Spordikoolides kokku treenib 521 noort. Spordiharrastajaid on andmebaasis näidatud 2919. Maakonna treenerite registris on 56 kehtiva kutsetunnistusega treenerit.

Spordirajatiste kaardistamine on pidev protsess. Sellega on Lääne maavalitsuses tegeletud alates 2003. aasta sügisest. Toimivad rajatised on kantud ka Eesti Spordiregistri spordiehitiste andmebaasi <http://www.spordiregister.ee/ehitised.php?maakond=4>. Läänemaa spordiehitiste registris on 99 nimetust.

Aastaid on spordi vastutusvaldkond tekitanud segadust, et mis asutus mille eest vastutab. Selgituseks erinevate institutsioonide ülesanded valdkonnas.

Spordiseaduse § 2. Spordi korraldamise ja edendamise ülesanne

Sporti korraldavad ja edendavad riik, kohaliku omavalitsuse üksused ja spordiorganisatsioonid kogu rahva kehalise ja vaimse vormi, sportliku eluviisi, samuti noorte sportliku eneseteostuse eesmärgil.

§ 2¹. Maavalitsuse ülesanded spordi korraldamisel ning edendamisel

1) Maavalitsuse haldamisel olevate spordiehitiste kasutamist korraldab maavanem, kes loob tingimused spordi üldiste arengusuundade elluviimiseks ning esitab koostöös kohaliku omavalitsuse organitega ettepanekuid spordialaste riiklike finantseerimis- ja investeerimisprogrammide väljatöötamiseks.

2) Maavanem moodustab maavalitsuse juurde nõuandva organina spordinõukogu. Nõukogu töökorra kinnitab maavanem.

Lääne maavalitsuse juurde moodustatud spordinõukogu on kinnitatud maavanema 02.03.2010 korraldusega nr 48 (11 liiget):

http://www.laanemaa.ee/files/Documents/SN_kooseis_korraldus2010.pdf

Spordinõukogu töökorra on maavanem kinnitanud 19.05.2006. a korraldusega nr 80: <http://www.laanemaa.ee/?id=5420>

Lääne maavalitsuse nõuniku ülesanded spordi alal on:

- korraldada riigi kehakultuuri- ja spordipoliitika elluviimist maakonnas;
- koordineerida maakonna tervisespordi programmi elluviimist;
- korraldada maavalitsuse spordialast koostööd ministeeriumide ja teiste valitsusasutuste, maakonna kohalike omavalitsuste, koolide ja spordiorganisatsioonidega;
- osaleda spordialase riikliku statistika koostamisel, analüüsida kehakultuuri ja spordi ning kehalise kasvatusel olukorda maakonnas;
- nõustada maakonna kohalikke omavalitsusi, lasteasutusi ja spordiorganisatsioone spordiküsimustes;
- osaleda maakonna spordialaste riiklike finantseerimis- ja investeerimisprogrammide väljatöötamisel;
- osaleda maavalitsuse spordinõukogu töös, esindada maavalitsust spordiorganisatsioonides, koordineerida Läänemaa kehalise kasvatusel ainenõukogu tööd;
- viia läbi järelevalvet spordivaldkonna programmidele ja projektidele kultuuriministeeriumi poolt eraldatud vahendite sihtotstarbelise kasutamise üle maavanema antud volituste piires.

Maakonna arenduskoda

Maakonna arenduskoda on maavanema juurde moodustatud nõuandva õigusega organ maakonda puudutavate regionaalpoliitiliste otsuste tegemiseks ning oluliste kohalike majandus- ja sotsiaalpartnerite kaasamiseks. Arenduskoja tegevuse eesmärk on laiapõhjalise osaluse tagamine maakonna arendustegevuse kavandamisel ja korraldamisel.

Eri valdkondade kohta ülevaate saamiseks ning informatsiooni pidevaks aktualiseerimiseks on arenduskoja koosseisus kümme teemakoda.

Spordi teemakoja ülesanneteks on:

- valdkondliku arengukava koostamine ning selle elluviimise korraldamine maakonnas;
- valdkonna teemade kajastamine maakonna arengustrateegias;
- strateegias määratud põhimõtete järgimine vastavas valdkonnas;
- valdkonna arenguvajaduste ja arenguvõimaluste jälgimine ning vastavusse viimine;
- valdkonna arenguks saadaolevate ressursside maksimaalne ärakasutamine valdkonna arengu huvides;
- valdkonna prioriteetide määramiseks ja investeeringu kava kinnitamiseks ettepanekute tegemine;
- valdkonna arengustrateegia koostamise ja maakonnaplaneeringu kaasajastamise protsessis osalemine;
- infopäevad kaks korda aastas, arengukava seire.

Spordiseaduse § 4. Spordiorganisatsioonid

Spordiorganisatsioonid käesoleva seaduse mõistes on:

- 1) **spordiklubi** – eraõiguslik juriidiline isik, mille põhitegevus on spordi arendamine;
- 2) **maakonna spordiliit** – maakonnas tegutsevate spordiklubide ühendus, kes rahvusliku olümpiakomitee liikmena esindab maakonna sporti ja kellel on ainuõigus korraldada maakonna meistrivõistlusi ja anda vastavaid tiitleid.

Lääne Maakonna Spordiliit Läänela

Maakonna spordiliidu ülesanded on järgmised:

1. Maakonna sporditegevuse korraldamine ja koordineerimine

- Maakonna tervikliku võistlussüsteemi kujundamine ja võistluste korraldamine;
- maakonna meistri- ja karikavõistluste korraldamine;

- maakonna suve- ja talimängude ning teiste regionaalsete mängude korraldamine;
- liikumisharrastust stimuleerivate ürituste korraldamine ja koordineerimine (liikumisharrastuse ürituste sarjad);
- ühisprojektide kavandamine ja elluviimine;
- maakonna iga-aastase spordikalendri koostamine ja väljaandmise korraldamine;
- osalemine maakonna sporditegevuse finantseerimise põhimõtete väljatöötamisel;
- maakonna spordiorganisatsioonide ja haridusasutuste abistamine ja nõustamine sporditöö korraldamisel;
- nõupidamiste, seminaride, õppepäevade ja täienduskoolituste korraldamine oma töövaldkonnas (klubide juhid, treenerid, kehalise kasvatuses õpetajad, kohalike omavalitsuste /KOV/ sporditöötajad, harrastajad);
- maakonna aasta parimate sportlaste, treenerite, aktivistide ja spordiklubide valimise korraldamine;
- üleriigilise treenerite kutsekvalifikatsiooni süsteemi elluviimisele kaasaaitamine;
- nõutavate aruannete tähtaegne esitamine.

2. Koostöö arendamine

- **maakonnasiseselt** – koostöö maavalitsuse, maakonna spordi- ja tervisenõukogu, maakonna tervise(südame)toa, kohalike omavalitsuste ja nende liiduga, koolide ning spordiorganisatsioonidega;
- **üleriigiliselt** – koostöö Kultuuriministeeriumi, Eesti Olümpiakomitee, Eestimaa Spordiliidu Jõud, Eesti Koolispordiliidu, ühenduse Sport Kõigile, spordialaliitude ja teiste spordiorganisatsioonidega.

3. Infokeskuse loomine

Maakonna spordiliit töötab infokeskusena kõigi maakonna spordiorganisatsioonide ja sporditöötajate (kehalise kasvatuses õpetajad, treenerid, spordiklubide töötajad jt) ning sportlaste, spordiveteranide, harrastajate, kohtunike, toetajate ja kõigi teiste spordihuviliste jaoks.

- Kodulehekülje omamine, sisustamine ja täiendamine;
- spordivõistluste materjalide (kalenderplaanid, võistlusjuhendid, võistlusprotokollid võistlusmäärused jt) koondamine, koostamine, tutvustamine ja säilitamine;
- spordiliidu tegevusega seotud dokumentide ja ülemaakondlike võistluste võistlusprotokollide arhiveerimise kindlustamine;

- tihe koostöö Eesti Spordiregistri väljaarendamisel (spordiklubide jt spordiorganisatsioonide andmebaas, spordirajatiste ja tervisespordiradade registri pidamine, treenerite ja kehalise kasvatuse õpetajate andmebaasi pidamine);
- koostöö maavalitsusega;
- info andmine (noor)sportlaste terviseuuringute korraldamise kohta;
- Eesti Olümpiakomitee (EOK) jt organisatsioonide poolt välja antud spordi- ja liikumisharrastuse teabekirjanduse omamine ja tutvustamine, spordiraamatukogu väljaarendamine;
- liikumisharrastuse vajaduse igakülgne teavitamine maakonna elanike hulgas, „Tervisesportlane, testi ennast!“ elektroonilise süsteemi tutvustamine www.trimm.ee;
- liikumisharrastuses osalejate nõustamise korraldamine.

Spordiklubid

Spordiklubide register asub veebiaadressil <http://www.eok.ee/klubideregister/index.php?maakond=4>

Klubid tegutsevad vastavalt põhikirjalistele eesmärkidele.

Maakonnas on 2011. aasta lõpu seisuga registris 78 klubi. Tegutsemise on peatanud 7 spordiorganisatsiooni.

Läänemaa Koolispordi Liit

Toimib põhikirjaliste tegevuste järgi.

- Läänemaa Koolispordi Liit ühendab Läänemaal üldhariduskoolide spordiklubisid jt koolispordiga tegelevaid ühendusi koolispordi edendamiseks ning sellealase tegevuse koordineerimiseks.
- Liit määratleb koolisporti kui sportlikku tegevust koolis, koolidevahelisi võistlusi ning teisi sportlikke üritusi, mis toimuvad kooli juhtkonna poolt heakskiidetud kujul.
- Korraldab koolidevahelisi võistlusi maakonnas.
- Paneb kokku võistluskalendri.

Läänemaa spordikoolid (4)

Spordiseaduse § 5. Spordikool

Spordikool on huvikooli seaduse või erakooliseaduse alusel tegutsev asutus.

Läänemaa Spordikool (http://www.laanesport.ee/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=101&Itemid=156)

Kaheksa spordiala (jalgpall, kergejõustik, korvpall, lauatennis, laskmine, maadlus, ujumine, vehklemine).

Haapsalu Purjespordikool (loodud 2008)

Haapsalu Noorte Huvikeskus (võimlemine) <http://www.haapsalunoor.ee/index.php?id=0,81,0,0,1,0>

Haapsalu Tennisekool (loodud 2010)

Omavalitsused

Spordiseaduse § 3. Spordi korraldamine vallas ja linnas

Vallal ja linnal on kohustus:

- 1) määrata kindlaks oma haldusterritooriumil spordiks vajalik maa-ala;
- 2) kinnitada spordiorganisatsioonide valla- või linnaeelarvest toetamise tingimused, kord ja taotluste vormid ning vajaduse korral näha ette omaosaluse tingimused toetuse saamiseks;
- 2¹) toetada eelarveliste vahendite olemasolu korral oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd;
- 3) tagada munitsipaalkoolides tingimused kehalise kasvatus tundide läbiviimiseks ja soodustada spordiharrastust koolides, spordikoolides ning noortelaagrites;
- 4) määrata oma haldusterritooriumil spordi korraldamisega tegelev teenistuja või määrata need ülesanded mõnele teisele valla või linna ametiasutuse teenistujale;
- 5) informeerida spordiehitise otstarbe muutmise kavatsusest maavalitsust ja Kultuuriministeeriumi.

Mida meenutada aastast 2011

Lääne maakonna tervisespordikeskuse – Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arengud

Palivere valgustatud rada avati suusapeoga

Laupäeval, 15. jaanuaril avati Paliveres valgustatud suusarada. Avamispeole oli tulnud vaatama, kuulama ja suusasõiduuskust näitama kokku umbes 80 inimest.

Üritus algas rongkäiguga autoparklast. Kõige ees suusatasid maavanem Neeme Suur ja Taebla vallavanem Ülle Erman. Liiguti koos stardijoonele, rivistuti ja peeti kõnesid. Ülle Erman oli rõõmus, et Taebla valda on rajamisel maakonna üks olulisemaid liikumisharrastuse rajatisi. Neeme Suur rõhutas rajajate tahet asjaga vabatahtlikkuse alusel tegeleda. Ülle Lass tänas projektijuhte, rahastajaid ja kõiki abilisid, kes Palivere arendamisele kaasa on aidanud. Suur tänu kuulub talgutel osalejatele, kelle abiga tehti sügisel ära palju tööd.

Suusapeol anti üle Läänemaa spordipreemia, selle sai Juhan Lukk, kelle panus liikumisharrastuse arendamisele on ülioluline. Ta on Palivere liikumisradade tõeline hing.

Juhan Lukk (vasakul) oli ka hea stiilinäide aastatetagusest suusamoest

Valgustatud rada avati lindi läbilõikamisega Lääne maavalitsuse, Taebla valla, suusaklubi Sula ning SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskuse poolt.

Soojendusvõimlemise järel suundusid matkajad rada vaatama. Korraldajatele teadaolevalt läbis matkaraja ning sai usina osaleja tunnistuse koos šokolaadimedaliga 62 liikujat.

Stiilseim finišeerija võistlusel oli Aivar Leht. Lastevõistluses olid võitjad kõik. Naistest oli parim Kelly Klippberg ja meestest Tarvi Viik.

Valgustatud raja ehitust aitasid finantseerida SA Eesti Terviserajad, Kultuuriministeerium ja Taebla vald. Palivere arengutega saab tutvuda <http://paliverekeskus.eu> veebilehel.

Rattaspordihuvilistele toimus koolituspäev Palivere liikumisradadel 6. mail

Kuidas projekt sündis?

Teadlikum spordisõber ja ka erinevate ürituste võistluste korraldajad on märganud, et inimeste põhioskused erinevatel spordialadel on ebapiisavad. Spordirõõmu asemel võib kergesti saada hoopis väikesema või suurema sporditrauma. Mõnedki spordisõbrad aga jätavad radadele hoopis tulemata, sest tunnistavad, et ei oska ja ei tea kuidas turvaliselt suusatada, rattaga sõita või tegeleda mistahes alaga. Marimetsa Kapi rattasarja korraldajate tagasisidest tulenevalt on enamik rattasarjal osalejaid mehed, vaja on motiveerida ja toetada just laste, noorte ja naiste osalemist.

Läänemaa ainuke „mägi“ annab võimaluse jagada õpetusi ja oskusi erineval maastikul. Projekti käigus tutvustatakse spetsialistide poolt piirkonnas enamharrastatavate spordialade põhitõdesid, mis üheskoos ka praktiliselt läbi tehakse.

Rattakoolitus Paliveres üllatas huviliste arvuga

Reedel, 6. mail toimus Paliveres rattasportihuvilistele teoreetiline ja praktiline koolitus. Osalejaid oli 39.

Koolitaja Raido Kodanipork tutvustas huvilistele, kuidas ratast valida, kuidas riietuda vastavalt ilmale ja üritusele, millised peaksid olema kaasasolevad olulisemad abivahendid. Saadi teada, miks võiks olla ühes "antikramp" kreem ja kuidas iga matkamees saab rattakummi parandamisega hakkama kahe minutiga.

Osalejad kuulasid hoolega nõuandeid jõuvarude jagamise kohta rajal

Õpiti sõitmist erinevatel pinnastel.

Nõuandeid saadi ka tõusude ja laskumiste võtmiseks. Harjutati usinasti

Koolituste korraldamist toetavad Hasartmängumaksu Nõukogu ja Taebla vald. Koolitusi korraldab SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus.

Meie koolitaja Raido Kodanipork alustas oma sportlasteed korvpallitreeningutega. Jalgrattasporti hakkas harrastama 1985. aastal.

1992. aastal saavutas ta Barcelona OM-il ühisstardiga sõidus (194,4 km) 9. koha. Võistelnud Prantsusmaa ja Hispaania klubides. Aastast 2003 on töötanud Arctic Sport Clubis rühmatreenerina. Meie koolituselt startis ta Lõuna-Eestisse, kus 7. mail sai Rõuge rattamaratonil 4. koha.

Projekti "Spordisõbra ABC" teine koolituspäev oli jooksu ja kepikõnniga

Koolitaja Renè Meimer on Tallinna Ülikooli lektor ja spordi ning liikumisharrastusega tegelenud juba üle 50 aasta. Ta on töötanud ka treenerina (kahevõistluses, Allar Levandi esimene treener). On harrastanud murdmaasuusatamist, suusahüppeid-kahevõistlust, pikamaajooksu (Eesti meister maratonis) ning triatloni (läbinud Hawaii Ironmani). Momendil tegev ka Eesti Kepikõnni Liidu juhatuses ning tegeleb selle ala koolitusega.

Koolitaja käimiskeppidest rääkimas

V Pikajala rattakross toimus pühapäeval vihmast libedal ja porisel rajal

Palivere turismi- ja tervisespordikeskuses toimuva Marimetsa Kapp 2011 V Pikajala rattakrossi ettevalmistustööd algasid juba kuu varem juurdesõidutee laiendamise ja parkimisala korrastamisega. Juba juuni algusest alustasid suusaklubi Sula liikmed Juhan Lukk, Kiur Klippberg ja Almer Kängsepp rattaraja puhastamist lume tõttu mahalangenud puudest ja raiejäätmetest. Ettevalmistustööde käigus eemaldati rajalt kümneid mahalangenuid puid,

niideti mitmeid kilomeetreid rattarada, paigaldati rajatähiseid, piirdeid ja suunaviitasid, mis nõudis korraldajatel lugematu arv tunde vabatahtlikku tööd.

Juba teist korda osalevad Marimetsa Kapp 2011 rattavõistluse sarjas 1,8 km rajal kuni 10-aastased tüdrukud ja poisid, keda oli 3 osalejat enam kui Märjamaal. Üldjoontes lihtsal lasterajal on üks kiire langus, millele järgneb järsk liinialune tõus, kus enamikule osalejaist muutus tema truu kahe rattaline sõber ootamatult jonnakaks ja ei tahtnud alluda omaniku tahtele mäest üles minna. Pealtvaatajate ja vanematest fännide ergutuskoori saatel lõpetas 10-aastastest tütarlastest esimesena Anett Pajur Nissan Pro Shop Teamist Harjumaalt ja sama vanade poiste seast tuli võtjaks Kristhen Grossmann Pärnu JSK Ravest, kes sai kaela ehtsa tammepärja. Kohalike poolehoid kuulus vaieldamatult üldjärjestuses teisena üle lõpujoone tuisanud Karel Kängsepale SK-st Sula ja tütarlaste hulgast osutus Läänemaa parimaks Martina Muld SK-st Sula.

Hetk enne laste starti

Põhisõidu stardijoonel kogunes arvukalt nimekaid rattasõidu harrastajaid, sealhulgas ka mitmeid tuntud nimesid jalgrattaspordi maailmas. Kohtunikud pidid I stardigrupi lubama mitmeid uusi Marimetsa Kapp sarjas osalejaid, nende hulgas ka luurele tulnud rattureid rattaklubist CC Rota Mobilis, kes omale nime teinud Elioni rattamaratonide sarjas. Õhus oli pinget ja ärevust nii osalejate kui korraldajate poolel. Stardipaigu kõlades tuiskas ratturitevägi rajale ja juba raja esimesel kilomeetril pidi kummi purunemise tõttu katkestama Läänemaa parimaid rattureid, jalgrattaklubi (JK) Paralepa võistleja Ailar Ladva ja veidi hiljem Üllar Petrovitš JK-st Paralepa. Liinialune esimene järsk tõus meenutas sipelgapesa, mis täis sagimist ja trügimist. Kohe venis ratturite rivi pikaks, mida süvendasid veelgi esmakordselt läbitav nn “trepitõus” ja kohe järsak kurviga vasakule ning pikk tõus stardipaika, millele järgnes kiire laskumine “kelgumäelt”. Raja väga tehniline teine kilomeeter eraldas kiiresti “sikud lammastest” ja asfaldilõigule jõudes olid liidrid kaugel ees. Vihmasadu aina tugevnes ja rada muutus kiiresti libedaks ning nõudis võistlejatel täit tähelepanu ja nii mõnigi leidis end “maoli maast”. Raja libedusest andis tunnistust ka liidriks oleva krossitsikli sillalt jökke kukkumine, kuid õnneks midagi väga hullu ei juhtunud.

Marimetsa Kapp 2011 V Pikajala etapi rattakrossi üldvõit läks napilt 11 sekundiga järgnevate ees esmakordselt juunioride klassi kuuluvale Sten Saarnitsale (Serviti Põlvamaalt). Teisena ületas lõpujoone Janari-Joel Jõessaar klubist CFC ja 11 sekundiga kaotas talle Marimetsa Kapp sarjas esmakordselt osalev Ravshan Balgabajev klubist XC Sport. Parim läänlane oli üldjärjestuses 19. Üllar Krautmann, kes kaotas võitjale 6,12 minutiga ja pärjati Läänemaa meistrimedaliga. Temale järgnes 4 sekundilise vahega üldjärjestuse 20. Anar Laur (Raadio Uuno) ja Läänemaa pronks üldjärjestuse 33. Kaivo Lomper (JK Paralepa).

Naiste arvestuses 2,06 minutiga järgneva ees kordas oma Marimetsa Kapp 2010 Pikajala etapil saadud võitu Maarja Kuuskvere (TÜSK Tartumaalt), olles üldjärjestuses 59. kohal, talle järgnes Signe Parm (Extreme Sport) ja kolmandana suusatajana tuntud Hiie Laimets (SK Jõulu Pärnumaalt). Läänemaa meistriks tuli naistest üldjärjestuses 76. Meeli Laos Kirblast, Läänemaa hõbe üldjärjestuse 107. Egne Lappmaa SKst Sula, pronksmedal Kadri Lukk SKst Sula.

Daamide N40 arvestuses kordas Märjamaa etapi võitu Läänemaa kuld Margis Sein JKst Paralepa, üldarvestuse teine koht Anneli Sinirand ning etapi arvestuse kolmas Läänemaa hõbemedal Piia Jaaksoole ja pronksmedal Anu Koorem SKst Sula.

Meesveteranide M45 klassi Märjamaa etapil saadud võitu kordas üldarvestuses 12. kohale tulnud Aigar Saarnits (SK Serviti, Põlvamaa), teiseks tuli Marimetsa Kapp mitmekordne võitja Igor Tarassov ning kolmandaks, ühtlasi Läänemaa meister meesveteranide klassis, Agu Lehemaa (JK Paralepa). Läänemaa hõbemedal läks seekord Agu Simulaskile ja Läänemaa pronks Mart Schröderile (JK Paralepa).

Neidude N16 klassi võit ja üldjärjestuse 118. koht kuulus Ele Siimsonile (Jaan Kirsipuu Jalgrattakoolist CFC), jättes teiseks Kelly Klippbergi (SK Sula), kes oli ka Läänemaa meister ja kolmas koht kuulus Marimetsa Kapp Märjamaa etapi võitja Ebe Siimson (CFC rattaklubi).

Noormeeste M16 arvestuse parim ja üldjärjestuses kõrgel 21. kohal oli Kirill Tarassov (KJK Harjumaalt), temale järgnes nabi 4-sekundilise kaotusega Henri Pihlak samuti KJK, ühtlasi Läänemaa meister, ning kolmandana Jürgen Leega Läänemaa hõbe.

Poeglaste M13 vanuseklassi võitis Aaron Otto Stalde CFC rattaklubist, olles üldarvestuses 88. kohal, talle järgnes Erik Muck CFC ja kolmas Oviar-Gregor Annus JSKst Rave Pärnumaalt. Läänemaa parim oli üldjärjestuses 162. Hugo Reian Hülp.

Tütarlaste N13 vanuseklassis kahjuks seekord osalejad puudusid, kas oli siin põhjuseks kehva ilmastik või liialt raske ja tehniline rada, selgub hooaja lõpul kokkuvõtteid tehes.

Marimetsa Kapp 2011 maastikurattasarja V Pikajala etapp on seekord ajalooks saanud. Rõõmu teeb osalejate-lõpetanute arvu kasv 23% võrreldes eelmise aastaga. Finišijoone ületas 190 ratturit, noorte osakaal oli 25% lõpetanutest ning kasvas ka läänlaste osakaal.

Siinkohal tänud V Pikajala etapi korraldamist toetanud Taebla vallavalitsusele, Spordiliidule Läänela, jalgrattaklubile Paralepa, suusaklubile Sula, spordiklubile Palivere, EAS kohaliku

omaalgatuse programmile, Kultuurkapitali Läänemaa Ekspertgrupile, Sihtasutusele Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus, Motoklubile Lääne ja Lääne maavalitsusele. Tänu kindlasti kümnetele vabatahtlikele abilistele Taebla vallast ja kaugemalt, kes suppi jagasid, rada turvasid, parkimist korraldasid ja igati kaasa aitasid V Pikajala rattakrossi korraldamisel.

V Pikajala rattakrossi tulemused ja info: <http://www.paralepa.ee> ja www.sula.ee .

Pildigalerii: <http://paliverekeskus.eu>

Suur orienteerumise ja matkamise päev pakkus põnevust ja looduse ilu

Palivere metsaalune oli kolmapäeval, 31. augustil sagimist täis. Inimesi tormas igas suunas – kes rahulikumalt, kes mitmekesi ja mõnel jälle oli väga kiire – kaart ja kompass käes. Selline pilt võis avaneda nendele, kes jõudsid peale kella viit.

Selge: kell 16 oli alanud suur orienteerumise ja matkamise päev.

Õhtupooliku esimene ettevõtmine oli orienteerumise ABC koolitus. Teadmiste omandamine orienteerumise valdkonnas oli üks osa suurest projektist „Spordisõbra ABC“. Kuulama oli tulnud ligi 35 inimest!

Koolitaja, legendaarse orienteerumisõpetaja Arne Kivistiku abiga õpiti selgeks orienteerumistehnika ja liikumistee valimine

Fotod: Ülle Lass

Nüüd teavad osalejad, et mingi teekonna alustamisel peab vastu võtma neli otsust: kus ma olen, kuhu tahan minna, kustkaudu lähen ja kuidas lähen. Selleks omandati Palivere orienteerumise õpperajal orienteerumistehnika elemente, räägiti orienteerumisvahenditest ning tehti selgeks, mis on orienteerumisrada.

Koolitusel osalenutega oli väga rahul ka koolitaja: „Need, kes tuuakse nõ sunniga koolitusele, neid ei huvita ... tänased aga kuulasid väga huviga. Nad ju ise tahtsid tulla!“

Pärast supipausi sättis umbes 60 inimest ennast võistkondlikule seiklusrajale. Seiklusrada koosnes kaheksast kontrollpunktist, kus tuli täita erinevaid ülesandeid õhupüssi laskmisest kuni taimede tundmiseni välja. Osalejate arvates andis ülesannete täitmine orienteerumisele vürtsi ja süstis nii mõnessegi motivatsiooni alaga edasi tegeleda. Paljud olid üllatunud, et

orienteerumine võib nii põnev olla. Selgus tõesti, et orienteerumine spordina on elamuslik, tervislik, seltskondlik, rakenduslik ja suhteliselt odav...

Rada läbiti elektroonilise ajavõtuga. Selle tee julges ette võtta 8 võistkonda.

Näoilmete põhjal võiks kõlada nii: mis sest et me ei saanud auhinnalist kohta. Puhas osalemisrõõm! HKHK lustlik võistkond

Foto: Ülle Lass

Seiklusraja läbis kõige kiiremini võistkond KELLUKE (Kadri Lukk, Rasmus Romeo Truuver, Martina Muld, Karolin Kängsepp, Karel Kängsepp) ajaga 41.11.

Teise koha saanud võistkond Pikajala viitsis ka poseerida

Foto: Ülle Lass

Giid Hille Viigipuu oli ette valmistanud huvitava matkaraja, millest eriti vaimustus kõigile tuntud fotograaf Arvo Tarmula: „Milline loodus, milline rada ... tõenäoliselt ei oska ma enam kunagi ise selle suure kivi juurde üksi minna!“. Arvo Tarmula tegi ettepaneku teha huvilistele spetsiaalsed lühikesed matkarajad kaartidena ja looduse tutvustustega erinevatel aastaegadel, et inimesed saaksid ka üksi metsas osa kõigest, mida siin leida on, seda siis nii sügisel, talvel, kevadel kui suvel. Loodusmatkajate ülesanne oli muuhulgas ka loodust pildile

saada. Fotodest tehakse sügisene rändnäitus Paliveres ja Taebblas. Parimad auhinnalised fotod valitakse välja hiljemalt 15. septembriks.

Loodusmatkajad olid ka tunnistajaks Palivere orienteerumise püsiraja avamisel

Foto: Ülle Lass

Taebbla vallavanem Ülle Erman soovis orienteerumise eestvedajatele jaksu ja löikas läbi lindi. Peatselt on võimalus kõikidel huvilistel ise püsirada proovida.

Juba kirjapandule lisaks toimus ka orienteerumiskolmapäevak ning lapsed said proovida nööriada.

Suure orienteerumise ja matkamise päeva korraldasid SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus ning Läänemaa orienteerumisklubi Okas.

Orienteerumise koolitust rahastasid Hasartmängumaksu Nõukogu, Kultuurkapital ja Taebbla vald. Võistkondlikku seiklusmatka ja loodusmatka toetas Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) ja Taebbla vald.

Palivere liikumisrajad valmistuvad talve tulekuks

Palivere liikumisrajad valmistuvad talve tulekuks. Tehtud ja käimas on mitmed tegevused ja ettevõtmised, küll projektide toel, küll ilma.

7. oktoobri pärastlõunal tegi Palivere terviseradadel koos kümnekonna kohalikuga talgutööd 55 Swedbanki töötajat. Swedbanki töötajad olid Palivere mõisas koolitusel ja kella 15–18 ühinesid nad talgulistega.

Talgulised olid jagatud eri rajalõikude vahel kaheksasse töögruppi. Põhitöök oli raiejäätmete koristamine ja radade tasandamine. Koristati ka laste lumelaua-, kelgu- ja lumerõnganõlva. Nõlvalt sai septembris mets maha võetud ja kännud välja juuritud, nüüd oli vaja nõlva siluda. Kokku tehti tööd 186 talgutundi.

Uus kahetasandiline kelgumägi saab talveks valmis. Foto: Mati Kallemets

Palivere „keskuse“ arendajaks on SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus. Kaasa aitavad partnerid suusaklubi Sula ja orienteerumisklubi Okas.

Mägi sai valmis novembris, enne lume tulekut! Foto: Mati Kallemets

Projekti käigus paigaldati ka videovalve. Praegu stardiplatsina ja parklana kasutatav ala tuli turvata. Nüüd on kõik liikumised Pikajalamäe hüppemäe taga nähtavad. Videosalvestisi jälgib hetkel 4 inimest. Kasutajasõbralike liikumisradade projekti toetab Leader programm.

PILTUUDIS

Noored suusatajad tegid parasjagu sügistreeningut ja sätsisid ennast koos Andrus Veerpaluga pildile Foto: Ülle Lass

22. septembril külastas Paliveret kahekordne murdmaasuusatamise olümpiavõitja ja maailmameister Andrus Veerpalu.

Eesti läbi aegade edukaima olümpiamängudel osalenud meessportlase eesmärgiks on kaardistada sihtasutuse Eesti Terviserajad projekti raames Eesti tervise- ja liikumisradade olukorda.

Veerpalule oli üllatav see, et Palivere metsas on peidus nii huvitavate tõusude ja laskumistega liikumisradu. Kuna suusakuulsus on oma elus näinud sadu erinevaid radasid, siis polnud meie rajaskeemi selgekssaamine üldse raske. 5 km raja läbi kõndinud, oli mehele kõik selge, mismoodi meie rajad Paliveres kulgevad.

Spordivaldkond 2011

Meenutame Palivere maratoni

22. jaanuaril toimus Palivere VIII suusamaraton. Edukalt läbis selle 63 suusasõpra.

Otepää MK etapi saatel (kõlaritest ja arvutiekraanidelt) said ka siinsed suusasõbrad sama tunnet maitsta ning kaasaelajad sama rõõmu tunda.

Esimesed "maratoonlased" on juba ammu minema tuisanud

Palivere VIII suusamaratoni võitis Norman Pirk. Teine oli Taavi Lehemaa. Kolmas Viljandimaalt Läänemaa noorsportlastele konkurents toonud Taavi Kõvatomas.

Meesveteranidest tegid tugeva etteaste Agu Lehemaa, Toivo Juhansoo ning Mati Kallemets.

Naiste parim oli Pärnumaa neiu Hiie Laimets. Teiseks sõitis ennast tõusva arengu teel olev noorsportlane Kelly Klippberg. Kolmandaks tuli Egne Lappmaa.

Naisveteranide parim oli Raplamaalt pärit Rutti Räbovoitra, teine alati töökas Anu Koorem ning kolmas alati andekas Linda Pärnpuu.

Sarnaselt Eesti suurimale maratonile pakuti ka siin kõigile lõpetajatele A Le Coq-i poolt välja pandud sooja õlut. Läänemaa parimaid tunnustati Hawaii Expressi poolt välja pandud kinkekaartidega. Kuna Läänemaalt oli seekord naisveteranide klassis esindatud vaid kaks osalejat, sai kinkekaardi kolmas esindaja selles vanuseklassis, selleks oli Rutti Räbovoitra.

Vapralt maratoni terves pikkuses ainsana klassikalises tehnikas läbinud ja maratoni mitmekülguse sellega taganud Tarmo Ollema pälvis eripreemia (raske retke) raamatu "Ehh, Uhhuduur: Kõik on võimalik kuni pole tõestatud vastupidist" näol.

Avati universaalhall

Uue universaalhalli (rahvasuus tennisehalli) pidulikule avamisele oli tulnud paarsada spordihuvilist. Kaja Ladva ja Kadri Kaljuvere treeningrühmades käivad noored kergejõustiklased näitasid kokkutulnuile oma oskusi kõrgushüppes. Seejärel lausus tervitussõnad Haapsalu linnavolikogu esimees Jaanus Karilaid. Eesti Tennisliidu president Urmas Sõõrumaa andis spordibaaside juhile Tarmo Tuisule üle liidu tennisebaaside B kategooria sertifikaadi (antakse baasidele, kes omavad nii sise- kui ka välisväljakuid). Aselinnapea Peeter Vikman tänas ehitajaid tänukirjaga. Õnnitlejate seas olid ka maavanem Neeme Suur ja riigikogulane Lauri Luik. Seejärel näitasid mänguklassi meie mängijad Mari

Mahoni ja Marek Turu ning siis tuli päeva nael – Kaia Kanepi-Urmas Sõõrumaa *versus* Mari Mahoni-Sulev Saareväli. Võit oleks jäänud igal juhul Haapsallu, kuna mõlemas segapaaris osales läänlasi.

Läänemaa XVII talimängud võitis Taebla

Taebla kogus 88 punkti (esikoht suusatamises, teatekelgutamises, uisutamises ja mälumängus), Haapsalu kogus teisena 83 punkti (esikoht lauatennisel, kabes ja males) ja Ridala kolmandana 79 punkti. Neljas oli Nõva 76 punktiga (võitis saalihoki ja juhtkonnavõistluse), viies Oru 71 punktiga (võitis koroonat) ja kuues 67 punktiga Noarootsi. Tubli 9. kohaga üllatas Vormsi. Osales 11 omavalitsust, Martna loobus. Suusasprindis osales 78 suusatajat, uisutajaid oli 52 ning teatekelgutamises kaheksa 6-liikmelist võistkonda. Kokku osales mängudel 276 harrastussportlast.

Oru kool laskmises Eesti kolmas põhikool

Eesti Koolisporti Liidu laskmise meistrivõistlustel osales Läänemaalt 5 kooli. Võistlused oli individuaalsed ja võistkondlikud. Võistkonnad jagunesid omakorda põhikoolideks (võistkonnas 4 laskurit) ja gümnaasiumiteks (võistkonnas 8 laskurit). Distantis oli 10 meetrit, iga kooli laskur laskis tuge kasutades õhupüssist 20 lasku ja tulemused liideti. Meie maakonna koolidest sai kõige tublima tulemuse Oru kool, tulles põhikoolide arvestuses tublile kolmandale kohale 757 silmaga. Võistkonna head tulemust aitasid sepiatada Kaitlyn Lääts, Silver Loorens, Martten Tiitsma, Kristjan Tiitsma ja nende juhendaja Andres Kampman. Võitis Ardu kool (Järvamaa) 775 silmaga ja teine oli Kaiu põhikool 760 silmaga. Uuemõisa algkooli esindus tuli kuuendaks (juhendaja Arne Taal) ja Haapsalu linna algkool üheksandaks. Gümnaasiumide arvestuses oli esikolmik lisaku, Ülenurme ja Elva gümnaasiumid. Meie maakonna koolidest tuli Wiedemanni gümnaasium kuuendaks ja Haapsalu gümnaasium seitsmendaks. Individuaalarvestuses tuli meie maakonda kaks medalikohta. Tüdrukute arvestuses tuli kolmandaks Elina Laas (Haapsalu gümnaasium) 153 silmaga ja poiste konkurentsis teiseks Kristjan Tiitsma (Oru kool) 171 silmaga. Esikoha võitnud Rapla poisile kaotas ta 3 silmaga, kuid samas edestas kolmandaks tulnud paidelast 1 silmaga.

Katrina Lehis võitis EM-il hõbemedali

Austrias Klagenfurtis jätkuvatel kadettide EM-il alistas Katrina veerandfinaalis torgetega 15:11 Florina Plachta (Saksamaa), poolfinaalis Coraline Vitalise (Prantsusmaa) 14:13. Finaalis tuli vastu võtta kaotus noorte olümpia- ja maailmameistrilt Alberta Santucciolt 8:15.

80 aastat tagasi sündis Haapsalu kauaaegne laskmistreener Ilmar Randma

Ilmar Randma sündis 18. aprillil 1931. aastal Lääne maakonnas Puise külas Karja-Jaagu talus.

Lõpetas 1959. aastal Haapsalu 1. keskkooli ja 1953. a Leningradi sõjakooli.

Laskmispisikuga nakatus Ilmar 50. aastatel, kui ta oli aastatel 1954–1970 Haapsalu keskkoolis sõjalise algõpetuse õpetaja. Samal ajal asus ta ka juhendama koolinoorte laskmisringi, mis tegutses tollaegses Pioneeride majas. 1960. aastast tulid tema õpilastelt esimesed Eesti noorte MV esikohad (Ene Engman). Jätkuv edukas esinemine Eesti tasemel andis võimaluse 1966. aastal luua Haapsalu rajooni LNSK-s laskmisosakonna ja jätkata seal tööd laskmistreenerina.

Ta täiendas ennast aastatel 1973, 1978 ja 1984 Tartu Riiklikus Ülikoolis kehalise kasvatuse õpetajate ja treenerite kursustel.

Laskmistreeneri tööd tegi Randma kuni 1988. aastani, kui kurvad sündmused tema perekonnas sundisid teda treeneritööst tagasi tõmbuma (surid ema ja abikaasa, isa jäi voodihaigeks). Pärast kolmeaastast pausi tuli ta ometi veel kord abiks ja töötas noortetreenerina kuni aastani 1999.

Oma viimased eluaastad veetis ta oma sünnikohas Karja-Jaagu talus, kus 2001. aasta septembris sai temale antud aeg otsa.

Randma õpilased on saavutanud arvukalt medaleid Eesti noorte, juunioride ja täiskasvanute tasemel. Edukamad tulid headele auhinnalistele kohtadele endise NSVL-i tiitlivõistlustel. Parimate saavutusteni on jõudnud aga Gennadi Karine, kes kuulus omal ajal NSVL-i koondisse.

Ilmar Randma on kõigile õpilastele meelde jäänud kui väga tark ja huvitava jutusoonega treener, kes oskas ja suutis näha elu ka väljaspool oma lemmikala. Ta huvi eriti ajaloost, oma teadmisi jagas treener ka oma õpilastele. Randma ei olnud treener, kes oleks surunud peale ainult oma arvamust. Võib-olla leebus ja tagasihoidlikkus koondiste koostamisel ei võimaldanud kõigil tema õpilastel avaneda lõplikult.

Läänemaa orienteerumishooaeg algas ajalooliselt

27. aprillil toimus ajalooline kolmapäevak – esimest korda kasutati Läänemaa orienteerumispäevakul elektroonilist märkesüsteemi SPORTident.

Uus märkesüsteem on mugav kasutada nii võistlejatele, kes ei pea muretsema komposterkaardi kaotamise või vihmase ilmaga selle märjaks saamise pärast, kui ka korraldajatele, kes ei pea enam käsitsi tulemusi arvutama – kogu töö teeb ära arvutiprogramm.

Lisaks võimaldab uus süsteem saada teada etapiaegu, kui palju kulus aega ühest kontrollpunktist teise jõudmiseks, ning võimaldab neid konkurentidega võrrelda. SPORTident süsteem hangiti Leaderi toetusprogrammi raames.

Esimesel päevakul osales 47 võistlejat, lisaks jooksis 12 last nööriajal. Kevadel on veel võimalik osaleda kuuel kolmapäevakul ja sügisel neljal. Kokku korraldatakse sel hooajal 11

kolmapäevakut. Läänemaa päevakutel on igal võistlejal võimalik valida endale sobiva pikkusega rada. Stardimaks on 2 eurot, kuni 20-aastased saavad joosta tasuta.

Järgmine kolmapäevak toimub 4. mail Kulistel. Start on avatud kell 17.00–19.00. Kõik huvilised on oodatud. Soovi korral saab kohapeal algõpetust.

Kolmapäevakute info ja tulemused on leitavad Läänemaa OK Okase kodulehel: <http://hot.ee/okasok>

Läänemaa maadlejad võitsid kahelt võistluselt 13 medalit

Aprillis ja mais peeti kaks vabariiklikku maadlusvõistlust, kus osalesid Läänemaa parimad maadlejad.

16. aprillil toimunud võistlusel Väandras, kus osales 120 noormaadlejat üle vabariigi, suudeti Läänemaale tuua 6 medalit:

- 2. koht Raiko Uus (Martna) - 29 kg
- 3. koht Kaarel Tamm (Martna) - 27 kg
- 1. koht Lauri Leier (Dünamo) - 69 kg
- 3. koht Reimo Milva (Dünamo) - 85 kg
- 3. koht Siim Raudsepp (Dünamo) - 85 kg
- 2. koht Werner-Veiko Kleinod (RJK Leola) - 42 kg

7. mail oli Kehtnasse tulnud osalejaid Tapalt, Pärnust, Tallinnast, Haapsalust, Martnast, Märjamaalt, Kivi-Vigalast, Lihulast – kokku 60 maadlust harrastavat noort.

Läänemaa parimad võitsid 7 medalit:

- 2. koht Andero Polberg (Leola) - 24 kg
- 3. koht Karel-Glaus Vest (Leola) - 24 kg
- 3. koht Rainer Kleinod (Leola) - 30 kg
- 2. koht Raiko Uus (Martna) - 32 kg
- 2. koht Karl Mihkel Seiton (Martna) - 38 kg
- 3. koht Raul Neeme (Leola) - 38 kg
- 2. koht Ando Lehtmets (Dünamo) - 76 kg

Vatla poisid on Eesti parimad lauatennisemängijad

7. mail peeti Aseris lauatennise Eesti laste GP viimane 11. võistlus, kus esimene ja teine koht olid Läänemaa poiste päralt.

Esikoha võitis Toomas Vestli, teise koha Aaro Õismets. Samadel kohtadel lõpetasid poisid ka 2010.–2011. aasta hooaja kokkuvõttes.

Poisid õpivad Vatla põhikoolis ja mängivad Haapsalu lauatenniseklubi koosseisus. Nende treener on Eduard Brok.

Toomas Vestli (paremal) ja Aaro Õismets Foto: Eduard Brok

Tagasi juurte juurde ehk algavad Rakser Rannarootsi rattasõidud

Marimetsa Sõprade Selts, kuhu kuuluvad Kullamaa, Martna, Risti ja Taebla valla tegusad inimesed, on ikka tegutsenud Läänemaa kui atraktiivse piirkonna ja puhkepiirkonna igakülgse arendamise nimel.

Viimaks kokku siinse võrratu looduse ning vajaduse sisustada aktiivselt Läänemaa väheliikuvate elanike vaba aega ja propageerida tervislike eluviise, algatati 2006. aastal jalgrattasari Rakser Marimetsa Kapp.

Esimesel kahel aastal täitis sari kõik püstitatud eesmärgid. Igast etapist võttis osa ligi 200 inimest, pooled neist lapsed ja naised. Siis lisandus sarja vedajaks paremat treenitust taotlev jalgrattaklubi Paralepa ning etapid muutusid pikemaks ja raskemaks. Naised ja noored osalesid aga seetõttu vähem. Perekesket ühistegevust väärtustavatest eesmärkidest kaugenemise tõttu ei leidnud Marimetsa Sõprade Selts enam motivatsiooni vankrit vedada.

Nüüd on meie tagasihoidlikust algatusest saanud tõsiseid tegijaid peibutav Läänemaa maastikurattasari Marimetsa Kapp, kuhu ei põlga sattuda ka maailmanimed. Ja tore on. Paraku puudub paljudel naistel ja lastel jõukohane võimalus rattavõistlustel osaleda. Nii tegidki mitmed endised sarjas osalejad ettepaneku, käivitada uus jalgrattasari vähem harjutanud jalgratturitele.

Mõte hakkabki teoks saama – ootame kõiki endisi ja uusi sõpru osa võtma uuest sarjast nimega Rakser Rannarootsi rattasõidud 2011, mille etappe viivad läbi mitu Läänemaa spordiklubi ja külaseltsi. Sõite on tänavu neli. Juba 28. mail kutsuvad Põldotsa rahvaspordiklubi ja Kirimäe külaselts ratureid Laikmaa–Kirimäe rattasõidule. Rada kulgeb mööda endist raudteetammi, maanteed ja metsaradu. Maastik on kõigile jõukohane ja mööda mättaid turnima ei pea. Start on kell 12 Taebla vallas Kadarpiku külas Põldotsa spordiplatsil ja finiš sealsamas. Pärast sõitu saab ka ennast pesta.

Järgmisena kutsuvad Kiideva ja Puise külaseltsid 25. juunil Madis Sariku juhtimisel Kiideva–Puise rattasõidule. Mööda rannaäärseid kruusa-, metsa- ja põlluteid kulgedes saab tutvuda ka rannarahva elu-oluga. 30. juulil ootavad Peeter Kallas, spordiklubi Nõva ja Nõva vallavalitsus kõiki Nõva–Peraküla rattasõidule, kus peamiseks märksõnaks on võrratu männimets. 27. augustil toimub aga Lauri Lilleoksa juhtimisel ning Oru SC spordiklubi ja Oru vallavalitsuse korraldusel Oru–Salajõe rattasõit. Täpsemat infot püüame jagada jooksvalt.

Viimaste sõitude toimumiskohad vihjavad ka põhjusele, miks sõidud Rannarootsi nime kannavad. Kui sari elujõuliseks osutub, tuleb neid etappe ilmselt juba loodaval Rannarootsi vallal korraldada. Sõitjaid toidab AS Maag ja loodame, et supp on maitsev ja Rannarootsi

lihatooted muutuvad meile veelgi omasemaks. Suppi jätkub kõigile ja seega on kõik oodatud. Osavõtutasu loomulikult ei ole.

Kuigi treenitud jalgratturitele on väljundid – Elion Estonian Cup ja Marimetsa Kapp – olemas, ootame neidki ja kindlasti koos peredega. Tarvilik on ju luua ka lastele võimalus regulaarselt tegeleda rattasõiduga ja kasvatada seeläbi tugevamatele sarjadele järelkasvu. Arvestust peame võistlusklassides M13, N13, M, N, M40 ja N35. Tulemusi arvestatakse võistlusraja läbimise järel. Sarja üldvõitja selgitamisel lähevad arvesse kõik tulemused. Võistlejad registreeritakse ja võistlejate numbrid väljastatakse võistluspäeval stardipaigas.

Peaauhinna paneb välja Rakser Sport OÜ. Teisi võitjaid autasustatakse vastavalt võimalustele, sest vaid auhindadega ei suuda me inimeste eluviise muuta. Kindlasti on aga juures neli võimalust suve jooksul oma võimeid mõõta ja treenitust teistega võrrelda. Iga osavõtt peaks tekitama soovi järgmisel korral enamat saavutada. See tähendab aga juba jalgratta sagedasemat kasutamist.

Kaia Kanepi kaotas eile Brüsseli turniiri avaringis Wickmayerile

Kolmapäev, 18. mai 2011

Kaia Kanepi (**WTA 16**) kaotas täna õhtul Brüsselis WTA Tour'i põhiturniiri avaringikohtumise belglannale Yanina Wickmayerile (WTA 22) 1:6, 6:4, 5:7.

Kanepi on Wickmayeriga kohtunud kuuel korral, võitnud on ta kolm matši.

Kanepi alustas 618 000 dollari suuruse auhinnafondiga turniiri kvalifikatsioonist. Esimeses kohtumises võitis ta WTA edetabelis 320. kohal olevat kolumbialannat Mariana Duque Marinot ja seejärel matšis pääsu eest põhiturniirile poolatari Marta Domachowskat.

Pärast Brüsseli turniiri võistleb Kanepi 22. mail algavatel Prantsusmaa lahtistel meistrivõistlustel.

Kaia Kanepi Dubais autogramme jagamas. Foto: Kaia Kanepi Facebook

Kuus medalit Läänemaale Jõud meistrivõistlustelt laskmises

Elvas toimunud maaspordiliidu Jõud meistrivõistlustelt laskmises tuli Läänemaale 6 medalit (1 kuld, 1 hõbe ja 4 pronksi). Püstolilaskuritest tuli kuni 20-aastaste noormeeste arvestuses olümpiakiirlaskmises võitjaks Karl-Adam Kaustel, püstitades isikliku rekordi 552 silmaga. Teine isiklik rekord spordipüstoli harjutuses 567 silmaga andis kolmanda koha. Kolmas koht tuli ka vabapüstolis 510 silmaga. Teise koha saavutas naiste arvestuses spordipüstolis 552 silmaga Triin Kuusik. Kaks pronksmedalit võitis liikuva märgi (metssiga) laskmises Arles Taal.

Niinimetatud „väikse ja suure sea” harjutuses oli ta kolmas vastavalt 365 ja 529 silmaga. Elva võistluse järel nimetati Eesti juunioride koondis maavõistluseks eakaaslastega. Meie noortest kuuluvad võistkonda püssilaskur Marek Tamm ja püstolilaskurid Liisa Peet, Ana Laura Kaasik ning Karl-Adam Kaustel.

Avely Kuldsalu kaitses taas jalgpallikoondise väravat

20. mai 2011

Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi kasvandik, praegu Tallinna FC Floras mängiv Avely Kuldsalu kaitses U19 naiskonna väravat, kui Eesti naiskond kaotas täna Helsingis maavõistlusmängus Soomele 1:4.

Eesti naiskonna värava lõi otse nurgalöögist Liis Lepik. Võistkonna treener Allan Soomets oli neidude mänguga üldiselt rahul, samuti Kuldsalu mänguga väravas. Ta tõi esile fakti, et paljud mängijad mängisid alles eile Eesti meistrivõistluste kohtumises FC Flora-Pärnu JK.

Avelyle oli see lühikese aja jooksul juba teine koondise mäng väravavahina. Mõni nädal tagasi kohtuti Briti kolledžite koondisega.

Valitsus asutas Eesti Spordiregistri

26. mai 2011

Valitsus kiitis oma tänasel istungil heaks Eesti Spordiregistri asutamise ning kinnitas ühtlasi registri põhimääruse. 1. juunist käivituv Eesti Spordiregister koondab andmeid spordivaldkonna eri tahkude kohta ja annab tervikliku ülevaate Eesti spordisüsteemist.

Kultuuriministeeriumi spordiala asekancler Tõnu Seili sõnul muudab Eesti Spordiregistri loomine sporditeabe kogumise süsteemsemaks ja efektiivsemaks. „Spordivaldkonda puudutava info koondamisel on kaks olulist väljundit. Esmalt annab see nii riigile kui ka kohalikule omavalitsusele senisest veelgi süsteemsema alusmaterjali spordipoliitiliste otsuste langetamiseks. Teisalt on sellest süsteemist otseselt kasu ka kodanikele, kes saavad registri vahendusel hõlpsalt infot selle kohta, kas treeneril on olemas vajalik kutsetunnistus, leiavad teavet spordi huvikoolide ja kõikvõimalike spordiobjektide kohta,” tõi Tõnu Seil esile.

Asekantsler Seili kinnitusel korrastab riikliku spordiregistri loomine Eesti spordisüsteemi, muutes seda avatumaks ja läbipaistvamaks. Ühtlasi hõlbustab register Kultuuriministeeriumi ja spordi katusorganisatsioonide tööd sporditegevuse korraldamisel, andes ka paremad võimalused riikliku järelvalve teostamiseks.

Eestis on varasemalt eraõiguslikel alustel toiminud treenerite register, spordiklubide ja -koolide register, möödunud aastal alustati ka spordiobjektide registri väljaarendamist. Kuna andmete esitamine eraõiguslikule andmebaasile on vabatahtlik, otsustati arendada need registrid üheks riigi andmekoguks. Alates 1. juunist käivituvasse registrisse on spordiorganisatsioonidel ja teistel asjassepuutuvatel asutustel andmete esitamine kohustuslik.

Spordiregistrit peab Spordikoolituse ja -Teabe SA, registri pidamist rahastatakse Kultuuriministeeriumi eelarvest. Spordiregister asub internetis aadressil www.spordiregister.ee

Margus Luik võitis koondisele läbi aegade parima koha

Portugali väikelinnas Olhaos peetud Euroopa karikavõistlustel kiirkäimises saavutas Margus Luik 50 km distantsil hooaja tippmargiga 29. koha, mis on Eesti koondise läbi aegade kõrgeim koht.

Luik läbis 50 km ajaga 4.34,11. 29-kraadises kuumuses saavutatud koht on Eesti käimiskoondise Euroopa ja maailma karikavõistluste läbi aegade kõrgeim.

Margus Luik

Foto: erakogu

Kristina Erisalu võitis karikasarja esimese etapi

Haapsalu purjespordikooli purjetaja Kristina Erisalu võitis Saaremaal Optimisti klassis Eesti karikasarja esimese etapi.

Saaremaa Merispordi Seltsi regatt ja Eesti karikasarja esimene etapp oli Optimisti klassis sõitnud Haapsalu purjetajatele edukas. Parimaks tüdrukuks oli Kristina Erisalu, kes tuli üldarvestuses neljandaks.

Poistest võitis ühe punktiga teise ja kolmanda koha ees Markus Lilienthal (ROPK/Zuxu). Teiseks tuli Juuso Roihu (TJK) ja kolmandaks Uku Kuusmaa (Haapsalu purjespordikool). Punktid vastavalt 7, 8, 8. Kuusmaal oli üks sõiduvõit, Roihul kaks.

Stabiilsust on leidmas ka Robin-Villem Erisalu (HPSK), kes saavutas tubli seitsmenda koha.

“Treenerina oleks vist patt nuriseda, kui 48 Optimisti purjetaja seas saavutavad kõik õpilased kohad esikümnes,” ütles purjespordikooli treener Priit Rüütel. “Pealegi sai Renate Heinsalu klassis Zoom 8 oma esimese purjetamise medali, tulles tüdrukutest kolmandaks.”

Foto: www.laanesport.ee

Lääne-Eesti rahvaralli möödus pisiviperustega

11. juunil toimus Lääne-Eesti rahvaralli 2011. Esimene katse sai komistuskiviks paljudele, kes on harjunud sõitma eelmiste aastate legendide järgi ja nüüd kaarti lugeda ei osanud.

Teine katse oli kitsal teelõigul ning tagatipuks muutis vahepeal sadanud rahe katse kolmanda korra läbimise võimatuks. Kolmas ja neljas katse olid metsateedel.

85-st alustanud autost lõpetas 66 autot. SU klassis alustanud nõukogude päritolu 7 autot jõudsid kõik finišisse ja ka "Mosseliigas" alustanud 12 autost jäi ainult 3 autot tee äärde.

Naiste klassis alustas ja lõpetas kolm ekipaaži, esimesena Sirje Potisepp/Kairi Sepp noorukese Triinu Meltsovi/Anti Eelmetsa ja uue tulija Deivia Viira/Einar Metsa ees.

Eelmise aasta üldvõitu kaitsma asunud Are Uurimäe/Tanel Paut pidid sellel aastal tunnistama kuue konkurendi paremust. Võitis Jaan Tammor/Martin Vihmann Mitsubishi EVO 9-l.

1600+ klassis olid teistest sellel aastal kiiremad Argo Kuutok/Krister Aasa.

Kuni 1600 klassis oli teistest kiirem Silver Sõmer/Allan Maar.

Noortest J18 klassis oli teistest üle Rasmus Uustulnd/Imre Kuusk.

SU klassis olid kiired VAZ 2107 sõitnud Vahur Kellamov/Martin Seljamäe ja " oli kiirem kohalik poiss Marko Kukuškin.

Rohkemat infot tulemuste kohta ja pilte järgneval aadressil <http://rally.ee/?a=a018&b=4270> ,
<http://rally.ee/?a=a030&b=2188> ja <http://rally.ee/?a=a021&b=4757>

Igäühe Terviseklubi tänab kõiki toetajaid, kes andsid ürituse toimumisse oma panuse.

Erki Mitman võitis TV-10 olümpiastardi nooremate poiste 9-võistluse

TV-10 olümpiastardi 40 aastat kestnud sarja juubeliaasta lõppes mitmevõistlusega Kuusalus. Finaali pääsenud 20 kooli võistkonna seas olid ka Haapsalu gümnaasiumi kergejõustiklased, kes lõpetasid suuremate koolide arvestuses 12 kohaga.

Nooremate poiste 9-võistluses oli võistlejaid 46. Individuaalarvestuses osalenud Erki Mitman Noarootsi koolist alustas võistlust kettaheite võiduga (30.40), tuli 10. kohale 60 m jooksus ajaga 8,87 ning lõpetas kaugushüppe viiendana (4.53). Päeva viimase ala, teivashüppe, lõpetas teisena, hüpatas 2.52. Erki Mitman alustas väga tasavägise mitmevõistluse teist päeva teiselt kohalt, joostes paremuselt 3. aja 60 m tõkkejooksus uue rekordiga 9,85. Kõrgushüppes tuli jälle isiklik rekord 1.46 ning 3. koht. Palliviske võitis Erki 53.01-ga ning läks pärast kuuut ala juhtima kogu mitmevõistlust. Kuulitõukes kindlustas ta endale 9.38-ga teise koha ning oli enne viimast ala, 1000 m jooksu, teistest ligi 300 punktiga ees. Oma lemmikalal oli ta tugevamas jooksus kolmas ning kindlustas endale võidu 5708 punktiga, mis on seni 40 aastat kestnud sarjas Läänemaa parim tulemus. Varem pole ükski Läänemaa sportlane mitmevõistlust võita suutnud. Haapsalu gümnaasiumi võistlejad olid samuti väga tublid, võisteldes sel aastal endast aasta vanematega. Kogudes häid kogemusi ning tehes palju isiklikke rekordeid, on neil järgmisel aastal head võimalused ka ise võita.

Poiste vanemas grupis oli Kristo Simulask kaheteistkümnes 5703 punktiga, Kevin Sakson nooremas vanuseklassis viieteistkümnes 4158 punktiga. Vanematest tüdrukutest oli Anett Triebstock 4709 punktiga kahekümne kolmas ning Madli Rahuvarm 4607 punktiga kahekümne kuues. Noorematest tüdrukutest oli Anna- Maria Vjazemski 3206 punktiga kolmekümne kolmas ning Reneli Saumets 3147-ga kolmekümne neljas. Haapsalu linna algkooli eest võistelnud Oliver Erik Suik pääses võistlema Läänemaa finaalis normi täitnuna ning lõpetas 4104 punkti ja 17. kohaga.

9-võistluse võitja Erki Mitman treener Kaja Ladvaga

Mahonilt ja Turult Eesti meistrivõistlustel elu parim tulemus

Eesti täiskasvanute meistrivõistlustel tennisel on Mari Mahoni ja Marek Turu teinud seni oma parimad tulemused.

Marek Turu

www.laanesport.ee

Turu võitis pääsuks 16 parema hulka Mark Orava 6:4, 6:3. Kaheksandikfinaalis tuli vastu võtta kaotus Markus Kernerilt 4:6, 3:6 ja seega tulemuseks 9.–16. koht, mis peaks olema läbi ajaloo meesüksikmängus parim tulemus Haapsalu mängijalt.

Mari Mahoni võitis kaheksandikfinaalis Kersten Vanema 6:3, 6:1 ja kohtub veerandfinaalis Mia-Nicole Eklundiga. Veerandfinaali pääs on Mahonile seni parim tulemus Eesti meistrivõistlustelt.

Naispaarismängus on Mahoni samuti 8 parema hulgas, võites koos Anelle Luigega kaheksandikfinaalis Merilin Tipp/Kersten Vanemat 1:6, 6:1, 6:1.

Läänlased võistlesid südilt kardispordi meistrivõistlustel

2. juulil peetud kardispordi Eesti meistrivõistluste 4. etapil Aravetel olid võistlemas ka Läänemaa poisid Robin Särg ja Kairo Kivi.

Klassis Rotax Junior võistlev Kivi saavutas finaalsõidus tubli viienda koha, kaotades võitjale finišijoonel vaid nelja sekundiga.

Väikseimas, Cadet klassis võistlevale Robinil kahjuks nii hästi ei läinud. Finaalsõidu stardi esimeses kurvis toimunud avarii tõttu pidi Robin jätkama sõitu viimaselt kohalt. Parandades iga ringiga oma ringiaegu ja näidates üles suurt võitlusvaimu jõudis ta konkurentidele järele, ent kuna võistlus katkestati viiendal ringil toimunud ranga avarii tõttu, jäi meie noorimale võistlejale tubli 13. koht.

Cadet klassis oli võistlustules 14 võistlejat ja Rotax Junioris 11.

Robin Särg www.laanesport.ee

Läänlased tõid Eestimaa XIII suvemängudelt kaks kuldmedalit

Rakveres 8.–10. juulil toimunud Eestimaa XIII suvemängud võitis Tartumaa, järgnesid Ida-Virumaa ja Harjumaa. Väikestest, kuni 40 000 elanikuga maakondadest oli parim Järvamaa. Läänemaa oli 7. kohal. Tubli maakondlik tulemus saadi kreeka-romaa maadluses ja mälumängus. Häid tulemusi tehti ka kergejõustikus.

Haapsalu saavutas suurte linnade arvestuses 7. koha!

Ainsa medali (kuldse) kergejõustikus võitis Keity Vaistla, kelle kuulitõuke võidutulemus neidude klassis oli 12.85. Teise võidu tõi Läänemaale kreeka-roma maadluses 42 kg kehakaalu arvestuses Veiko Kleinod. Maadluses toodi koju veel kolm pronksmedalit.

Läänemaa tugevaim ala oli mälumäng, kus Haapsalu saavutas linnade arvestuses 2. ja Taebla valdade arvestuses 4. koha.

Kindlasti said kõik kohalesõitnud võistlejad tubli kogemuse ja motivatsiooni järgmisteks mängudeks. Meil läks ju paremini kui teadaolevalt eelmistel mängudel läinud on. Samas oleksime ehk edetabelis veelgi eespool olnud, kui väljas oleks olnud laialt harrastatavad alad nagu orienteerumine, võrkpall ja naiste jalgpall.

Läänemaalt osales kokku 96 sportlast.

Läänlased rongkäigus avamisele Rakvere ordulinnusesse Foto: Ülle Lass

Kokku osalesid Rakveres kõigi 15 maakonna ja enam kui 110 omavalitsuse võistkonnad.

Eestimaa XIII suvemängude tulemused: <http://www.joud.ee/est/g163>

Läänemaa võistkonna saatmist Rakveresse toetasid Haapsalu linnavalitsus, Läänemaa Omavalitsuste Liit, Lääne maavalitsus, Ridala vallavalitsus ja Taebla vallavalitsus.

Haapsalu triatlon: katsumusi osavõtjaile ja lusti pealtvaatajaile

Katrin Pärnpuu

Pühapäeva lõuna paiku nägi Väikese viigi lõunakaldal mossis ja rõõmsaid nägusid, rullis rusikaid ja kõrgele pea kohale tõstetud käsi, pingutusest liivale langenuid, rõõmsat ja toetavat publikut. Seda kõike pakkus Haapsalu 6. triatlon – kolme kuldset suveala ühendav võistlus.

TULEMUSED:**Mehed**

Emeri Lepp (Mehed Marsilt) 52.55
 Nikita Tserednitsenko (USPEX) 55.18
 Joosep Loopere (TriSmile) 56.47

Naised

Liis–Grete Arro (Tabasalu Triatloniklubi) 56.47
 Kaity–Marin Tiitmaa (21CC Triatloniklubi) 1.01.15
 Anu–Liis Laar (Läänemaa) 1.11.07

Tüdrukud

Anette Triebstock 10.10
 Anna–Maria Vjazemski 10.23
 Lisete Ulla 10.25

Poisid

Miko Sein 8.59
 Maksim Bondartšuk 9.05
 Karel Kängsepp 9.10

Valge Daami turniiri võitsid Novosjolov ja Embrich

Nädalavahetusel Haapsalus peetud rahvusvahelisel Valge Daami vehklemisturniiril võidutsesid juba kolmandat aastat järjest Nikolai Novosjolov (*Le Glaive*) ja Irina Embrich (Põhjakotkas).

Nikolai Novosjolov pärast MM-kulla võitmist Tallinna lennujaamas Foto: Ivar Soopan

Kaheksa riigi sportlaste osavõtul peetud vehklemisturniiril jõudsid Haapsalu piiskopilinnuse hoovis toimunud poolfinaalidesse ainult Eesti vehklejad, teatas vehklemisliit. Meeste epee finaalis alistas valitsev maailmameister Novosjolov klubikaaslase Tõnis Rennu 15:12.

Kolmandad kohad said Sten Priinits (*En Garde*) ja Kenan Jussifov (Tartu Kalev). Kokku osales 52 meesvehklejat.

Eesti edetabeliliider Embrich alistas naiste epee finaalis torgetega 15:12 Erika Kirpu (Tartu Kalev). Kolmandad kohad teenisid välja Katrina Lehis ja Kristina Kuusk (mõlemad klubist *En Garde*). Turniirist võttis osa 38 naisvehklejat.

Kristiina Seiton oli EM-il eestlannadest parim

15.–25. juulil Venemaal Kaasanis peetud lauatennise noorte EM-il mängis esimese läänlasena Eesti juunioride naiskonnas Kristiina Seiton, kes oli oma tiimist parim.

Punktitabeli alusel oli ta võistkonna esinumber, kuid võistkondlikel võistlustel pannakse laudade järjestus vastavalt taktikalistele kaalutlustele ja eeldatavale vastaste paigutusele alati erinevalt. Seiton läbis tuleristsed edukalt. Ta teenis 4 võitu ja 4 kaotust, mis oli koondise parim näitaja.

Karmen Kozma vastavad näidud olid 3 võitu ja 8 kaotust ning Marina Golikoval 8 kaotust.

Seiton võitis Tjasa Zalozniki (SVN) 3:2, Jannika Oksaneni (FIN) 3:1, Sedef Karadagi (TUR) 3:1, Liana Muradyani (ARM) 3:1 ning kaotas 2:3 Nicole Galitsc-hitschile (AUT), 0:3 Rahel Aschwandenile (SUI), 0:3 Ingrida Preidziutele (LTU) ja 1:3 Rubina Vardanyanile (ARM).

Kuna Venemaal korraldatud EM-il osalemise hind oli korraldajate poolt aetud väga kõrgele, siis loobus osalemast 13 riiki ning Eesti piirdus juunioride arvestuses vaid võistkondliku turniiriga.

Tulevikku silmas pidades ei piisa enam kolmest treeningtunnist päevas isegi Euroopa konkurentsisis püsimiseks. 5–8 tundi päevas (nagu Hiina, Prantsuse, Saksa, Venemaa, Rumeenia jt) harjutamiseks tuleb aga luua tingimused ka meie parematele. Haapsalus on ehk kümme-kond sellist noorsportlast, kes vajavad koolis õppimiseks eriprogrammi. Gümnaasiumi baasil tuleks taastada spordiklass ja patt oleks jätta kasutamata Haapsalu suurepäraseid tingimusi sporditegemisel.

Läänemaa parimad pojad TriStaril

7. augustil Pühajärvel peetud rahvusvahelisel TriStar111Estonia triatlonifestivali viimasel ja ühtlasi põhipäeval võtsid võistkondlikus arvestuses maailma parimate triatleetidega mõõtu ka meie oma maakonna mehed. Suusaklubi Sula algatusel oli sellel aastal esmakordselt võistlustules kolmest Haapsalu mehest kokku pandud võistkond: Kristjan Kosk, Üllar Petrovitš, Lauri Luik.

TriStar111Estonia triatlonivõistluse formaadiks on 1 km ujumist, 100 km ratast, 10 km jooksu. Võistkondlikus arvestuses läbis iga liige loetletud triatlonidistantside ühe ala. 11 minutit

pärast individuaaldistantsi starti anti võistkondade start ning suusaklubi Sula võistkonna avavahetust, ühtlasi oma põhiala, läks ujuma Kristjan Kosk. Ujumine oli keeruline, sest rütmi leidmine selle suure madina sees oli raske. Prognoositud ajaks sai registreerimislehele märgitud 16 minutit, võistluseelseks õhtuks sai sellest võistluse eelanalüüsis iseenesest mõistetavana 15 minutit.

Protokolli põhjal tuli Kristjanile ajavõtukiibi üleandmisel Üllarile ajaks suurepärase 14:15. Algas kõige pikem ja raskem vahetus, mis oli Üllar Petrovitši õlule asetatud.

100 km eraldistardist rattasõitu, sealhulgas 1100 tõusumeetrit Otepää jõulisel maastikul, kus tee polnud kordagi sile ja sirge – see alati kas tõusis, langes, keeras või pööras. Lisaks mitmed lisareeglid 3 ringi jooksul järgimiseks. Kaasaelajate massis ning kõigi ergutajate tuliste hüüete saatel rattaraja kilomeetrid siiski vähenesid. Samal ajal tuli võistkondade jooksjatel keerulistes oludes sooja teha, sest oli prognoosimatu, millal kellegi vahetus rattaparki jõuab.

Õnneks kandis Läänemaa parimate poegade võistkonna viimast ja olulisemat vahetust Lauri Luik, kes pealtnäha oli rahu ise ning kontrollis olukorda täielikult. Üllar naasis tugevalt ja stabiilselt rattasõidult ajaga 2:51:41 ja saanud ajavõtukiibi nõuetekohaselt jala ümber, sööstiski Lauri rajale. Jooksurada tõusis vahetusala piiri juurest kohe üles mäkke, sealt alla tagasi ja teisele poole üles mäkke ning tagasi. Gravitatsioonijõud ei tundunud talle mõjuvat nii nagu teistele rajalolijatele, vastupidi, Lauri sai otsekui järjest suurema hoo sisse. Kokkuvõttes jooksis ta 10 km ajaga 37:24 – võistkondade arvestuses päeva 12. aeg.

Punaselt vaibalt koos üle joostes saavutasid poisid 111 km läbimise ajaks 3:45:09,6 ning tasuks 56 võistkonna arvestuses 18. koht.

Võitis meeskond *Science in Sport* koosseisus Marko Albert, Urmas Karlson, Sergei Tšerepannikov. Teine oli Jooksuekspert: Alar Lodi, Ervin Korts-Laur, Margus Pirksaar. Kolmas XB3 Lihameister: Kärt Kokk, Jaan Kirsipuu, Kaspar Kokk. Parim naisvõistkond lõpetas tugeva 7. kohaga – Tartu Ülikool: Liisa Lodi, Grete Treier, Liina Luik.

Ehkki suusaklubi Sula triatloni meeskond oli esimene üdini Läänemaa meestest koosnev võistkond sellel prestiižsel üritusel, polnud nad ainukesed läänlased. Jooksudistantsil lõid kaasa ka Heigo Hein (Sampo Pank) ning Agu Lehemaa (*Elite Team Kekkilä*), kes on samuti Haapsalu spordimaastikul tuntud nimed.

TriStar111Estonia triatlonifestivali kavva kuuluvad ka lühemad distantsid nii lastele kui rahvasportlastele. Väärtustatakse sotsiaalset vastutust: heategevust, vähiennetust, keskkonnakaitset. Sellel aastal osalesid TriStar111Estonia triatlonil Urmas Kruise, Gerli Padar, Rein Kahro ja Contra – näitamaks, et triatlon on jõukohane igaühele. Miks mitte järgmisel aastal ise kaasa lüüa – kõlab ju võistluse tunnuslausegi: „*Yes, You can!*“ Jah, Sa suudad!

Läänemaa XVIII suvemängud võitis Ridala

14. augustil toimusid Haapsalu staadionil ja Paralepas Läänemaa järjekordsed suvemängud. Mõõtu võtsid Läänemaa omavalitsused.

Kahjuks ei tuvastatud ütlejat, kes arvas, et peaks tegema plakati „Naabrist parem!“

Enne veel kui suvemängud ametlikult avati, toimus ujumise teatevõistlus. Kell oli 9. Oodati veel Vormsi praamilt tulijaid! „Vormsi on ka!“ käisid rõõmsad sahinad. Uujate seas kõlas mitmeid vahvaid kommentaare: „Ma ujusin viimati keskkoolis“, „Sa vaatasid, kuidas ma ujusin? Kuidas mu tehnika muidu oli ka?“ jne ... Kui soojendusringid tehtud, asuti starti. Tegelikult teadsid kõik, et kaks põhifavoriiti on Haapsalu ja Ridala. Seekord jäi peale Haapsalu. Võitjavõistkonnas ujusid Kaarel Karolin, Karina Simberg, Kristjan Kosk ja Triin Tarv.

Staabis käis samal ajal veel viimaste alade ülesandmine ja nimekirjade ülevaatamine. Omavalitsuste esindajad soovisid ju kõik, et nende osalejad oleks registreeritud. Usinasti olid ametis kaks vallavanemat: Rein Kruusmaa Ristilt ja Urmas Pau Vormsilt. „Tõelised oma valla kaptenid!“ kõlas kommentaariks. Korraldajatele jäi silma ka kaks noort ettevõtlikku oma valla inistiaatorit – Kadi Martnast ja Raili Vormsist. „Tore, et noortele usaldatakse omavalitsuse võistkonna kokkupanemine ja utsitamine,“ andis hinnangu spordiliidu Läänela peasekretär Madis Sarik. „Võib-olla tasuks sellele mõelda neil omavalitsustel, kel sädet väheks jäi ja esindusvõistkonda välja ei saanud.“

Koguneti avamisele. „Soovin kõikidele osalejatele oma seatud eesmärkide täitmist!“ Selliste sõnadega lõpetas oma tervituse spordirahvale spordiliidu Läänela peasekretär ja suvemängude peakohtunik Madis Sarik.

Võistluste peasekretär Pille Raudsepp andis veel viimaseid juhtnööre, lipu heiskas Vormsi vald.

Paralleelselt läks staadionil käima kergejõustik, jalgpall, tänavakorvpall; Paralepas teateorienteerumine, minitriatlon ja juhtkonnavõistlus.

Spordirahvast sebis nii võistlusrajal kui pealtvaatajate hulgas. „Ikka elame omadele kaasa“, ütlesid vormsilased. Vormsi valla võistkonda võib korraldajate poolt nimetada ehk kõige kokkuhoidvamaks tiimiks. Nad paistsid silma ka erkpunaste särkidega ja olid kaugelt äratuntavad. Kokkuhoidvate tiimidenä tundusid veel Martna ja Lihula.

„Jalgpall ja korvpall on ajagraafikust maas“, muretses võistluste peasekretär Pille Raudsepp. „Peame pendelteatejooksu starti edasi lükkama.“ Õnneks viibis start vaid 20 minutit. Stardis oli üheksa võistkonda, otsustati teha kaks jooksu. Vahva oli see, et jalkamängult tulnud neiud võtsid oma buutsad jalast ja tõid pendlis Taebale 3. koha! „Meil veel soe sees,“ kommenteerisid oma head jooksu Taebala jalkaneid. Jooksus oli ka pisut traagikat. Jooksu võitis tegelikult ülivõimsalt Haapsalu, kuid juhendile mittevastava vanuselise koosseisu tõttu võistles väljaspool arvestust. „Haapsalu oli ikka väga võimas. Oleks ta kõik alad kaasa teinud,

oleks võita võinud,” arvas Pille Raudsepp. Pendelteatejooksu võitis Ridala. Väga napilt jäi teiseks Risti.

Parim kergejõustikualade päeva kild tuli päevajuhilt Peeter Kallaselt: „Liina, ära hüppa enam kaugust!” Selliselt kommenteeris ta oma abikaasa tegemisi. Temale tundus kaugushüppekasti poole vaadates kogu aeg, et jälle on tema abikaasa hüppel.

Paralepas samal ajal toimunud pereorienteerumisest võttis osa neli võistkonda. „Mul oli naine pikalt metsas kadunud,” kommenteeris lustakalt oma pere osavõttu Ridala vallast pärit pereisa Taivo. Võitis perekond Vaalma (Tiina, Grete, Aare) Taebla vallast.

Minitriatlonist osavõtja Margis Seinä arvates oli rada jõukohane kõigile. „Ujumist kui sellist oli küll raske teha madalas vees. Toimunut võis nimetada ehk vees jooksuks,” kirjeldas naiste arvestuses kolmanda koha saavutanud Margis, „rada oli tõesti hea ja nauditav.” Minitriatloni üldvõit läks Haapsalule, II-III kohta jagasid Taebla ja Ridala. Naistest võitis Meeli Laos, Lihulast, Egne Lappmaa Taeblast oli teine. Meeste arvestuses võitis Kaivo Lomper (Martna). Ailar Ladva (Haapsalu) oli teine ja Agu Lehema (Haapsalu) kolmas.

Juhid võistlesid sel aastal aerutamises. „Pöördel tekkis aerudega väike segadus. Nagu kombeks, hakkad ikka vastupidises suunas otsa ringi keerama,” komenteeris enda tegemisi aerude taga Kullamaa esindaja Linda Pärnpuu. Linda oli ka naiste arvestuses kindel võitja. Teiseks jättis ta Taebla vallavanema Ülle Ermani ning kolmanda koha saavutas Helen Koppa Ridala vallavalitsusest. Meeste võit läks Martnasse, esikoht Sander Jõemaale. Teiseks aerutas ennast Ott Liivlaid Ridalast ja kolmanda koha saavutas Ahti Allik Vormsilt. Juhtkonnavõistluse üldarvestuses oli parim Kullamaa Ridala ja Martna ees.

Tänavakorvpall ja jalgpall täitis platsid ilma pikemate vaheaegadeta terveks päevaks.

Naiste tänavakorvpallis läks võit Lihulasse. Mängisid Carina Jurs, Elo Voll, Maris Kanter ja Inga Rennit.

Meeste jalgpallis võitis Haapsalu (Vahur Kuusk, Silver Hunt, Argo Miilberg, Anari Mesi, Rünno Maalinn, Rauno Panfilov ja Ken Sinkevicius). Naiste võitu ei osanud kellelegi teisele ennustadagi kui vaid Taebdale. Kõvasti andsid vastu aga ka Lihula (II koht) ja Martna (III koht). Taebla võidukas naiskonnas mängisid Ragne Rae, Ulrika Tülp, Raina Turkel, Ly Munskind, Enelin Kängsepp, Merilin Korpe, Anni Neitsov ja Liilia Bagautiinov.

Pealtvaatajaterohkemaks kujunes päevakavas köievedu. „Meie võit jäi puuduoleva 50 kg taha,” kommenteeris napilt teiseks jäänud Risti võistkonna kapten Rein Kruusmaa. Võitis Ridala (Kaido Märss, Vallo Kappak, Vahur Kappak, Margus Tänna, Peeter Simson, Rego Suurkask). „Sellist „esimest“ meest köiel, nagu Ridala võistkonnal, igatseks endale iga Eesti kõrgema klassi köieveomeeskond,” ütles ala peakohtunik. Kolmandaks jäid Nõva „karud“.

Ja oligi päev õhtusse jõudnud. Kell 19.30 tuuakse sekretariaadist viimased diplomid – üldarvestuse omad. Üldvõit läks Ridalale, teine oli Taebla ja kolmas Risti. „Kiitus kõigile, kes tahtsid tulla, olla,” olid päevajuhi lõpusõnad. Langetati lipp.

Üldtabelit ja protokolle analüüsidest saab iga omavalitsus ise järeldusi teha. Kõige suurem üllatus oli ehk üldtabelit vaadates Haapsalu linna 7. koht. Päeva jooksul oli kuulda päris mitmeid kordi lohutavat lauset: „Tähtis pole võit, vaid osavõtt!“

Palju kõneainet andnud teema mängude toimumise ja formaadi kohta leiab laiemat käsitlemist Läänemaa spordiaktiivi seminaril oktoobrikuus Tuksis. Samas loositakse järgmiste suvemängude korraldaja. Enamikule kuuldavasti meeldis muudatus, tuua üritus augustikuusse.

Terve päeva said osalejad kasutada Haapsalu veekeskuse teenuseid tasuta. Pärast lõpetamist võis näha osalejaid-korraldajaid mullivannis päevapingeid maandamas ja muljeid vahetamas.

Oli kindlasti pingeline päev. Osa sportlasi osales mitmel alal, kuid treenitus oli korralik ja kõik pidasid vastu.

Alavõitude karikatel säranud päikest jagus terveks päevaks ka taevasse!

Mängude üldjärjestus

(koht, vald, punkte)

I	Ridala	101,5
II	Taebla	88
III	Risti	85
4.	Lihula	78,5
5.	Martna	73,5
6.	Nõva	73,5
7.	Haapsalu	61
8.	Vormsi	57,5
9.	Kullamaa	44,5
10.	Noarootsi	3

Ottomar Ladva võitis Euroopa Liidu meistrivõistlustel 2. koha

Austrias Mureckis toimunud kuni 14-aastaste Euroopa Liidu meistrivõistlustel males saavutas Ottomar Ladva 7 punktiga 9-st 2. koha. Juba viiendat aastat sellel turniiril mänginud Ottomarile oli see võistlus viimane, kuna vanusega ta sel turniiril enam osaleda ei saa.

Esimest korda võistles Ottomar EL võistlustel 10-aastasena, saades oma vanuseklassis 7. koha. Järgneval kahel aastal õnnestus tal võita 2. koht. Eelmisel aastal tal nii hästi ei läinud, seda toredam oli lõpetada viimane aasta Austrias taas 2. kohaga. Ottomari vanuseklassis osales 38 võistlejat 22 riigist.

Ottomari maleline tegevus on olnud sel aastal väga pingeline. Kevadel tuli ta 14-aastaste Eesti meistriks ning kuni 16-aastaste hõbedale. Samuti kutsuti ta esmakordselt täiskasvanute

Eesti MV-le, kus tal õnnestus saavutada 5. koht. Lisaks on ta saavutanud palju häid kohti täiskasvanute võistlustel. Mainekal Soome turniiril *Heart of Finland* oli ta parim noor. Sügisest alustab Ottomar võistlemist tugeva Soome klubi eest Soome klubidevahelistel karikavõistlustel ning ees on ka Leedus toimuvad noorte kiirmale EM ja MM Brasiilias.

Ristil valmis kunstkattedga täismõõtmeis jalgpallistaadion

Eesti rahvusringhäälingu raadiouudises anti teada, et Ristil on aastaid püütud valmis ehitada jalgpallistaadion, et valla ühe kõige jõulisemalt areneva spordiala harrastajail oleks korralik mänguplats. Läks mööda kuus aastat ning nüüd valmis Ristil Läänemaa ainuke täismõõtmeis kunstmuruga jalgpalliväljak.

FC Flora Haapsalu noortetreener Aavo Tomingas tunnustab Risti valda staadioni ehitamise eest: "Väga tore, et Ristile selline suur staadion sai, see on nüüd ainus staadion, mis on kunstmuru peal, kus saab siis pidada ka kõrgemaid mänge kui on noortemängud ja siis neljas ja kolmas liiga. See väide, et kunstmuru väljakud lõhuvad jalgu ja läheb hästi kulukaks see hooldamine, see ei pea küll paika, aga samas saab ka talvel trenni teha, mis hariliku muruväljaku peal ei ole võimalik."

Risti vallavanem Rein Kruusmaa on staadioni sünnivaludega hästi kursis. Mitme aasta jooksul on eri projektidest saadud toetust mitu miljonit krooni, aga kuna palju tehti ka vabatahtlikku tööd, ei oska Kruusmaa tööle kulunud summat nimetada.

Käimisklubi *Modern Walking* alustab käimispäeval projektiga "Haapsalu tänavakõnd"

Maailma käimispäeva puhul toimub 2. oktoobril projekti "Haapsalu tänavakõnd" avaüritus. Projekti raames käiakse läbi kõik Haapsalu linna tänavad.

Haapsalu linnas on 167 tänavat, kokku 57,367 kilomeetrit. Kõige pikem tänav on Ungu tee – 2,64 km ja lühim on juurdepääsutee Tüve 42 juurde – 0,024 km. Linna tänavaid hakatakse

aktiivselt läbima alates aprillikuust igal teisipäeval ja neljapäeval kell 18.30 ning projekt kestab seni, kuni on tutvunud kõikide Haapsalu tänavatega.

Maailma Sport Kõigile Assotsiatsioon (TAFISA) on välja kuulutanud Maailma Käimispäevad, mis toimuvad traditsiooniliselt oktoobri esimesel nädalavahetusel ehk siis 1.–2. oktoobril. Maailma Käimispäeva peetakse juba 1992. aastast ja rekordilisel 2005. aastal korraldati selle egiidi all käimisüritusi 72 riigis üle maailma. Ka sel aastal käiakse üle maailma kümnetes riikides ja käijaid on kokku sadu tuhandeid. Eestis tähistatakse Maailma Käimispäevaid kolmandat korda ning Eestis toimuvad “Maailma Käimispäeva 2011” egiidi all erinevad käimisretked üle Eesti (vt infot www.kepikond.ee).

Kutsume üles kõiki kõnnihuvilisi osa võtma ülemaailmsest käimispäevast Haapsalus. Liitu Haapsalu kepikõndijatega ning samas tutvu Haapsalu tänavatega, kus sa iialgi veel käinud ei ole! Oodatud on ka lapsed ning neljarattalistega noored emad.

Käimisklubi *Modern Walking* on tegutsenud Läänemaal juba viis aastat, aktiivselt toimuvad aastaringsed treeningud Haapsalu linnas. Kohtutakse Haapsalu raudteejaama juures igal teisipäeval ja neljapäeval kell 18.30 ning võetakse ette 7–10 kilomeetrine kepikõnni treening. Oodatakse uusi kepikõnnihuvilisi!

Tartu rattamaratoni läbis bussitäis läänlasi

Pühapäeval sõidetud Tartu 11. rattamaratoni 89 km distantsi läbis 33 läänlast, neist parim oli 132. lõpetanud Ailar Ladva.

Väga hea tulemuse sai ka Margis Sein, kes oli naistest 37. ja 7. 40-aastaste naiste arvestuses.

Üldse jõudis 89 km pikkuse maratoni finišisse 2956 sõitjat, neist läänlasi 33.

SUPER: Kanepi võitis esimest korda maailma esireketit!

Kaia Kanepi alistas Tokyo turniiri 3. ringis maailma esinumbriga Caroline Wozniackiga. 7:5, 1:6, 6:4.

Endiseid maailma esireketeid on Kanepi võitnud ennegi, kuid varem pole ta alistanud valitsevat esinumbrit. Wozniacki näol oli tegemist neljanda esikümne mängijaga, kes eestlannale kaotanud. Varem on Kanepi alistanud Samantha Stosuri, Jelena Jankovici ja Anna Tšakvetadze.

Kanepi veerandfinaali vastane selgub paarist Agnieszka Radwanska (WTA 13.)/Jelena Jankovic (WTA 12.).

Lääne-, Hiiu- ja Harjumaa õpilased võistlesid kergejõustikus

Lääne-Hiiu õpilaste sõpruskohtumine kergejõustikus võtab üha suuremaid mõõtmeid — juba teist aastat tulevad Haapsalusse võistlema ka Harjumaa koolide õpilased.

Võistlus toimus neljas vanuseklassis. Nii poistele kui tüdrukutele oli kavas neli ala: kaugushüpe, kõrgushüpe, 60 m jooks ning pallivise.

Kõige nooremad, ajavahemikus 2003.—2004. aastal sündinud võistlesid kahel alal — 60 m jooks ning kaugushüpe. Selles vanuseklassis tuli ka kõige rohkem medaleid Läänemaale. Tüdrukutest võitis 17 võistleja arvestuses Mona-Maria Ernets kuldmedali, teine oli Maili Märss. Poistest võitis 17 võistleja seas Erko Puskar, teine oli Robin Särg ning kolmas Markkus Kõre.

Vanuseklassis 2001.—2002 . aastal sündinud sai Kati Olesk 4. koha 20 mitmevõistleja seas (kõrgushüpe 1.15) ning Kristofer Kikut sai pronksi 17 võistleja konkurentsisis (pallivise 35 m).

Ajavahemikus 1999.—2000. aastal sündinud tüdrukutest tegi suurepärase võistluse Anna-Maria Vjazemski, võites hõbemedali 25 mitmevõistleja seas (kõrgushüpe 1.35) ning poiste arvestuses sai Kevin Sakson pronksmedali 19 võistleja seas (pallivise 45 m).

Ajavahemikus 1997.—1998. aastal sündinud tüdrukutest oli Kelly-Tonili Hiemäe meie parimana ning Kristo Simulask parima läänlasena teine.

Lihulas toimus I Gustav Vahari nimeline mälestusvõistlus

1. oktoobril 2011. a toimus Lihula gümnaasiumis üle 30 aasta esimene kodune maadlusvõistlus – Gustav Vahari memoriaal. Tegemist oli kreeka-rooma ehk klassikalist maadlust harrastavatele noortele suunatud võistlusega.

Kokku oli võistlustules 51 noort maadlejat Lihulast, Martnast, Haapsalust, Pärnust, Kivi- ja Vana-Vigalast ning Tallinnast. Lihulat esindasid 19 noort maadlejat.

Gustav Vahar on esimene maailmameister, kes on Läänemaalt pärit. Võistluste avamiseks tuli noori tervitama 74-aastane Heino Vahar, kes on Gustav Vahari sugulane ja kelle pere ja järglased elavad endiselt Lihulas. Pärast avamarssi ning tervitusi alustasid maadlust kõige väiksemad – 22 kg kehakaalus.

Ottomar Ladva on kolmandat aastat Euroopa kiirmale meister

Leedus Druskininkais käivatel Euroopa noorte kiir- ja väikmale meistrivõistlustel võitis Eesti kiirmales kaks esikohta ja ühe teise koha, teatas Eesti Maleliit.

Eriti hästi läks Haapsalu poisil Ottomar Ladval, kes tuli kuni 14-aastaste noormeeste klassis kolmandat aastat järjest Euroopa meistriks. Eriti tähelepanuväärne on see, et Ottomar võitis kõik oma üheksa vastast.

Läänlased lõpetasid tänavuse kardihooaja

2011. aasta kardispordihooaeg lõppes meie sportlastele 23.–24. septembril peetud Eesti meistrivõistluste viimase etapiga, mis oli ka Balti meistrivõistluste selle aasta viimaseks võistluseks. Robin Särg, kellele see oli esimene hooaeg kardiroolis, saavutas klassis Cadet peetud Lootuste karikasarjas hooaja kokkuvõttes tubli 13. koha.

Kokku osales sarjas 20 võistlejat, sealhulgas ka külalisvõistlejad Soomest ja Venemaalt. Eestlastest parimana lõpetas hooaja Karl-Kenneth Neuhaus (Tallinn), kes oli kolmas.

Läänlase Kairo Kivi superesitus Balti meistrivõistlustel tagas talle sarjas kolmanda koha. Viimase võistluse lõpetas Kivi poodiumi teisel astmel, lisaks saavutas ta Eesti meistrivõistlustel kokkuvõttes hinnatud viienda koha.

Head tulemused Balti meistrivõistlustel võimaldavad Kivil osaleda kardispordi MM-il. Kord aastas peetav *Rotax* sarja tähtsaim sündmus peetakse sel aastal Araabia Ühendemiraatides Al'Ain'i ringrajal.

Firmaspordi võistlused said selleks aastaks otsa

Läänemaa firmaspordi parimad olid Kristiine ja Aap Uspenski. Firmadest võitis taas kord Haapsalu Uksetehas.

Läänemaa 7. firmadevahelised karikavõistlused on taas läbi ning tugevamad selgunud. Sel aastal võisteldi firmaspordis 17 alal, millest arvesse läksid 13 paremat tulemust. Igal alal töid punkte 4 sportlast. Firmadevaheline võislus esikolmikusse jõudmise nimel oli kuni lõpuni väga pingeline.

Firmad:

1. Haapsalu Uksetehas AS	302 punkti
2. Flamingo/Brutus 2	90 punkti
3. Läänemaa Spordikool	286 punkti
4. Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ	282 punkti
5. SEB	270 punkti
6. Swedbank AS	257 punkti

Individaalarvestuses oli samuti kuni viimase alani palju põnevust. 17 alast läksid mitmevõistluse arvestusse 10 alal kogutud punktid.

Naised:

1. Kristiine Uspenski Flamingo/Brutus	261,5 punkti (1. koht golfis, <i>bowlingus</i> ning petankis)
2. Kaja Ladva Läänemaa Spordikool	260 punkti (1. koht lendgolfis, 3. koht jalgrattakrossis ning golfis)

3. Merli Kõrgemaa SEB
maastikuvibus ning sõudmises) 259 punkti (1. koht autode vigursõidus,

Mehed:

1. Aap Uspenski Flamingo/Brutus 246 punkti (1. koht noolemängus ja *bowlingus*, 2. koht kergejõustikus)
2. Silver Kingisepp Flamingo/Brutus 243 punkti (1. koht petankis, 2. koht maastikuvibus ning noolemängus)
3. Marek Pragi Läänemaa Spordikool 229,5 punkti (4. koht laskmises, maastikuvibus ning lauatennises)

Naised 45+

1. Mare Kingisepp Flamingo/Brutus 221 punkti (3. koht autode vigursõidus)
2. Marina Vallik Haapsalu Linna Spordibaasid 213,5 punkti (2. koht ujumises)
3. Juliana Sommermann Uksetehas 207 punkti (2. koht korvpalli sopsuvõistluses ning 3. koht lauatennises)

Mehed 55+

1. Juhan Lukk Haapsalu Linna Spordibaasid 174,5 punkti (3. koht suusasprindis)
2. Volodja Grossev Haapsalu Linna Spordibaasid 171 punkti (6. koht lautaennises ja petankis)

Parima firmajuhi tiitli said Anželika Lavrušenko SEB-st ning Aap Uspenki Flamingo/Brutusest.

Eriauhinna ainsana kõigil 17 alal osalenud võistlejaile said Kaja Ladva ning Volodja Grossev.

Käimisklubi *Modern Walking* tuli Türgist olümpiaadilt

Läänemaal tegutsev käimisklubi *Modern Walking* võttis osa XII rahvusvahelisest tervisespordi olümpiaadist Türgis Antalyas 16.–23. oktoobril.

Eesti hõbedsed jalgpallitüdrukud on Lihula gümnaasiumist

Valtus peetud Eesti koolispordiliidu jalgpallimeistrivõistluste finaalturniiril saavutas Lihula gümnaasiumi 6.–9. klassi naiskond 2. koha.

Kõrgele kohale pandi alus võitudega Tääksi põhikooli ja Rapla Vesiroosi gümnaasiumi üle. Viigid tehti mängudes Kohtla-Järve ühisgümnaasiumi, Põlva ühisgümnaasiumi ja Lümanda põhikooliga. Ainus kaotus tuli vastu võtta turniiri võitnud Palamuse gümnaasiumilt.

Ka 2008. ja 2009. aastal on Lihula tüdrukud samal võistlusel end medalile mänginud, siis saadi auhinnaks pronksmedalid.

Selle aasta hõbedases võistkonnas mängisid: Karin Mänd (võistkonna parim), Maarja Jalakas, Geithi Rammul, Margir Grensstein, Meribel Lahe, Karis Üksvärav, Karmel Üksvärav. Treener on Jaanus Getreu.

Albert Kanepi lauatennisevõistlustel osales 22 Läänemaa sportlast

Albert Kanepi 5. rahvusvahelisel lauatenniseturniiri esimesel päeval oli võistlustules 22 Läänemaa lauatennisisti, kahel päeval käis laua taga eri klassides kokku 304 mängijat.

Eriti pikaks kujunes laupäevane võistluspäev, mil viimased võitjad said auhinnad kätte pool kümme õhtul. Auhinnalisi kohti jagus ka länlastele.

ELTL/Balteco GP arvestuses tuli B-klassis võitjaks Aaro Õismets, C-klassis sai hinnatava teise koha Jaanus Saviots, D-klassis sai samaga hakkama Egert Eilaste.

Naiste A-klassis oli Kristiina Seiton kolmas.

Meeste põhiturniiril võitis peaauhinna Eesti MV hõbe Aleksandr Smirnov (Narva), teiseks tuli üllatuslikult juunior Rivo Saaremäe (Viljandi), kolmandaks Toomas Libene (Narva) ja neljandaks vanameister Rein Lindmäe (Tallinn).

Meie mehed said järgnevad kohad: Toomas Vestli 20., A. Õismets 25., Dirk Schöbe 26., J. Saviots 35., Henri Pikla 43., E. Eilaste 46..

Naisüksikmängu finaalis alistas Kätlin Latt (Tallinn) 3-1 Eesti meistri Tatjana Tšistjakova (Aseri), kolmas oli Olesja Ketško ja neljas Valeria Petrova (mõlemad Narva).

Pärast haigust võib Kristiina Seitoni seitsmendat kohta pidada heaks.

Läänemaa Rahvaliigas said seekord viis esimest kohta naismängijad. Võitis Irina Akimkina (Tallinn), järgnesid Daria Saprón, Anita Lissovenko (mõlemad Maardu).

Parimad länlased: Kaspar Muuli 15., Jüri Muuli 17., E. Eilaste 19., Olari Nebokat 24., Mati Paat 27., Mihkel Puhm 31., Maria Vörklaev 32., Kertu Saviots 35., Mattias Ristmägi 39., Diana Panfilova 43., Andro Kais 44., Rauno Sepp 45., Katrina Talving 46., Sten Mänd 47. ja Erik Virki 48..

Albert Kanepi memoriaali raames peeti rida turniire eraldi klassides. Nii võitis meesveteranide 60+ esikoha ja ühe peaauhindadest Heikki Sool, samas klassis oli neljas Eduard Brok.

Mehed 40+ oli D. Schöbe 5. B-klassi finaalis alistas A. Õismets 3-2 Heiki Sullakatko (Kuressaare).

Eesti laste karikavõistluste 15-aastaste poiste kolmanda koha mängus võitis T. Vestli 2-1 A. Õismetsa. M. Puhm oli 15..

P-13 oli M. Ristmägi 12. ja E. Virki 19.. T-9 pidi Katrina Talving seekord leppima neljanda kohaga. Naisjuunioridest võitis K. Seiton esikoha. O. Nebokat oli meesjuunioride kuues.

Stockholmis peetud *Swedish Cadet Open* lauatenniseturniiril pääses Kristiina Seiton klassis U-20 tänu reitingule ilma eelturniiritä 64 mängija tabelisse, kus esimeses ringis alistas Elinor Bergströmi 3-0, teises ringis Rebecka Akessoni 3-1. Mängus pääsuks kaheksa parema hulka tuli vastu võtta kaotus hilisemalt võitjalt Carolyn Corderolt 0-3. Üheksas koht.

Toomas Vestli ja Aaro Õismets alagrupist edasi ei pääsenud.

Mari Mahoni võitis Eesti meistrivõistlustelt kaks medalit

Eesti noorte meistrivõistlustelt on tennisist Mari Mahoni viimastel aastatel alati medalid Haapsallu toonud – nii ka seekord.

Eestimaa Spordiliit Jõud valis aasta tegijad

Eesti maakondade spordiliite ühendava Eestimaa Spordiliidu Jõud koosolekul valiti aasta paremaid kahes üleriigilises kategoorias.

Aasta tegija 2011 tiitli pälvis Erich Petrovits, kes oli 8.–10. juulini Rakveres toimunud Eestimaa XIII suvemängude korraldaja ja peakohtunik. Tunnustust tuli ka Taebila valda.

Aasta tegija kategoorias järgnesid Petrovitsile Maalehe ajakirjanik Sulev Oll ja Jõgevamaal toimuvate spordivõistluste peakorraldaja Tarmo Raudsepp.

Aasta noortetreeneriks valiti Jaan Tamm, kes tegutseb Tõstamaal kergejõustiku treenerina. Teise ja kolmanda koha punktid pälvisid vastavalt korvpallitreener Indrek Ruut ja lasketreener Aleksandr Makarov.

Lisaks tunnustatakse Eestimaa Spordiliidu Jõud aasta tegijaid kahes maakondlikus kategoorias: kohaliku omavalitsuse sporditöötaja ja piirkondlik spordisündmus.

Vastavad tiitlid pälvisid maakonniti:

Aasta kohaliku omavalitsuse sporditöötaja 2011

Aare Vaalma – Läänemaa

Aasta piirkondlik spordisündmus 2011

Rakser-Rannarootsi rattasari – Läänemaa

Aunimetusi annab Jõud alates 2003. aastast üksikisikule või isikute rühmale, kelle töö ja tegevus on silma paistnud erilise tulemuslikkusega ja mõjutanud spordiliidu arengut.

Aasta tegijate valimise juhend <http://www.joud.ee/est/g133>

Läänemaa aasta meessportlane on Arles Taal ja parim naissportlane Kaia Kanepi

Lääne maakonna spordiliidu Läänela korraldatud 2011. aasta parimate sportlaste konkursile esitasid spordiklubid kandidaate seitsmes kategoorias: 12 meessportlast, 8 naissportlast, 6 naisjuuniori, 10 meesjuuniori, 5 naisseeniori, 8 meesseeniori ja 3 võistkonda.

Lõppvooru klassifitseerusid: 5 mees- ja 5 naissportlast, 5 nais- ja 5 meesjuuniori, 3 nais- ja 3 meesseeniori ning 3 võistkonda.

Hindamiseks lõppvoorus koostati ekspertrühm ajakirjanikest, klubide esindajatest, spordistatistikutest ja SL Läänela juhatusest.

Tasavägisem heitlus oli meeste ja meesseenioride arvestuses, ülejäänud võitjad olid ülekaalukad.

Pidulik autasude kätteandmine oli 13. jaanuaril Uuemõisa valges saalis parimate sportlaste austamisõhtul.

29. detsembril kogunenud SL Läänela juhatuse koosolekul kinnitati kategooriate võitjateks:

AASTA MEESSPORTLANE

Arles Taal – jahilaskmine Pilt . www.laanesport.ee

AASTA NAISSPORTLANE

Kaia Kanepi – tennis Pilt . www.laanesport.ee

AASTA NOORSPORTLANE NEIU

Katrina Lehis – vehklemine

AASTA NOORSPORTLANE NOORMEES

Ottomar Ladva – male

AASTA NAISSEENIOR

Milvi Vendla – kergejõustik

AASTA MEESSEENIOR

Reio Engman – motokross

AASTA VÕISTKOND

En Garde naised – (Kuusk, Paju, Lehis, Priinits)

Taas tunnustatakse tublisid spordiaktiviste

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp koostöös Lääne maavalitsusega jätkab traditsiooni tunnustada maakonna tublisid sporditegijaid. Anti välja 5 preemiat Läänemaa sporditegija 2011.

Eelkõige tunnustab ekspertgrupp neid, kes tegelevad noortega, edendavad rahvasporti, tervisesporti.

Tunnustust saavad:

Matis Trei – spordielu edendamise eest Ridala vallas, projekti "Mäemõisa tervisepargi rajamine" vedaja

Aigi Pardel – koolispordi edendamise eest

Aavo Tomingas – jalgpalli edendamise eest Läänemaal

Kadri Lukk – suusatamise propageerimise eest Läänemaal

Rudolf Lumiste – Sauna Cup korraldamise eest

16. HARIDUS

16.1. Läänemaa koolieelsed lasteasutused

Nr	Lasteaed	Omanik	Aadress	Direktor	Lapsi *
1.	Kullamaa	Kullamaa vald	Kullamaa vald	Imbi Post	31
2.	Kõmsi	Hanila vald	Hanila sjk	Maret Orulepa	34
3.	Lihula	Lihula vald	Aia 4, Lihula	Anne Ööpik	95
4.	Linnamäe	Oru vald	Linnamäe, Oru vald	Marika Prik	32
5.	Martna	Martna vald	Martna vald	Marju Kasterpalu	22
6.	Noarootsi	Noarootsi vald	Pürksi sjk, Noarootsi vald	Alar Uus	24
7.	Palivere	Taebla vald	Raba 2, Palivere	Tiiu Schneider	49
8.	Päikesejänku	Haapsalu linn	Endla 9, Haapsalu	Karin Lilles	116
9.	Pääsupesa	Haapsalu linn	Niine 5, Haapsalu	Maarika Aru	117
10.	Ridala	Ridala vald	Sinalepa sjk, Ridala vald	Milve Viigand	38
11.	Risti	Risti vald	Tallinna mnt 6, Risti	Aili Randalu	32
13.	Taebla	Taebla vald	Nurme 37, Taebla	Vilja Raamat	70
14.	Tareke	Haapsalu linn	Põllu 6, Haapsalu	Riima Velbre	112
15.	Tõruke	Haapsalu linn	Wiedemanni 12, Haapsalu	Lilja Paesüld	105
16.	Uuemõisa	Ridala vald	Tallinna mnt 83, Ridala vald	Maia Tohver	40
17.	Vikerkaar	Haapsalu linn	Lihula mnt 13, Haapsalu	Vivian Hallik	98
18.	Virtsu	Hanila vald	Virtsu, Hanila vald	Airi Aavik	21
19.	Vormsi	Vormsi vald	Vormsi vald	Meeme Veisson	11

* laste arv seisuga 1. detsember 2011. a

16.2. Läänemaa koolid

Nr		Kool	Koolijuht	Õpilasi
Algkoolid				
1.	1.	Haapsalu Linna Algkool	Malle Õiglas	217
2.	2.	Kõmsi Lasteaed-alkkool	Maret Orulepa	27
3.	3.	Metsküla Algkool	Pille Kaisel	14
4.	4.	Tuudi Algkool	Inga Rennit	13
5.	5.	Uuemõisa Lasteaed-alkkool	Maia Tohver	122
6.	6.	Vatla Põhikool (6-kl algkool)	Helju Viikmann	18
Põhikoolid				
7.	1.	Haapsalu Nikolai Kool	Aive Saadjärv	101
8.	2.	Kasari Põhikool	Karin Saare	33
9.	3.	Martna Põhikool	Tiit Aedmäe	50
10.	4.	Noarootsi Kool	Alar Uus	66
11.	5.	Nõva Põhikool	Virve Tauts	20
12.	6.	Oru Kool	Andres Kampmann	84
13.	7.	Palivere Põhikool	Tõnis Peikel	85
14.	8.	Ridala Põhikool	Milve Viigand	100
15.	9.	Risti Põhikool	Argo Roos	71
16.	10.	Virtsu Kool	Airi Aavik	52
17.	11.	Vormsi Lasteaed-põhikool	Meeme Veisson	19
Gümnaasiumid				
18.	1.	Haapsalu Gümnaasium	Anne Mahoni	586
19.	2.	Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Vladimir Padama	115
20.	3.	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium	Leini Vahtras	358
21.	4.	Kullamaa Keskkool	Meelis Välis	171

22.	5.	Lihula Gümnaasium	Janar Sõber	208
23.	6.	Noarootsi Gümnaasium *	Laine Belovas	151
24.	7.	Taebla Gümnaasium	Jaanus Mägi	206
Erikoolid				
25.	1.	Haapsalu Sanatoorne Internaatkool *	Jaak Paesüld	110
26.	2.	Vidruka Kool *	Kristi Kivipuur	44
Kutsekoolid				
27.	1.	Haapsalu Kutsehariduskeskus *	Ingrid Danilov	680
Kõrgkoolid				
28.	1.	TLÜ Haapsalu Kolledž *	Janno Kriiska	294

Läänemaa aasta õpetaja 2011

Mai Jõevee – Kullamaa keskkool

Aastate õpetajad 2011

Elve Nappus – Kullamaa keskkool

Elle Oruste – Haapsalu gümnaasium

Mare Ruuse – Martna põhikool

Valvi Teras – Palivere põhikool

Leini Vahtras – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium

Aili Tervonen – Haapsalu kutsehariduskeskus

Saima Pikkas- Virtsu kool

Aasta õpetaja 2011

Ilona Aasvere – Haapsalu gümnaasium

Pille Alekand – Haapsalu kutsehariduskeskus

Kaja Avila – Taebla gümnaasium

Kaie Karpa – Noarootsi gümnaasium

Järvi Kimst – Martna põhikool
Ivi Küla – Risti põhikool
Gerri Laev – Lihula lasteaed
Piret Leiumaa – Virtsu kool
Kaja Loorens – Taebla gümnaasium
Kalle Lõuna – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium
Mario Metshein – Haapsalu kutsehariduskeskus
Väino Munskind – Palivere põhikool
Imbi Mäepere – Uuemõisa lasteaed-alkool
Malle Niit – Taebla gümnaasium
Kirsti Saluäär – Haapsalu linna algkool
Elve Sikk – Lihula gümnaasium
Tiiu Soostar – Haapsalu gümnaasium
Astrid Sumberg – Metsküla algkool
Hilje Tammaru – Lihula gümnaasium
Kai Tarmula – Haapsalu gümnaasium
Eda Tamme – Linnamäe lasteaed
Ene Viilma – Vidruka kool
Eneken Viitmaa – Oru kool
Triin Viiron – Vormsi lasteaed-põhikool
Malle Õiglas – Haapsalu linna algkool
Margit Ülevaino – Palivere põhikool
Noored õpetajad
Anni Paaliste – Oru kool
Renno Silde – Oru kool
Kadi Kaja – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium
Pille-Riin Puhm – Uuemõisa lasteaed-alkool
Mihkel Kõrbe – Haapsalu gümnaasium
Denis Naumov – Haapsalu Nikolai kool ja Ridala põhikool

Parimad koolilõpetajad aastal 2011**Markus Raudkivi** – Haapsalu gümnaasium, kuldmedal ***Katriin Pirk** – Haapsalu gümnaasium, kuldmedal ***Anton Štšeglakov** – Haapsalu gümnaasium, kuldmedal**Kaitel Kruus** – Haapsalu gümnaasium, hõbemedal**Kristiin Valdmann** – Noarootsi gümnaasium, kuldmedal ***Kreete Lüll** – Noarootsi gümnaasium, kuldmedal**Evelyn Kasari** – Noarootsi gümnaasium, kuldmedal**Piia-Helin Oras** – Noarootsi gümnaasium, kuldmedal**Viivika Lai** – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, kuldmedal ***Silvia Urgas** – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, kuldmedal**Laura Niils** – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, hõbemedal**Andero Samelselg** – Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, hõbemedal**Kristiina Miller** – Kullamaa keskkool hõbemedal**Kristi Roots** – Haapsalu Kutsehariduskeskus**Kadi Kampus** – Haapsalu Kutsehariduskeskus**Ingrid Avamere** – Haapsalu Kutsehariduskeskus**Mari Turnau** – Haapsalu Kutsehariduskeskus ***Eve Reincke** – TLÜ Haapsalu kolledž

*kutsutud Eesti Vabariigi presidendi vastuvõtule

Olümpiaadivõitjad 2010/2011 õppeaastal

nr	eesnimi	perenimi	kool	klass	aine	koht	õpetaja	üleriigiline
1	Kaarel	Koel	Haapsalu gümnaasium	7.	geograafia	I	Reet Tuisk	X
2	Hanna	Siirmann	Haapsalu gümnaasium	7.	geograafia	II	Reet Tuisk	

3	Johanna	Õun	Haapsalu gümnaasium	7.	geograafia	III	Reet Tuisk	
4	Marius	Saak	Haapsalu gümnaasium	8.	geograafia	I	Reet Tuisk	
5	Merlin	Kulbas	Haapsalu gümnaasium	8.	geograafia	II	Reet Tuisk	
6	Linda	Pruul	Haapsalu gümnaasium	8.	geograafia	III	Reet Tuisk	
7	Heini	Heinlaid	Lihula gümnaasium	9.	geograafia	I	Sirje Viita	
8	Evelin	Kängsepp	Palivere põhikool	9.	geograafia	II	Margit Ülevaino	
9	Ingrid	Tamberg	Noarootsi kool	9.	geograafia	III	Kaie Karpa	
10	Markus	Raudkivi	Haapsalu gümnaasium	gümna	geograafia	I-II	Reet Tuisk	
11	Katriin	Pirk	Haapsalu gümnaasium	gümna	geograafia	I-II	Reet Tuisk	
12	Karmo	Kuurberg	Haapsalu gümnaasium	gümna	geograafia	III	Reet Tuisk	
13	Klaus Martin	Vare	Haapsalu linna algkool	4.	matemaatika	I	Tuuli Sein	
14	Henri	Jõgi	Haapsalu linna algkool	4.	matemaatika	II	Tuuli Sein	
15	Jarita Maaria	Rintamäki	Uuemõisa lasteaed- algkool	4.	matemaatika	III	Aire Oruste	
16	Hanna	Ring	Haapsalu gümnaasium	5.	matemaatika	I	Külliki Kumm	
17	Kertu	Kiivit	Uuemõisa lasteaed- algkool	5.	matemaatika	II	Imbi Mäepere	
18	Piia	Tomingas	Uuemõisa lasteaed- algkool	5.	matemaatika	III-IV	Imbi Mäepere	
19	Artur	Matto	Palivere põhikool	5.	matemaatika	III- IV	Signe Saviir	
20	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu gümnaasium	6.	matemaatika	I	Lea Liht	
21	Teet	Saar	Haapsalu linna algkool	6.	matemaatika	II	Taimi Sammel	
22	Mattias	Pajumets	Metsküla algkool	6.	matemaatika	III – IV	Pille Kaisel	
23	Mairold	Kaasik	Uuemõisa lasteaed- algkool	6.	matemaatika	III-IV	Liivi Mustkivi	
24	Kaarel	Koel	Haapsalu gümnaasium	7.	matemaatika	I	Lea Liht	
25	Rait	Simson	Taebla gümnaasium	7.	matemaatika	II	Reet Kasemets	
26	Markus	Lember	Ridala põhikool	7.	matemaatika	III	Milvi Uusen	
27	Joonas	Kaskmäe	Lihula gümnaasium	8.	matemaatika	I	Elve Sikk	
28	Marko	Ojasoo	Taebla gümnaasium	8.	matemaatika	II	Reet Kasemets	
29	Heini	Heinlaid	Lihula	9.	matemaatika	I	Elve Sikk	

			gümnaasium					
30	Hedvig	Alasi	Haapsalu Wiedemanni g	9.	matemaatika	II -III	Viire Hints	
31	Anna-Pauliina	Aavik	Virtsu kool	9.	matemaatika	II -III	Siivi Jõgi	
32	Kert	Ojasoo	Taebla gümnaasium	10.	matemaatika	I	Marika Kerge	
33	Rene	Allkivi	Haapsalu gümnaasium	10.	matemaatika	II-III	Natalja Vizgalina	
34	Kristina	Naudi	Haapsalu Wiedemanni g	10.	matemaatika	II-III	Viire Hints	
35	Karmo	Kuurberg	Haapsalu gümnaasium	11.	matemaatika	I	Natalja Vizgalina	
36	Andres	Robam	Haapsalu Wiedemanni g	11.	matemaatika	II-III	Viire Hints	
37	Jarmo	Hints	Haapsalu gümnaasium	11.	matemaatika	II-III	Ülle Lumeste	
38	Laura	Niils	Haapsalu Wiedemanni g	12.	matemaatika	I	Viire Hints	
39	Regina	Lukk	Haapsalu Wiedemanni g	8.	keemia	I	Kadri Mitt	
40	Anette	Seiton	Martna põhikool	8.	keemia	II	Siiri Saks	
41	Maidu	Rasva	Virtsu kool	8.	keemia	III	Siivi Jõgi	
42	Anna-Pauliina	Aavik	Virtsu kool	9.	keemia	I	Siivi Jõgi	
43	Imbi	Esko	Kasari põhikool	9.	keemia	II	Aldo Vaan	
44	Ingrid	Tamberg	Noarootsi kool	9.	keemia	III	Ülo Meerits	
45	Markus	Raudkivi	Haapsalu gümnaasium	12.	keemia	I	Ülle Rääli	
46	Anu	Kala	Haapsalu gümnaasium	11.	inglise keel	I	Evelin Pähn	
47	Jüri	Türkei	Haapsalu gümnaasium	12.	inglise keel	II	Riina Soodam	
48	Eveli	Permanson	Noarootsi gümnaasium	12.	inglise keel	III	Ekaterina Mokhovikova	
49	Hans Gustav	Annuk	Haapsalu gümnaasium	10.	inglise keel	I	Terje Kosap	
50	Jüri	Türkei	Haapsalu gümnaasium	12.	saksa keel	I	Elle Oruste	
51	Kris	Kirs	Haapsalu Wiedemanni g	12.	saksa keel	II	Embi Hunt	
52	Erih	Sommermann	Haapsalu gümnaasium	12.	saksa keel	III	Aida Sarrapik	
53	Tarmo	Trummal	Haapsalu gümnaasium	10.	saksa keel	I	Triinu Suitsberg	
54	Siiri	Vaarpu	Kullamaa keskkool	11.	saksa keel	I	Inge Rajaste	
55	Marko	Ojasoo	Taebla gümnaasium		füüsika	I	Jaanus Mägi	
56	Heini	Heinlaid	Lihula gümnaasium		füüsika	II	Elve Sikk	
57	Eleanor	Ender	Haapsalu Wiedemanni g		füüsika	III	Veikko Kõrv	

58	Kert	Ojasoo	Taebla gümnaasium		füüsika	I	Jaanus Mägi	
59	Kristina	Naudi	Haapsalu Wiedemanni g		füüsika	II	Veikko Kõrv	
60	Anu	Vainu	Vatla põhikool	6.	bioloogia	I	Meelis Põhako	
61	Teet	Saar	Haapsalu linna algkool	6.	bioloogia	II-III	Leelo Paesüld	
62	Maia	Treublادت	Lihula gümnaasium	6.	bioloogia	II-III	Eda Aavik	
63	Piia Katharina	Vaan	Kasari põhikool	7.	bioloogia	I	Marje Loide	
64	Aleksander	Viiret	Haapsalu Wiedemanni g	7.	bioloogia	II	Merike Bauman	
65	Kertu	Orul	Haapsalu gümnaasium	7.	bioloogia	III	Inna Särel	
66	Karl	Kaisel	Virtsu kool	8.	bioloogia	I	Meelis Põhako	
67	Hanna-Liina	Peberg	Haapsalu gümnaasium	8.	bioloogia	II	Inna Särel	
68	Kärt	Jõgisäär	Haapsalu gümnaasium	8.	bioloogia	III	Triinu Karolin	
69	Sigrid	Ojavee	Noarootsi kool	9.	bioloogia	I	Kaie Karpa	
70	Tauri	Türkson	Haapsalu Wiedemanni g	9.	bioloogia	II	Merike Bauman	
71	Jaanus	Annus	Haapsalu gümnaasium	9.	bioloogia	III	Inna Särel	
72	Markus	Raudkivi	Haapsalu gümnaasium	12.	bioloogia	I	Triinu Karolin	
73	Tuuli	Jurtom	Haapsalu gümnaasium	11.	bioloogia	II	Triinu Karolin	
74	Tõnis	Jairus	Lihula gümnaasium	12.	bioloogia	III	Marje Loide	
75	Hegert	Leidsalu	Kullamaa keskkool		ühiskonnaõpetus	I	Ervin Rannik	VII
76	Andero	Samelselg	Haapsalu Wiedemanni g		ühiskonnaõpetus	II	Heinar Tuulberg	
77	Veronika	Jerve	Kullamaa keskkool		ühiskonnaõpetus	III	Ervin Rannik	
78	Kristjan	Tedremaa	Palivere põhikool		ühiskonnaõpetus	I-II	Margit Ülevaino	IX-XI
79	Paul Frederik	Sild	Haapsalu Wiedemanni g		ühiskonnaõpetus	I-II	Kalle Lõuna	
81	Tanel- Sigmar	Sildoja	Haapsalu SIK	8.	saksa keel	I	Tiiu Sein	
82	Karl	Pulk	Haapsalu Wiedemanni g	8.	saksa keel	II	Tiina Gilden	
83	Grete	Murr	Haapsalu gümnaasium	8.	saksa keel	III	Aida Sarrapik	
84	Stephani	Pille	Haapsalu gümnaasium	8.	kodundus	I	Siiri Reimann	
85	Maris	Tsänkmann	Haapsalu Wiedemanni g	8.	käsitöö	I	Janne Muuli	
86	Evelin	Kängsepp	Palivere põhikool	9.	käsitöö	II	Aili Kaur	
87	Angeelika	Lõps	Risti põhikool	6.	inimeseõpetus	I	Mariliis Siirmäe	

88	Geerit	Kikut	Haapsalu gümnaasium	6.	inimeseõpetus	II	Inna Särel	
89	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu gümnaasium	6.	inimeseõpetus	III	Inna Särel	
90	Birgit	Mikkus	Lihula gümnaasium	3.	eesti keel	I	Eda Aavik	
91	Arlethe	Annus	Haapsalu gümnaasium	3.	eesti keel	II	Piret Pärnapuu	
92	Reena	Roos	Oru kool	3.	eesti keel	III	Aina Aasna	
93	Margit	Paat	Haapsalu Wiedemanni g	7.	eesti keel	I	Kersti Arov	
94	Stina	Veek	Virtsu kool	7.	eesti keel	II	Heli Riive	
95	Johanna	Õun	Haapsalu gümnaasium	7.	eesti keel	III	Tiia Toomsalu	
96	Tiina	Lõhmus	Haapsalu Wiedemanni g	8.	eesti keel	I	Tiina Brock	
97	Merili	Kisant	Haapsalu gümnaasium	8.	eesti keel	II	Taimi Vilta	
98	Eva-Maria	Brock	Haapsalu Wiedemanni g	8.	eesti keel	III	Tiina Brock	
99	Sigrid	Ojavee	Noarootsi kool	9.	eesti keel	I	Anita Arst	
100	Merili	Nõmmisto	Haapsalu Wiedemanni g	9.	eesti keel	II	Maret Järveots	
101	Katariina	Peksar	Lihula gümnaasium	9.	eesti keel	III	Heli Raavel	
102	Kristina	Naudi	Haapsalu Wiedemanni g	10.	eesti keel	I	Maret Järveots	
103	Aleksandra	Koel	Haapsalu gümnaasium	10.	eesti keel	II	Mall Kahar	I
104	Ingrid	Pärn	Noarootsi gümnaasium	10.	eesti keel	III	Anita Arst	
105	Merje	Viigand	Haapsalu gümnaasium	11.	eesti keel	I	Taimi Vilta	
106	Leel	Jaer-Eer	Taebla gümnaasium	11.	eesti keel	II	Tiina Prank	
107	Kaarel	Kisant	Haapsalu Wiedemanni g	11.	eesti keel	III	Maret Järveots	
108	Silvia	Urgas	Haapsalu Wiedemanni g	12.	eesti keel	I	Maret Järveots	IV
109	Jüri	Türkei	Haapsalu gümnaasium	12.	eesti keel	II	Mall Kahar	
110	Andero	Samelselg	Haapsalu Wiedemanni g	12.	eesti keel	III	Maret Järveots	
111	Teet	Saar	Haapsalu linna algkool	6.	NUPUTA	I	Taimi Sammel	
112	Marie Elise	Soomre	Haapsalu linna algkool	6.	NUPUTA	I	Anne Vaarpuu	
113	Nora – Liis	Köster	Haapsalu linna algkool	5.	NUPUTA	I	Taimi Sammel	
114	Kadrian	Kaljula	Haapsalu linna algkool	5.	NUPUTA	I	Taimi Sammel	
115	Johanna	Õun	Haapsalu gümnaasium	7.	NUPUTA	I-II	Lea Liht	
116	Stina	Veek	Virtsu kool	7.	NUPUTA	I-II	Siivi Jõgi	
117	Ketter	Nau	Haapsalu	7.	NUPUTA	I	Viire Hints	

			Wiedemanni g					
118	Margit	Paat	Haapsalu Wiedemanni g	7.	NUPUTA	I	Viire Hints	
119	Aleksander	Viiret	Haapsalu Wiedemanni g	7.	NUPUTA	I	Viire Hints	
120	Sebastian	Lehis	Haapsalu gümnaasium	6.	Õpioskuste olümpiaad		Lehti Padu	
121	Anett	Klaanberg	Haapsalu gümnaasium	6.	Õpioskuste olümpiaad			
122	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu gümnaasium	6.	Õpioskuste olümpiaad			
123	Emma	Kask	Haapsalu gümnaasium	6.	Õpioskuste olümpiaad			
124	Ketlin	Valgenberg	Haapsalu gümnaasium	6.	Õpioskuste olümpiaad			
125	Emma	Kask	Haapsalu gümnaasium	6.	inglise keel	I	Terje Konsap	
126	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu gümnaasium	6.	inglise keel	II	Terje Konsap	
127	Britta	Sool	Haapsalu linna algkool	6.	inglise keel	III-IV	Kirsti Saluäär	
128	Mairold	Kaasik	Uuemõisa lasteaed- algkool	6.	inglise keel	III-IV	Sirje Sinitskaja	
129	Pille Riin	Seimann	Kullamaa keskkool	4.	kirjandus	I	Riina Leidsalu	
130	Sandra	Laanjõe	Kullamaa keskkool	4.	kirjandus	I		
131	Anneli	Riisalu	Kullamaa keskkool	4.	kirjandus	I		
132	Tõnis	Lepp	Metsküla algkool	1.	pranglimine		Pille Kaisel	
133	Alari	Nuut	Virtsu kool	2.	pranglimine		Tiina Markus	
134	Anna Maria	Õun	Uuemõisa lasteaed- algkool	3.	pranglimine		Ene Küünarpuu	
135	Svea	Stahlman	Metsküla algkool	4.	pranglimine		Pille Kaisel	
136	Kertu	Kiivit	Uuemõisa lasteaed- algkool	5.	pranglimine		Imbi Mäepere	
137	Jaagup	Michels	Metsküla algkool	6.	pranglimine		Pille Kaisel	
137	Kaarel	Koel	Haapsalu gümnaasium	7.	pranglimine		Lea Liht, Ruth Kampmann	I
138	Johanna	Õun	Haapsalu gümnaasium	7.	pranglimine		Lea Liht	II
139	Kristo	Kaareste	Haapsalu gümnaasium	8.	pranglimine		Lea Liht	
140	Tuuli Merit	Leiumaa	Virtsu kool	9.	pranglimine		Siivi Jõgi	
141	Mikk	Naar	Oru kool		Enno omalooming			
142	Andra	Reidla	Uuemõisa lasteaed- algkool		Enno omalooming			
143	Markus	Randma	Uuemõisa		Enno omalooming			

			lasteaed- algkool					
145	Britta	Sool	Haapsalu linna algkool		Enno omalooming			
146	Piia	Tomingas	Uuemõisa lasteaed- algkool		Enno omalooming			
147	Hanah	Lahe	Risti põhikool		Enno omalooming			
148	Grete	Murr	Haapsalu gümnaasium		Enno omalooming			
149	Eva-Maria	Brock	Haapsalu Wiedemanni g		Enno omalooming			
150	Karl	Peetris	Haapsalu Wiedemanni g		Enno omalooming			
151	Anna Regina	Kalk	Haapsalu gümnaasium		Enno omalooming			
152	Hannela	Paat	Noarootsi gümnaasium		Enno omalooming			
153	Leel	Jaer-Eer	Taebla gümnaasium		Enno omalooming			
154	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu gümnaasium	6.	vene keel	I	Jelena Turevitš	
155	Malin	Kisant	Uuemõisa lasteaed- algkool	6.	vene keel	II	Inga Kurvits	
156	Anti	Antikainen	Haapsalu linna algkool	6.	vene keel	III	Andželika Ender	
157	Alary	Tee	Haapsalu Wiedemanni g	7.	vene keel	I	Anu Heinorg	
158	Kaarel	Koel	Haapsalu gümnaasium	7.	vene keel	II	Jelena Turevitš	
159	Piia Katharina	Vaan	Kasari põhikool	7.	vene keel	III	Inna Esko	
160	Kätlin	Reinik	Martna põhikool	8.	vene keel	I	Järvi Kimst	
161	Henri	Zibo	Haapsalu gümnaasium	8.	vene keel	II	Jelena Turevitš	
162	Anett	Tohver	Haapsalu gümnaasium	8.	vene keel	III	Marianne Samm	
163	Janno	Esko	Lihula gümnaasium	10.	arvutimeisterlikku s		Jaanika Uusman	
164	Kai	Simpson	Lihula gümnaasium	10.	arvutimeisterlikku s		Jaanika Uusman	
165	Geiter	Alesmaa	Lihula gümnaasium	10.	arvutimeisterlikku s		Jaanika Uusman	
166	Elise	Ojap	Lihula gümnaasium	10.	arvutimeisterlikku s		Jaanika Uusman	

Aastal 2011 Ernst Enno omaloominguvõistluse parimad arvustused ja kirjad raamatutegelastele

I – III kl

Mikk Naar	Oru kool	“Tere, Emil”
Andra Reidla	Uuemõisa lasteaed-alkool	“Tere, mu armas sõber Pätü”
Markus Randma	Uuemõisa lasteaed-alkool	“Tere, armas sõber Oskar”

Andri Nuut	Virtsu põhikool	“Kiri Harry Potterile”
-------------------	-----------------	------------------------

IV – VI kl

Britta Sool	Haapsalu linna algkool	“Tere, Emily!”
Piia Tomingas	Uuemõisa lasteaed-alkool	“Tere, printsess Luluu!”
Hana Lahe	Risti põhikool	“Tervitus, Harry!”

Mihkel Puhm	Haapsalu linna algkool	“Tere, Rain!”
--------------------	------------------------	---------------

VII – IX kl

Grete Murr	Haapsalu gümnaasium
Eva-Maria Brock	Haapsalu Wiedemanni gümnaasium
Karl Peetris	Haapsalu Wiedemanni gümnaasium

X – XI kl

Anna-Regina Kalk	Haapsalu gümnaasium
Hannela Paat	Noarootsi gümnaasium
Leel Jaer-Eer	Taebla gümnaasium

Ernst Enno etluskonkursi parimad aastal 2011

I-III kl

Martin Pärna	Taebla gümnaasium, I kl
Merel Keldrima	Haapsalu linna algkool, II kl
Maria Allkivi	Haapsalu gümnaasium, III kl

Ergutusauhinnad

Liilian Lember	Ridala põhikool, I kl
Argo Saral	Haapsalu gümnaasium, I kl
Uku Tikerpuu	Uuemõisa lasteaed-algkool, II kl
Luise Tombak	Uuemõisa lasteaed-algkool, II kl
Alari Nuut	Virtsu kool, II kl
Mihkel Tärnpu	Oru kool, II kl
Mattias Metsalu	Haapsalu linna algkool, II kl
Cevor Tikerpuu	Uuemõisa lasteaed-algkool, III kl
Mikk Naar	Oru kool, III kl

IV-VI kl

Margus Paaliste	Oru kool, V kl
Stiven Radžikovski	Haapsalu linna algkool, V kl
Jennifer Marisse Cohen	Haapsalu linna algkool, V kl

Ergutusauhinnad

Kenny-Robin Mastakov	Haapsalu linna algkool, VI kl
Johanna Liiv	Haapsalu gümnaasium, IV kl
Dana-Ly Raja	Taebala gümnaasium, IV kl
Viktoria Joonasing	Uuemõisa lasteaed-algkool, IV kl
Karolin Nurmsalu	Nõva põhikool, VI kl
Joonas Kollo	Ridala põhikool, IV kl
Marek Judanov	Uuemõisa lasteaed-algkool, V kl
Erki Pajula	Risti põhikool, V kl
Hanna Ring	Haapsalu gümnaasium, V kl
Brigita Põld	Risti põhikool, VI kl
Hanna Tammet	Taebala gümnaasium, VI kl

VII-IX kl

Gerhard Murro	Oru kool, VII kl
Merili Kisant	Haapsalu gümnaasium, VIII kl
Heini Heinlaid	Lihula gümnaasium, IX kl

Ergutusauhinnad

Markus Lember	Ridala põhikool, VII kl
Sander Jürgenson	Haapsalu sanatoorne internaatkool, IX kl
Jürgen Hints	Haapsalu gümnaasium, IX kl

X-XII kl

Rutt Olenko	Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, XI kl
Simo Sepp	Haapsalu gümnaasium, XII kl
Laura Niils	Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, XII kl

Ergutusauhinnad

Katriin Pirk	Haapsalu gümnaasium, XII kl
Andero Samelselg	Haapsalu Wiedemanni gümnaasium, XII kl
Riina Kopti	Lihula gümnaasium, X kl
Tiit Tammeniit	Haapsalu gümnaasium, X kl
Anna Regina Kalk	Haapsalu gümnaasium, XI kl

16.3. Vidruka kool

„Igale lapsele võimetekohane haridus“

Kooli direktorid:

1960–1967	Aino Ernits
1967–1978	Uno Aru
1978–1981	Karl Tammet
1982–1983	Ago Ojasoo
1983–1987	Aldur Paluste
1987–1999	Margot Smitt
1999–...	Kristi Kivipuur

Vidruka Kooli pere

Palivere Lastekodu reorganiseeriti Palivere Erirežiimiliseks Internaatkooliks 1960. aastal. Praegust nime, Vidruka Kool, kanname aastast 2007. Kooli põhihoone asub vanast mõisaagsest viinaköögist koolimajaks ümberehitatud hoones. Kõrvalhoone 8 klassiruumiga on ehitatud 1962. a. Toidublokk ja õpilaskodu hoone on ehitatud 1987. a. Puidutöökoja hoone asub eraldi ja ehitati 1973. a.

Koolil on välja kujunenud traditsioonilised üritused, teeme tihedat koostööd ka Eriolümpia Eesti Ühendusega.

2011. aastal oli õpilasi keskmiselt 49, lihtsustatud õppel 4 klassikomplekti, toimetulekuõppel 3 klassikomplekti ja hooldusõppel 3 klassikomplekti.

Meie kooli aasta õpetaja oli 2011. a Ene Viilma.

Vidruka kooli 50. tegevusaastal toimusid erinevad üritused läbi terve õppeaasta, mille raames korraldati vanade asjade näitus, nostalgianädal ja sünnipäevapidu.

Veebruaris kinnitati uus hoolekogu koosseis, kuhu kuuluvad: Maire Reest, Aile Nõupuu, Kaasi Almers, Ülle Erman, Mari-Epp Täht, Dina Laasner, Külle Saar.

Veebruarikuu traagilises õnnetuses Haapsalu Väikelastekodus hukkus meie kooli 9 õpilast.

Eriolümpia (EO) Eesti Ühendus Eriolümpia Talimängudel Otepääl osales 16 õpilast. Saavutati teatesõidus I koht, 500 m sõidus I koht, kaks II kohta ja üks III koht.

Raplas toimus „HEV* laste ja noorte lauluvõistlus 2011“. Eriauhinna said Tarmo Kaupal ja Annette Luik.

CO² kvootide rahaga ehitati ja soojustati kooli peahoonele uus keskküttetrass.

Tartus teatrifestivalil Savilind osales meie koolist 8 õpilast ja eripremia sai Veiko Kidra.

Kunstipäeval Valgele Valgega 2011, mille teemaks oli „Oma väikese käega“, osales 4 õpilast, kes kõik märgiti ära eriauhinnaga.

EO Eesti Ühenduse suvemängudel Kammeri koolis osales 20 õpilast ja koolide üldarvestuses saavutati III koht.

Eesti Eriolümpia tänuüritusel „Tegijad 2010“ autasustati sportlike saavutuste eest teeneteplaadiga Maryleen Israeli, Tarmo Kaupalit, Hans Kuusmanni, Revo Pajulehte ja Sander Parkot.

MTÜ Puulaevaselts Vikan korraldas projekti „Runbjarni merekool“, kus osales 6. klass.

Runbjarniga merel

Haapsalu kunstikooli saalis eksponeeritud näitusel „Poiste tööd 2011“ (tööõpetuse tundides valminud tööd) tunnustati Kalmer Nasiri tööd (juhendaja Kaupo Alasi).

Viidi läbi üle-eestiline toimetuleku teabepäev, kus osalesid HEV* koolide õpetajad.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse projektis „Koolinoorte ühised huviringid Haapsalu Kutsehariduskeskuses“ osales 4 õpilast.

Kanal 2 ehk Karmen Pritson Tamme poolt korraldati meie õpilastele üllatuste päev, kus koolile kingiti süntesaator, õpilaskodusse kaks lauaarvutit ja vooditarvikuid, lisaks terve öhtupoolik väga erinevate üllatuskülistega.

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse programmi „Hariduslike erivajadustega õpilased uurivad ja kaardistavad Vidruka küla mõisaparkides kasvavaid puid ja põõsaid“ raames rahastati väljasõit Sagadi looduskooli.

Toimus ekskursioon Padise mõisa ja Määra Mäe meistrikotta. Samuti külastasime erinevate õppekäikude läbiviimiseks Silma õpikoda.

Lääne maavalitsuse poolt rahastati algklasside ujumisprojekt, milles osales 3 õpilast.

Lääne-Nigula loovusring on vabatahtlike poolt ellu kutsutud, kus oluliseks eesmärgiks on aja mitmekesine sisustamine.

Töötajate koosseis vähenes aastaga 3,85 võrra.

*HEV- hariduslik erivajadus

16.4. Haapsalu Sanatoorne Internaatkool

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool (HSIK) on füüsiliste ja vaimsete erivajadustega noorte kümneaastase õppeajaga põhikool. Käesoleval ajal on koolis 114 õppijat.

Kroonika

- 1960** Eesti NSV Ministrite Nõukogu asutas oma määrusega nr 290 lastehalvatuse järelraviks Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli. 1. septembril alustas õppeasutus tööd 8-klassilise koolina, kus õppureid oli 120.
- 1961** Rohkete raviprotseduuride tõttu lisati õppeajale aasta, seega läbisid õpilased 8-klassilise koolikursuse üheksa aastaga. Lisandusid vene õppekeelega liitklassid ja keskkooliosa.
- 1964** Elisabeth Pauluse eestvedamisel hakkas tööle kooli näitering ja algas jõulunäidendite traditsioon.
- 1978** Kaotati vene õppekeelega klassid.
- 1998** Õpilaskontingendi muutuse tõttu kaotati keskkooliklassid.
- 1999** Alustati kooli põhjalikku renoveerimist, mis lõppes juba septembris.
- 2000** Kool sai esimese lifti.
- 2005** Renoveeriti söökla, saal ja internaat.
- 2008** Valmis uus õppehoone.
- 2010** Tähistati kooli 50. aasta juubelit. Sel puhul ilmus töötajate mälestuste kogumik „Kõndides mööda vanu radu“. Etendusega „PPP“ heideti pilk kooli ajalukku.

Koolijuhid

- 1960–1971 Voldemar Pihlau
 1971–1998 Voldemar Pinn
 1998. aastast Jaak Paesüld

Missioon

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool arvestab iga haridusliku ja füüsilise erivajadusega õpilase individuaalsust, loob parimad võimalused tema igakülgseks võimetekohaseks arenguks ning elus toimetulekuks.

Visioon

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool on kõrgeima kompetentsitaseme ja sobivaima õppekeskkonnaga Eesti kool tugi- ja liikumisaparaadi talitlushäirete ja liitpuudega õpilastele.

Õppetöö

Koolis õpitakse põhikooli riikliku, lihtsustatud ja toimetuleku õppekava alusel.

Õppekava määrab nõustamiskomisjon erispetsialistide uuringute alusel. Õpilaste arv tavaklassides on 8–12, lihtsustatud ning toimetuleku õppekavaga klassides 4–7.

Kooli õppe- ja kasvatustöö on suunatud õpilaste eetiliste väärtushinnangute ja iseseisvas elus vajalike toimetulekuoskuste kujundamisele.

Kooli ainekavade aluseks on põhikooli riiklik õppekava, kuid kooli õppekava koostamisel arvestatakse erivajadustega laste klassi üldist taset ning keskendutakse baasteadmiste ja praktiliste oskuste õpetamisele.

Suurt tähelepanu osutatakse poiste tööõpetuse ja tüdrukute käsitöö õpetamisele. Materjalide ja tövõtete valik arvestab õpilaste hariduslikke erivajadusi ning on korrektsioonilise suunitlusega, kuid samas annab esteetiliselt ja kunstiliselt väärtusliku tulemuse. Tehakse nahkehistööd, keraamikat, puidutööd, siidimaali jm. Õpilastöid on eksponeeritud maakondlikel, vabariiklikel ja rahvusvahelistel õpilastööde näitustel ning saavutatud häid tulemusi.

Koolil on oma õppekööök, kus saab läbi viia praktilisi kodunduse tunde

ja anda tarvilikke näpunäiteid nii igapäevase olme kui ka toiduvalmistamise kohta.

Huvilistel on võimalik saada esmaseid kogemusi rahvusliku käsitöö vallas, sh kangastelgedel kudumisel.

Klassijuhataja (tiimijuht) jälgib koostöös õpilase, aineõpetajate, kasvatajate ning lapsevanematega õppetöö taseme jõukohasust ja teeb vajadusel ettepaneku selle muutmiseks. Kui õpilase teadmiste tase hälbib antud klassi ainekavast, siis määratakse talle tugiteenused, sh individuaalne õppekava.

Tavaklasside õpilased sooritavad põhikooli lõpetamisel (10-aastase õppeajaga) ühtlustatud materjalide alusel samad eksamid kui teisedki vabariigi üldhariduskoolid. HEV õpilased saavad põhihariduse ja põhikooli lõputunnistuse vastavalt omandatud õppekavale.

Komplekstaastusravi

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool kuulub Eesti tervistarendavate koolide võrgustikku.

Õppeasutus võimaldab õpilastele taastusravi plaaniliste 2–3-kuuliste kuuridena 1–2 korda aastas. Rehabilitatsiooniteenustest pakutakse massaaži, osokeriiti, ravivanne, tervisekapslit, muusikavoodit, psühholoogilist nõustamist, logopeedilist abi ning ravivõimlemist.

Ravivõimlemine kui teraapia aktiivne meetod on olulisel kohal füüsiliste erivajadustega laste rehabilitatsioonis. Ravivõimlemine on põimunud kehalise kasvatus tundide, kehakultuuriürituste ja iga õpilase ortopeedilise režiimiga.

Kooli õpilastel on võimalik osa võtta hobutegevustest (hobustega suhtlemine, puhastamine ja ratsutamise).

Huvitegevus

Koolis tegutseb 12 ringi. Õpilased saavad tegeleda lilleseade, tantsimise, sportimise, näitlemise, laulmise, kandle ning rütmipillide mängimisega jne.

Väljaspool kooli on tunnustust leidnud lilleseadjad ja noored näitlejad. Aktiivsemad õpilased saavad osaleda ka õpilasmavalitsuse ja Eesti 4H toimkonna töös.

Sõpruskoolid

1961. aastal algasid sõprussuhted Läti Raiskumi Sanatoorse Internaatkooliga ja

1968. aastal Leedu Kaunase Sanatoorse Internaatkooliga.

Traditsioonilised on kolme kooli sõprusfoorumid, kus suheldakse, tehakse sporti ja isetegevust.

1991. aastal tekkisid sõprussuhted Helsingi Ruskeasuo kooliga, mille väljundiks on õpilaste iga-aastased loovuslaagrid.

Comeniuse projektide käigus sõlmiti suhted Hollandi, Belgia, Soome, Rumeenia, Põhjalirima ja Ungari koolidega.

2010. aastal loodi koostöösuhed Turu linna Luolavuore kooliga, mis päädis ühisprojektiga "Fotokunst primitiivse kaameraga".

Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli juhtkond

Jaak Paesüld	direktor
Eve Urgas	õppealajuhataja
Katre Roosvald	kasvatusalajuhataja

16.5. Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK)

Juhtkond

Ingrid Danilov	direktor
Ülle Ojamäe	õppedirektor
Aile Nõupuu	arendusdirektor
Marju Heldema	kutseõppe koordinaator
Marelle Möll	äriteeninduse osakonna juhataja
Uve Uustalu	ehitus-puidu-käsitöö osakonna juhataja
Enna Kallasvee	majutus-toitlustusosakonna juhataja
Rene Reinola	haldusjuht
Kaja Kaus	pearaamatupidaja

Koolikeskkond ja inimesed

Koolis õppis 2011. a 778 õpilast, neist 31 õpilast Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses. Lisaks läbisid 551 täiskasvanud õppijat kooli täiend- ja ümberõppekursused. Töötajaid oli 105, neist õpetajaid 63. Õpilastest on pooled Läänemaalt ja neljandik Harjumaalt, lisaks õpib koolis noori Pärnu-, Rapla- ja Hiiumaalt ning teistest Eesti piirkondadest.

Kooli põhitegevuseks on esmase kutseõppe korraldamine, mis toimub 8 õppekavarühmas 19 erialal. Õpiraskustega ja erivajadustega õpilastele on avatud Haapsalu Kutsehariduskeskuses (HKHK) 7 õpperühma ja Astangul 5 õpperühma. 2011. aastal käivitus Eestis kutseõppeasutuste õppekavarühmade akrediteerimine ja pilootvoorus said maksimaalse 6-aastase akrediteeringu Haapsalu KHK majutuse ja toitlustuse ning ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmad.

Häid praktiseerimisvõimalusi ja teenuseid väljapoole pakub HKHK **toitlustuskompleks**, kus teeninduserialade õpilased kogenud õpetajate eestvedamisel valmistavad tähtpäevalaudu ja korraldavad väljapool koolimaja *catering*-teenust. Kool on avatud ka **konverentsiteenuste** pakkujana. Õpilaskodu toimib suviti hostelina, mis pakub majutust Haapsalu külalistele ning on ühtlasi majutusteeninduse õpilaste üheks praktikabaasiks.

Vabal ajal on õpilastel võimalused mitmekülgseks tegevuseks – töötavad **huvi- ja spordiringid**, tegutseb **õpilasesindus**. Sügisel alustas tegevust ka tugiõpilaste liikumine. Aastaringelt toimuvad õpilasüritused. HKHK huvijuht Marit Sillat, kes on aktiivne noorteürituste ja tugiõpilasliikumise eestvedaja, sai Lääne maakonna tunnustuse aasta noor 2012.

Erialad

Baasharidus	Eriala	Õppeaeg aastates	Lõpetajad 2011	Vastuvõtt 2011
Põhiharidus	Ehitusviimistlus	3	18	28
	Kivi- ja betoon-konstruktsioonide ehitus	3	0	23
	Üldehitus	3	31	0
	Tisler	3	11	12
	Arvutiteenindus	4	18	3
	Arvutid ja arvutivõrgud	3,5	0	28
	Tarkvara ja andmebaaside haldus (Astangu)	3	0	12
	Kokk	3,5	25	28
	Majutusteenindus	3	19	24
	Ehitusviimistlus	3	4	1

Põhiharidus lihtsustatud õppekava alusel	Kivi- ja betoon- konstruktsioonide ehitus	3	0	8
	Kodumajandus	3	6	13
Põhihariduseeta, koolikohustusliku eea ületanud	Kodumajandus	2	1	0
	Ehitusviimistlus	2	3	1
	Kivi- ja betoon- konstruktsioonide ehitus	2	0	6
	Abikokk (Haapsalu)	1	0	14
	Abikokk (Astangu)	1	7	7
	Puidupingitööline	1	0	4
Keskharidus	Majutusteenuste korraldus	1	6	22
	Mööblirestauraator	2	15	27
	Puit- ja kivehitiste restauraator	2	9	19
	Tekstiilitöö	2	7	18
	Majandusarvestus	2	25	30
	Loodusturismi korraldus	2	13	24
	Toitlustusteenindus	2	7	2
	Arvutid ja arvutivõrgud	2,5	0	22
Põhiharidus, 25+	Mööblirestauraator	2	0	2
	Arvutid ja arvutivõrgud	2,5	0	6
KOKKU			225	384

Võistlused

Kool osaleb aktiivselt maakondlikel ja vabariiklikel spordivõistlustel, kust on kogutud mitmeid auhinnalisi kohti. Eriolümpia Eesti Ühenduse tunnustuse Tegija spordis 2011 said kaks HKHK noormeest – Raivo Laar ja Maikel Nirk.

Ujujad

Iga aastaga on kasvanud HKHK õpilaste osavõtt vabariiklikest ja rahvusvahelistest kutsevõistlustest ning sealt saadud auhinnalised tulemused.

- HKHK vilistlane Krestina Õun, kes eelmisel aastal saavutas esikoha Toidumessil aasta noorkoka võistlustel, esindas Eestit Londonis maailma kutsemeistrivõistlustel *WorldSkills*, kus ta saavutas XII koha ja omandas meistri tunnistuse.
- Vabariiklikul kokade ja teenindajate kutsevõistlusel Nooruslik Kevad Kuressaares saavutasid teenindusvõistlusel I koha Merlyn Kallaste ja Anna Rostovtšikova, II koha said Anna Guseva ja Liisi Pitka.

Merlyn Kallaste

- Toidumessil 2011 saavutas noorteenindaja võistlusel esikoha Merlyn Kallaste, kes on ka ühtlasi *EuroSkills* 2012 kandidaat.
- Teistest samal võistlustel osalenud HKHK õpilastest oli Riho Sommermann parim flambreerija, Liisi Pitka parim veinivalaja ja Anna Rostovtšikova parim salvrättide voltija.
- Teeviida raames toimunud kutsevõistluste Noor Meister raames saavutas Kristjan Hiis II koha Linuxi ja Andres Nurk III koha Microsofti tundmises. Üheskoos saavutasid noormehed esikoha meeskonnatöös. Võistluste tulemusena on poisid *EuroSkills* 2012 kandidaadid.

- Ehitusviimistluse võistlustel Noor Meister saavutas Talis Põldma IV koha ja sai tunnustuse parima dekoratiivkava eest.

Talis Põldma

- Võrus toimunud tiserite kutsevõistlustel saavutas Ruslan Janter III koha.

HKHK on olnud ka ise aktiivne kutsevõistluste korraldaja. Viiendat korda toimusid Haapsalu Kutsehariduskeskuses vabariiklikud noorte ehituspuuseppade võistlused. Neljandat korda korraldas kool populaarset arvutivõistlust HKHK *Lan Party* – suurt arvutimängude pidu, kuhu koguneb osalejaid kogu Eestist ja kus võistlused arvutimängudes kestavad järjest mitu ööpäeva.

Projektitegevus

Erinevate Euroopa Liidu arendus- ja koostööprojektide raames on viimastel aastatel paljud õpetajad ja õpilased saanud külastada välisriikide kutsekoole ja praktiseerida Euroopas. Lisaks pikaajalistele sidemetele Soome ja Saksa kutsekoolidega on loodud mitmeid kontakte Leedu, Läti, Tšehhi, Itaalia, Hispaania, Portugali, Sloveenia, Poola, Taani, Rootsi, Islandi ja Prantsusmaa koolidega.

Aastatel 2010–2011 viibisid õpetajad Leonardo da Vinci lähetusprojekti “Euroopa rahvustoidud – erinevate

riikide toidukultuuriga tutvumine” raames Hispaanias, Itaalias, Portugalis ja Tšehhis. Projekti tulemusel koostati õppematerjalid iga külastatud riigi toidukultuurist koos menüüde, retseptide ja filmidega, mida õpetajad saavad kasutada tundide läbiviimisel.

Leonardo da Vinci lähetusprojekt “Euroopa tarbekunstiõpetusega tutvumine” viis kuus käsitöö- ja tekstiilivaldkonna õppekavaga seotud õpetajat nädalaste lähetuste jooksul Läti, Poola ja Soome sama valdkonnaga tegelevatesse õppeasutustesse, Soome ja Poolaga jätkub koostöö juba õpilaste praktika valdkonnas.

NordPlus projekti “Täiskasvanutele visuaalse kunsti õpetamine” raames käisid õpetajad partnerkoolides Soomes, Lätis ja Leedus ning tutvusid erinevate käsitöösuundade õpetamisega.

Leonardo da Vinci praktikaprojekt "HKHK õpilaste praktika Euroopas – tutvus rahvusvahelise töömaailmaga" viib 58 Haapsalu Kutsehariduskeskuse tekstiilitöö, arvutiteeninduse, tislari, ehitusvaldkonna, koka ja majutusteeninduse teise ja kolmanda kursuse õpilast Soome, Saksamaale,

Lätti või Itaaliasse praktikale ning projekti „Täiskasvanud õppijate töösuste arendamine Euroopas“ annab kaheksale täiskasvanud tsükliõppijale võimaluse ennast proovile panna Soomes ja Tšehhis, töötades turismitaludes ja restoranides.

Projektiga „Üldharidus- ja erialaainete integratsioon“ on kuuel üldharidusainete õpetajal ja õppedirektoril võimalus külastada Hollandi ja Sloveenia kutsekoole ning tutvuda kompensatsioonipõhise õppega ning üld- ja erialaainete integreerimisvõimalustega.

„Tugisüsteemide arendamine Haapsalu Kutsehariduskeskuses“ viib õpetajate kõrval kogemusi omandama ka kooli tugipersonali. Sügisel tutvuti Saksamaal Augsburgis asuva kutsekooliga, kus põhikontingendi moodustavad erivajadustega õppijad ning vaatlemas käidi õpilaskodu tööd ja õpilaste vabaaja korraldust. Saksamaa kooliga jätkatakse partnerlustegevust ka järgnevatel aastatel jooksul uutes projektides.

Lisaks kogemuste omandamisele välisriikides pakume sama võimalust siin ka teiste riikide kutsekoolide õpilastele ja õpetajatele. Meie kooli kaudu on Haapsalus praktiseerinud Itaalia ja Tšehhi noored kokad ning kohe on tulemas ehitusõpilased Soomest. Samuti oleme vastu võtnud õpetajaid Sloveeniast, Itaaliast, Soomest, Rootsist, Tšehhist, Lätist, Saksamaalt ja Prantsusmaalt.

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) projekti „Süsteemne nõustamine – tõhus abi õpilastele“ raames algasid 2011. a tegevused kooli nõustamiskeskuse ja tugisüsteemide väljaarendamiseks ning käivitus tugiõpilasliikumine. Teise ESF projekti „Koolinoorte ühised huviringid Haapsalu Kutsehariduskeskuses“ raames käivitusid septembrikuus huviringid regiooni üldhariduskoolide ja kutsekooli õpilastele.

Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) projekti „Kas tunned maad?“ kaudu viidi läbi Haapsalu Kutsehariduskeskuse loodusturismi korralduse eriala õpilaste kolmepäevane õpperetk Kagu-Eestisse, mille käigus valmis õppefilm „Kas tunned maad 2“ ja koostati õpimapid kolme erineva maastikurajooni kohta: Võru-Hargla nõgu, Haanja kõrgustik ja Palumaa. Valminud filmi ja õpimappe kasutatakse õppematerjalina loodusturismi korralduse eriala õpetamisel.

MISA projekt „Muinasajast euroaega“ viis HKHK 15–23-aastased õpilased, kellest 14 õpilast on muukeelsed, 2-päevasele ajalooteemalisele õppekursioonile. Külastati Paide Vallitorni, Wittensteini ajakeskust, A. H. Tammsaare majamuuseumi ja Vargamäed, Kõrvemaa raba, Simisalu loodusmaja, Eesti Rahva Muuseumi ja Seidla tuulikut. Õpperetke käigus õpiti süvendatult Eesti ajalugu.

Täiendkoolitused

Koolis töötab täiend- ja ümberõppeosakond, mis korraldab erinevaid täiskasvanutele mõeldud kursusi põhiliselt koolis õpetatavates erialavaldkondades, nagu ehitus, puidutöö, toitlustus, käsitöö, arvutiõpetus, turism, aga ka ettevõtlusalaseid koolitusi. Kuna Haridus- ja Teadusministeerium koos Euroopa Sotsiaalfondiga on toetanud täiskasvanute koolitamist rahaliselt, siis on kasvanud täiskasvanud õppijate osalus kursustel. Väga populaarsed on olnud inglise keele koolitused, samuti puidutöö, arvuti- ja kokakursused.

Elavnenud on koostöö Eesti Töötukassaga. Töötukassa hangetega on toimunud rida koolitusi: abikoka ja klienditeenindajate koolitused, teenindusalase vene keele koolitus, arvuti algõppe koolitused.

Koostöö kolmanda sektoriga on hoogustunud. Oleme teinud rida koolitusi mittetulundusühendustele. Eriti populaarsed on olnud kokakursused: „Tervislik toit ja rahvusroad“, „Tervislik toitumine säästueelarvega“, „Kohalik toit kohaliku kogukonna laual“, „Ühise turundus- ja müügisüsteemi loomise võimalused kohalikule toodangule ja teenusele“ jne.

16.6. Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž

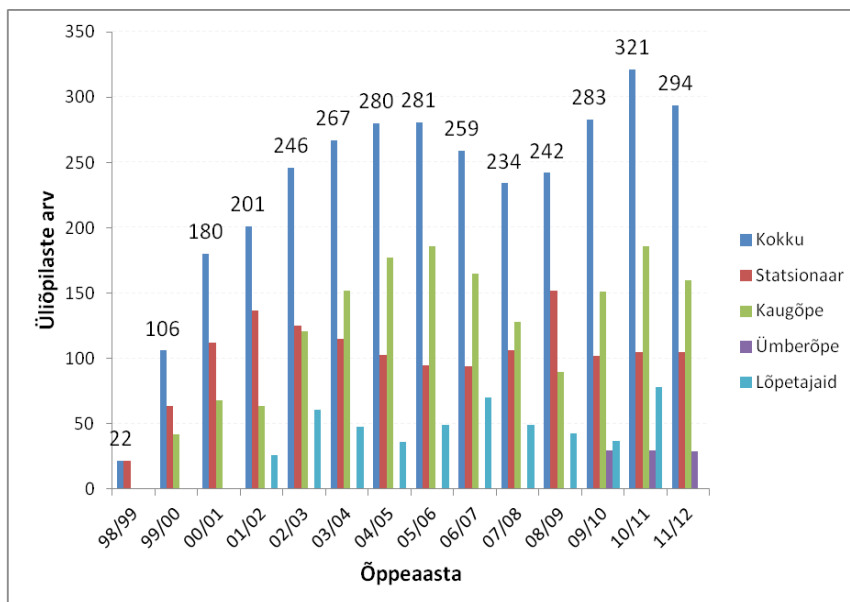
Erialad seisuga sügissemester 2011

Eriala	Aste	Õppevorm	Õppeaeg (reaalne)	Lõpetamisel antav kraad
Klassiõpetaja, põhikooli inglise keele õpetaja	BA ja MA integreeritud õppekava	statsionaar	5 aastat	haridusteaduse magister (klassiõpetaja)
Rakendusinformaatika	rakenduskõrgharidus	statsionaar	3 aastat	diplom
Tervisejuht	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Liiklusohutus	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Käsitöötehnikad ja disain	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Haldus- ja ärikorraldus	bakalaureuseõpe	kaugõpe/tsükliõpe	4 aastat	sotsiaalteaduse bakalaureus

Üliõpilaste arv sügissemestril 2011

	ARVULISELT
ÜLIÕPILASED KOKKU	294
STATSIONAAR	105
Klassiõpetaja I-V kursus	47
Rakendusinformaatika I-III kursus	58
KAUGÕPE	189
Haldus- ja ärikorraldus III-IV kursus	10
Tervisejuht I-III kursus	54
Liiklusohutus I-II kursus	68
Käsitöötehnoloogiad ja disain I kursus	28
Inglise keele õpetajate ümberõpe I ja II rühm	29

Üliõpilaste ja lõpetajate arv läbi aastate (seisuga sügissemester 2011)

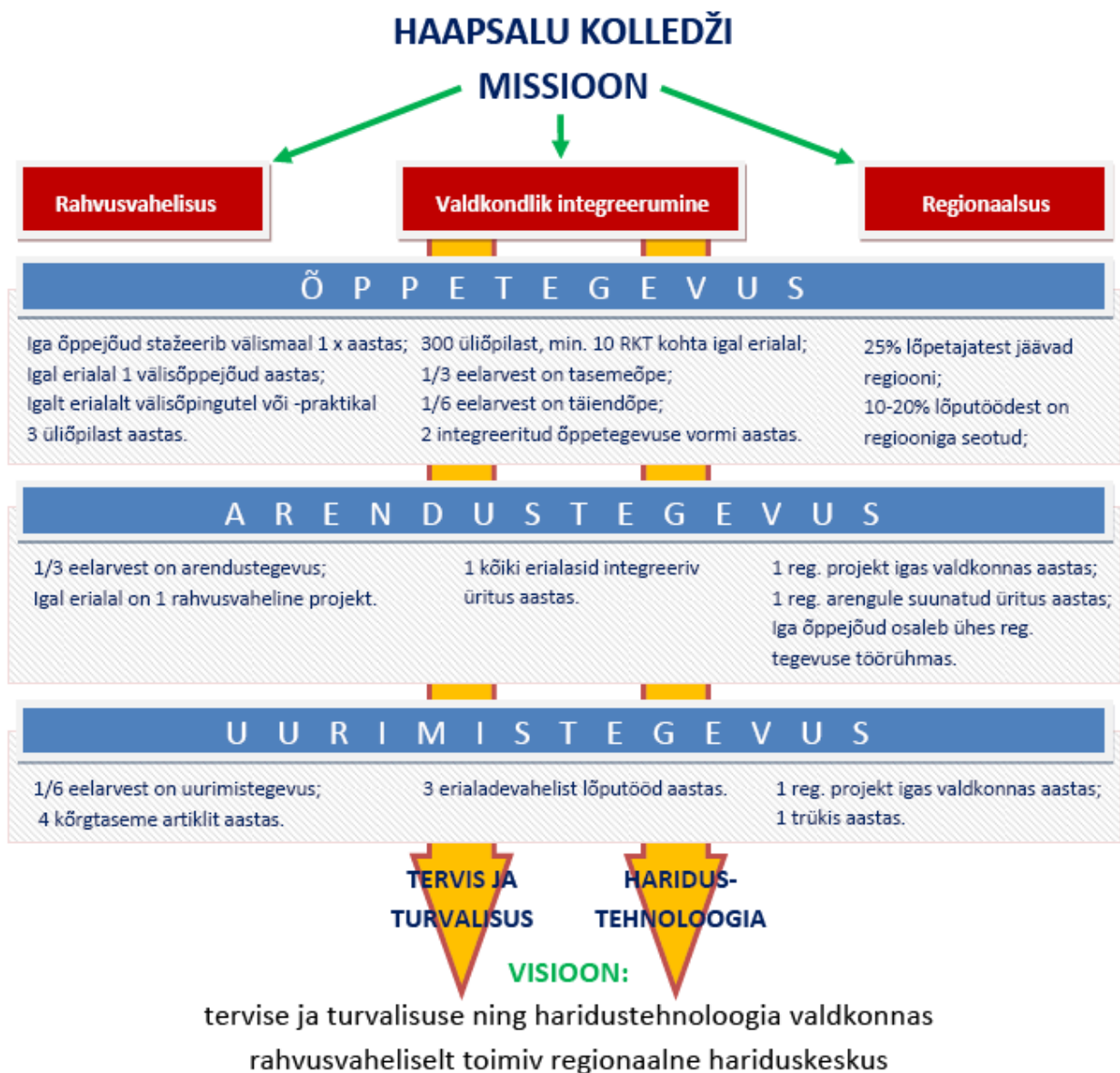

MISSIOON, VISIOON JA EESMÄRGID

9. märtsil aastal 2011 kinnitati TLÜ Haapsalu kolledži nõukogu poolt kolledži uuendatud arengukava aastateks 2008–2013, mis sätestab kolledži missiooni, visiooni, eesmärgid ning tegevuspõhimõtted.

Joonisel 1 on skemaatiliselt kujutatud kolledži missioon, kus on välja toodud ka visioon, eesmärgid ning kolm olulist tegevuspõhimõtet, milleks on: rahvusvaheliskus, valdkondlik integreerumine ja regionaalsus ning millest omakorda lähtuvad kolledži põhitegevused: õppe-, arendus- ja uurimistegevus.

Arvestades kolledži spetsiifikat ja kompetentsi, nähakse valdkondade integreerumise läbivate tunnusjoontena tervist ja turvalisust ning haridustehnoloogiat (vt joonis 1).

Joonis 1. TLÜ Haapsalu Kolledži missioon ja visioon

Üliõpilaste ja õppejõudude arvu pidev kasv ning ruumide juurdetulek seab kolledžile üha enam nõudmisi kõrgekvaliteedilise õppe-, uurimis- ja arendustegevuse tagamisel. 2010/2011. aastal võeti kvaliteedi kindlustamise eesmärgil osa üle-eestilisest kõrgkoolide kvaliteedijuhtimise protsessist, mille käigus oli kolledžil võimalus analüüsida oma tugevusi ja parendusvaldkondi ning võrrelda tulemusi teiste kõrgkoolidega.

Aprillis 2011 TLÜ Haapsalu kolledžit väisanud välisekspertidest koosnenud hindamiskomisjoni poolt saadud positiivne tagasiside andis tunnistust, et jätkuv enesehindamine ja eesmärkide saavutamise mõõtmine aitab tagada kolledži jätkusuutlikkust ning annab võimaluse ikka jätkuvalt edasi arenedada.

Osalemine arendus- ja uurimisprojektides 2011

1. ***Supporting Newly Qualified Teachers through Collaborative Mentoring – Põhjamaade kutseasta võrgustik (NQT-COME)***

Rahastaja: Nordplus Horizontal

Kestus: 2009.–2012. a

2. ***Central Baltic Innovation Tools for Practice – Innovatsioon Ettevõtluses ja hariduses (INTO-PRACTICE)***

Rahastaja: Euroopa Liidu territoriaalse koostöö programm, Kesk-Läänemere alaprogramm

Kestus: 2009.– 2011. a

3. **Haapsalu Nikolai kooli käsitööklasside renoveerimine**

Rahastaja: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS, taotleja Haapsalu LV)

Kestus: 2010.–2011. a

4. **Kutse- ja erialase võõrkeeleõppe integratsioon tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialadel (OsKa)**

Rahastaja: Leonardo da Vinci, SA Archimedes

Kestus: 2010.–2011. a

5. ***Improving quality of lessons through in-service teacher training – Õpetajate täiendkoolitussüsteemi arendamine***

Rahastaja: Comenius Regio Partnerships, SA Archimedes (taotleja Saksamaa)

Kestus: 2010.–2012. a

6. ***Bridge between vocational and higher education – Sild kutsehariduse ja kõrghariduse vahel (VET-HE)***

Rahastaja: Leonardo da Vinci partnerships, SA Archimedes

Kestus: 2010.–2012. a

7. ***Nordic concept for traffic safety education – Põhjamaade liiklushariduse kontseptsioon (NEST)***

Rahastaja: Nordplus Higher Education

Kestus: 2010.–2011. a

8. ***Collaboration Technologies in Education – Koostöötehnoloogiad hariduses (CoTech)***

Rahastaja: Nordplus Higher Education

Kestus: 2010.–2011. a

9. ***Pedagoogide võrgustiku arendamine, õppematerjalide loomine lähtuvalt õppekava läbivatest teemadest***

Rahastaja: ESF programm "Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008.–2014. a"

Kestus: august 2010 – juuni 2011

10. ***Läänemaa õpetajate ja looduskeskuste spetsialistide koostöös valminud loodushariduslike õppeprogrammide rakendamine***

Rahastaja: Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK)

Kestus: september 2010 – mai 2011

11. ***"BOOTCAMP OF INTERACTIVE EDUCATION" Using ICT in education: interactive learning through media production – Interaktiivse Hariduse Intensiivprogramm – IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meedia kasutuse (ActivEd)***

Rahastaja: ERASMUS Intensive Programme, SA Archimedes

Kestus: 2011.–2012. a

Väljavõte kolledži 2011. a kroonikast:

4. jaanuar

Politsei- ja piirivalveamet pidas parimaks süüteoennetuslikuks õppematerjaliks Lääne prefektuuri Haapsalu politseijaoskonna õppefilmi "Ole puhas". Filmi stsenaariumi koostas õpilase kirjandi põhjal Aimar Lints Haapsalu kolledžist. Õppefilm valmis Lääne Prefektuuri Haapsalu politseijaoskonna, Lääne maavalitsuse, See Teatri, TLÜ Haapsalu Kolledži, SA Läänemaa Haigla, Haapsalu gümnaasiumi filmistuudio, Haapsalu muusikakooli, Lääne-Eesti Päästkeskuse ning MTÜ Noorte Vaba Aeg koostöös.

21. veebruar

200 euro suuruse Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute Sihtasutuse (LETS) stipendiumi pälvisid 2011. aastal Gerda Spuul ja Vadim Tamm.

Läänemaal Ridala vallas sündinud ja üles kasvanud ning Haapsalu gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetanud Gerda Spuul õppis käesoleval hetkel Tartu Ülikooli loodus-ja tehnoloogiateaduskonna geoinformaatika magistriõppe II kursusel. Vadim Tamm on lõpetanud Haapsalu üldgümnaasiumi hõbemedaliga ning hetkel õppis Tallinna Tehnikaülikooli mehaanikateaduskonna tootearendus ja tootmistehnika eriala magistriõppe I kursusel.

21. veebruar

Maanteeameti peadirektori 21.02.2011. a käskkirjaga nr 77 tunnistati riigihanke "Rahvusliku liiklusohutusprogrammi rakendusplaan aastateks 2012–2015" väljatöötamine edukaks. Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži ühiselt esitatud pakkumus kogus riigihanke komisjonilt 100 majandusliku soodsuse väärtuspunkti. Leping Maanteeametiga rahvusliku liiklusohutusprogrammi 2012.–2015. a rakendusplaani väljatöötamise korraldamiseks sõlmiti 1. märtsil 2011. Töö valmimise tähtaeg on 1. juuli 2011.

Projekti töörühma liikmed on:

- Dago Antov (TTÜ) – projektijuht
- Ave Eessalu (TTÜ) – projekti sekretär ja administraator
- Tiit Metsvahi (TTÜ) – valdkond . taristu
- Erik Ernits (TTÜ/LKF) – valdkond: liiklusjärelvalve ja liiklusõnnetuste tagajärgede leevendamine, päästetegevus
- Heli Ainjärv (TLÜ HK) – valdkond: haridus, koolitus, informatsioon, kampaaniad
- Margus Nigol (TLÜ HK) – valdkond: seadusandlus, liiklusohutuse organisatsioon ja korraldus

25. märts

Haapsalu kolledž osales arengukonverentsi **Läänemaa Kärjad** raames toimunud Läänemaa uuendatud arengustrategia allkirjastamisel. Lääne maavanema Neeme Suure kinnitusel tegeleb maakondliku arenguga hästi toimiv partnerlusvõrgustik, kuhu kuuluvad Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž, Läänemaa Arenduskeskus, MTÜ Kodukant Läänemaa ja LETS.

4. aprill

Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus toimus Haapsalu Kolledži poolt korraldatud rahvusvaheline konverents "**Teaching methods in driver education**" ("Õppemeetodid

mootorsõidukijuhi koolituses”). Ettekannetega esinesid Jonathan Passmore (The University of East London), Marko Susimetsä (HAMK – University of applied science), Hilde Kjelsrud (Nord-Trøndelag University College).

5. aprill

Toimus Haapsalu kolledži ja Lääne maavalituse korraldatud rahvusvaheline konverents **“Läänemaa – turvaline pesapaik”**, mille sisuks oli tervisedenduse, turvalisuse ja liiklusohutuse valdkonnas tippspetsialistide ettekanded, tutvustamaks parimaid praktikaid ja meetmeid nii rahvusvahelisel kui ka riiklikul tasandil. Esinesid lektorid Eestist, Inglismaalt, Soomest, Saksamaalt, Ameerika Ühendriikidest ning toimusid erinevad töötoad.

5. aprill

Lääne maavalitsus korraldas konkursi “Kõige TERVEM”. Konkursi eesmärk on väärtustada ning avaldada avalikku tunnustust Läänemaa elanikule või organisatsioonile, kes oma tööalase või ühiskondliku tegevusega on silma paistnud maakondliku tervise edendamise valdkonna arendamisel.

2011. aasta kõige TERVEMA tiitli koos tunnistusega sai organisatsioonidest TLÜ Haapsalu Kolledž – tervisejuhi õppekava loomise eest.

6. aprill

Rahvusvahelise kuu raames esinesid loengutega külalisõppejõud **Tony Rea ja Alan Hutchison** Winchesteri ülikoolist. Teemad olid:

1. Õpetaja professionaalne areng (Gambia projekti näitel)
(Gambia research and the professional development impact for teachers)
2. Önn ja heaolu hariduses (Happiness and Wellbeing in Education)
3. Õuesõpe Inglismaa kontekstis
(*Outdoor learning, PhD research findings at an outdoor centre in England, the English context for outdoor education and discussion on wider perspectives & issues around outdoor learning.*)

12. aprill

Direktor Eve Eisenschmidt allkirjastas Euroopa liiklusohutuse hartaga liitumise lepingu.

Nüüdsest on TLÜ Haapsalu Kolledž Euroopa liiklusohutuse harta liige.

Euroopa liiklusohutuse hartaga on liitunud üle 600 organisatsiooni üle Euroopa, kes kõik soovivad oma igapäevases tegevuses panustada liiklusohutuse suurendamisele.

12. aprill

Rahvusvahelise kuu raames esines loenguga külalisõppejõud professor **Nigel Tubbs** Winchesteri ülikoolist. Teemaks "Õpetaja filosoofia" ("*Philosophy of the teacher*").

25.–26. aprill

Rahvusvahelise kuu raames pidas visualiseerimistehnika teemalise avatud loengu Eesti päritolu õppejõud ja disainer **Björn Koop** Saksamaalt.

28. aprill

Tallinna Ülikooli ametist lahkuv rektor prof Rein Raud pidas TLÜ Haapsalu kolledžis avatud loengu "Gloobalse infoühiskonna võimalused".

12. mai

Haapsalu kolledžis toimus Lääne maakonna teaduspäev, mille korraldasid Eesti Teaduste Akadeemia, TLÜ Haapsalu Kolledž, Lääne Maavalitsus.

Ettekannetega esinesid Eesti Teaduste Akadeemia president, akadeemik Richard Villems, akadeemik Urmas Varblane, akadeemik Anto Raukas ja akadeemik Eero Vasar.

12. mai

Haapsalu Kolledži rajaja ja esimene direktor aastatel 1998–2011 Eve Eisenschmidt vahetas töökohta ja asus tööle Tallinna Ülikooli rektoraati arendusprorektorina.

Haapsalu Kolledži direktori kohusetäitjaks sai senine rakendustarkvara lektor ja kolledži vilistlane Janno Kriiska.

17. juuni

Haapsalu kultuurikeskuses toimus kolledži X lennu lõpuaktus. Lõpetas 10 klassiõpetaja, 14 rakendusinformaatika, 19 haldus- ja ärikorralduse eriala tudengit ning esimene lend – 21 tervisejuhi eriala tudengit.

9. juuli

Käsitöetehnoloogiate ja disaini osakond korraldas Haapsalu Tarbijate Ühistu kaubamaja esisel platsil ürituse “Disain pargib”. Ürituse eesmärk oli tutvustada kollektiivi käsitöetehnoloogiate ja disaini eriala tudengite töid ja tegemisi. Esimese parkimise teema oli “Aken maailma – minu raamaturiiul”. Tudengid tutvustasid ja selgitasid oma ideid õppetöö käigus valmistatud raamaturiiulitest.

4. august

Sihtasutuse LETS nõukogu valis ja kinnitas LETSi uueks juhiks Hele Leek-Amburi. LETS on asutatud Tallinna Ülikooli ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu poolt. Senine LETSi juht Liina Põld asus kollektiivi esindajaks LETSi nõukogus.

1. ja 5. september

Toimusid 2011/2012. õppeaasta avaaktused. Õpinguid alustas 83 esmakursuslast.

27. september

Haapsalu kolledž korraldas Haapsalu kultuurikeskuses rahvusvahelise seminari **“Innovation SEEDS”**. Seminar toimus projekti CENTRAL BALTIC INNOVATION TOOLS FOR PRACTISE raames. Projekti toetas „Kesk-Läänemere Interreg IV A” Euroopa territoriaalse koostöö programm, mille kaasrahastaja on Euroopa Regionaalarengu Fond.

5. oktoober

Igal aastal kuulutatakse üle-eestilise täiskasvanud õppija nädala raames välja aasta õppija, aasta koolitaja, aasta koolitussõbralik organisatsioon ja aasta koolitussõbralik omavalitsus. Aasta koolitaja 2011 laureaadiks kuulutati ka Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži tervisedenduse lektor ja tervisejuhi eriala õppekava juht Hele Leek-Ambur.

27. oktoober

Haapsalu kolledžis toimus Koolirahva Ideelaat 2011, mille raames leidis aset ka konkursi “Olen ettevõtlik” 2011 lõppüritus. Paremiku väljaselgitamiseks arvestas žürii esitatud projektide uudsust, selgust ja arusaadavust, rakendatavust ning põhikooli riiklikust õppekavast tulenevate õpiväljundite saavutamist ja ettevõtlikkuse pädevuse arendatavust.

Žürii otsusel jagunesid võidukohad järgmiselt:

I koht Harkujärve põhikooli projekt „Õpime demokraatiat“

- II koht Paide gümnaasiumi projekt „Fotoromaanid“
 III koht Uhtna põhikooli projekt „Seinteta kool“

23. november

Vastavalt Hariduse Kutsenõukogu 23.11.2011 koosoleku otsusele nr 7 kuulutati Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži mootorsõidukijuhi õpetaja kutsele kutse andja avaliku konkursi võitjaks. Samal päeval kinnitati ka mootorsõidukijuhi õpetaja kutsestandard.

detsember

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) otsustas rahuldada täies mahus Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži taotluse tervisedenduse ja rehabilitatsiooni kompetentsikeskuse loomiseks. Keskus luuakse Haapsallu, et tagada ettevõtluse teaduspõhine arendamine kohaliku ravimuda ja taastusravi baasil.

20. detsember 2011

Tallinna Ülikooli elukestva õppe tunnustuse 2011. a koolituste eest pälvis Haapsalu kolledži Hariduselu edendamise eest Läänemaal tunnustati Haapsalu kolledži õpetajakoolituse osakonda, mille koosseisu kuuluvad Sirje Piht, Ene Hiiepuu ja Anneli Kasesalu. Koostöös Läänemaa klassiõpetajatega koostati põhikooli riikliku õppekava rakendamist toetavad õppematerjalid, korraldati tegevõpetajatele õpilaste ettevõtlikkuspädevuse arendamise alane projektikonkurss „Olen ettevõtlik 2011“ ning viidi läbi traditsiooniline koolirahva ideelaat.

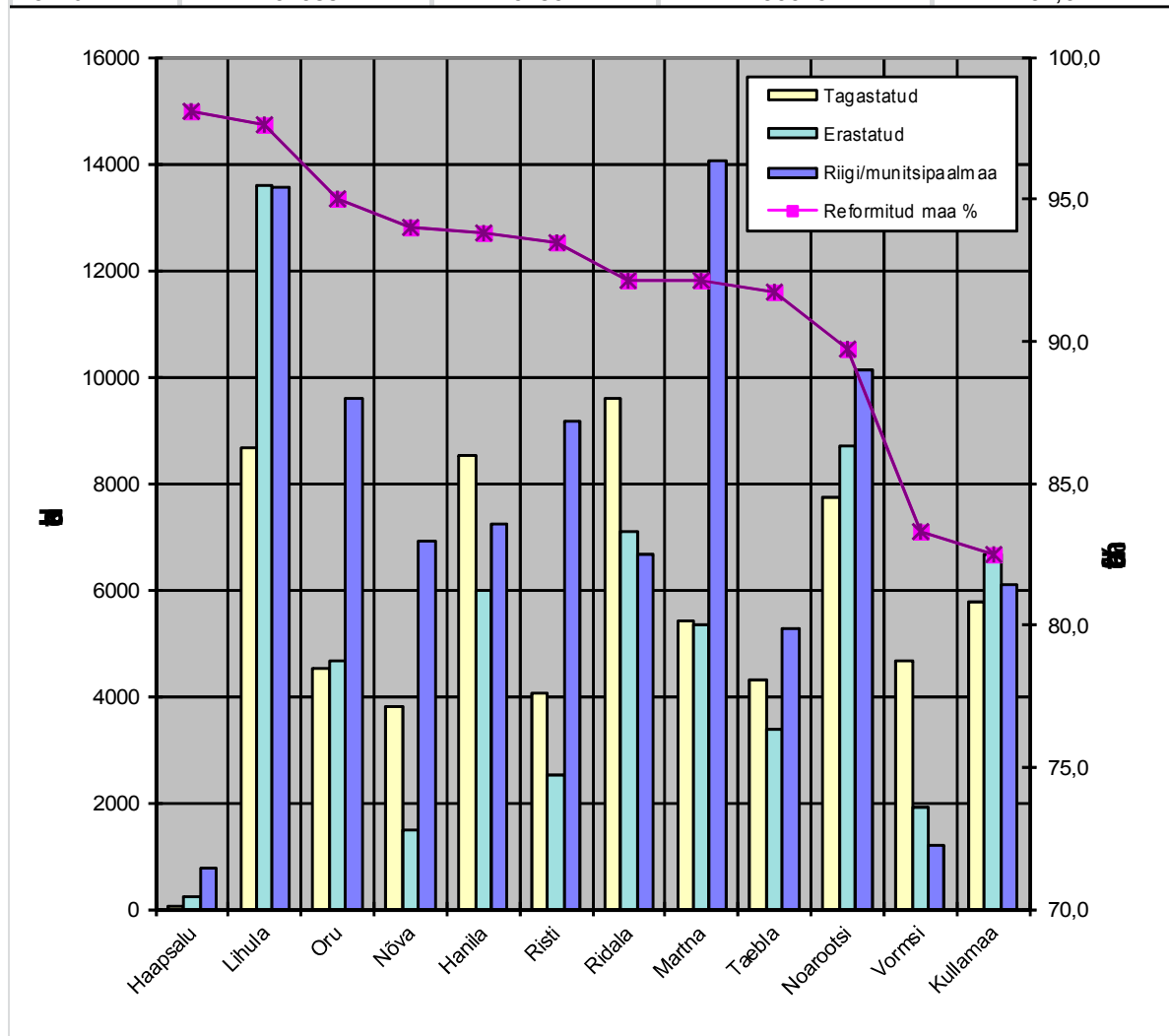

17. MAAREFORM

Katastrisse kantud maad (ha) seisuga 31. detsember 2011. a.

Kasutatud Maa-ameti teabebüroo andmeid.

Vald/Linn	Tagastatud	Erastatud	Riigi/munitsipaalmaa	Reformitud maa %
Haapsalu	46	233	760	98,1
Lihula	8675	13604	13564	97,6
Oru	4507	4677	9602	95,0
Nõva	3818	1474	6895	94,0
Hanila	8523	5976	7246	93,8
Risti	4052	2503	9144	93,5
Ridala	9602	7085	6658	92,1
Martna	5406	5348	14051	92,1
Taëbla	4312	3380	5283	91,7
Noarootsi	7723	8708	10139	89,7
Vormsi	4655	1905	1185	83,3
Kullamaa	5768	6669	6084	82,5
Kokku:	67085	61562	90610	92,0

2011. aasta lõpuks oli Läänemaal reformitud maa osakaal maakonna pindalast 92%, 2010. aasta lõpul oli vastav näitaja 87%. Oru vallas tõusis reformitud maa osakaal 18% võrra, Martna vallas 12,1% võrra ja Taebla vallas 9,6% võrra. Valdav enamus tõusust nendes ja teistes omavalitsustes moodustab reformimata maade riigi omandisse jätmine keskkonnaministeeriumi poolt.

Omavalitsuste poolt toimus jätkuvalt teedealuste maade ja olemasolevate või rajatavate külakeskuste maade munitsipaalomandisse taotlemine. Ära tasub mainida Haapsalu linna, kus munitsipaalomandis on 647,5 ha maad, mis moodustab üle 61% linna territooriumist.

2011. aastal käivitus kasutusvaldusega hõlmatud maade omandamine kasutusvaldajate poolt. Aastal 2011 müüs Lääne maavalitsus 45 kasutusvaldusega koormatud kinnistut kasutusvaldajatele 233 884 euro väärtuses.

2012. aastal on oodata järjekordselt maareformi seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seadust, millega võimaldatakse hoonestusõigusega koormatud maade omandamist hoonestusõiguse omajate poolt, kehtestatakse maareformi kiiremaks lõpuleviimiseks vajalikud tähtjad ja lahendatakse kehtivas õiguses ilmnunud kitsaskohti.

18. PLANEERING

Järelevalve

2005. aastal moodustas maavanem Lääne maakonnas planeeringute tõhusamaks kontrolliks ja koostöö tugevdamiseks omavalitsuste, riigiasutuste ja planeerijate vahel planeeringute järelevalve komisjoni. 2011. aastal teostas komisjon järelevalvet algatatud planeeringute üle 25 korral, kehtestatud planeeringute üle 22 korral ja heakskiidu küsimisel 8 korral. Planeeringutega seotud kohtuvaidlusi 2011. aastal ei olnud, maavanem lahendas planeeringuvaidlusi ühel korral.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneering

2011. aastal jätkus Lääne maavanema poolt 26. augustil 2009. a algatatud Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu "Tuuleenergeetika" koostamine.

Jaanuaris 2011 esitati teemaplaneering ning selle keskkonnamõju strateegilise hindamise vahearuanne kooskõlastuseks Läänemaa kohalike omavalitsustele, naabermaakondadele ning teistele riigiasutustele. Vastavalt kooskõlastusringil esitatud ettepanekutele korrigeeriti planeeringu kaarte ning seletuskirja, sh vähendati Lääne maakonnas elektrituulikute rajamiseks sobilikke maa-alasid ning nende piire.

ÕHULIIN

28. oktoobril algatas Lääne maavanem maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu Harju-, Pärnu- ja Läänemaad ühendava Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukohta määramiseks. Planeeritav elektriliin on viimaste aastate üks suurimaid siseriiklikke infrastruktuuri projekte ja selle valmimisel paraneb oluliselt kogu Eesti mandriosa ning eriti Lääne-Eesti ja Tallinna piirkonna elektrivarustuskindlus, samuti luuakse paremad võimalused elektrituru arendamiseks Balti riikide ja Kesk-Euroopa ning Skandinaavia vahel.

Teemaplaneeringu eesmärgiks on olemasoleva Harku-Lihula-Sindi 110 kV õhuliini trassi vastavusse viimine 330 kV pingeklassiga õhuliini trassi nõuetele Lääne maakonnas Harju maakonna piirist kuni Pärnu maakonna piirini. Planeeritav elektriliini trass kulgeb läbi Risti, Kullamaa, Martna ja Lihula valdade. Lõikudes, kus planeeritav õhuliin järgib olemasolevat Harku-Lihula-Sindi 110 kV elektriliini trassi, määratakse perspektiivse suurenenud elektriliini kaitsevööndi ulatus. Lõikudes, kus elektriliin kavandatakse uude asukohta või kus on vajalik elektriliini trassi õgvendamine, valitakse elektriliini trassi koridori asukoht variantide võrdluse teel.

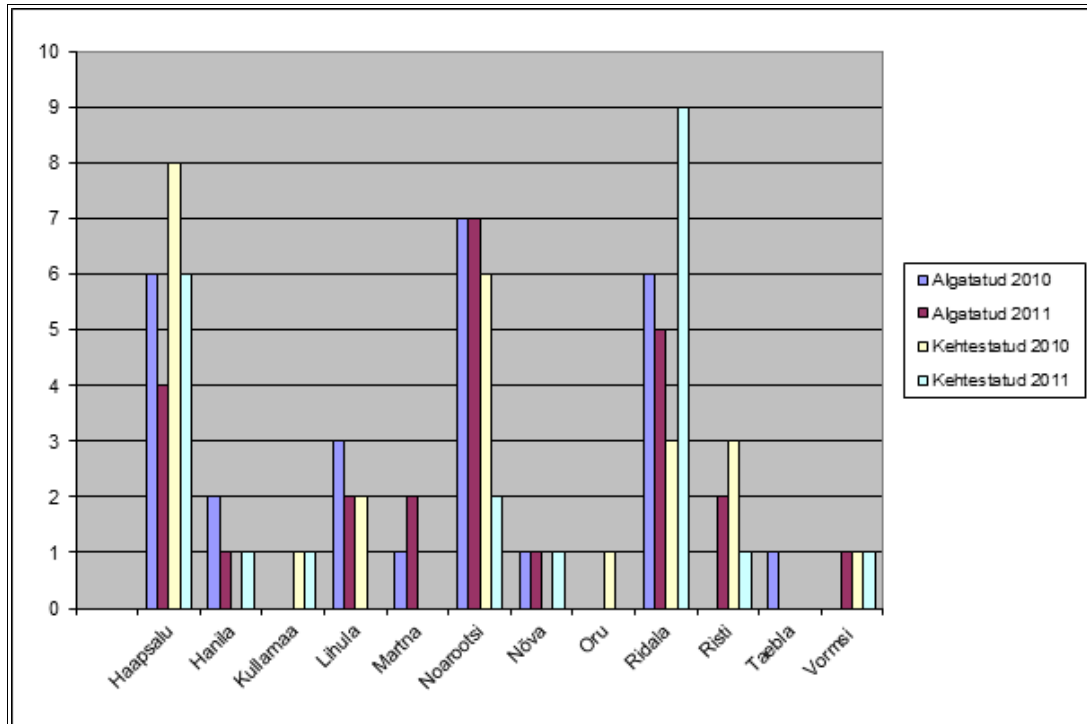
Üldplaneeringud

25. märtsil 2011. a kehtestas viimase Läänemaa vallana oma üldplaneeringu Nõva vald.

Detailplaneeringud

Vald/kuu	Algatatud 2010	Algatatud 2011	Kehtestatud 2010	Kehtestatud 2011
Haapsalu	6	4	8	6
Hanila	2	1		1
Kullamaa			1	1
Lihula	3	2	2	
Martna	1	2		
Noarootsi	7	7	6	2
Nõva	1	1		1
Oru			1	
Ridala	6	5	3	9

Risti		2	3	1
Taebla	1			
Vormsi		1	1	1
Kokku	27	25	25	22

19. MUINSUSKAITSE

Uuenenud muinsuskaitsealadest

2012. aasta tõi kaasa mõningaid uuendusi kultuuripärandikaitse valdkonnas ja seda seoses muinsuskaitsealadesse sisseviidud muudatustega. Püüdmata anda hinnangut, kuivõrd see positiivseid arenguid toetab, tuleb siiski märkida, et mõnevõrra lihtsustus mälestiste omanike asjaajamine oma valdustes lihtsamate remonditööde planeerimisel. Millised on need tööd, mida ilma muinsuskaitsealalt kirjalikku luba küsimata teha võib, on loetletud vastavas juhendis, mis leitav meie kodulehel. Seadusest aga leiab selgituse, mida remontimise all täpselt mõeldakse – see on ehitise seisundi korrashoid, millega ei muudeta selle ilmet ega detaile. Suuremate tööde projektid tuleb ikka eelnevalt muinsuskaitseametiga kooskõlastada ja tegutsemise alustamiseks vastav luba taotleda. Koos seadusesätetega uuenesid ka loataotlusvormid ja load.

Laiendati riigieelarvest toetuse taotlemise võimalust ka omanikele/valdajaile, kelle majad asuvad muinsuskaitsealadel. Paraku ei suurenenud taotlejate ringi laienedes toetussummad.

Päris põhjalikult on nüüd sätestatud veealuseid mälestisi puudutav kord – alates nende kirjeldusest ja kuuluvusest kuni sukeldumislubade taotlemise korrani.

Oluliselt täpsustus kultuuriväärtusega leiu otsimise kord, mis lühidalt öeldes tähendab seda, et ilma vastavat koolitust läbimata ning muinsuskaitseametilt saadud otsinguloata ei tohi matallidetektoriga looduses ringi luusida, välja arvatud juhul, kui täidetakse tööülesandeid, näiteks täpsustatakse mingite kaablite või torustike asukohti. Selle täienduse tõi kaasa ilmne vajadus kaitsta maapõues peituvat kultuurikihti, milles leiduvat informatsiooni ebaseaduslikud „aaretsõitjad“ hävitasid.

Juhuslikult kultuuriväärtusliku asja leidnud isik on kohustatud säilitama leiukohta muutumatul kujul ning leiust viivitamata Muinsuskaitseametile või valla- või linnavalitsusele teatama. Leitud asi tuleb kuni Muinsuskaitseametile üleandmiseni jätta leiukohta.

Parandusi ja täpsustusi on seaduses veelgi ning kultuuriväärtustega toimetamisel tuleks end nendega kurssi viia või muinsuskaitseametist nõu küsida.

Järjest infotihedamaks muutus meie koduleht: täienes metoodiliste juhendite ja trükiste rubriik, lisandus ehitustehnilisi näidislahendusi ja nõuandeid mälestise kasutamiseks ning hooldamiseks.

Kultuuripärandi olukorrast

Mälestiste seisukorda parandavad muutused on alati olnud otseses sõltuvuses riigi poolt eraldatavatest toetussummadest. 2011. aastal rahastati avarii-, konserveerimis- ja restaureerimistöid järgmiselt:

Mälestis	Toetus	Tehtud tööd	Tööde teostaja
Haapsalu linnuse konserveerimistööd	4 474	Müüride avariikonserveerimine.	Resteh OÜ
Jõgeva kõrtsihoone avariitööde jätkamine	3 196	Keskmise puitosa katuse remont.	OÜ Lükkepakk
Kullamaa vesiveski avariitööd (toestamine)	6 391	Idaseina toestamine, väljavajunud nurga ülesladumine.	Resteh OÜ
Räägu veski avariitööde jätkamine	12 782	Sissevajunud katusekonstruktsiooni taastamine ja ajutise katusekatte paigaldamine, avade sulgemine.	OÜ Lükkepakk
Tika talu	9 587	Katusekonstruktsiooni remont ja uue	Rooexpert OÜ

kolmeruumilise aida katusetööd		roogkatte paigaldamine.	
Noarootsi vabadussõja mälestussammas Ajaloomälestis	4 000	Samba lahtivõtmine ja taasladumine uue sideainega. Tööd jäid pooleli.	Paul Uibopuu
Haapsalu Jaani kiriku põranda restaureerimine	9 500	Põrandate remont.	Resteh OÜ
Haapsalu Baptisti palvemaja katuse remont	16 106	Ei ole mälestis, rahastati riiklikust programmist "Pühakodade säilitamine ja areng 2003–2013".	
Ridala kiriku katusekatte vahetuse alustamine	50 000	Vana katusekivi eemaldamine, konstruktsioonide remont ja uue kivi paigaldamine. Tööde esimene etapp.	Resteh OÜ
Vormsi kiriku mardikatõrje ja konstruktsioonide kindlustamine	Eraldi rahastus	Uuringud kirikuhoones puitu kahjustavate mardikate aktiivsuse ja elukeskkonna parameetrite määramiseks ning puitkonstruktsioonide seisukorra määramine. Laetalade restaureerimine (talaotste proteesimine) ja mardikatõrje.	Eesti Maaülikool, Marko Teder, OÜ ETP Ehitus

2010.-2011. aasta talvine lumerohkus sai saatuslikuks mitmele vanale katusele. Muinsuskaitseameti eelarve reservist taotleti ja saadi lumekahjude likvideerimiseks toetust kahele mälestisele: 3 105 € Saare mõisa tollakuuri katuse ta jäädud müüride katmiseks ja 3 800 € Kloostri mõisa ait-kuivati katuse remondiks.

Saare mõisa talli kaetud müürid

Saare mõisa tõllakuuri sisselangenud katust ei olnud selle raha eest muidugi võimalik taastada, seetõttu otsustati ilma meelevalda jäänud müürid ajutise katusega katta, selleks ehitati konstruktsioon, millele kinnitati kate. Allesjäänud poolele katusele ehitati uus viiluala. Töid tegid Hiiumaa restauraatorid firmast Lükkepakk.

Kloostri mõisa ait-kuivati ohtlikult vajunud katuse toestasid Lihula Maaparanduse töömehed ja selle nabi summa eest, millega omanikku võimalik toetada oli, sai oodatust rohkemgi tehtud. Muidugi tuleks kogu katusekate tulevikus välja vahetada, kuid esialgu aitab remont hoida hoonet lagunemast .

Oma jõududega, st ilma riigipoolse abita, parandas Virtsu mõisa tõllakuuri samuti lumeraskuse tõttu sisse vajunud katuse ära omanik – firma AS Maseko.

Virtsu tall-tõllakuuri sissevajunud katus

Kahjuks ei jätkunud vahendeid ega ole lootust neid lähiajal leida, et võtta midagi ette Matsalu mõisa küüni sissevarisenud katuse taastamiseks. Hoone on eravalduses. Juba aastaid avariilises seisukorras olnud katus andis lõpuks järele ja tööde suure mahu ning maksumuse tõttu käib selle uuesti ehitamine nii omanikul kui riigil üle jõu. Lisaks on ohtlikult välja vajunud hoone maakivimüürid, mistõttu seisukord üsna lootusetu.

Hea meel on tõdeda, et päris mitmel mälestisel tehakse restaureerimistöid ka ilma riigipoolse abita. Nii on viimastel aastatel võimalik jälgida Massu mõisa positiivseid arenguid – lisaks tall-tõllakuuri remondile ja kasutuselevõtmisele käivad tööd peahoones, kuhu üks võimeks pere omale kodu loob. Järge ootab palju aastaid tühjanaseisnud ja lagununud meierei, mille taastamiseks on juba valmimas projektdokumentatsioon. Tasapisi püütakse korrastada ka parki ning mõisasüdamikust veidi eemal asuvat magasiata.

Mitmendat aastat jätkuvad taastamistööd Koluvere linnuses. Siin on tegemist tõepoolest väga mahuka ettevõtmisega. Jääb ainult loota, et omanikel jaks enne suurejoonelise projekti realiseerimist otsa ei saaks.

Koluvvere linnus

Koluvvere remonttööd

Rõõmustavalt aktiivne toimetamine käib Pürksi mõisas – sel aastal sai valmis vanasse aita sobitatud loodusinfokeskus. Kiitust väärivad siin nii projekterija Katrin Etverk, ehitaja Resteh OÜ kui omanik Noarootsi gümnaasium. Viimane leidis ka Muinsuskaitseameti poolt hea koostööpartnerina tunnustamist.

Lihula mõisas jõudis lõpule üks etapp akende-uste restaureerimisel-väljavahetamisel. Töödega on väga rahul nii omanikud kui muinsuskaitstjad. Ka nende tööde teostaja Roswood OÜ pälvis Muinsuskaitseametilt tunnustava tänukirja.

Veel üks mälestise restaureerimisse panustanud Läänemaa inimene sai muinsuskaitstjalt tänukirja – tõhusalt Haapsalu Jaani kiriku restaureerimist toetanud hr Sulev Saareväli.

Koguduse algatusel ja OÜ Mäeväli Orelitöökoda teostusel toimus Martna kiriku katkise tornikella asemele uue valmistamine ja paigaldamine. Vana, auväärne, kuid kasutuskõlbmatu kell paigutati kiriku pikihoonesse, kus see on huvilistele eksponeeritud.

Kindlasti hakkab edaspidi Haapsalu tänavapildis rõõmustavalt silma Vaba tänav aadlielamu, nn De la Gardie loss, kus sel aastal algasid mahukad restaureerimistööd. Loodetavasti saab sellest objektist järgmistes aastaraamatutes pikemalt juttu teha. Leiti ju ehitustööde käigus mitmeid huvitavaid detaile, maalinguid jne.

Tasapisi parandatakse ka Haapsalu vanal kalmistul mõne aasta eest vandaalide poolt lõhutut. Mitmed hauatähised said sel aastal korda restaureetor Paul Uibopuu käe all.

Kevadel koristati kohaliku algatuse korras Vormsi õigeusu kiriku varemeid ja ümbrust. Sügisel valmisid Muinsuskaitseameti poolt koostatud eritingimused varemete konserveerimiseks/restaureerimiseks. Kas kunagi leitakse raha ka kohalike entusiastide unistuste elluviimiseks ja kirik taas katuse alla saab, ei oska täna ennustada, loodame edule.

Arheoloogiamälestistega seotud suuremad probleemid on nende tähistamine looduses ja õnneks siiski üsna harva ettetulevad rikkumised, ehk siis omavolilised kultuuriväärtusega leiu otsimised.

Heaks eeskujus on oma piirkonna mälestiste tutvustamisel jõupingutusi tegev Liivi naiselts. Aktiivselt otsitakse raha külasiltide, mälestisteni juhatavate viitade paigaldamiseks.

Igal aastal saavad teoks mõned mälestiste omanikele-valdajatele ning huvilistele suunatud teabepäevad. 2011. aastast märgiks siinjuures kevadist 20.sajandi arhitektuuri tutvustavat loengut ja Tõnis Padu selleteemalist fotonäitust. Sügisel pakuti Lihulas võimalust nõu saada vanade majade hooldamiseks-korrastamiseks.

Vaatamata eelpool loetletud tegevustele, peab kahjutundega märkima, et aasta lõpu seisuga on Läänemaa 245 ehitismälestisest halvas või avariilises seisukorras 50, seega 20,3%. Siinkohal tahaks siiski märkida, et see protsent on teiste maakondadega võrreldes veel madalamate hulgas. Põhjuseks võib tuua ikka ja jälle raha vähesuse, aga paljudel juhtudel puudub mälestiseks oleval hoonel ka funktsioon – mida teha mitme tühjalt laguneva mõisahoonega näiteks Matsalus, Vanamõisas, Virtsus. Juhul kui suudaksime neid hoida enam-vähem stabiilses seisukorras, jääks võimalus majad veel kunagi kasutusele võtta, kui aga ei omanik ega riik jõua vähemasti katuseidki parandada, laieneb meie varemtes mälestiste loetelu veelgi.

20.KESKKONNAAMET

20.1. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 10 lõikes 2 sätestatud juhtudel on Keskkonnaamet keskkonnamõju hindamise järelevalvaja.

Tabelis 1 kajastuvad Läänemaaga seotud keskkonnamõju hindamise (KMH) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) menetlused, mis on 2011. aasta seisuga käimasolevad või sel aastal lõppenud.

Tabel 1. Läänemaaga seotud mõju hindamised 2011. aastal

Otsustaja	Järelevalvaja	Põhidokument	Mõju hindamise nimetus	Tüüp	Aruande heakskiitmise aeg
Keskkonnaamet	Keskkonnaamet	Vee erikasutusluba	Läänemaal Ridala vallas Nõmme külas Roosaare 2 kinnistul asuva veekogu süvendamise keskkonnamõju hindamine	KMH	-

Risti vallavolikogu	Keskkonna-amet	Detailplaneering	Risti valla Risti golfklubi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine	KSH	-
Hanila vallavolikogu	Keskkonna-amet	Detailplaneering	Otsa kinnistu detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine	KSH	22.02.2012
Eesti Vabariigi valitsus	Keskkonna-amet	Eesti Vabariigi valitsuse 10. märtsi 2006. a korraldus nr 170	Sõitjate ja veoste üle Suure väina veo perspektiivse korraldamise kava keskkonnamõju strateegiline hindamine	KSH	23.09.2011
Hanila vallavolikogu	Keskkonna-amet	Detailplaneering	Tooma II tuulepargi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamine	KSH	-
Keskkonna-amet	Keskkonna-amet	Maavara kaevandamise luba	Keskkonnamõju hindamine Sandpit OÜ maavara kaevandamisloa taotlusele Jaakna kruusamaardlas Jaakna III kruusakarjääris	KMH	20.12.2011
Ridala vallavolikogu	Keskkonna-amet	Detailplaneering	Keskkonnamõju strateegilise hindamise Kiltsi tööstusala detailplaneeringule	KSH	-
Keskkonna-amet	Keskkonna-amet	Maavara kaevandamise luba	Niibi II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasnev keskkonnamõju hindamine	KMH	-

20.2. Maavarade kasutamine

2011. aastal oli Läänemaal 25 kehtivat maavara kaevandamise luba, neist 5 turbatootmiseks, 5 dolokivi kaevandamiseks, 14 liiva ja kruusa kaevandamiseks ja 1 luba ravimuda kaevandamiseks. 2011. a lisandus üks uus maavara kaevandamise luba – Risti-Muru liivamaardla kasutamiseks.

Maavara kaevandamine jätab üldiselt pöördumatu jälje maastikku. Vastavalt seadusandlusele on iga kaevandaja kohustuseks ka pärast maavaravaru kaevandamise lõpetamist kaevandamisega rikutud maa-alad uuesti korrastada ja anda kasutusse uuel otstarbel. 2011.

a novembris tunnistas Keskkonnaamet AS Tootsi Turvas kasutuses olnud Niibi turbatootmisala lõunapoolse osa ca 140 ha suurusel pinnal. Tehtud tööde tulemusena sai osa endisest turbaväljast metsastatud, osa jäi soo taastekkeks ja loodi eeltingimused ka marjakasvatuse alustamiseks. Asjast huvitatud isik ja turbatootja lubasid projekti käivitamiseks omavahel tihedat koostööd teha.

Teine oluline maade korrastamine sai alguse Kurevere dolokivikarjääris, kus Keskkonnaamet väljastas projekti koostamiseks korrastamistingimused. Kohaliku omavalitsuse ja AS Nordkalk (kaevandaja) ning kõrgkoolide keskkonnaeriala tudengite koostööna valmis sisukas lähteülesanne. Esialgsete plaanide kohaselt kujundatakse Kurevere dolokivikarjääri ca 14 ha suuruse veepeegli veekogu, mille kagupoolsele kaldale rajatakse avalik puhkepaik koos vajaliku infrastruktuuriga.

Keskkonnaministeerium algatas keskkonnamõjuhindamise protsessi Esivere uuele dolokivikarjääri kaevandamisloa taotlusele. Jätkus AS Asereston taotluse menetlus ja kohtuvaidlus Nehatu ja Nehatu II uuringuruumis geoloogilise uuringu teostamiseks, mille puhul kohaliku omavalitsus andis eitava seisukoha.

Aastat iseloomustas huvi suurenemine ehitusmaavarade kaevandamise vastu.

20.3. Veemajandus

Veemajanduskavad ja valgalapõhine veemajandus Eestis

Valgalapõhine veemajandus tähendab vee kaitse ja kasutamise korraldamist lähtuvalt veekogu seisundiklassist ning valgalalt tulevast reostuskoormusest. Vee kaitse ja kasutamise korraldamisel valgalapõhise printsiibi rakendamiseks lähtutakse veemajanduskavast. Veemajanduskavad on koostatud kõikide veemajanduspiirkondade ehk vesikondade kohta. Eestis on kolm vesikonda – Ida-Eesti, Lääne-Eesti ja Koiva vesikond. Kehtivad veemajanduskavad kinnitas Eesti Vabariigi valitsus 2010. aasta aprillis ning nende rakendamisega alustatakse hiljemalt 2012. aastal, et saavutada veemajanduskavadega seatud keskkonnanäesmärgid aastaks 2015. Paralleelselt rakendamisega on alustatud veemajanduskavade uuendamist, sest need tuleb ajakohastada hiljemalt 2015. aasta detsembriks.

Veemajanduskava eesmärk on voolu-, seisu-, ranniku- ja põhjavee seisundi parandamine ning veekogude hoidmine looduslikena. Paljude jõgede ja järvede vee kvaliteet ning rannikuvee looduslik seisund ei ole hea. Vee kvaliteeti ja looduslikku seisundit halvendavad peamiselt asulate reovesi, põllumajanduslik hajukoormus ja vooluveekogude tõkestamine.

Veemajanduskava muudab vee seisundi parandamisele suunatud tegevused koordineeritumaks, võimaldades paremini korraldada koostööd veemajanduskava rakendamiseks ning kaasata erinevaid huvigruppe. Senise maakonnapõhise lähenemise

asemel muutub tegutsemine veekogupõhiseks, kus vee kaitse korraldatakse veekogude vajadusi arvestades.

Vooluveekogust ja seda ümbritsevast maa-alast moodustuvad väiksemad valgalad, mis on kolme vesikonna (Ida-Eesti, Lääne-Eesti ja Koiva) moodustamise aluseks. Lääne-Eesti vesikonna pindala on 23 478 km², see hõlmab tervikuna Harju, Matsalu, Läänesaarte ja Pärnu alamvesikondi ning Pandivere põhjavee alamvesikonna lääneosa. Ida-Eesti vesikonna pindala on 19 047 km², mis hõlmab tervikuna Viru, Peipsi ja Võrtsjärve alamvesikondi ning osaliselt Pandivere põhjavee alamvesikonna idaosa. Koiva vesikonna pindala on 1335 km², see hõlmab Mustjõe valgala.

Veemajanduskava eesmärkide saavutamiseks on iga veekogu jaoks planeeritud tegevused, mida on vaja teha, milliseid tegevusi piirata ning millistest tegevustest tuleb edaspidi hoiduda. Kõik vajalikud tegevused on koondatud vesikonna veemajanduskava meetmeprogrammi, mille rakendamiseks koostab Keskkonnaamet iga vesikonna jaoks täpsema tegevuskava aastateks 2012–2015. Tegevuskavade rakendamist korraldab veemajanduskomisjon, kes teeb ka keskkonnaministrile ettepaneku nende kinnitamiseks. Tegevuskavasid tutvustatakse esmakordselt veemajanduskomisjonile järgmisel nõupidamisel aprilli alguses. Meetmeprogrammiga kavandatud ja tegevuskavaga täpsustatud meetmete elluviimist korraldab oma halduspiirkonnas kohalik omavalitsus vastavalt oma pädevusele ja võimalustele. Tegevuskavade rakendamiseks vajalikud tegevused kavandavad veekasutajad kas omavahenditest, riikliku keskkonnaprogrammi või Euroopa Liidu abiprogrammide vahenditest. Keskkonnaamet koostab igal aastal veemajanduskomisjonile ülevaate tegevuskavas seatud eesmärkide rakendamisest ja tulemuslikkusest.

Veemajanduskavade uuendamine

Keskkonnaministeerium algatas 2012. aasta alguses kehtivate veemajanduskavade ajakohastamise, mida alustatakse kavade uuendamise ajagraafiku ja tööplaani avalikustamise ja kinnitamisega. Pikaajaline tööplan sisaldab omakorda avalikkuse teavitamise ja nõustamisega seotud tegevusi ning avalikkude arutelude, küsitluste jms korraldamist. Veemajanduskavad koostatakse kuueks aastaks. Seejärel vaadatakse need üle ning ajakohastatakse järgmiseks perioodiks. Uuendatavad veemajanduskavad keskenduvad senisest enam põllumajandusest ja hajaasustusest tulenevale saastusele, kliimamuutuste mõjule, paisutamiseiga tõkestatud jõgedele ning veekogude tervendamiseiga seotud tegevustele.

Veemajanduskavadega saab lähemalt tutvuda:

<http://www.keskkonnaamet.ee/vesikonnad/>

Vee kasutamine

Vee seisundile avaldab mõju peaaegu igasugune inimtegevus. Keskkonnaameti poolt väljastatava vee erikasutusloaga hoitakse kontrolli all tegevusi, mis võivad mõjutada mere, põhjavee, jõgede ja järvede seisundit. 2011. aastal oli Läänemaal kokku 73 vee erikasutusluba, millest 44 oli väljastatud vee võtuks ja heitvee ärajuhtimiseks, 25 luba oli vee tõkestamiseks, 3 luba oli väljastatud karjääridest vee ärajuhtimiseks põhjavee alandamise eesmärgil ja 1 luba oli väljastatud laevade lossimiseks. Vee erikasutusload antakse üldjuhul kehtivusega kuni viis aastat. 2011. aastal uuendati varasema tegevuse jätkamiseks üheksa luba, kolm vee erikasutusluba väljastati lühiajaliseks tegevuseks – veekogude kaitseks sildade rekonstrueerimise ajal.

2011. aastal ei taotletud Läänemaal ühtegi uut vee erikasutusluba, seega tarbitud veekoguse muutus võrreldes 2010. aastaga on tingitud vaid aruannete täpsustumisest.

Vee võtmise ja heitvee ärajuhtimise kohta esitavad vee erikasutusluba omavad ettevõtted aruande, mille põhjal Läänemaal tarbiti 2011. aastal üle 2 miljoni m³ põhjavett. Ligi 19 tuhat inimest, kes kasutasid 85% väljapumbatud põhjaveest, said oma olmevajaduste tarbeks vee ühisveevarustuse kaevudest. 2011. a väljapumbatud põhjaveest tarbiti põllumajanduses 5%, tööstuses alla 4% ja 6% tarbiti mitmesugusteks muudeks tegevusteks. Veekogudesse juhiti 17,7 miljonit m³ heitvett, millest suurem osa oli puhastatud tasemeni, mis ei ohusta pinnavett. Karjääridest juhiti aasta jooksul ära 2,5 miljonit m³ põhja- pinna- ja sadevett.

2011. a veekasutuse kohased suuremad tööd olid Vööla ja Rõude silla ehitustöödega kaasnevad tööd veekogudel, mille tulemusel paranes ka veekogude seisund.

Jäätmeluba on vaja jäätmete kõrvaldamiseks ja taaskasutamiseks, ohtlike ning metallijäätmete kogumiseks ja veoks, kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveoks, olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena, jäätmete tekitamisel keskkonnakaitse ja jäätmekäitluse seisukohalt olulistes valdkondades ning jäätmeoidla käitamiseks. Isikud, kes on vabastatud jäätmeloa omamise kohustusest, veavad või koguvad tavajäätmeid, välja arvatud olmejäätmeid, oma majandus- või kutsetegevuses või korraldavad vahendajana jäätmete kõrvaldamist või taaskasutamist teiste nimel, registreeritakse Keskkonnaametis ning neile väljastatakse registreerimistõend.

2011. a lõpu seisuga oli Läänemaal kehtivaid jäätmelubasid 33 ning registreerimistõendeid 31. Jäätmelubadest on väljastatud: 14 jäätmete taaskasutamiseks, 2 jäätmete kõrvaldamiseks, 11 ohtlike jäätmete kogumiseks või veoks, 4 teiste isikute tekitatud ja üleantud metallijäätmete kogumiseks või veoks, 2 omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveoks, 14 olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena ning 5 jäätmete tekitamiseks. Jäätmeluba võib olla vormistatud mitmeks erinevaks tegevuseks.

Keskkonnaload on avalikud dokumendid, millega on võimalik tutvuda keskkonnalubade infosüsteemi (KLIS) koduleheküljel <http://klis.envir.ee/klis>.

20.4. Mets

Läänemaal on metsa 106 200 hektarit. Seega on metsaga kaetud 44,5% maakonnast. Statistilisel valikmeetodil on saadud Läänemaa metsade üldtagavaraks 17,1 miljonit tihumeetrit, mis moodustab Eestimaa metsade 442,5 miljoni tihumeetrisest üldtagavarast 3,9%. Keskmiselt on Läänemaa metsas ühe hektari tagavara 161 tihumeetrit, millega oleme maakondade võrdluses viimasel kohal. Järvemaal on näiteks hektari tagavara 173 tihumeetrit, Harjumaal 188 tihumeetrit ja Võrumaal 241 tihumeetrit. Seega on meil veel metsakasvatuse osas suur tööpõld ees. Valdavalt tähendab see kuivendussüsteemide uuendamist ja hooldusraiate mahu olulist suurendamist. Samuti tuleks suuremat rõhku panna metsauuendusele. Praegusel ajal jäetakse raielangid valdavalt looduslikule uuenemisele, kuid rõhku tuleks panna hoopis metsaistutusele ja -külville, millega saavutame tootlikuma metsapõlve kasvu. Läänemaa mets on keskeltläbi 57-aastane ja valdavateks puuliikideks on kask (27%), mänd (24%) ja kuusk (16,5%).

Kaitstavaid alasid Läänemaa metsades on ca 40 tuhat hektarit, millest range kaitseriimiga alasid, kus metsa majandada ei tohi, on ca 16 tuhat hektarit. Praegu vaadatakse paljude kaitsealade kaitse-eeskirjasid üle ja samuti korrigeeritakse kaitsealade piire. Seega võib eeldada, et kaitstavate metsaalade pind suureneb veelgi.

Metsade majandamine

2011. aastal Keskkonnaametile esitatud metsateatiste analüüsist järeldub, et Läänemaa metsades on raiemaht võrreldes eelmise aastaga kasvanud 24% võrra ja ulatub 418 275 tihumeetrini.

Pindalaliselt hõlmas raiutav ala 5505 hektarit, millest lageraiet tehti 1808 hektaril ja hooldusraiet 1622 hektaril. Kindlasti märkab looduses liikudes, et üha rohkem on lageraidega raiutud alasid või teede äärtes kõrguvaid suured puiduvirnu. Peasjalikult Maa-ameti poolt oksjoni korras müüdavate metsamaade majandamine on endaga kaasa toonud ulatuslike lageraiete tegemise. Põhjus peitub selles, et müüdavatel metsamaadel kasvab enamasti raieküps mets ja maa ostjal on huvi maa ostusumma võimalikult kiiresti tagasi teenida.

Tähelepanu tasub pöörata asjaolule, et eelpool toodud arvud kajastuvad metsateatistel. Metsaseadus annab metsaomanikule võimaluse raiuda oma metsast ilma metsateatist esitamata 3 tihumeetrit hektari kohta igal aastal ja samuti aladel, mida ei loeta metsamaadeks (kraavikaldad, teeservad, õuealad ja kõikvõimalike tehnorajatiste kaitsevööndid). Seetõttu võib järeldada, et tegelik raiemaht on hinnanguliselt ca 30 tuhande tihumeetri võrra suurem. Raiumise aktiivsust nendel aladel on suurendanud Vao koostootmisjaama ja Pärnu elektrijaama valmimine, mis vajavad suures mahus hakkepuitu. Peasjalikult toodetakse hakkepuitu võsast ja väheväärtuslikest puuliikidest nagu hall lepp. Kuna Läänemaal on hinnanguliselt hall-lepikuid 13 000 ha, siis peaks meil olema küllaldaselt võimalusi hakkepuidu tootmist oluliselt suurendada.

Metsa raiumise mõte on alati metsa kasvatamine. Hooldusraie eesmärk on kasvatada paremat metsa, see tähendab sirgemaid tüvesid ja suuremat tagavara hektari kohta. Uuendusraie (lageraie ja turberaie) eesmärk on küpse metsapõlve realiseerimine ja uuele metsale kasvuvõimaluse andmine. Metsaomanik peab siinjuures järgima metsaseaduse nõuet, et hiljemalt viis aastat pärast raiet oleks mets uuenenud. Seejuures võib lasta tekkida looduslikul uuendusel või uue metsa istuda või külvata.

Heameel on tõdeda, et 2010. aastal loodud Läänemaa Metsaühistu on kujunenud tugevaks metsandusorganisatsiooniks, kes oma liikmete huvide eest seisab. 2012. aasta seisuga on Läänemaa Metsaühistul 121 liiget, kes omavad kokku 3221 hektarit metsamaad. Metsaühistu on mittetulundusühing, mis tähendab, et eesmärk ei ole omatulu teenimine. Metsaühistu ülesanne on pakkuda nõu ning abi erametsade majandamisel. Metsaomanikele, kelle seas on levinud arvamus, et metsa majandamine on keeruline ja tema omanduses olev metsamaa on nii väike, et seal ei tasu majandamine ära, julgeksin soovitada metsaühistuga liitumist.

Mets on oluline tugi majandusele, sealt varutud puit on tähtsaim taastuv loodusvara.

Mida rohkem on meil majandatud tulundusmetsi, seda säästlikumalt oleme oma loodusvara kasutanud!

20.5. Looduskaitse

Looduskaitse planeerimine

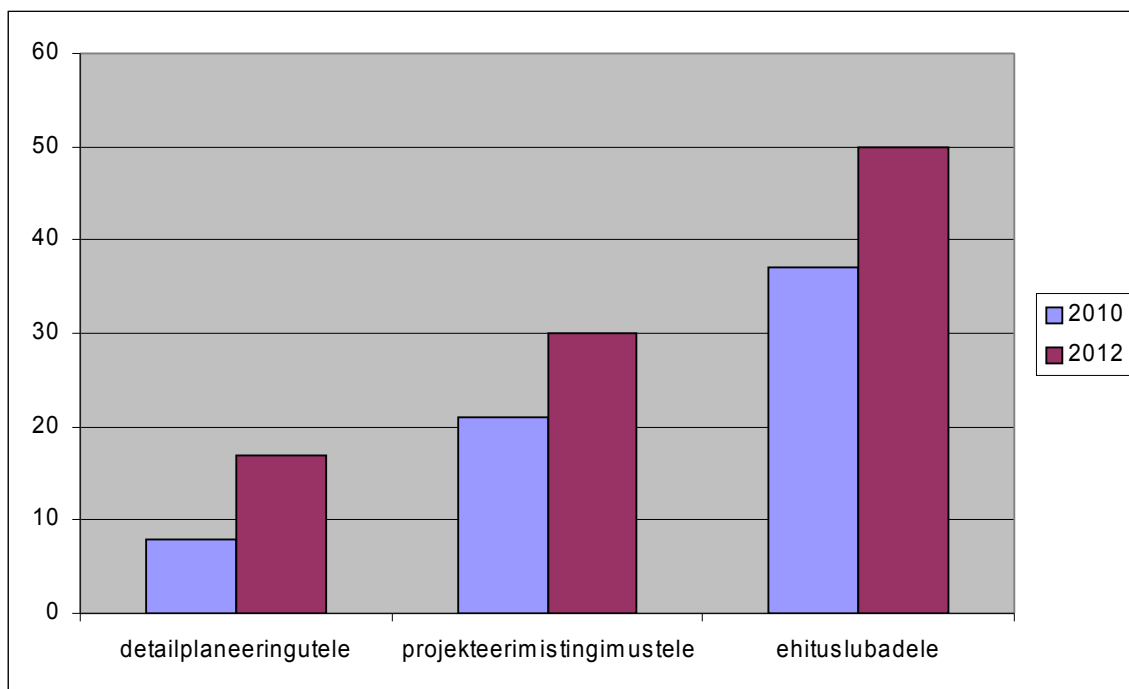
Lääne maakonnast on riikliku looduskaitse all Eesti Looduse Infosüsteemi andmetel 31. detsembrist 2010 ligikaudu 32%. Kaitsealustest aladest umbes 40% asub maismaal, ülejäänud 60% paikneb merealadel.

Kaitstavatel loodusobjektidel on kaitse-eesmärkide saavutamiseks ja säilitamiseks oluline dokument kaitse-eeskiri. See on õigusakt, mis paneb vastavalt looduskaitseaduses sätestatule paika kaitseala kaitse-eesmärgid ning sellest tulenevad piirangud, õigused ja kohustused, millega kaitsealadel tegutsemisel tuleb arvestada. Tulenevalt möödunud aegadel toimunud muudatustest nii looduskaitset reguleerivates õigusaktides kui ka loodusobjektidel olevate väärtuste osas, on vajalik kaitse-eeskirjade uuendamine. 2011. aastal alustati Matsalu rahvuspargi, Leidissoo looduskaitseala, Nehatu looduskaitseala, Puhtu-Laelatu looduskaitseala, Aamse looduskaitseala, Ehmja-Turvalepa looduskaitseala ja Tuhu looduskaitseala kaitse-eeskirjade eelnõude ettevalmistamist ning täiendavate Läänemaa looduse üksikobjektide kaitse alla võtmise määruse koostamist. Avalikustati Nõva looduskaitseala kaitse-eeskiri. Avalikustamisjärgsel kooskõlastamisel on Salajõe maastikukaitseala ja Silma looduskaitseala kaitse-eeskirjad ning Läänemaa üksikobjektide ja parkide määrused.

Teine oluline õigusakt looduskaitse korraldamises on kaitsekorralduskava, mis on vajalik kaitstavatel aladel eesmärgipäraseks tegutsemiseks. 2011. aastal olid töös Nõva looduskaitseala ja Salajõe maastikukaitseala kaitsekorralduskavad. Kaitsekorralduskava põhiline osa on tegevuskava, millega nähakse ette järgmisel perioodil teostatavad vajalikud tööd, mistõttu see on üks olulisemaid dokumente kaitstavatel aladel paiknevate kaitsealuste liikide, koosluste ning teiste oluliste loodusväärtuste kaitse tagamisel.

Looduskasutus kaitsealadel

Keskonnaamet täheldas 2011. aastal majandustegevuse selget aktiviseerumist Läänemaal võrreldes 2010. aastaga. Looduskaitsealade alusel ei või kaitstavate loodusobjektide kaitsevööndis ilma kaitseala valitseja (Keskonnaameti) nõusolekuta muuhulgas kehtestada detailplaneeringut, anda projekteerimistingimusi ega ehitusluba. Nimetatud tegevuste hulga muutus on üheks inimeste rahaliste võimaluste ja kindlustunde näitajaks. Kuna Läänemaal moodustavad erinevad kaitstavad alad ehk loodusobjektide kaitsevööndid maakonna pindalast 32%, on see arvestatav pindala, et teha järeltõus. Võrreldes viimasel kahel aastal Keskonnaameti poolt antud nõusolekuid detailplaneeringute kehtestamiseks, täheldasime võrdluses ligi 53%-st kasvu. Võrreldes nõusolekute andmist projekteerimistingimustele ja ehituslubadele, vastavalt 30%-st ja 26%-st kasvu.

Joonis. Keskonnaameti poolt Läänemaa kaitstavatel aladel antud nõusolekute arv detailplaneeringute kehtestamiseks, väljastatavatele projekteerimistingimustele ja ehituslubadele

Eluslooduse seired ja inventuurid

2011. aastal jätkus haudelinnustiku seire Matsalu rahvuspargis. Oli 3-aastase loendustsükli teine aasta. Haudelinde loendati Väinamere rannikul Moori säärest Saastna poolsaareni ning Matsalu lahe lõuna- ja kagurannikul Saastna poolsaarest Kloostri sillani, kokku 51,6 km pikkusel marsruudil. Peale selle loendati pesitsevaid linde Kasari jõe lõunakalda luhas 21,2 km pikkusel loendusribal ja kuuel Matsalu lahe lõunakalda rahul kogupindalaga 3,22 ha.

Metsalinnustiku inventuur tehti Lihula maastikukaitseala metsades kokku 2820 hektaril. Matsalu rahvuspargi territooriumile jäävas Kloostri metsas võeti 155 hektaril arvele rähnide territooriumid. Puhtu-Laelatu looduskaitsealal inventeeriti rannikulinnustikku 14,8 km pikkusel lõigul. Kaitsealuseid liike registreeriti vähe, sest rannad on kulustunud ja lahesopid roostunud. Inventeeriti ka Aamse variala linnustikku.

Riikliku seire raames loendati haudelinde kaheksal Matsalu rahvuspargi Väinamere saarel kogupindalaga 27,8 ha, Hullo lahe laidudel (14 laidu summaarse pindalaga 23,65 ha), Saunja lahe rahudel (11 rahu summaarse pindalaga 6,66 ha) ja Kõbaja laidudel (10 laidu summaarse pindalaga 19,2 ha). Kõbaja laidudel lõppes tänavu 3-aastane loendustsükkel. Aastail 2009–2011 on siin kindlaks tehtud 47 haudelinnuliiki, pesitsevaid paare on aastati arvele võetud 961–1461. Kõige rohkearvulisemaks pesitsejaks Kõbaja laidudel oli hõbekajakas.

Rukkiräägu seire raames registreeriti Kõmsi loendusruudus 20 laulvat isaslindu, s.o 2,46 isendit avamaastiku 100 ha kohta.

Kevadel osaleti rahvusvahelisel läbirändavate hanede loendusel, kus tehti märkmeid ka teiste lindude läbirände kohta. Septembris võeti osa iga-aastasest sookure- ja haneloendusest.

Kaitsealuseid rannikul kasvavaid taimeliike inventeeriti Nõva maastikukaitsealal.

Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldus

2011. aastal oli Läänemaal taastamisel 141,2 ha poollooduslikke kooslusi ning loodushoiutoetuste rahadega rajati 25,6 km karjaaedu. Taastamise raames toimub niidu ettevalmistamine hooldamiseks (karjatamiseks või niitmiseks) – tavaliselt raiutakse võsa või hekseldatakse pilliroogu. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) poollooduslike koosluste hooldamise toetuse saamiseks anti kooskõlastus 144 lepingule ning selle raames hooldati 7748 ha väärtuslikke niite ja karjamaid, mis on 374 ha võrra rohkem kui 2010. aastal. Matsalu rahvuspargi niitude hooldamise seisukohast väga oluliseks sündmuseks oli koostöös Riigimetsa Majandamise Keskusega Rõude silla, mis tagab juurdepääsu 800 hektarile luhaniitudele, rekonstrueerimine. Euroopa Regionaalarengu Fondi toel soetati roomikud, mis aitavad traktori erisurvet vähendada Matsalu kõige märjemate luhaniitude hooldamisel, et pinnas ei kahjustuks.

Foto: Kaie Kattai

Kultuuripärandi kaitse

Maist septembrini 2011 toimusid Penijõel Matsalu madalapõhjalise lootsiku ehituse õppepäevad, mille eesmärgiks oli uurida ja taaselustada Matsalu ajaloolise paadi ehitustraditsiooni ja kasutust ning mille käigus valmistati kolm uut lootsikut, eeskujuks sajandivanune Tohvri-Jaani talus olnud paat. Kunagi olid madalapõhjalised paadid kohalike kalameeste hulgas hindamatud liikumisvahendid vähese veega aladel ja roostikuvahelisel kalapüügil. Edasiliikumiseks kasutati peamiselt pikka tüürimõla, vabamas vees aere või soodsa tuule korral ka lihtsat purje.

Lootsikud said omale lindude nimed: Kivirullija, Veetallaja ja Rootsitsitaja ning jäävad Matsalu rahvusparki vetele poollooduslike koosluste hooldamisega tegelevate ettevõtjate kasutusse, olles samaaegselt väliekspositsiooni osaks. Uuringutulemused on kokku võetud lootsiku voldikus ning ehitusest valmis Suitsu jõe sadamasse stand. Paadiehituse praktilise oskuse tunnistus anti viiele osalejale, kokku proovis kätt 24 huvilist. Kursuse lõpetas seminar, kus ihtüoloog Markus Vetemaa rääkis Matsalu lahe kalavarude olukorrast.

Õppepäevad viis läbi puulaevaselts Vikan, Keskkonnaameti projekti "Rahvusparkide kultuuripärandi koolitused kohalikele elanikele" rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Kirikuküla põline kalur Ants Sibul näitab oma talus säilinud lootsikupurje

Tulevased lootsikukasutajad Jaanus Rooseniit, Andres Rajamets ja Ants Ale koos Matsalu kalavarude uurija Markus Vetemaaga

Fotod: Krista Kallavus

21. LÄÄNE REGIONAALNE MAANTEEMET

Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Maanteeamet on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus. Maanteeamet teostab seadusega sätestatud ülesannete ulatuses riigi poliitika ja arengukavade elluviimist, juhtimisfunktsiooni ja riikliku järelevalvet ning kohaldab riiklikku

sundi teehoiu, liiklusohutuse, ühistranspordi ja liiklusvahendite keskkonnaohutuse valdkonnas

ning peab arvestust liiklusregistrisse kantud sõidukite, sõidumeerikukaartide, juhilubade ja muude õigusaktidest tulenevate dokumentide üle.

2009. aastal liideti Maanteeamet ja Eesti Riiklik Autoregistrikeskus, eesmärgiga suurendada avaliku teenuse tõhusust ning vähendada tegevuskulu. 2010. aasta alguses otsustas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ühendada 1. jaanuaril 2011. a Maanteeameti ja selle kohalikud asutused.

Ühendamisotsuse tegemist mõjutas tugevalt ka kogu Maanteeameti finantside ning personali ja palgaarvestuse konsolideerimine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumisse. Ühendasutuse näol tekkis avalikku teenust tarbiva kodaniku jaoks üks partner – Maanteeamet.

Kohalikud asutused muudeti Maanteeameti struktuuriüksusteks, tänu millele tekkis keskasutuse ja regioonikeskuste vahel otsene kontakt ja koostöö. Ameti struktuuriüksusteks on osakonnad ja regioonid. Maanteeameti Lääne regiooni tegevuspiirkond on Hiiu, Lääne, Pärnu, Saare ja Viljandi maakond. Ametil on üks eelarve, mille piires on võimalik operatiivselt suunata ressursse olulistesse valdkondadesse.

Ühinemisega paranes võimalus riigi üldisi huve arvestades planeerida eri valdkondade tegevusi tervikuna. Näiteks saab teede remondi ja hoolduse küsimustes arvestada paremini ühistranspordiliinide vajadusi ning suunata raskeveokite liiklus neilt liinidelt teistele teedele. Ühtsel organisatsioonil on suurem võimekus arendada valdkondi üksteisega kooskõlas ning sellest tulenevalt on muutunud paremaks ka Euroopa Liidu struktuuritoetuse projektide ettevalmistamine, rakendamine ja järelevalve.

Asutuste liitmise järel säilitati Maanteeameti kahetasandiline juhtimisstruktuur, mis põhineb keskasutusel ja sellele alluvatel piirkondlikel struktuuriüksustel – regioonidel. Põhiosas jäi samaks ka Maanteeameti peamiste ülesannete jaotus keskasutuse ja regioonide vahel.

Lääne maakonna riigimaanteed

Riigimaanteed oli seisuga 1. jaanuar 2012. a Lääne maakonnas 751,8 km, millest tolmuvaba kattega teid oli 532,1 km ehk 71%. Selle näitajaga oleme vabariigis kõrgel kohal.

Igapäevane teede hooldetööde maht kokku oli 1,6 miljonit eurot, millest 64% moodustasid suvised hooldetööd, 34% talihooldetööd ja 2% sildade ja viaduktide hooldus. Lääne maakonnas teostab riigimaanteed hoolet OÜ ÜLE tütarettevõtte OÜ Lääne Teed.

Teehoiutöid tehti 2011. aastal Läänemaa riigimaanteedel 6,1 miljoni euro eest, millest 27% moodustas maanteed ja katete ehitus, 54% maanteed remonditööd ja 19% hooldetööd.

2011. aasta alguse külm talv ja head jääolud andsid võimaluse rajada mõlemad Läänemaa jääteed. Ilma- ja jääolud võimaldasid Haapsalu–Noarootsi jääteed 51 liicluseks avatud päeva jooksul kasutada 11 013 autot.

Rohuküla–Sviby jäätee oli liicluseks avatud 33 päeva, mille jooksul kasutas võimalust saarele ja tagasi sõita 5101 autot.

Noarootsi jäätee

Suuremate teetööde käigus ehitati 2011. aastal ümber mõned amortiseerunud teelõigud. Uue katte sai Risti–Virtsu maantee Kirbla–Hälvati teelõik, mis oli siiamani kõige ebatasasem põhimaantee lõik Läänemaal. Peale tööde lõppu tehtud tasasuse mõõdistamised on näidanud, et töö tasus end ära, sest antud lõik on kogu Eestis 2011. a tehtud töödest kõige parema tasasusega.

Maanteelõigu remondi käigus ülejäävast freesipurust rajati tolmuva kate Penijõe–Suitsu maanteele.

Kirbla–Hälvati maanteelõigu remont

Selleks, et tagada tulevikus Risti ristmiku teenindusvõime ja liiklusohutus, ehitati ettevõtlust toetava infrastruktuuri projekti raames ümber tulevase Läänemaa Värava ristmik. Ristmikuga kaasnev teelõik asus Risti ümbersõidul, mis on ehitatud läbi raba ning vajab muldkeha tugevdamist ja laiendamist. Sama tööga likvideeriti Tallinnapoolne liiklusohulik põhi- ja kõrvalmaantee vaheline teravnurkne ristmik.

Läänemaa Värava ristmiku ehitus

Läänemaa Värava ristmik

Tabel 1. Riigimaanteed olem Lääne maakonnas seisuga 01.01.2012

Teed katte liigi järgi	Mõõtühik	Kokku km seisuga:		sealhulgas		
				Põhi- maanteed	Tugi- maanteed	Kõrval- maanteed
KOKKU	km	752,101	751,766	106,907	74,807	570,052
asfaltbetoonkattega	km	172,816	172,723	100,305	29,585	42,833
mustkattega	km	160,541	160,324	6,602	45,222	108,500
freesipurust kattega ja pinnatud kruuskattega	km	186,913	199,086	0	0	199,086
kruusateed	km	231,831	219,633	0	0	219,633
sillad ja viaduktid	tk/ m	41/1100,8	41/1102,6	9/391,7	9/93,1	23/617,8
sh puidust	tk /m	1/13,0	1/13,0			1/13,0

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Kohalikud teed

Maanteeameti Lääne regiooni ülesandeks on kohalike omavalitsusüksuste nõustamine teehoiul, liikluse korraldamisel ning teeregistriandmete töötlemisel.

Tabel 2. Kohalike teede olem Läänemaal seisuga 01.01.2012

	Maantee	Tänav	Kokku/ km
HAAPSALU LINN	4,422	54,144	58,566
HANILA VALD	82,15	12,25	94,400
KULLAMAA VALD	103,552	0	103,552
LIHULA VALD	154,960	21,691	176,651
MARTNA VALD	125,47	0	125,470
NOAROOTSI VALD	212,734	0	121,734
NÕVA VALD	58,216	0	58,216
ORU VALD	81,714	0	81,714
RIDALA VALD	147,851	17,739	165,590
RISTI VALD	103,643	5,473	109,116
TAEBLA VALD	91,87	11,136	103,006
VORMSI VALD	35,635	0	35,635
KOKKU/ km	1111,217	122,433	1233,650

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Liiklusohutus

Liiklusohutlike kohtade ümberehitamise programmi raames rajati 2011. a Keila–Haapsalu maanteele Linnamäe külasse 0,47 km pikkune ja 3,0 m laiune kergliiklustee lõik, millel on ristmikul ning ülekäiguradadel renoveeritud teevalgustus. Nimetatud kergliiklustee lõigu ehitus on esimene etapp projekteeritud Linnamäe–Rannaküla 6,6 km pikkusest kergliiklusteest. Kergliiklustee antud lõik tagab jalakäijaile ja jalgrattureile ohutu teeäärse kergliikluse väljaspool tugimaantee liiklust tiheasustusega alal. See on eriti vajalik, arvestades seda, et tuntava osa Linnamäe kergliiklejatest moodustavad Oru kooli õpilased ja Oru hooldekodu asukad.

Kergliiklustee Linnamäel

Kergliiklustee Linnamäel

Kergliiklustee Linnamäel

Eestis on liiklusõnnetustes hukkunute arv kasvanud, Läänemaal mitte. Võib tõdeda, et liiklusohutusalane töö ja järelevalve on vilja kandnud, kuna selge pikaajaline liiklusõnnetuste ja hukkunute vähenemise tendents on olemas. Lähiminevikust paistavad aastad 2007 ja 2008 silma Läänemaa jaoks tavapärasest suurema hukkunute arvuga (vastavalt 8 ja 9 hukkunut), millistest enamiku põhjustasid joobes juhid. Seevastu kaks järgnevat aastat – 2009 ja 2010 on piirdunud kahe liikluses hukkunuga. Tendents liikluses hukkunute arvu vähenemisele on jätkuvalt edukas – 2011. a ei hukkunud Läänemaa teedel liikluses keegi. Sellist tulemust ei saavutanud 2011. a peale Läänemaa ükski teine vabariigi maakond või linn.

Tabel 3. Liiklusõnnetused Läänemaal aastatel 2009–2011

Liiklusõnnetused			
Maakond	Liiklusõnnetused	Hukkunud	Vigastatud

	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Läänemaa	35	20	26	2	2	0	43	27	35
sh joobes juhtide osalusel	7	4	2	1	1	0	10	6	5

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Üldse toimus 2011. a Lääne maakonnas 26 inimkannatanutega liiklusõnnetust, mille tagajärjel sai vigastada 35 inimest. Nendest 5 õnnetust, ehk 14% inimkahjudega (vigastatutega) liiklusõnnetuste koguarvust toimus joobes juhtide osalusel. Eelneval s.o 2010. a oli joobes juhtide osakaal inimkahjudega liiklusõnnetuste koguarvust 22%. Kui kõrvutada nende liikide osas Läänemaal 2011. a toimunud liiklusõnnetusi kogu vabariigi omadega, siis vabariigi keskmisest suurem osakaal oli Läänemaal liikuvate mootorsõidukite kokkupõrgetel, ühesõidukiõnnetustel ja jalgrattaõnnetustel. Vabariigi keskmisest väiksem osakaal oli Läänemaal otsasõitudel jalakäijatele, mopeediõnnetustel ja muudel liiklusõnnetustel.

Tabel 4. Liiklusõnnetustes hukkunute arv aastatel 2001–2011

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Liikluskasvatus

Kõigil vähemalt 10 aastastel lastel on õigus õppida jalgratturiks ning sooritada jalgratturi eksam. 2011. aastal registreerus Läänemaal õppesse ja sai Maanteeameti poolt tasuta õppematerjale 184 uut õppivat jalgratturit.

Tabel 5. Jalgratturiõppe läbinud õpilased Läänemaal

Nr	Kool	Lapsed
1.	Haapsalu gümnaasium	44
2.	Haapsalu linna algkool	30
3.	Uuemõisa lasteaed-alkool	25
4.	Lihula Gümnaasium	20
5.	Risti põhikool	15
6.	Virtsu kool	10
7.	Kõmsi lasteaed-alkool	5
8.	Taebla Gümnaasium	25
9.	Ridala põhikool	10
	KOKKU	184

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

Suurüritustest osalesti kevadel turvasimulaatoritega messil “Läänemaa – turvaline pesapaik” ja suvel Nõva vallapäevadel, kus kinotelgis näidati erinevatele vanuserühmadele Maanteeameti poolt välja töötatud liiklusteemalisi filme.

Läänemaa – turvaline pesapaik

Liikluskasvatuse töötuba

8.–10. juunil toimus Haapsalus *American Beauty Car Show* ja 5.–6. augustil Haapsalus Kiltsi lennuväljal Eesti üks suurimaid klubimuusika üritusi *Airport Jam*. Nendel kahel üritusel organiseeris Maanteeamet koostööpartnerite abil suveürituste külastajatele alkomeetrite kasutamise võimaluse. Peale selle oli eesmärgiks teavitada pidulisi joores sõidukijuhtimisega

kaasnevatest ohtudest ning seeläbi vähendada tõenäosust istuda pärast üritust mootorsõiduki rooli joobeseisundis või alkoholi tarvitamise nähtudega, samuti propageerida ürituste küllastajate seas enesekontrolli võimaldavate kvaliteetsete alkomeetrite kasutamist.

Jätkus ka projekt „Must nukk“. Projekti eesmärk on anda esimese kuni kuuenda klassi lastele teadmisi helkuri kasulikkuse ja vajalikkuse kohta, mis läbi vähendatakse pimedas juhtuvate õnnetuste arvu. Koolitus koosnes kahest osast – teooriast ning katsetest. Katsete käigus näidati lastele olukorda autojuhi silmade läbi. Milline on tulemus, kui jalakäija kasutab helkurit ja milline, kui ei kasuta. Teoreetilise poole pealt räägiti lastele, miks on helkur vajalik, kus ja millal helkurit kanda tuleb, kuidas helkurit valida. Lisaks selgitati, millised tegurid autojuhi nähtavust segavad ning kuidas kujuneb auto pidurdustekond teekattest lähtuvalt. Kokku osales Läänemaa koolidest 139 õpilast. Kaasatud olid enamuses 1.–4. klassi õpilased, mõnes koolis ka 5.–6 klassi õpilased.

Tabel 6. Projektis „Must nukk“ osalenud koolid Läänemaal

Nr	Õppeaeg	Kool	Grupp	Lapsed
1.	14. nov	Haapsalu gümnaasium	1	29
2.	21. nov	Lihula gümnaasium	1	27
3.	21. nov	Lihula gümnaasium	2	23
4.	22. nov	Kullamaa keskkool	1	29
5.	24. nov	Uuemõisa lasteaed-alkool	1	31
KOKKU			5	139

Allikas: Maanteeameti Lääne regiooni Haapsalu esindus

2011. a septembri lõpul toimusid liiklusalased infotunnid Haapsalu Sanatoorses Internaatkoolis. 21. oktoobril toimus samas koolis ka liiklusteemaline infotund lastevanematele, kuhu oli kogunenud ca 50 lapsevanemat.

Maanteeameti abiga said sel aastal endale helkurvestid nii Lihula, Kullamaa kui ka Tõrukese lasteiaia lapsed ja õpetajad.

Kevadel pakkusime koostöös Haapsalu Kolledžiga Läänemaa lasteaedade õpetajatele koolitust „Õpetaja roll lasterühma saatjana“. Koolitus koosnes kolmest osast – teooria, praktika ja kodutööd. Tagasiside õpetajatelt oli väga positiivne

Õpetaja roll lasterühma saatjana

Läänemaa lasteaedade õpetajate koolitus

21.1. Liiklusregistri Haapsalu büroo

Olulisemaks sündmuseks 2011. a oli uue liikluseaduse rakendumine, mis tõi büroo tööse rea muudatusi. Näiteks on nüüd ka mopeed mootorsõiduk ja kuulub registreerimisele. Samuti on mopeedijuhile väljastatav juhiluba sarnane teiste sõidukijuhtide juhiloaga.

Registritoimingute osas jäi aasta maht võrreldes eelmise aastaga enam-vähem samaks. Küll aga suurenes hüppeliselt sõidueksamite sooritajate arv suve lõpul ja sügise alguses. Sooviti oma eksam veel n.ö „vanade liikluseeskirjade“ järgi sooritada. Aasta lõpuks olukord normaliseerus.

Tabel 7. Juhilubadega seonduvad toimingud Läänemaal

Juhilubadega seonduvad toimingud Liiklusregistri Haapsalu büroos 2011. aastal								
Esmane juhiluba	Juhendaja tunnistus	Juhi luba	Juhiõpetaja tunnistus	Kutse-tunnistus	Mopeedi-juhiluba	Piiratud õigusega juhiluba	Rahvusvaheline juhiluba	Väike-laevajuhi tunnistus
359	111	1094	3	145	4	13	4	30
(458)	(83)	(1077)	(2)	(86)	(7)	(17)	(8)	(16)

Sulgudes toodud 2010. aasta näitajad

Tabel 8. Teooriaeksami sooritused

Teooriaeksami sooritamine Liiklusregistri Haapsalu büroos 2011. aastal			
Kategooria	Ilmus eksamile	Sooritas	Läbivuse %
A	51 (39)	39 (31)	76,5 (79,5)
AM	12 (16)	4 (7)	33,3 (43,8)
B	511 (568)	373 (367)	73 (64,6)
BE	10 (3)	9 (2)	90 (66,7)
C	53 (43)	36 (34)	67,9 (79,1)
C1	2 (4)	2 (4)	100 (100)
CE	26 (47)	19 (41)	73,1 (87,2)
D	2 (9)	2 (7)	100 (77,8)
D1	0 (1)	0 (1)	0 (100)
T	6 (6)	5 (5)	83,3 (83,3)

Sulgudes toodud 2010. aasta näitajad

Tabel 9. Sõidueksami sooritused

Sõidueksami sooritamine Liiklusregistri Haapsalu büroos 2011. aastal			
Kategooria	Ilmus eksamile	Sooritas	Läbivuse %
A	51 (28)	49 (24)	96,1 (85,7)
A1	2 (6)	1 (6)	50 (100)
A2	7 (12)	7 (11)	100 (91,7)
AM	8 (7)	8(7)	100 (100)
B	876 (696)	537 (467)	61,3 (67,1)
BE	8 (2)	8 (2)	100 (100)
C	61 (50)	54 (44)	88,5 (88)
C1	0 (4)	0 (4)	0 (100)
CE	48 (67)	39 (48)	81,3 (71,6)

Sulgudes toodud 2010. aasta näitajad

Tabel 10. Sõidukite jaotus

Sõidukite jaotus Läänemaal 2008.-2011.aastal				
	2008	2009	2010	2011
Sõiduautod	16 287	16 127	15 006	14 620 sh era 10 846
sh Haapsalu	6 810	6 333	5 647	5 626 sh era 3 624
Autobussid	84	84	88	76 sh era 17
sh Haapsalu	43	40	35	26 sh era 4
Veoautod	2 526	2 413	2 389	2 431 sh era 766
sh Haapsalu	1 313	1 162	1 148	1 158 sh era 174
Mootorrattad	552	597	572	575 sh era 540
sh Haapsalu	175	189	174	187 sh era 166
Haagised	1 633	1 738	1 835	1 896 sh era 1 357
sh Haapsalu	529	553	584	617 sh era 426

Tabel 11. Tehnoülevaatus läbinud sõidukid

Tehnoülevaatus läbinud sõidukid 2011. aastal								
Ülevaatused			sh korralisi ülevaatused				Sõidukite arv	Sõidukite keskmine vanus
Kokku	Korras	Kordus	Kokku	Korras	Kordus	Korduva %		
7086	6301	779	6874	6090	778	8,97	6120	12
(6217)	(5521)	(684)	(5992)	(5299)	(682)	(11,38)	(5262)	(12)

Sulgudes toodud 2010. aasta näitajad

22. POLITSEI

Turvalisus 2011. aastal Läänemaal politsei vaatenurgast

Tööpäeva hommik, politseimaja kolmanda korruse saalis kogunevad tööd alustavad politseinikud: uurijad, konstaablid, patrullpolitseinikud, ennetajad. Välijuht kannab ette eelmise päeva sündmused. Kuriteoteateid ei registreeritud, liiklusõnnetusi ja peretülisid samuti mitte. Oli kaks väljakutset, millest ühel juhul teatati leitud jalgrattast ja teisel juhul paluti raskeveose linnast läbisõidul liiklust reguleerida. Üks kodanik palus anda oma tänusõnad abivalmis patrullpolitseinikele, kes abistasid teda rikkis sõiduki juures.

Selline võiks olla ühe maakonna politseijuhi unistus – rahulikult mööduvatest päevadest ja politseist kui abistajast.

2011. aasta hommikud algasid teisiti, tavapäraselt registreeriti päevas keskmiselt 1,38 kuritegu (aastas kokku 506), 15,87 väärtegu (aastas 5794) ja 7,63 väljakutset, kus vajati politsei sekkumist või abi.

Aastat 2011 lühidalt kokku võttes võiks öelda, et Läänemaal oli turvaline, kuid oleks võinud olla veelgi turvalisem.

KURITEGEVUS

Politsei poolt vaadatuna oli maakonnas palju positiivset: ei toimunud ühtegi tapmist ja Läänemaa oli ainuke maakond Eestis, mille teedel ei hukkunud ühtegi inimest. Registreeritud kuritegude arv vähenes võrreldes 2010. aastaga 171 fakti võrra, röövimiste ja raskete vigastuste tekitamiste arv vähenes samuti. Kõige rohkem vähenes vara vastu suunatud kuritegude arv. Omavalitsuste territooriumitel järske kuritegude arvu muutusi ei toimunud, pea kõigi omavalitsuste territooriumitel oli kuritegude arvu mõõdukas langus.

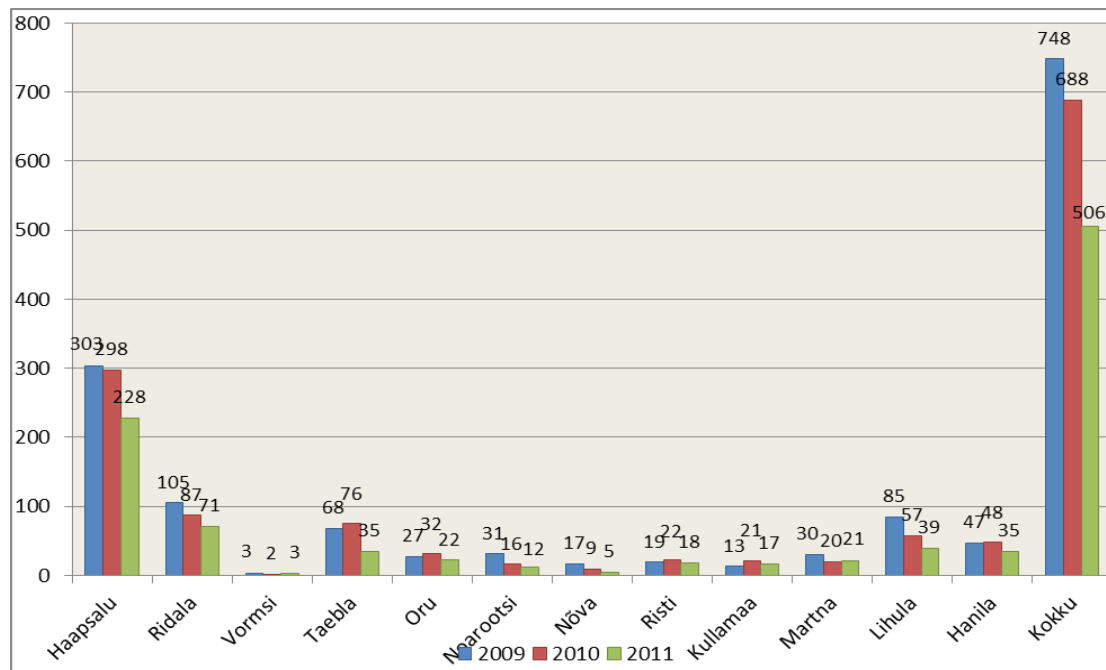

Diagramm 1. Registreeritud kuritegude võrdlus aastate ja omavalituste lõikes

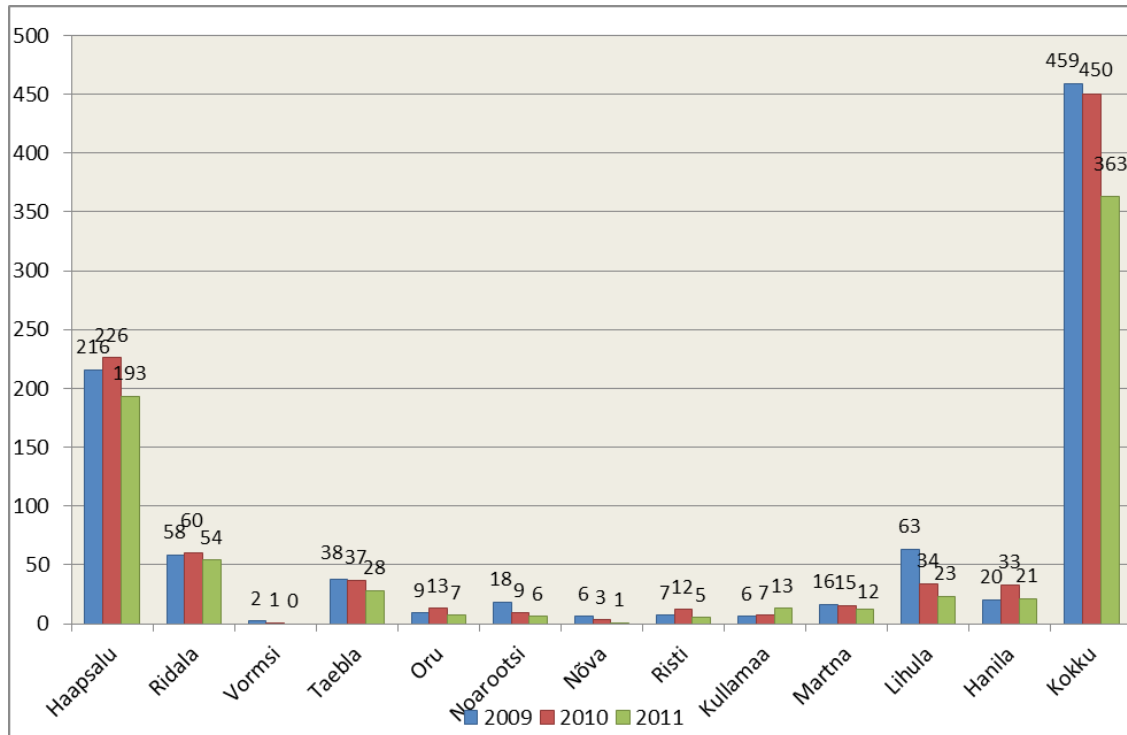

Diagramm 2. Registreeritud kuritegude avastamine aastate ja omavalituste lõikes

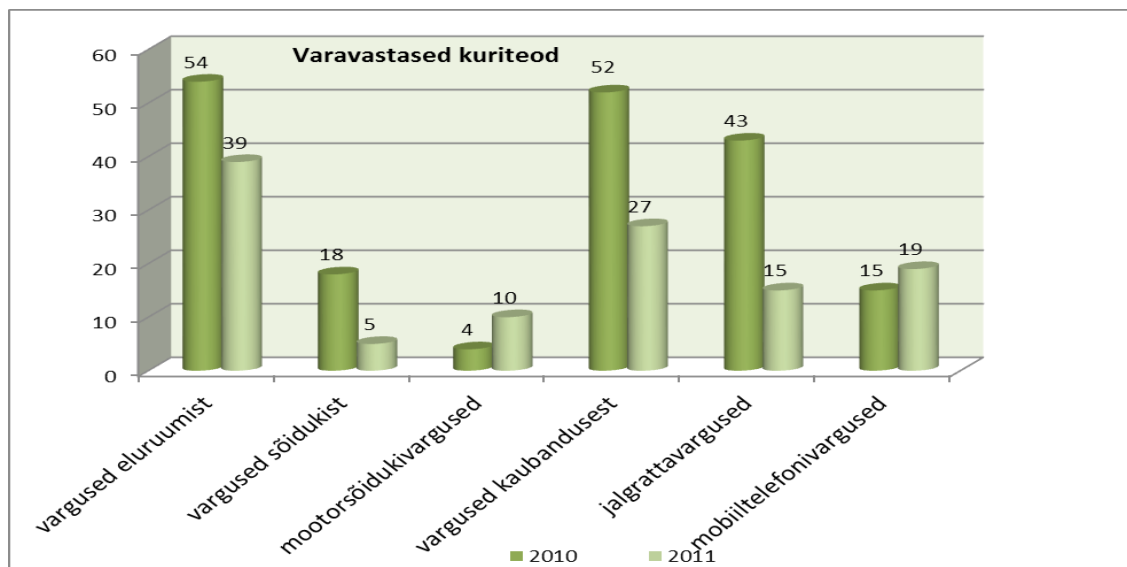

Diagramm 3. Varavastaste kuritegude võrdlus aastatel 2010–2011

Põhilisteks varguse objektideks olid jalgrattad, mobiiltelefonid, metallesemed. Langustrendiga olid vargused eluruumidest, kaubandusest ja sõidukitest.

LIIKLUSTURVALISUS

Kui vaadata Lääne regiooni (Pärnumaa, Raplamaa, Järvamaa, Saaremaa, Hiiumaa ja Läänemaa) statistikat, kus registreeriti kaheksa tapmist (neist kaks tapmiskatset) ja kaks mõrva ning liikluses hukkus 21 inimest, siis tuleb öelda, et Läänemaal oli hea aasta. Statistika tervikuna näitab, et suurim oht valitseb liikluses, kus hukkunute arv kasvas 2010. aastaga võrreldes 22 võrra (2010 – 79; 2011 – 101). Läänemaal liiklusõnnetuste ja vigastatute arv küll kasvas, kuid traagiliste tagajärgedega raskeid liiklusõnnetusi ei toimunud.

Diagramm ei avane programmi

Diagramm 4. Liiklusõnnetused Läänemaal aastate lõikes

Liiklusturvalisuse parandamisele on politsei juba aastaid palju ressursse panustanud. 2011. aastal muutunud Liiklusseadus annab mitmeid võimalusi muuta tänavaliiklus ohutumaks, olgu see siis kohustuslik jalgrattakiivri kasutamine alla 16-aastastel liiklejatel või helkuri kandmise kohustus pimedal ajal, sõltumata tänavavalgustuse olemasolust või sellest, kas liigutakse asulas või väljaspool seda. Siinjuures on sobilik öelda, et politsei jagas Läänemaal 2011. aastal ca 2500 helkurit nendele, kel seda pimedal ajal kaasas ei olnud. Aasta lõpus oli tänavapilt minu hinnangul päris hea – enamikul jalakäijatest oli helkur olemas ja ka jalgrattad olid valgustatud.

Korralduspolitsei tähelepanu all on jätkuvalt lubatud sõidukiiruse ületamised, turvavarustuse mittekasutamised, joores ja loata juhid, ning kergliiklus.

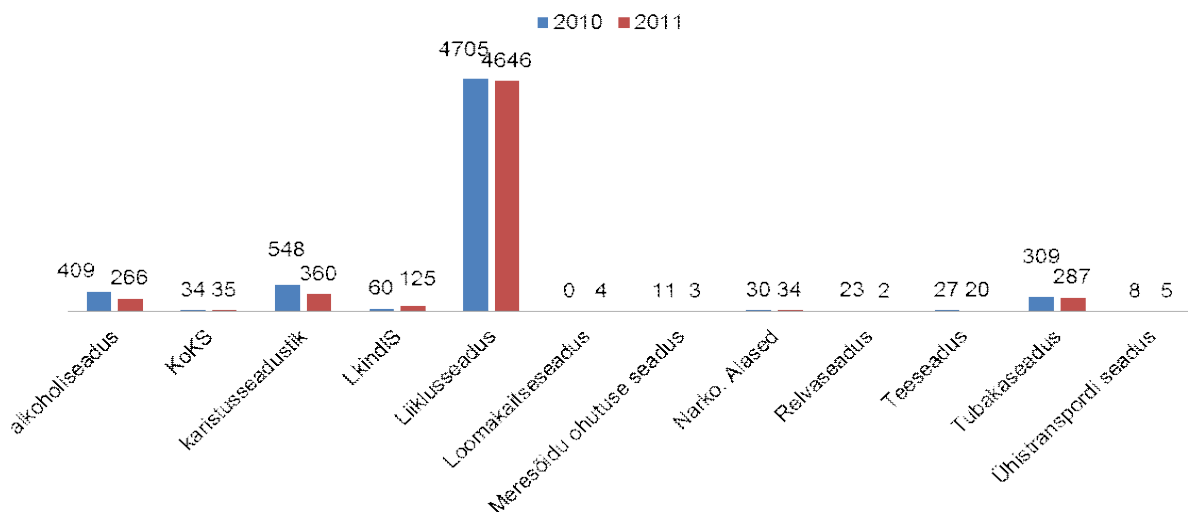

Diagramm 5. Läänemaal registreeritud väärtegude võrdlus aastate ja seaduste lõikes

Ei saa jätta puudutamata ka negatiivseid sündmusi, millest raskeima tagajärgena oli Haapsalu Lastekodu põleng, kus hukkus kümme hoolealust. Mereõnnetustes hukkus kolm inimest, tööõnnetustes kaks inimest. Nende traagiliste juhtumite najal ei tohiks anda hinnangut

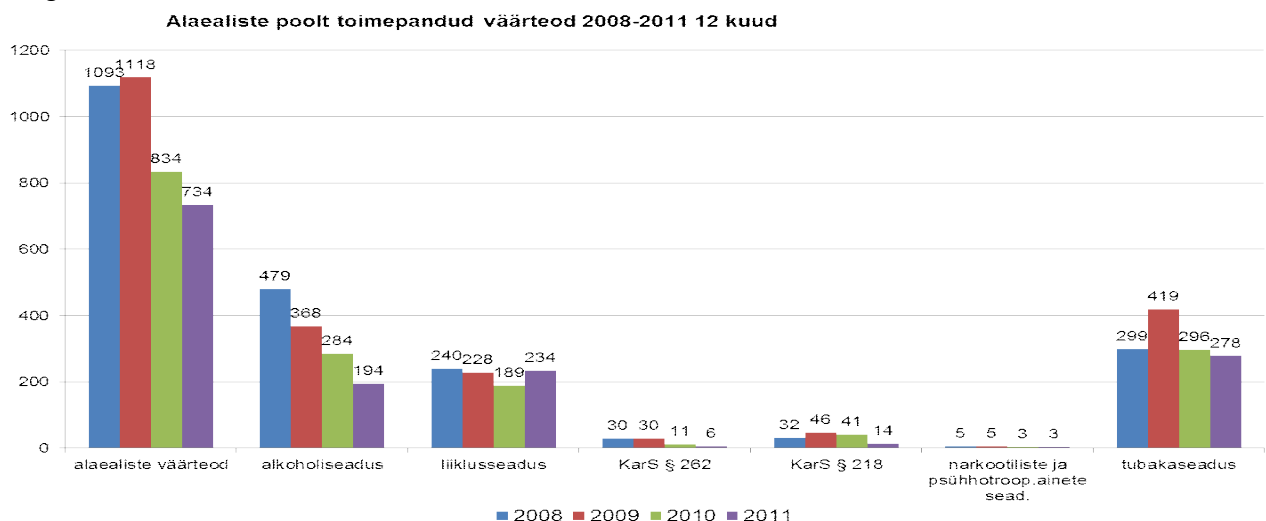
maakonna turvalisusele tervikuna. Neid juhtumeid tuleb käsitleda üksikjuhtumitena, kus oluliseks teguriks on olnud inimfaktor, ehk siis tähelepanematus, mõtlematus, reeglite ja ohutusnõuete mittetäitmine.

ENNETUS

Tegeleme aktiivselt alaealiste poolt toimepandavate süütegude ennetamise ja avastamisega.

Selleks on Haapsalu politseijaoskond korraldanud ja osalenud mitmetes projektides, millest koostööprojekt „Kaitse end ja aita teist“ vältab juba mitmendat aastat ja on Läänemaa koolide kuuendate klasside hulgas hästi vastu võetud. Projekti lõpetab igal aastal maikuu toimuv koolide võistluspäev/laager, kus võistkonnad läbivad erinevaid punkte, milles pannakse proovile teadmised ja oskused turvaliselt tegutsemiseks. Läänemaal on politseinikud ja piirivalvurid osalenud Turvalisuse päeval, Maakaitsepäeval, Talvapäeval Kaitseliiduga, Doonoritelgis ja mitmete teiste väiksemate ürituste korraldamisel.

Diagramm 6. Alaealiste väärted aastate võrdluses

Projekti „Kaitse end ja aita teist,, võistluspäev Foto: A. Katkosilt

Politseinikud käivad koolides loenguid pidamas erinevatel teemadel ja erinevates vanustes lastele – alustades lasteaedadest ja lõpetades kutsehariduskeskusega. Eesmärgiks on silmaringi laiendamine turvalisuse teemadel. Politseimaja külastamine lasteaia ja algklaaside lastega on küllaltki populaarne, meie majaga ja tööga tulevad sageli tutvuma ka gümnasistid.

MEREOHUTUS

Läänemaal on 666 kilomeetrit rannajoont, lisaks saared ja laiud. Väga palju tegevusi toimub merel. Kaubalaevade liiklus Virtsu ja Rohuküla sadamates annab olulise töökoormuse Haapsalu piirivalvekordonile.

Lisaks toimub suvisel navigatsiooniperioodil lõbusõidualuste liiklus erinevatesse sadamatesse ning merel tuleb jälgida ka kutseliste ja harrastuskalurite tegevust. 2011. aastal hukkus Läänemaa vetes kahes mereõnnetustes kolm inimest. Nende ühiseks nimetajaks on päästevestide mittekasutamine. Praegu kehtivas meresõidu ohutuse seaduses ei ole sätestatud päästevesti kandmise kohustust, kuid päästevesti kandmine merel peaks olema sama loomulik nagu turvavöö kinnitamine mootorsõidukisse istumisel. Me ei saa oma elu rajada vaid kirjutatud reeglitele. Väga tihti tuleb lähtuda tervest mõistusest ja turvalisuse kaalutlusest.

Suuremaid reostusi ja probleeme merel ei ole esinenud.

KOOSTÖÖ

Haapsalu kordon, Läänemaa Päästeosakond, Haapsalu politseijaoskond, Kaitseliidu Lääne Malev, kiirabi, teised organisatsioonid ja vabatahtlikud puutuvad sageli kokku erinevatel koostöökoolitustel. Isikute otsingud maal ja merel, reostustõrjekoolitused, jäält ja veest päästmine, tulekahju parvlaeval, õnnetus väikesaarel jne on need koolitused, kus üksteise ressursside ja oskustega tutvutakse ja õpitakse koos tegutsema.

Koostööõppuse „Õnnetusjuhtum väikesaarel“ kokkuvõte Foto: M. Kaldma

VABATAHTLIKUD

Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm (RPR) on vabatahtlike ühendus, kes on heaks koostööpartneriks riiklikele asutustele, kel tuleb tegeleda päästmise, reostuse likvideerimise, isikute otsingu või muu tegevusega, mis nõuab erialaseid teadmisi ja oskusi, erivarustust ja suuremat inimressurssi. Nende oskused ja pealehakkamine on kadestamisväärsed. Politseil on RPR-ist abi olnud mitmetel kordadel, mil oleme pidanud otsima kadumaläinud inimesi.

RPR-i pinnaltpäästmise õppus

Foto: A. Tarmula

Vabatahtlikena osalevad turvalisuse tagamisel ka abipolitseinikud. Läänemaa abipolitseinike nimekirjas on hetkel 25 isikut. Abipolitseinikke rakendatakse põhiliselt suurürituste raames avaliku korra tagamisel ja teise liikmena patrulltoimkonnas. Abipolitseinikke, nagu ka RPR liikmeid, kaasatakse ka inimeste otsingutele. Meie soov on, et abipolitseinikke oleks igas vallas, praegu see paraku nii ei ole. Abipolitseinike aktiivse koolitamisega tegi politsei algust 2011. aastal. Seda tingis 2011. aastal jõustunud abipolitseiniku seadus. 2012. aasta on kindlasti aasta, mil otsime võimalusi abipolitseinikele rakendamiseks ka mujal, näiteks projektitegevustes.

Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm kadumaläinud isiku otsingul Foto: www.facebook.com

Turvalisuse teemakoda aastal 2011

Teemakoja tegevused tulenevad üldistest eesmärkidest:

- kogukonna suutlikkuse tõus sotsiaalse sidususe suurendamiseks;
- Läänemaa lapsed ja noored on terved;
- elu-, õpi- ja töökeskkonnast tulenevad terviseriskid on vähenenud;
- läänlaste kehaline aktiivsus on suurenenud, toitumisharjumused on muutunud;
- läänlastele on kättesaadav kvaliteetne terviseteenus;
- 2013. aastaks vähendada Läänemaa elanike surmasid traumade tagajärjel, sh just 0–9-aastaste laste ja meeste vigastussuremust 20% võrreldes 2009. aastaga.

Vastavalt erinevatele toetusfondidele taotleti kavandatud tegevuste jaoks ressursse. Kokku esitati 31 ennetus- ja terviseedendusala projekti kogusummas ligikaudu

50 000 eurot. Peamised toetused saadi Euroopa Sotsiaalfondi programmist “Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010–2011”, Tervise Arengu Instituudist, Eesti Haigekassast, Maanteeametist, Päästeametist ja politseist.

Vastavalt toetustele viidi ellu ka 2011. a tööplaan ning suurimad tegevused olid koolitused erinevatele sihtrühmadele (omavalituste juhid, sotsiaaltöötajad, haridustöötajad, lapsevanemad, õpilased jt) ning mitmed teabepäevad ja kampaaniad.

Olulisemad tulemused

Maakonnal ja maakonna 11 omavalitsusel on valminud terviseprofiilid, mis on olulised arengudokumendid omavalitsuste töös.

1. Koostati põhjalik ülevaade vigastuste põhjustest Läänemaal ning kirjeldati esinevate vigastuste muutusi aastate 2007–2010 lõikes ning vigastuste põhjusi 2010. a SA Läänemaa Haigla erakorralise meditsiini osakonda pöördunute patsiendikaartide alusel. Töö teostas kolledži tervisejuhi eriala tudeng Jana Raag lõputöö raames ja seda juhendasid projekti meeskonna liikmed.
2. 5. aprillil toimus maakonna I rahvusvaheline tervisekampaania “Turvaline pesapaik”, mille raames toimus nii plenaarium, kus esinesid maailmas tunnustatud tervisevaldkonna võtmesikud ning töötoad erinevatele sihtrühmadele. Ühine kampaania "Ohutu pesapaik" oli huvitav ja valikuid pakkuv päeva osa, kus jätkus meelelahutust, olulist informatsiooni, uusi oskusi ning põnevaid tegemisi. Kampaanial tutvustas ennast ja oma tegemisi Kaitseliidu Lääne malev, Lääne Prefektuuri

politseinikud , Läänemaa päästeosakond, Eesti Punane Rist , Läänemaa Selts, Maanteeameti Lääne regioon; Läänemaa Noortekogu viis läbi naeratuste ja kallistuste mängu jpt ning esmakordselt kuulutati välja konkursside „Kõige TERVEM“ parimad, toimus autasustamine ning tunnustust jagati ka kõikidele koostööpartneritele.

3. Edukalt viidi koostööna läbi ennetusprojekt “Kaitse end ja aita teist”, kus maakonna 21 kooli kuuendate klasside õpilased said põneval võistluspäeval oma teadmisi näidata.
4. Juunis toimus omavalitsusjuhtidele kahepäevane praktiline päästealane õppus, mille tulemusel tõusis omavalituste suutlikus lahendada erinevaid juhtumeid (ülireostus, tulekahju, uputus jmt).

Mitmed väikeprojektid, mille raames jagati ennetusalaseid teadmisi:

“Läänemaa jalgratturite koolituse õpe õpetajatele”, “Eakate koolitused”, “Suurperede suvelaager”, “Kiivripäev”, “Sõida kaine peaga”, “Nublu aitab”, “Tean tulest”, “Üksinda kodus”, “Turvaline rand”, “Väike ellujääja” jpt

Tagasiside sihtrühmadelt, sidus- ja huvirühmadelt on olnud võimestav, positiivne ning edasiviiv. Osalejate sõnul on kogukonnas piisavalt tugevaid ja aktiivseid ning seetõttu koostööks hästi sobivaid partnereid ja inimesi. Osalejad on olnud väga rahul koolituste korraldusega, koolitusmaterjalide ja koolitajatega.

Teemakoda on maakonna portaalis avaldatud artikleid erinevate ennetustegevuste kohta maakonnas, edastatud intervjuusid spetsialistidega ja teavitatud elanikkonda erinevatest ettevõtmistest ja koolitust. Maakonnalehes Lääne Elu on ilmunud mitmed terviselehe vahelehed, et tõsta elanike informeeritust ja jagada teavet tervislikest valikutest.

Oluliseks saavutuseks 2011. aasta tegevuste tulemusel on tervisenäitajate parenemine Läänemaal:

6. Eesti keskmisest madalam haiguskaotus;
7. Eesti madalaim ülekaaluliste täiskasvanute osakaal;
8. Eesti keskmisest madalam igapäevasuitsetajate osakaal;
9. Eesti keskmisest madalam regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal;
10. Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse, tuberkuloosi ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse.

Tõsisteks peamisteks väljakutseteks edaspidi on:

- Eesti keskmisest kõrgem suremuskaotus;

- ülekaaluliste koolilaste osakaal on aastatega kiiresti tõusnud;
- Eesti keskmisest kõrgem varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr;
- Eesti kõrgeim isikuvastaste kuritegude näitaja.

Vastavalt väljakutsetele on turvalisuse teemakoda kavandanud järgnevateks aastateks prioriteettegevused ja valdkonnad. Koostatud on vastavad tööplaanid ja töö toimub koordineerituna kõikide koostööpartnerite vahel.

23. PÄÄSTEAMET

1. jaanuaril 2012. a liideti regionaalsed päästekeskused ning moodustus Päästeamet.

Päästeameti tegevusvaldkonnad on päästetööde tegemine, riiklik tuleohtusjärelvalve, ennetustöö ja kriisireguleerimine.

Päästeameti prioriteet on õnnetuste ärahoidmine läbi ennetustegevuste. 2011. aastal viidi Läänemaal erinevatele sihtrühmadele läbi hulgaliselt pääste ennetusalaseid tegevusi. Päästekomandode lahtiste uste päevade raames külastas komandosid ja said tuleohtusalast koolitust 375 last. Lapsed said ülevaate tulekahjude tekke põhjustest, käitumisest ohuolukorras ja läbi mängida 112 telefonile helistamise. Tutvuti päästjate töövahendite ja tehnikaga.

Foto 1. Lahtiste uste raames tutvusid lapsed päästjate tööga

Päästeala noorterings Haapsalus käis 12 last. Eesmärgiks oli pakkuda noortele mitmekülgset ja arendavat vaba aja veetmise võimalust, pakkuda noortele alternatiivset tegevust.

Sügisel viidi Läänemaa lasteaedades läbi projekt „Nublu aitab“, kus lasteaedu külastas päästekoer Nublu koos päästespetsialistiga ja läbi mängu anti lasteaia vanema rühma lastele teadmisi tuleohutusest.

“Kaitse end ja aita teist” koolituse said Läänemaal kuuenda klassi lapsed 17 koolist, Võistluslaagris Pivarootsis osales 99 last. Võistluse võitja – Virtsu kool sai rändauhinna, teine koht läks Nõva koolile ja kolmanda koha sai Uuemõisa kool.

Koolitusprogrammi eesmärk oli anda 6.–8. klasside õpilastele turvalisuse õppekava alusel eluks vajalikke ohutuslaseid teadmisi ja oskusi.

Projekti viiakse läbi koostöös Läänemaa Politsei ja oskonna, Punase Risti Läänemaa Seltsi ja Kaitseliiduga.

- Toimused kohalike omavalitsuste ja sotsiaaltöötajate teabepäevad ja koolitused haridustöötajatele.
- Eakatele anti tuleohutusalast nõu.
- Toimused veeohutusalased koolitused.
- Osaleti maakonnas toimunud avalikel üritustel.
- Maakonna suvistes lastelaagrites räägiti tuleohutusest ja veeohutusest.

Foto 2. Lihula Maakaitsepäeval pakuti huvilistele tulekustuti koolitust

Ürituste eesmärgid on:

- probleemi olemasolust teavitamine;
- ennetavate vahendite tutvustamine;
- ohutusalaste vahendite kasutamise õpetamine.

Ennetustegevus toimub koostöös teiste asutustega: Lääne Maavalitsuse, Haapsalu

Politseijaoskonna, Lääne Regionaalse Maanteeametiga, Haapsalu Piirivalvekordoniga, Punase Risti Läänemaa Seltsiga, Läänemaa Haigla, Kaitseliidu Lääne malevaga.

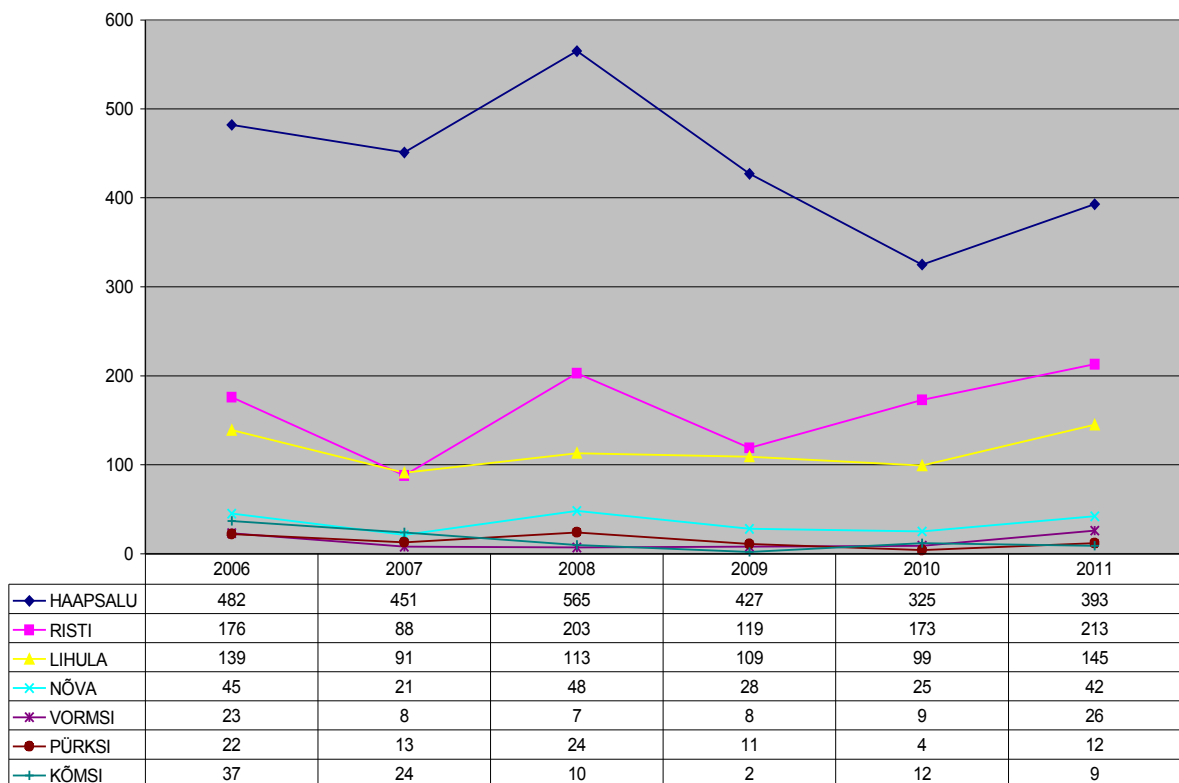
Tänu ennetustööle on tulekahjude arv maakonnas aastas statistiliselt langenud alates aastast 2009 alla 200 ning 2011. a oli neid alla saja. Kõige suurem kaotus on päästesündmustel on inimesed.

2011. a oli Läänemaale väga raske aasta, tules hukkus 12 inimest, neist 10 Haapsalu Lastekodu põlengul 20. veebruaril. Samuti oli palju veeõnnetusi, Läänemaal uppus 4 inimest.

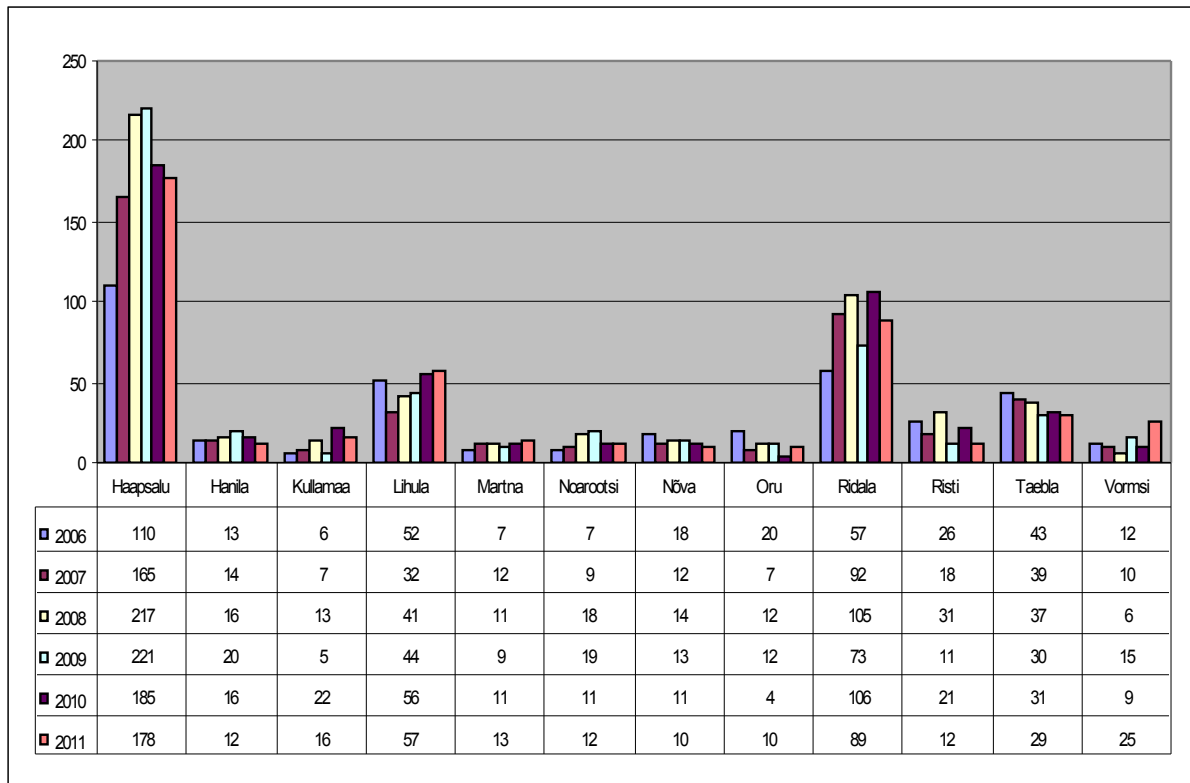
	Haapsalu	Risti	Lihula	Nõva	Korrapidaja	Vormsi	VPK-d	KOKKU
Elektrivõrkude avarii	3	6						9
Gaasiavarii	2		1					3
Kemikaalidega saastumine		1	1					2
Kiirabi	13	3	13		1	16		46

Liiklusõnnetus	11	11	8	3	1	1		35
Loodusjõududest põhjustatud sündmus	16	17	16	1		6	1	57
Loom/lind	10	2	2		1	1		16
Metsa- ja maastikutulekahju	21	34	11	8	3		9	86
Muud	31	4	6	2	4	1		48
Naftasaadustega saastumine	4		1					5
Pommiteade	1							1
Tulekahju	127	117	67	22	42		19	394
Tulekahjusignalisatsioon	122	14	12	3	4		1	156
Õnnetus veekogul	23	3	2	2	6	1		37
Õppus	9	1	5	1	3		1	20
KOKKU	393	213	145	42	65	26	31	915

Tabel 1. Väljakutsed Läänemaa päästekomandides 2011. a

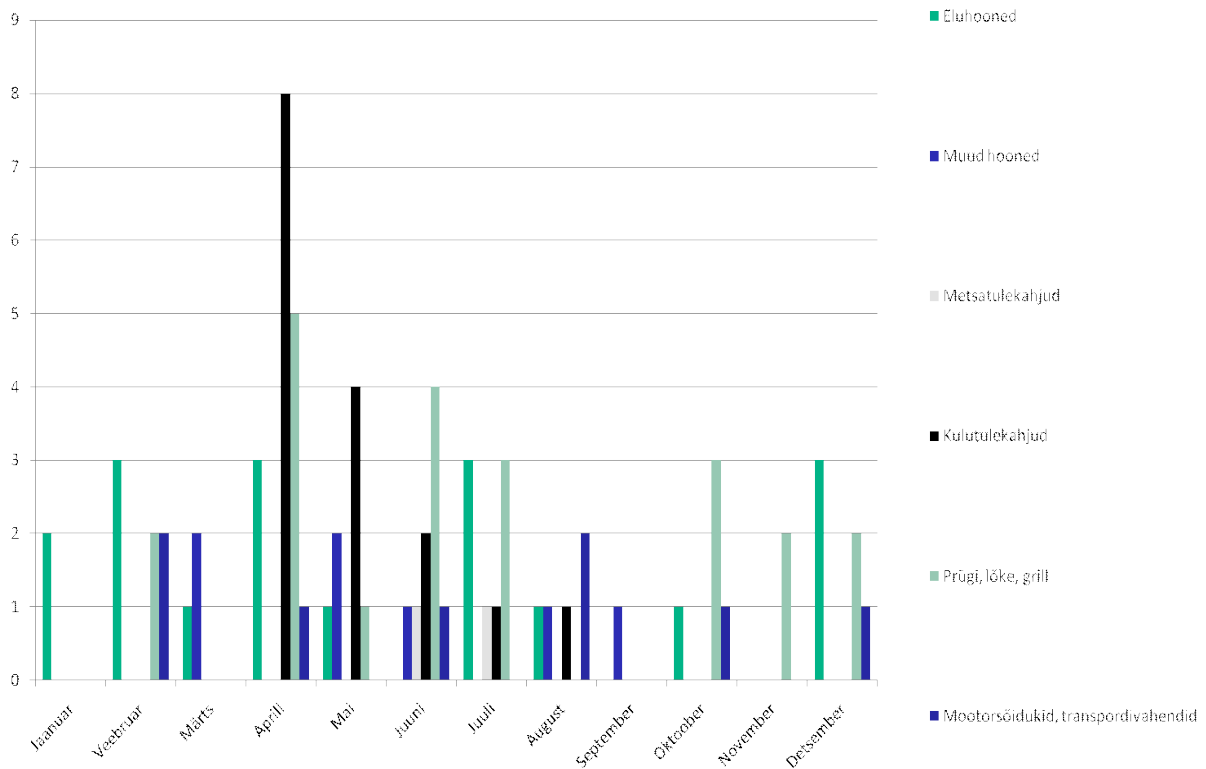
Tabel 2. Läänemaa päästekomandode väljasõidud 2006.–2011. a

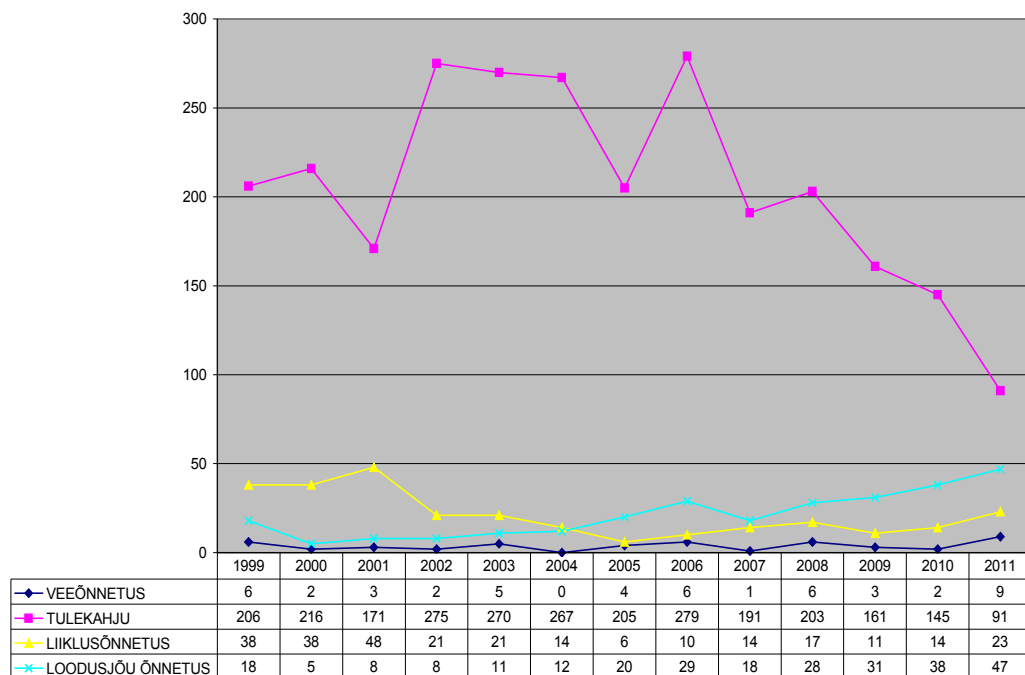
Tabel 3. Päästeväljasõidud Läänemaa omavalitsustes 2006.–2011. a

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	KOKKU
Eluhooned	2	3	1	3	1		3	1		1		3	18
Muud hooned			2		2	1		1	1				7
Metsatulekahjud						1	1						2
Kulutulekahjud				8	4	2	1	1					16
Prügi, lõke, grill		2		5	1	4	3			3	2	2	22
Transpordivahendid		2		1		1		2		1		1	8
Määramata tulekahjud	2			1	1	5	2	4	1		2		18
TULEKAHJUD KOKKU	4	7	3	18	9	14	10	9	2	5	4	6	91
Selgitustöö sündmuskohal, kus tulekahju ei olnud			1	1		1	2	5		1	1		12
Ekslik kutse tulekahjule	1	7	1	4	3	4	4	3	1	2	1	4	35

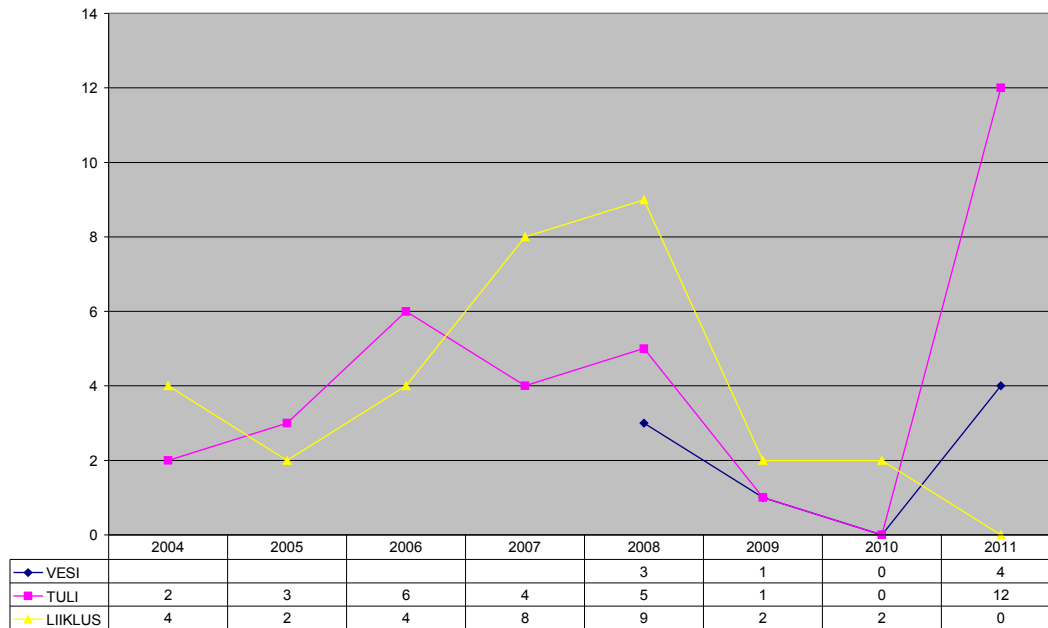
Tabel 4. Tulekahjud Läänemaal 2011. a kuude kaupa

Tabel 5. Tulekahjude liigid Läänemaal 2011. a kuude kaupa

Tabel 6. Päästesündmused Läänemaal 1999.–2011. a

Tabel 7. Õnnetussurmad Läänemaal 2004.–2011. a

24. KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV

Kaitseliit on kaitsejõudude osa, Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik sõjaväeliselt korraldatud relvi valdav ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale Kaitseliidu seaduse alusel pandud ülesandeid. Kokku on kaitseliidus 15 malevat.

Kaitseliidu (KL) Lääne Malev hõlmab erinevalt teistest malevatest kahte maakonda, lisaks põhiosa moodustavale Lääne maakonnale veel Hiiu maakonda. 1940. aastal hõlmas Läänemaa, seega ka KL Lääne Malev, märksa suuremat territooriumi kui praegu. Sõjajärgsel ajal on Lääne maakond loovutanud oma alasid: Varbla ja Lihula kandi Pärnumaale ning Kullamaa, Märjamaa, Velise ja Vigala alad Rapla maakonnale. Seevastu on Harjumaalt Nõva piirkond tulnud Lääne maakonda. Sõjaeelselt iseseisev Hiiumaa malevkond on nüüd KL Lääne Maleva üksuseks.

Tegevust juhib malevapealik ja maleva juhatus ning korra aastas või erakorralistel juhtudel sagedamini käib koos maleva esinduskogu. Maleva staapi juhib staabiülem, väljaõpet juhib väljaõppeülem ning maleva tegevuse erinevate valdkondade eest vastutavad tagalaülem, relvur, sidospetsialist, personalispetsialist, instruktorid, eriorganisatsioonide instruktorid.

Lääne malev koosneb maleva staabist ja kolmest malevkonnast – Haapsalu malevkond, Risti malevkond ja Hiiumaa malevkond. Igal malevkonnal on oma juhatus ja malevkonnapealik. Sarnaselt KL-ga on kollegiaalsed juhtorganid ka eriorganisatsioonidel.

Malevkondade vastutusalad:

Haapsalu malevkond – Haapsalu linn, Oru, Ridala ja Vormsi vallad;

Risti malevkond – Taebla, Risti, Martna, Lihula, Kullamaa, Nõva, Noarootsi ja Hanila vallad;

Hiiumaa malevkond – kogu maakond.

Maleva liikmeskond seisuga 31.12.2011

Lääne malevas on liikmeid kokku 1 521, sellest:

- Kaitseliit 962;
- Naiskodukaitse 153;
- Noored Kotkad 175;
- Kodutütred 231.

Kaitseliiduga on seotud ca 4% Läänemaa ja Hiiumaa elanikkonnast, samas kui Eesti keskmine on 1%. Aastast aastasse on kodanike huvi kaitseliidu vastu kasvanud ja liikmeskond suurenenud.

Kokku korraldati 223 erinevat üritust. NKK Malev viis läbi 58 väljaõppeüritust, milles osales 1710 kaitseliitlast. Maleva laskevõistlustel, malevkondade laskepäevadel osales kokku 259 kaitseliitlast.

Aasta tähtsamad ja traditsioonilised üritused

- Maleva allüksused osalesid 2.–4. detsembril Saaremaal toimunud suurõppusel Orkaan 6. Osa võttis 150 Lääne maleva kaitseliitlast. Õppust Orkaan viiakse läbi alates 2006. aastast. Tegemist on regionaalse koostööõppusega, mida viiakse läbi KL Lääne, Pärnumaa ja Saaremaa malevate poolt.
- Korraldati ja viidi läbi Mini-Erna.
- Malev osales Võidupüha paraadil Tartus (kompanii);
- Võidupüha Lihulas;
- Eesti Vabariigi aastapäeva paraad Haapsalus – kompanii koosseisus, lisaks eriorganisatsioonid.

- Toimus Läänemaa Naiskodukaitse (NKK) ja Kodutütarde talurahva laager.
- Vabariigi aastapäevale pühendatud üritused Lääne maakonna koolides ja asutustes.
- Talvepäev Kaitseliiduga 18. detsembril 2011.
- Patrullvõistlus Valge laev 2011. Osalejaid oli ka teistest malevatest, väeosadest. Osalejaid 203. Kokku oli osalejaid koos korraldajate ja vastutegijatega 400. Patrullvõistlust Valge laev korraldatakse iga-aastaselt 1997. aastast alates.

Võidupüha paraad Tartus

Foto: Madis Mintel

Patrullvõistlus Valge Laev

Foto: Markus Sein

Talvepäev Kaitseliiduga

Foto: Silver Hinnõ

Tuletooja Aivar Kaus

Foto: Madis Mintel

Saavutused

- Maleva naisvõrkpallurid olid maakonna parimad ja võitsid Läänemaa karika, said esikoha Läänemaa naisvõrkpallurite meistrivõistlustel, olid ka Virtsu turniiri karikavõitjad.
- Lokotari mälestusvõistlusel osales maleva võistkond (4 liiget), saavutati võistkondlik III koht.
- NKK saavutas Naiskodukaitse üleriigilisel spordilaagris I koha.
- NKK üleriigilise staabiassistentide võistlusel saadi III koht.

- Eesti Kaitseväe meistrivõistlustel kreeka-rooma maadluses saavutas esikoha maleva tegevliige Ando Lehtmets.
- Aasta kaitseleitlase tiitli pälvis Lääne maleva tegevliige – nooremleitnant Madis Mintel.
- Kaitseliidu korrespondentsvõistlusel laskmises saavutas Lääne malev auväärse ja kindla V koha ega kaotanud tugevale Tartu malevale sugugi palju.

Malev on jätkanud ka maakonna sõja ja vabadusvõitluse ajaloo talletamist. 18. juunil avati Martna vallas Ehmjas kunagise Ehmja metsavendade punkri ja lahingu kohal mälestuskivi. Mälestuskivi paigaldati koostöös Martna valla ja Endiste Metsavendade Liiduga. Mälestuskivi valmistas tasuta KL Lääne Maleva tegevliige kapral Arnold Aljaste, kelle vanemad olid okupantide poolt Siberisse küüditatud.

25. TÖÖTURG

Pärast majanduse ja tööhõive kiiret kasvu 2006.–2007. aastal ning rekordiliselt madalat töötuse taset (2008. aasta suvel 4%), halvenes majanduse ja tööturu olukord järsult. Majandus kahanes 2009. aasta esimesel poolel ligi 16%, mis tõi kaasa töötute, sh registreeritud töötute arvu väga suure kasvu. Registreeritud töötute arv Lääne maakonnas kasvas 2008.–2009. aastal 4,3 korda ja 2009.–2010. keskmiselt kaks korda. 2010. aasta märtsikuus oli registreeritud töötuid Läänemaal 1730 inimest, mis tähendab senise kõrgeima tasemeni jõudmist – registreeritud töötuse määr oli siis 12,7%. Kui 2009. ja 2010. aasta olid tööturul rasked ja keerulised nii ettevõtjatele, tööandjatele kui ka töökoha kaotanud inimestele, siis aasta 2011 tõi endaga kaasa majanduse elavnemise, tööpakkumiste hulga suurenemise ning registreeritud töötuse vähenemise.

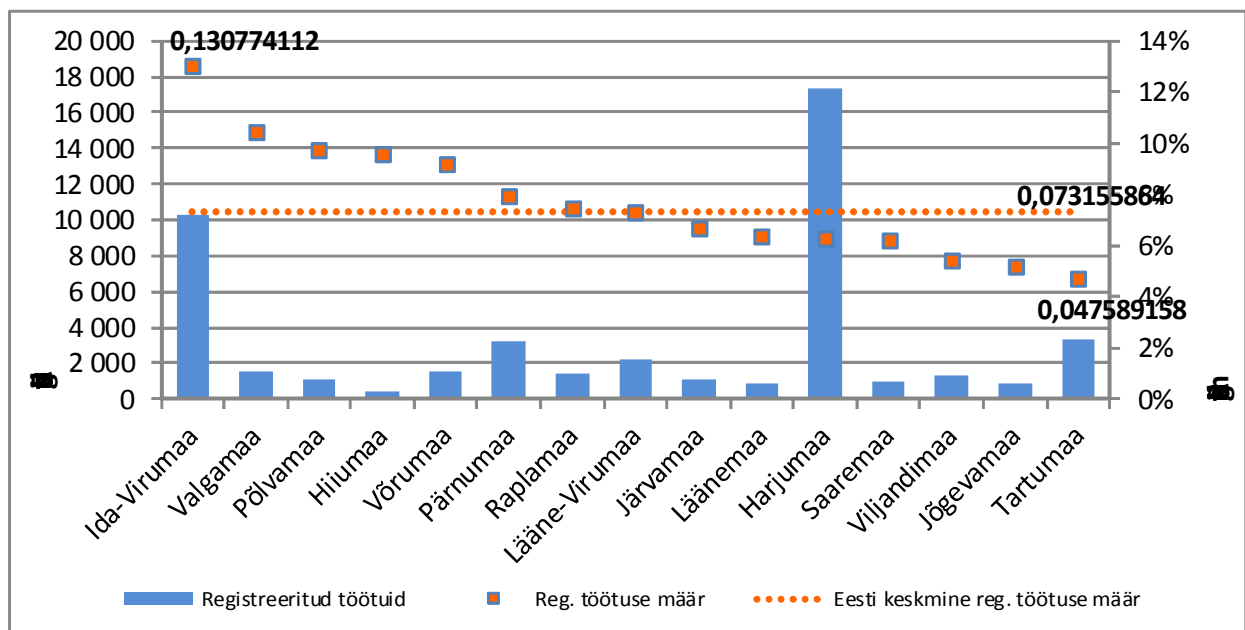
MOBI (Mobiilne nõustamine) eesmärk on teavitus ja tööotsingute nõustamine ning juhendamine maakonna neis piirkondades, kus tööotsinguteks vajaliku teabe ja tööturumeetmete kättesaadavus on asukoha tõttu piiratud ja kus registreeritud töötuse osakaal tööealise elanikkonna seas on suur. 2010. aastal hõlmas MOBI Kullamaa, Taebla ja Hanila valdasid, kus nõustati kokku 51 inimest ja 2011. aastal Martna, Risti, Noarootsi ning Nõva valdasid, kus nõustati kokku 46 inimest.

Tabel 1. Registreeritud töötud seisuga 31.12.2011

Maakond	Töötuid 31.12.2011	Töötud alates vanusest 16 a kuni pensioniiga*	Registreeritud töötuse määr

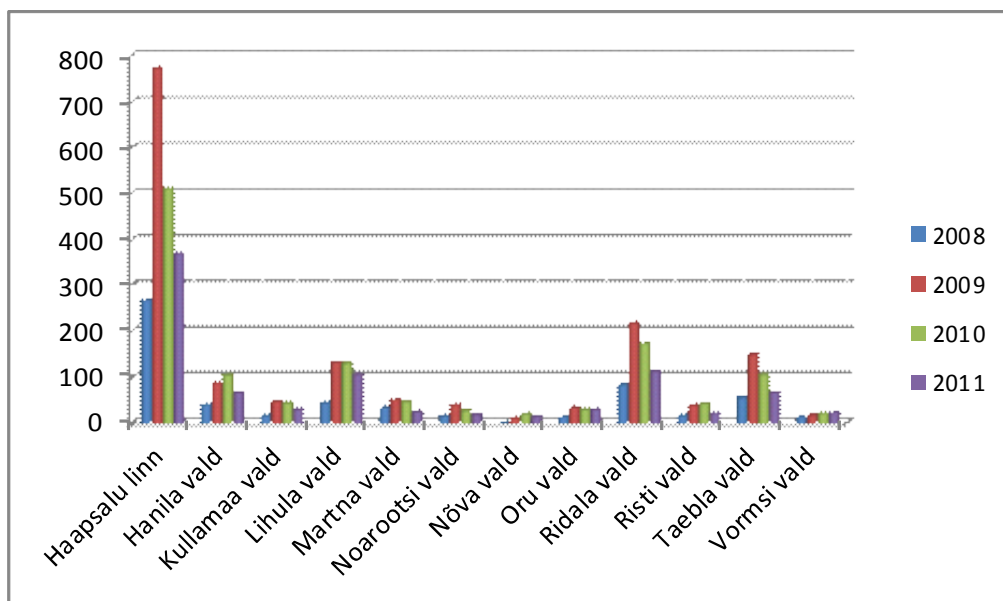
Harjumaa	17 356	277 500	6,3%
Hiiumaa	385	4 000	9,6%
Ida-Virumaa	10 305	78 800	13,2%
Jõgevamaa	830	15 900	5,2%
Järvamaa	1 097	16 400	6,7%
Läänemaa	879	13 800	6,4%
Lääne-Virumaa	2 187	30 000	7,3%
Põlvamaa	1 104	11 300	9,9%
Pärnumaa	3 165	39 700	8,0%
Raplamaa	1 393	18 700	7,4%
Saaremaa	952	15 300	6,3%
Tartumaa	3 336	70 100	4,8%
Valgamaa	1 581	15 100	10,6%
Viljandimaa	1 353	25 000	5,4%
Võrumaa	1 482	16 100	9,2%
Kokku	47 405	648 000	7,4%

* Eesti Statistikaameti andmed, 2010 aasta keskmine

Tabel 2. Registreeritud töötud Läänemaa omavalitsustes

Omavalitsus	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.11
Haapsalu linn	266	772	510	369
Hanila vald	39	87	104	65
Kullamaa vald	15	46	43	29
Lihula vald	43	131	129	105
Martna vald	32	50	45	23
Noarootsi vald	14	39	26	17
Nõva vald	0	10	19	13
Oru vald	12	32	29	29
Ridala vald	82	217	172	111
Risti vald	15	38	41	21
Taebla vald	54	148	105	65
Vormsi vald	12	16	21	22
Kokku	584	1586	1244	869

Tabel 3. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötud perioodil
01.01.2011–31.12.2011 eelneva tegevuse järgi

Eelnev tegevus	Töötute arv
Töötas või oli ettevõtja	1562
Õppimine	105
Kaitseväeteenistus	16
Kasvatas last	66
Hooldas	24
Töövõimetus	54
Vanglast vabanenu	23
Muu	343

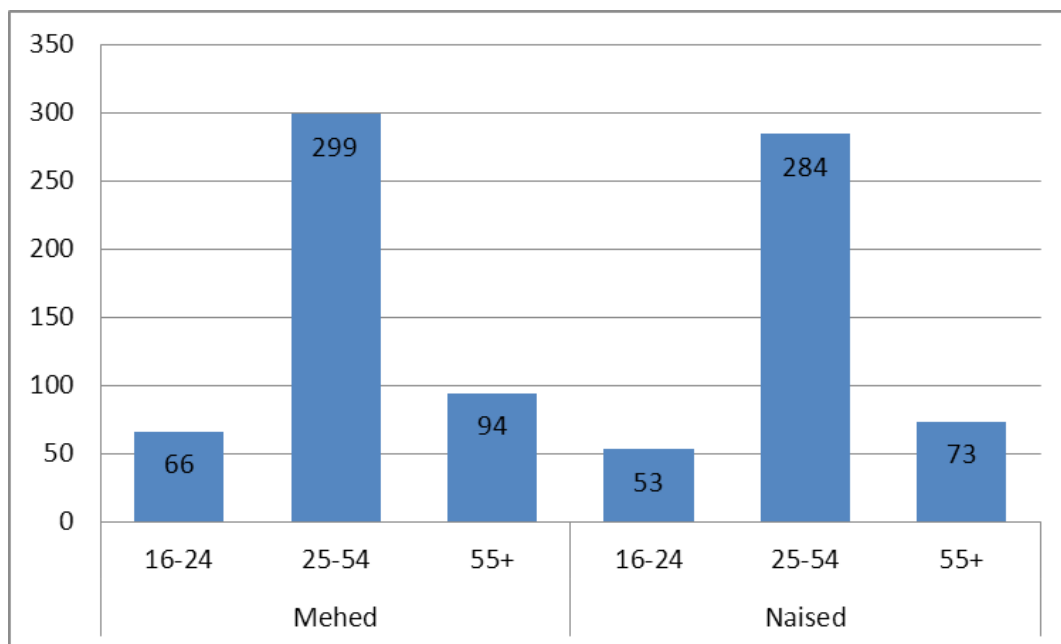
Tabel 4. Töötukassa Läänemaa osakonnas 2011. aasta jooksul arvele võetud uued töötud, kes eelnevalt töötasid, eelneva töösuhte lõpetamise põhjuse järgi

Töösuhte lõpetamise põhjus	Töötute arv
Asutuse likvideerimine	5
Distsiplinaarsüütegu	22
Katseaja ebarahuldavad tulemused	16
Koondamine	137
Muud põhjused	18
Pankrot	3
Poolte kokkuleppel	75
Teenuse osutamise leping	54
Tähtajaline leping	209
Töötaja algatusel	82
Töötaja algatusel (tööandja süül)	3
Kokku	624

Tabel 5. Registreeritud töötute soolis-vanuseline jaotus

Läänemaa kohalike omavalitsuste lõikes 31.12.2011 seisuga

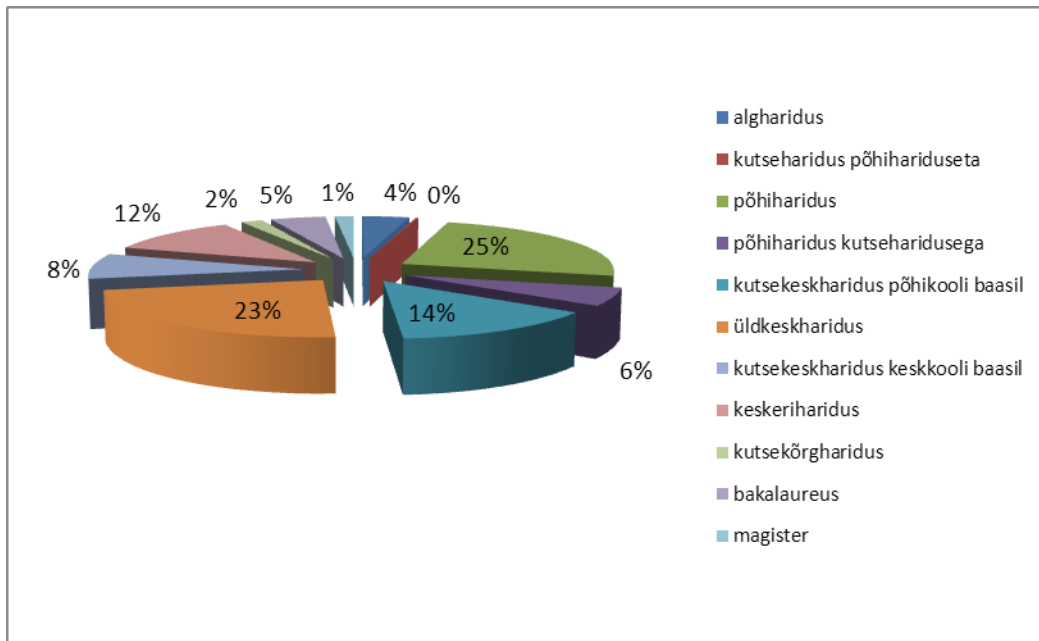
Omavalitsus	Kokku	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
		mehe d naised	mehed naised	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+
Haapsalu linn	369	190	179	59	239	71	36	115	39	23	124	32
Hanila vald	65	32	33	7	49	9	3	23	6	4	26	3
Kullamaa vald	29	11	18	1	20	8	0	9	2	1	11	6
Lihula vald	105	66	39	12	73	20	5	48	13	7	25	7
Martna vald	23	14	9	3	13	7	1	8	5	2	5	2
Noarootsi vald	17	10	7	2	11	4	2	5	3	0	6	1
Nõva vald	13	8	5	1	9	3	1	6	1	0	3	2
Oru vald	29	16	13	4	24	1	1	14	1	3	10	0
Ridala vald	111	68	43	17	70	24	12	42	14	5	28	10
Risti vald	21	9	12	1	16	4	0	6	3	1	10	1
Taebla vald	65	23	42	12	42	11	5	15	3	7	27	8
Vormsi vald	22	12	10	0	17	5	0	8	4	0	9	1
Kokku	869	459	410	119	583	167	66	299	94	53	284	73

Tabel 6. Registreeritud töötute hariduslik jaotus

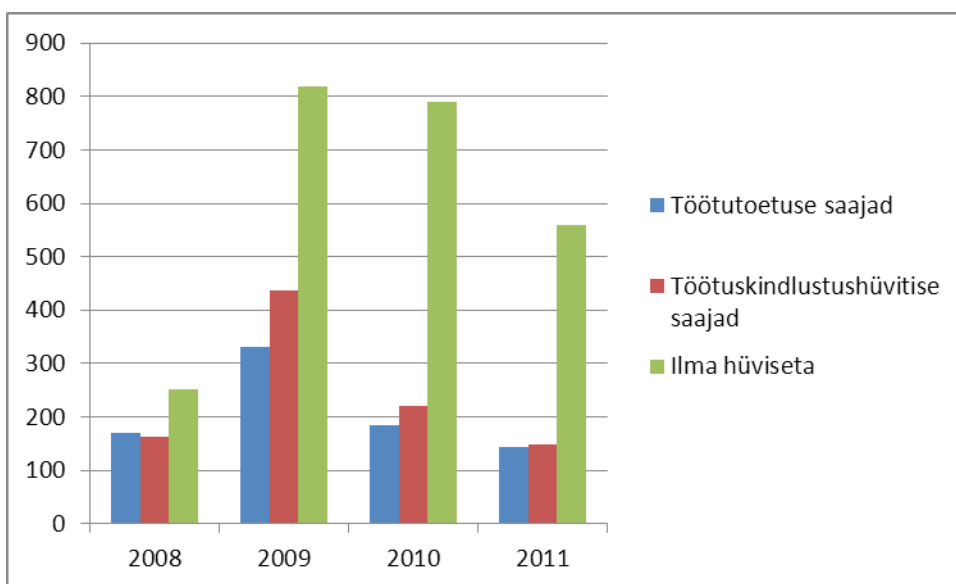
Läänemaa kohalike omavalitsuste lõikes 31.12.2011 seisuga

Omavalitsus	Algh arid us	Kuts eha ridu s põhi hari dus eta	Põhi hari dus	Põhi hari dus kuts eha ridu seg a	Üldke skhar idus	Kesk erih arid us	Kuts ekes khar idus põhi kool ibaa s	Kuts ekes khar idus kesk s	Kuts ekõr gha ridu s	Bakal aureu seõp e	Magis triõp e	Dokt oriõp e
Haapsalu linn	13	2	97	13	45	91	34	43	5	18	8	0
Hanila vald	2	0	14	5	9	21	3	7	2	2	0	0
Kullamaa vald	2	0	4	2	3	9	2	3	1	3	0	0
Lihula vald	4	0	26	8	16	23	7	16	1	4	0	0
Martna vald	1	0	6	3	2	8	1	0	0	2	0	0
Noarootsi vald	2	0	5	0	1	4	0	2	0	3	0	0
Nõva vald	0	0	3	0	5	2	1	1	0	1	0	0
Oru vald	2	0	5	1	5	3	2	6	1	3	1	0
Ridala vald	4	0	25	12	22	22	10	9	3	3	1	0
Risti vald	0	0	6	2	4	3	2	4	0	0	0	0
Taebla vald	5	0	17	2	7	11	9	9	2	1	2	0
Vormsi vald	0	0	6	3	4	3	1	1	1	1	2	0
Kokku	35	2	214	51	123	200	72	101	16	41	1	

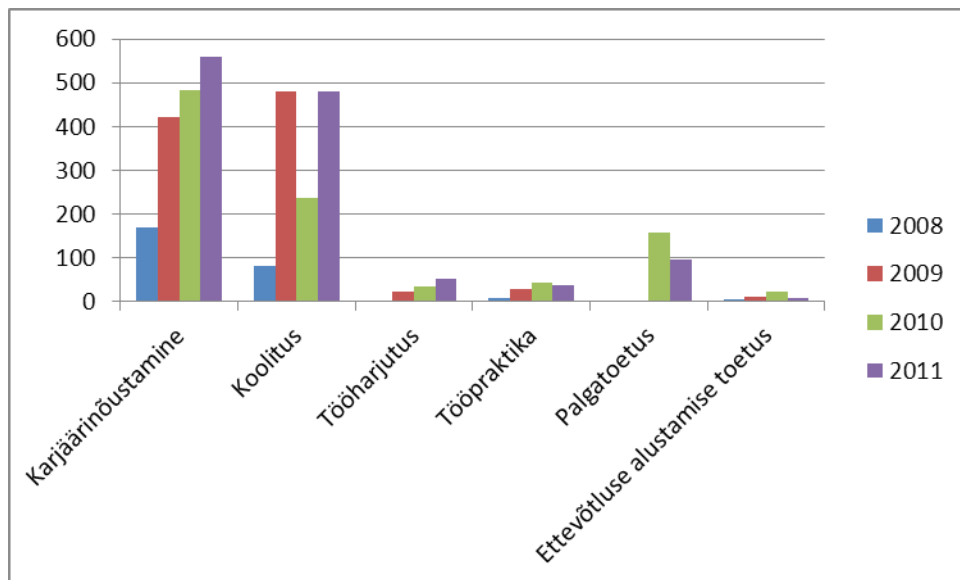
Tabel 7. Läänemaal registreeritud töötute sotsiaalne kaitse

Toetuse liik	2008	2009	2010	2011
Töötutoetuse saajad	169	331	185	144
Töötuskindlustushüvitise saajad	163	436	220	149
Ilma hüviseta	252	819	789	559

Tabel 8. Läänemaal registreeritud töötute tööturuteenustel osalemine

Teenus	2008	2009	2010	2011
Karjäärinõustamine	171	421	483	558
Koolitus	81	481	236	480
Tööharjutus	0	22	34	53
Tööpraktika	10	29	44	37
Palgatoetus	3	1	159	97
Ettevõtluse alustamise toetus	6	12	22	8

Tabel 9. Töötuse kestus Läänemaal 31.12.2011 seisuga

Töötuse kestus	Töötute arv
alla 6 kuu	227
6–8 kuud	98
9–11 kuud	80
12–23 kuud	153
vähemalt 24 kuud	311

Kokku	869

Tabel 10. Läänemaal 2011. aasta jooksul pakutavad vabad töökohad valdkondade kaupa

Valdkond	Töökohtade arv
Kõrgemad ametnikud ja juhid	20
Tippspetsialistid	31
Keskastme spetsialistid, tehnikud	46
Kontoritöötajad ja ametnikud	75
Teenindus- ja müügitöötajad	193
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	36
Oskus- ja käsitöölised	102
Seadme- ja masinaoperaatorid	140
Lihttöölised	143
Kokku	786

MOBI Nõva vallas

26. LÄÄNE MAKSU- JA TOLLIKESKUSE LÄÄNEMAA TEENINDUSKOHT

Lääne maksu- ja tollikeskuse (MTK) Läänemaa teeninduskoht asub Haapsalu linnas Jaama 17. Teeninduskohas töötab kokku 18 ametnikku – 7 teenindusosakonnas, 6 kontrolliosakonnas (s.h üks lapsehoolduspuhkusel), 1 Põhja MTK kontrolliosakonna VII talituses. Keskuse

juriidilisse osakonda kuulub kaks juristi, sissenõudmise osakonna üldmenetluse osakonda üks spetsialist ja erimenetluse osakonda üks jurist.

Teenindusosakonna ametnike töö on tihedamalt seotud Läänemaa maksukohustuslastega, kuid vajadusel tehakse nii üleregioonilisi kui ka ülevabariiklikke töid. Ülejäänud ametnikud tegelevad olulisema osa oma tööajast maksuklientidega üle vabariigi.

2011. aastal on jõudsalt kasvanud nii juriidiliste isikute kui ka käibemaksukohustuslaste arv. Juriidiliste isikute arv kasvas vabariigis aastaga 9,1%, regioonis 8,4% ning Läänemaal 8,2%.

	Eesti Vabariik	Lääne MTK	Läänemaa
2011. aasta algus	166 264	20 200	2 368
2011. aasta lõpp	181 317	21897	2 561
Muutus	9,1%	8,4%	8,2%

Kuna kasvas juriidiliste isikute arv, suurenes ka käibemaksukohustuslaste arv, mis samuti viitab asjaliku ettevõtluse arengule, investeerimisele ja kindlusele ettevõtmistes.

	Eesti Vabariik	Lääne MTK	Läänemaa
2011. aasta algus	65 509	9 234	1 025
2011. aasta lõpp	69 217	9 827	1 075
Muutus	5,7%	6,4%	4,9%

Samal ajal vähenesid kõikjal füüsilisest isikust ettevõtjate arvud. Väikeettevõtlus pole enam nii populaarne kui varasematel aastatel. Seda mõjutab registreeringu muudatus ja suur isiklik vastutus võrreldes näiteks osauhinguga. Läänemaal on füüsilisest isikust ettevõtjate arv vähenenud kiiremini kui terves Eestis ja ka kogu regioonis keskmiselt.

	Eesti Vabariik	Lääne MTK	Läänemaa
2011. aasta algus	34 610	8 527	1 036
2011. aasta lõpp	33 715	8 264	992
Muutus	-2,6%	-3,1%	-4,2%

Üksikisiku tulumaksu laekumisest eraldab MTA kindla protsendi kohalikele omavalitsustele. Kindla elukohata isikute tulumaks jagatakse proportsionaalselt kõikide omavalitsuste vahel.

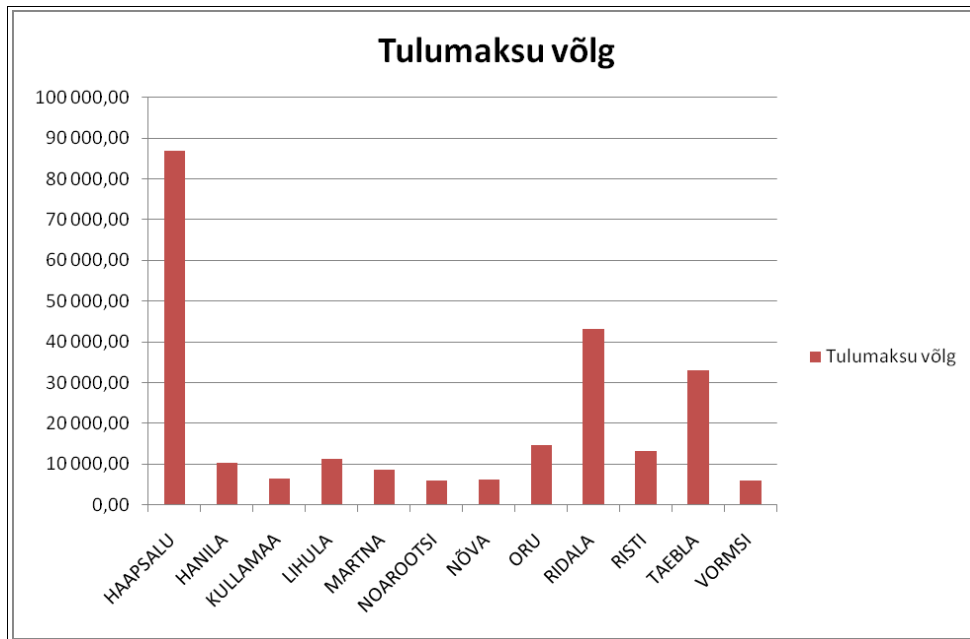
Aasta	MTA poolt eraldatud üksikisiku tulumaks (€)	Aasta	MTA poolt eraldatud üksikisiku tulumaks (€)
2005	7629168	2009	11987324
2006	9462178	2010	10841693
2007	11962358	2011	11403740
2008	13752833	2012 (jaanuar, veebruar)	1952379

Lisaks teenindusspetsialistidele töötavad Läänemaal ka revidendid. Kolm revidenti Lääne MTK kontrolliosakonna II talitusest tegeles 2011. aastal põhiliselt sellega, et selgitada välja ümbrikupalga maksjad ja sellest tulenevad maksmata maksud. Momendil on see üks prioriteetsemaid kontrollimise valdkondi Maksu- ja Tolliametis. Haapsalus asuvad revidendi viisid 2011. aasta jooksul läbi 15 kontrollimist ja määrasid täiendavalt makse 155 412,35 € ulatuses. Maksumaksjate korralekutsumiseks rakendati lisaks maksude määramisele veel mitme isiku osas sunniraha ning väärteost tulenevaid karistusi.

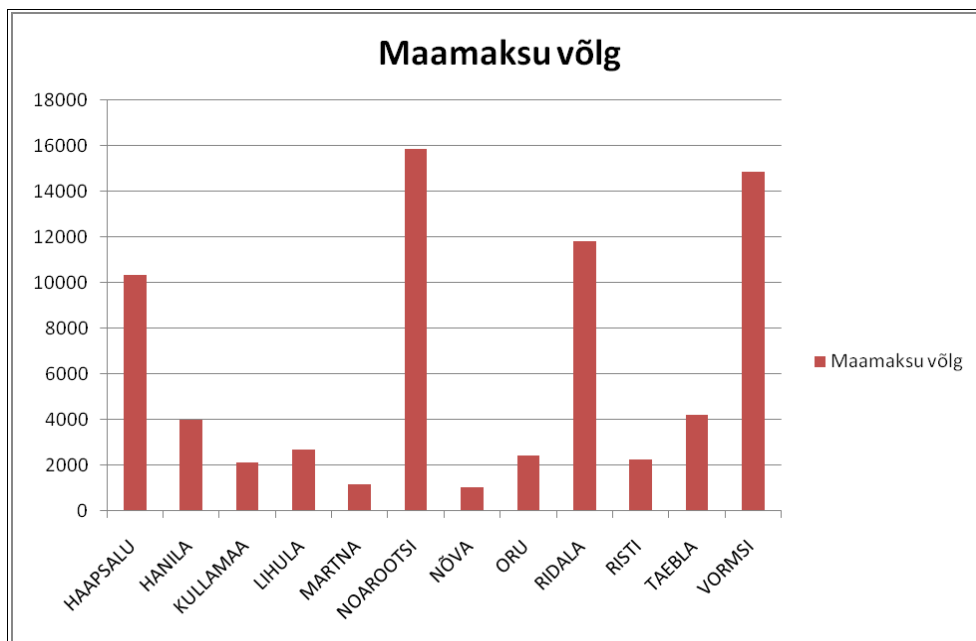
Lääne MTK III talituse koosseisus on Haapsalus 2 revidenti. Nende põhiülesandeks on tegeleda käibemaksualaste kontrollimistega.

Erimenetlusosakonna peaspetsialisti peamiseks töövaldkonnaks on esindada maksuhaldurit maksuvõlga seotud mitmesugustes tsiviilkohtuvaidlustes. Samuti esindab ta riigi huve saneerimismenetlustes ja suuremates pankrotimenetlustes. Lisaks tegeleb vastutusmenetluste läbiviimisega, nt 2011. aastal vormistati vastutusotsus kolmele isikule ja üks isik võttis tema juhitud äriühingu maksuvõla eest lepingulise vastutuse. Isikud ise ei ole Läänemaalt, kuid kaks äriühingut, mille maksuvõla sissenõudmiseks vastutusmenetlus toimus, tegutsesid võla tekkimise ajal Haapsalus.

Maksuvõlad on teema, millest ei saa üle ega ümbert. Maksuvõlgadel on omadus kasvada ja kahaneda, kuid päriselt lahti neist siiski saada ei õnnestu kunagi. Kohalike omavalitsuste maksutulu allikateks on eraldised üksikisiku tulumaksust ja maamaks. 2012. aasta alguse seisuga oli Läänemaa omavalitsustel võlgade tõttu saamata maamaksu 72 669,71 € ja tulumaksu 245 302,92 €.

Väiksem võlguolev tulumaksusumma on Noarootsi vallal – 5 919,04 €, suurim Haapsalu linnal – 86 798,32 €.

Maamaksu võlad on suurimad Noarootsi vallas – 15 860,34 €, Vormsi vallas – 14 856,55 € ning Ridala vallals – 11 824,70 €. Haapsalu linna maaomanike võlg ületab samuti kümne tuhande euro piiri – 10 331,07 €.

Võlgadega tegeleb Läänemaa teeninduskohas üldmenetluse osakonna spetsialist, kelle põhiülesanneteks on korralduste ja intressinõuete koostamine maksuvõla tasumiseks, nende täit-

mise kontrollimine ja vajadusel sundtäitmise toimingute teostamine (pangakontode arestid, käsutamise keelumärgete seadmine varale). Tema töö hõlmab kogu vabariiki. Suure osa ajast võtab ka maksuvõlglaste nõustamine maksuvõla tasumisel. Spetsialist on abiks saabunud kirjadele ja taotlustele ning telefonikõnedele vastamisel, ühtlasi nõustab ka maksuvõla ajatamise küsimustes.

2011. a töötasid Haapsalus üks peajurist ja üks jurist, kes kuulusid Maksu- ja Tolliameti juriidilise osakonna koosseisu.

Juristide tööülesanded muutusid aasta jooksul korduvalt. Kui aasta algul tegeleti veel ka vaidemenetlustega, siis II ja III kvartalis jäid tööülesanneteks vaid kohtumenetlused ja juriidiline nõustamine.

Seevastu laienes juristide tegevuspiirkond. Kui varasemalt tegelesid Haapsalus asuvad juristid vaid Lääne MTK maksuvaidlustega, siis alates 2011. a kaasnesid neile ka Põhja MTK kohtuvaidlused. Seega ei piirdutud esimeses kohtuastmes ainuüksi Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumaja tegevuspiirkonna, vaid ka Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumaja menetluses olevate maksuvaidlustega.

Aasta viimane kvartal, kui juriidilise osakonna uuele struktuurile üleminekuperiood, tõi kaasa tööülesannete edasise laienemise.

Jurist lülitati kogu Maksu- ja Tolliameti juriidilist osakonda teenindava administreeriva üksuse koosseisu, kus tema ülesanneteks on saabuvate vaiete, kaebuste ja nõustamisvajaduste üle arvepidamine ja menetlejate leidmine.

Kui seni kuulusid peajuristi meeskonda vaid Lääne MTK-d teenindavad juristid, siis alates IV kvartalist lisandus Tallinnas asuv Põhja MTK-d teenindav jurist ning Rakveres töötav Ida MTK-d teenindav jurist. Seetõttu tuli tegeleda ka Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja maksuvaidlustega.

27. TÖÖINSPEKTSIOON

27.1. Töökeskkonna järelevalve

2011. aastal teostati Läänemaal töötervishoiu- ja tööohutusalast järelevalvet 95 ettevõttes.

Põhiliseks probleemiks oli jätkuvalt riskianalüüsi madal kvaliteet. Tööandjad ei ole huvitatud riskianalüüsi läbiviimisest valdavalt kahel põhjusel:

- riskianalüüsi tegemine ei ole otseselt seotud ettevõtte majandustegevusega, kuna sellest ei sõltu näiteks kindlustusmaksete (tööõnnetuste ja kutsehaigestumiste kindlustus) suurus;
- vähene aruaam riskianalüüsi kasulikkusest ettevõttele.

Sihtkontrollid

2011. aastal viidi Läänemaa ettevõtetes läbi viis erinevat töötervishoiu- ja tööohutus alast sihtkontrolli.

Töövahendite ohutuse sihtkontrolli käigus teostati järelevalvet kümnes Läänemaa ettevõttes. Sihtkontrolli läbiviimise ajenditeks olid töövahendite kasutamisega seotud tööõnnetused, nende rasked tagajärjed ja töövahendite kasutamisega seotud suur tööohutusnõuete rikkumiste arv.

Sihtkontroll hõlmas ehitus- ja metalliettevõtteid, mööblitootjaid, toiduainetetööstust ning tervishoidu ja sotsiaalhoolekannet.

Tööandjad ei kontrolli piisavalt hoolikalt kasutatavate töövahendite seisukorda. Pärast uue seadme kasutuselevõttu või seadme remonti on tööandja kohustatud töövahendi üle vaatama, veendumaks viimase tehnilises korrasolekus. Üldjuhul seda ei tehta.

Sihtkontrolli käigus tehti 13 korral suulisi soovitusi puuduste kõrvaldamiseks, 22 rikkumist fikseeriti kontrollaktides ning 5 rikkumise kohta vormistati ettekirjutused.

Tööõnnetuste menetlemise sihtkontrolli käigus külastati Läänemaal viite ettevõtet. Luubi alla võeti ettevõtteid, kus viimase kolme aasta jooksul oli toimunud kõige rohkem tööõnnetusi.

Sihtkontrolli eesmärgiks oli kontrollida töötervishoiu ja tööohutuse õigusaktides sätestatud nõuetest kinnipidamist tööõnnetuste menetlemisel.

Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise määruse kohaselt peavad arstid teavitama tööandjat ja Tööinspektsiooni raskest või surmaga lõppenud tööõnnetusest ning töötajale tööõnnetuse tagajärjel ajutise töövõimetuse määramisest.

Põhiliseks probleemiks oli arsti teatiste hilinenud saatmine tööandjale ja Tööinspektsioonile.

Sihtkontrolli käigus anti 10 suulist soovitusi ja kontrollaktis märgiti ära 5 rikkumist. Ettekirjutusi ei koostatud.

Isikukaitsevahendite sihtkontrolli käigus teostati järelevalvet Läänemaal viiel poolelioleval ehitusobjektil. Põhiliselt kontrolliti kaitsekiivrite, põlvekaitsete, turvajalatsite ja ohuvööde kasutamist. Isikukaitsevahendite kasutamise osas oli olukord suhteliselt hea. Esines üksikuid rikkumisi, mis sai kohapeal kõrvaldatud.

Üleriigilise sihtkontrolli käigus anti 5 suulist soovitusi, kontrollaktis märgiti ära 2 rikkumist.

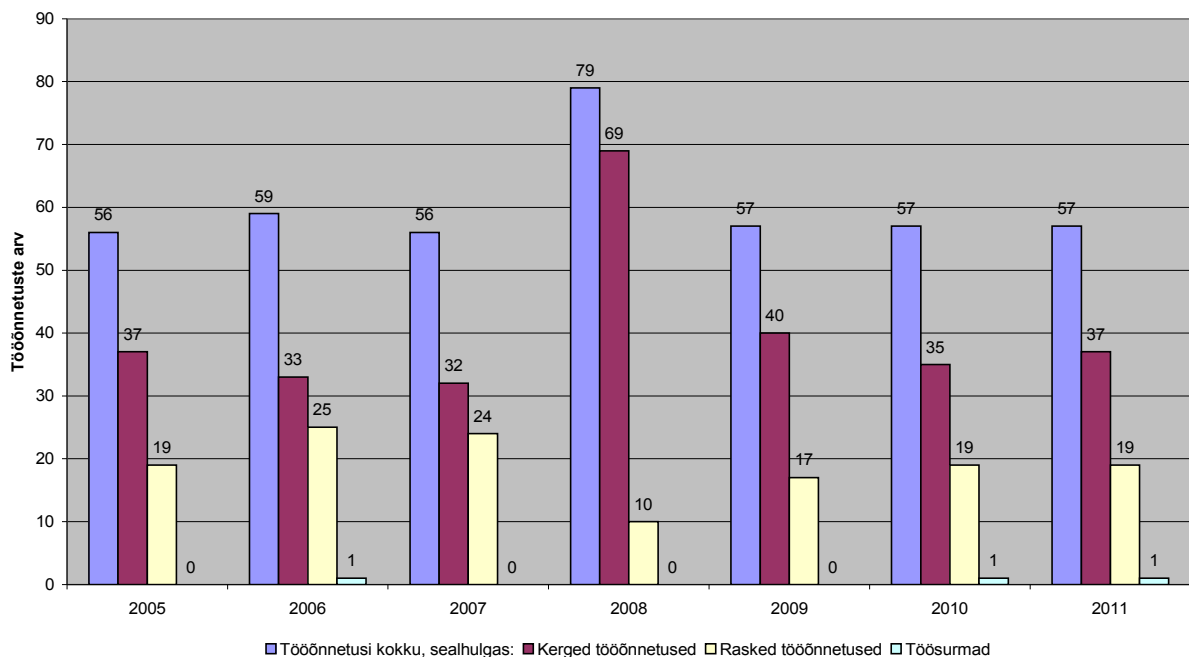
Kutseõppeasutuste sihtkontrolli käigus külastati ühte ettevõtet, kus anti üks suuline soovitus ja kolm rikkumist fikseeriti kontrollaktis.

Kutsehaiguste sihtkontrolli käigus teostati järelevalvet Läänemaal neljas ettevõttes.

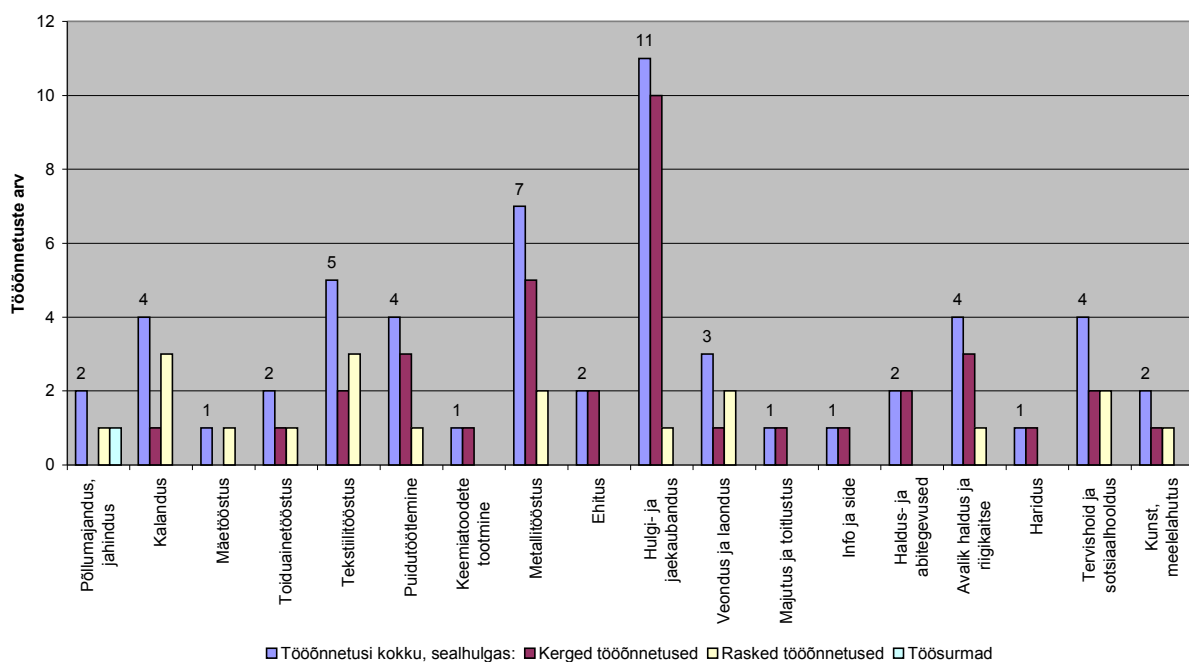
27.2. Tööõnnetused

Viimastel aastatel on Läänemaal toimunud tööõnnetuste arv püsinud suhteliselt stabiilne. Aastal 2011 toimus Läänemaal 57 tööõnnetust, millest 37 oli kergete ja 19 raskete tagajärgedega ning 1 lõppes surmaga. Tööõnnetustes sai kannatada 32 meest ja 25 naist.

Läänemaa tööõnnetused aastatel 2005-2011

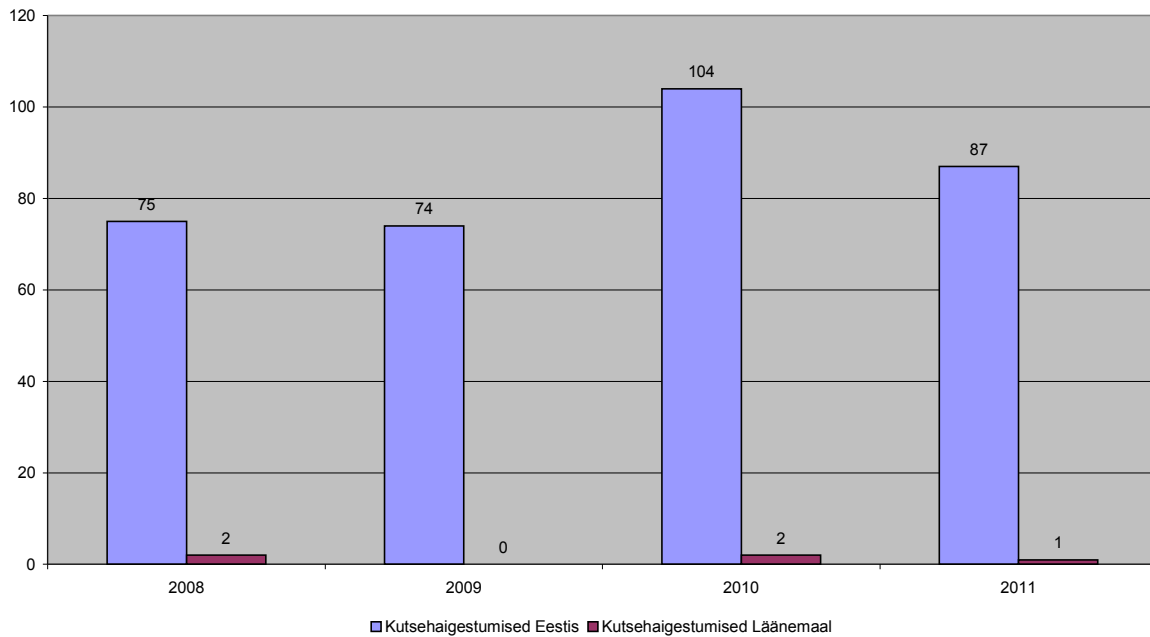
Läänemaa tööõnnetused 2011 raskusastmete ja tegevusalade lõikes

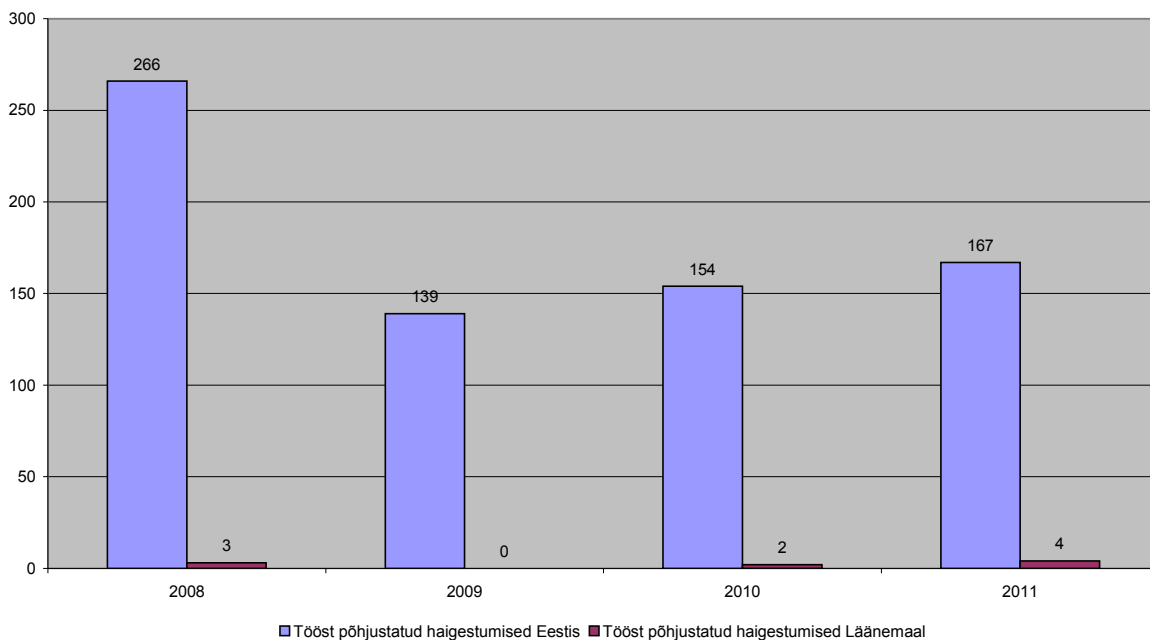
KUTSEHAIGUSED JA TÖÖST PÕHJUSTATUD HAIGESTUMISED

Tööinspeksioon registreeris 2011. aastal Läänemaal ühe kutsehaigestumise, tööst põhjustatud haigestumiste uusi juhtumeid registreeriti kolm.

Registreeritud kutsehaigestumised aastatel 2008-2011

Tööst põhjustatud haigestumised aastatel 2008-2011

27.3. Töösuhted

Töövaidlused

2011. aastal esitati Läänemaal 23 töövaidlusavaldust.

Töötajatelt laekus 19 avaldust, peamisteks nõueteks olid:

- töölepingu lõppemisega sissenõutavaks muutunud rahalised nõuded (saamata jäänud lõpparve);
- töötamise ajal saamata jäänud töötasu nõuded;
- töölepingu ülesütlemise vaidlustamise nõuded (eelkõige töötaja süülisest käitumisest tulenev ülesütlemine tööandja poolt);
- töölepingu töötaja poolt ülesütlemisest tulenevad nõuded (eelkõige töölepingu töötaja poolt ülesöelduks lugemine tööandjapoolse lepingutingimuste rikkumise tõttu (näiteks maksmata töötasu tõttu) ja sellest tulenev töölepingu ülesütlemise hüvitis).

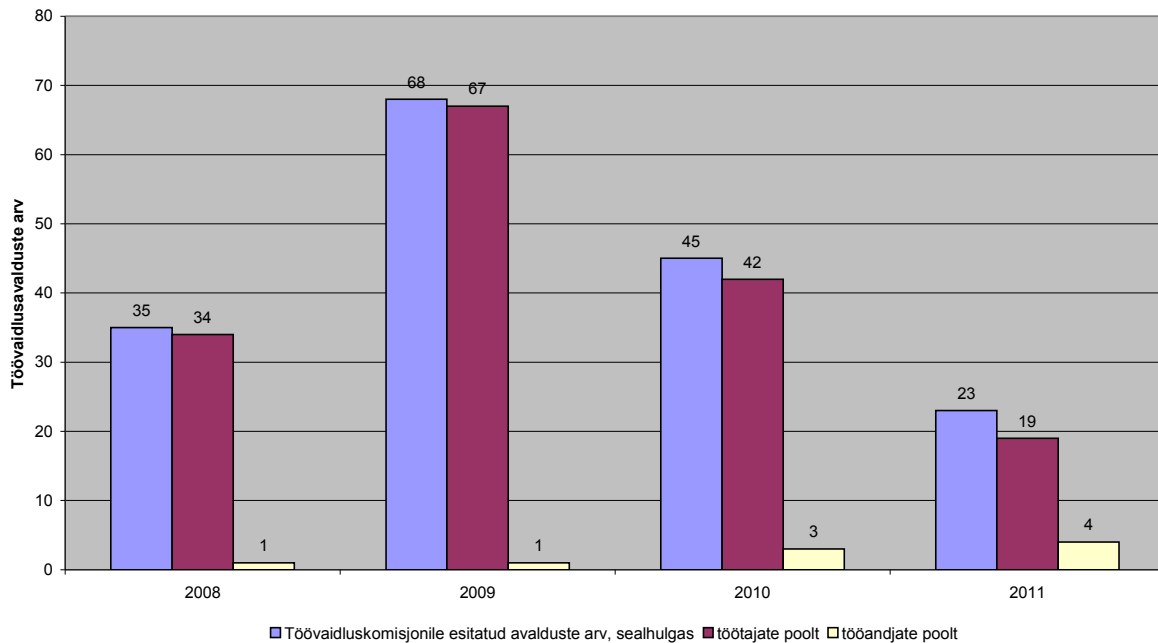
Tööandjatelt laekus 4 avaldust, peamisteks nõueteks olid:

- töölepingu ülesütlemise vaidlustamise nõuded (eelkõige tööandjapoolse lepingutingimuste rikkumisest tulenev ülesütlemine töötaja poolt);
- töötaja tekitatud varalise kahju hüvitamise nõuded;
- töötaja põhjuseta töölt lahkumise või etteteatamata töölt lahkumise hüvitise nõuded.

Suundumused töövaidlustes:

- tööandjad esitavad üha enam töövaidlusavaldusi;
- töövaidluste arv küll väheneb, kuid vaidlused muutuvad keerukamaks, mistõttu töövaidluse pooled vajavad üha enam kvalifitseeritud õigusabi, selle puudumisel võivad poolte õigused jääda kaitseta.

Läänemaal 2008-2011 esitatud töövaidlusavaldused töötajate ja tööandjate lõikes

Töösuhete järelevalve

Tööinspektor-jurist viis 2011. aastal Läänemaal töösuhete alast järelevalvet läbi 37 erinevas ettevõttes. Sõidukijuhtide töö- ja puhkeaja nõuete täitmist kontrolliti ühes ettevõttes.

Küllastuste tulemustest võib järeldada, et paljud tööandjad ei ole jätkuvalt teadvustanud enda jaoks ettevõtte/asutuse töösuhete alase dokumentatsiooni (eriti töökorralduse reeglite) vastavusse viimise vajadust 01.07.2009. a jõustunud Töölepingu seadusega (TLS). Probleeme on summeeritud tööaja arvestusega ja tööaja arvestusega üldiselt.

Töösuhetealane nõustamistegevus

Tööinspeksioon pakub nõustamistegevuseks kolme peamist infokanalit:

infotelefon 640 6000;

e-post ti@ti.ee;

vastuvõtt inspeksioonis kohapeal – Jaama 13, Haapsalu.

27.4. Teavitus- ja koolitustegevus

Gümnaasiumite teavitamine töösuhete regulatsioonist

Alates 2011. aastast viivad Tööinspektsiooni juristid gümnaasiumites läbi tasuta loenguid, mille eesmärgiks on teavitada gümnaasiumiõpilasi kui noori tööellu astujaid nende õigustest ja kohustustest.

Loengute eesmärk on tutvustada noortele teemat, juhatada neid kohtadesse, kust nad võiksid leida vajalikku infot ning rõhutada vajadust iseenda eest tööellu astudes hoolitseda. 45minutiline loeng tutvustab noortele nende õigusi ja kohustusi, selgitab vanusest tulenevaid erisusi, rõhutab riskantseid kohti, millele tähelepanu pöörata jms. Samuti saab infot tööelu puudutavate seaduste ning vastava valdkonna riigiasutuste kohta. Pärast ettekannet on õpilastel võimalus esitada loengupidajale küsimusi.

Läänemaal viidi teabepäev läbi kahes gümnaasiumis:

- Haapsalu Wiedemanni gümnaasiumis, 42 osalejat;
- Lihula gümnaasiumis, 27 osalejat.

Toimunud loengute tagasisides leidsid õpilased, et loeng oli sisukas, kokkuvõttev ja hästi jälgitav. Rohkem kui pooltele õpilastest oli tegemist täiesti uute teemadega ja 90% kuulajatest arvas, et loeng pakkus neile vajalikku ja olulist infot.

Tööinspektsiooni infokiri

Tööinspektsioon annab välja elektroonset infokirja, kus kajastatakse aktuaalset töökeskkonna ja

-suhete alast informatsiooni. Infokirjaga on võimalik liituda Tööinspektsiooni kodulehe www.ti.ee kaudu.

28. TARBIAKAITSEAMET

Tarbijakaitsealasest tööst 2011. aastal Läänemaal

SISSEJUHATUS

Tarbijakaitseamet on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, millel on funktsioon, mis teostab riiklikku järelvalvet ja kohaldab riikliku sundi ja osutab avalikke teenuseid seaduses ettenähtud korras ja ulatuses.

Seosest struktuurimuudatustega ning kehtiva strateegiadokumendi lõppemisega valmis Tarbijakaitseametil 2011. a uus ameti strateegia. Strateegia prioriteediks on pöörata veelgi enam tähelepanu tarbimiskeskonna arengule, rõhutades lisaks toimivale turujärelevalvele ka tarbijate ning ettevõtjate teadlikkuse tõstmist läbi tarbijahariduse.

Tarbijakaitseameti viis edutegurit nii visiooni kui ka missiooni täitmisel on:

- 1) tarbija õiguskindluse tagamise võimekus (sh turu järelvalve ja kaebuste menetlemine);
- 2) tarbijaõiguste kujunemises kaasaraäkamise võimekus;
- 3) tarbija teadlikkuse edendamise võimekus;
- 4) ettevõtja teadlikkuse edendamise võimekus;
- 5) organisatsiooniline võimekus.

Seoses eelnimetatud struktuurimuudatustega ametis muutusid 2011. a ka maakondades tegutsevate tarbijakaitseüksuste nimetused. Maakonnatalitused reorganiseeriti ja kõik neis tegutsenud töötajad viidi üle loodud kaubandustalituse koosseisu ning nüüd tegutseb Läänemaal ja Hiiumaal üks talituse peainspektoritest.

Tarbijate ja ettevõtjate nõustamine

Seose struktuuri muudatustega ametis muutus 2011. a ka tarbijate nõustamine, seda just telefonipöördumiste osas. Peaametis seati sisse nõustamiskeskus, kus infotelefonil on tööpäeva jooksul pidevalt kaks ametnikku, kes vastavad tarbijate ja ettevõtjate pöördumistele. Läänemaal on aasta jooksul infotelefoni vahendusel nõustatud 486 küsimuses.

Kokku nõustati piirkonna peainspektori poolt 2011. a vastuvõttudel Haapsalus 86 tarbijat.

TURUJÄRELEVALVE

Turujärelevalve

Turujärelevalves jälgitakse tarbijakaitse, kaubandustegevuse, toote nõuetele vastavuse seaduse, kemikaali-, toidu-, alkoholi-, tubaka-, reklaami-, pakendimüüki reguleerivate õigusaktide ning alamaktide nõuete täitmist ettevõtjate, müüjate ja teenindajate poolt.

Olulisemad tegevused kaubandustalituses 2011. aastal:

- eurole üleminekust tingitud järelevalve ja tarbijate teavitamine;
- hinnateabe õigsuse kontroll (hind müügisaalis ja kassas);
- toote ohutus (kemikaalid, lasterõivad, tulemasinad, mänguasjad jne);
- toote nimetuse õigsuse kontroll müügikohas hinnasiltidel;
- tubakatoodete müügipakendile esitatud nõuetest kinnipidamise kontroll, sh vähendatud süttimisvõimega sigaretid;
- alkoholsete jookide müüginõuetest kinnipidamise kontroll, sh alkoholi maksumärk;

- toiduvärvide märgistus;
- mõõtevahendite taatluse kontroll;
- pakendiseaduse täitmine, sh tagatisraha.

Kokku koostati 2011. a piirkonna peainspektori poolt turujärelevalve käigus Läänemaal **224** ning Hiiumaal **42** kontrollakti ning rikkumisi tuvastati vastavalt 15 ja 5. Rikkumised olid seotud näiteks euro ja eesti krooni hinna näitamisega, toodete märgistamisega, müügil olid „kõlblik kuni“ realiseerimisaja ületanud toidukaubad, samuti ei teavitatud korrektselt probleemtoodete tagastamise võimalustest.

Kui 2009. a teostati 178 kontrollimist ja avastati 52 rikkumist, siis 2010. a olid vastavad arvud 293 ja 59. 2011. a teostati 224 kontrollimist ja rikkumisi avastati 20. Seega võrreldes paari varasema aastaga on olukord Läänemaa kaubanduses ja teeninduses paranenud.

29. TERVISEKAITSE

29.1. Nakkushaiguste epidemioloogia

Immuniseerimise järelvalve

Lääne maakonnas oli 2011. aastal järelvalve all 15 perearsti, 3 eriarsti, 2 haiglat ja 23 vaksineerimiskohta. 2011. aastal sai Vormsi saar endale perearsti ja nüüd on pidev meditsiiniline abi saarel tagatud.

Järelevalve tulemusena selgus, et vaksineerimine toimub rahuldavalt. Muret teevad vaksineerimistest keeldujad, keda on keskmiselt 1% vaksineeritavate üldarvust. Keeldutakse erinevatest vaksinatatsioonidest erinevalt: kõige rohkem oli keeldujaid B-hepatiidi vastasest vaksineerimisest – 1,5%; mumps, leetrid, punetised – keeldujaid 1,3%; difteeria, teetanus, läkaköha, poliomüeliit, *Haemophilus Influenzae* – keeldujaid 1,0% ja tuberkuloos – keeldujaid 0,3%. Keeldujate arv tõuseb küll väga aeglaselt, kuid järjekindlalt.

B-hepatiidi vaksinatatsiooniga on haaratud kõik 0–2-aastased lapsed.

Kuni kahe aasta vanuseni vaksineerimiste hõlmatus vastab Ülemaailmse Terviseorganisatsiooni (WHO – *World Health Organisation*) soovitudele (95% tagab laste kaitstuse haiguste eest, mille vastu vaksineeritakse ja ühtlasi on takistatud haigustekitajate ringlus):

difteeria, teetanus – 96,2%; läkaköha – 96,2%; poliomüeliit – 96,2%; mumps, leetrid, punetised – 97,3%; B-hepatiit – 98,4%; *Haemophilus Influenzae* – 96,2%.

Nakkushaigused

Tabel 1. Soolenakkuste võrdlus

Soolenakkus	2009. a	2010. a	2011. a
Salmonelloos	5	26	50
Rotaviirused	40	38	49
Täpsustamata soolenakkused	11	27	5
Kampülobakterenteriit	1	1	7
Yersinia enteriit	5	1	1
Norwalk viiruse tekkene	51	4	9
Shigelloos	3	0	1

Salmonelloosi haigestumine on 2011. aastal võrreldes 2010. aastaga suurenenud ligi kaks korda ja on olnud viimased paar aastat tõusuteel. Registreeriti kaks salmonelloosi puhangut. Neist üks oli kodune kolle seitsme haigega ja üks kolle 35 haigega.

Salmonelloosi puhangud:

*puhang kool-lasteaias 35 haigega, neist avastati rutiinsel uuringul 10 juhtu, kellest omakorda 4 olid pisikukandjad ja 6 kergete haigusnähtudega, puhang oli tõenäoliselt olmelevik;

*puhang 7 haigega, kus jällegi 6 juhtu avastatud rutiinsel uuringul, tegemist oli koduse koldega.

Aastate 2009–2011 võrdluse alusel võib öelda, et haigestumine rotaviirusenteriiti püsib mõningase kõikumisega üsna kõrgel tasemel, endiselt haigestuvad enim kodused väikelapsed.

Puukentsefaliiti haigestumine: 2009. aastal 1 juhtum, 2010. aastal 2 juhtu, **2011. a haigestumine tõsis tunduvalt – 15 juhtu.**

Puukborrelioosi haigestumiste arv on tõusnud viimastel aastatel järjekindlalt, igal aastal ligi 50% võrra: 2007. aastal registreeriti 23 juhtu, 2008. aastal 48 juhtu, 2009. a koguni 94 juhtu ja 2010. a 75 juhtu. **2011. a tõsis haigestumine tunduvalt – 127 juhtu.**

Puukborrelioosi e Lyme'i tõvesse haigestumise kõrget taset võib seletada sellega, et puukidele sobivate elupaikade ulatus on suurenenud ja neid paiku tekib juurde. Seda soodustab see, et paljusid heinamaid ei hooldata, sealt ei niideta heina ja seetõttu kasvab seal võsa, samuti on lugu ka söötis põllumaadega. Enam ei põletata ka kulu. Kõik see loob soodsad tingimused puukidele sobivate elupaikade laienemiseks.

Kuna puukborrelioosi vaksineerimisega ennetada ei saa, tuleb meeles pidada mõningaid lihtsaid ettevaatusabinõusid:

- metsa minnes riietu pikkade varrukate ja säärttega riietusse, soovitav on peakate;
- kasuta puugitõrjevahendit;
- metsast tulles kontrolli oma keha, et õigeaegselt leida veel kinnitumata puuk;
- pea meeles, et puukentsefaliit ja puukborrelioos võivad levida ka toorpiima kaudu (eriti kitsepiim).

* * *

2011. aastal ei registreeritud Lääne maakonnas ühtegi A-hepatiidi, B-hepatiidi ega C-hepatiidi juhtu.

Seoses A-hepatiidi puhanguga Viljandimaal tehti ennetustööd ka meie maakonnas. Epidemioloogia spetsialist Lea Kiis esines lasteaia juhatajate teabepäeval teemal „A-hepatiit ja selle vältimine“, samateemalise teabepäeva viis Kiis läbi ka Haapsalu Kutsehariduskeskuses. L. Kiisi A-hepatiidi teemaline kirjutis ilmus ka Lääne Elus. Kõikidele haridusasutustele saatis Terviseameti Haapsalu esindus A-hepatiidi teemalised infokirjad.

29.2. Laste ja täiskasvanute hoolekandetasutuste, noortelaagrite, koolide ja koolieelsete lastetasutuste terviseohutus

Koolieelsed lastetasutused

2011. aastal remontis Martna lasteaed kaks rühmaruumi ja renoveeris valgustuse.

Ridala lasteaed remontis välisfassaadi ja piirdeaeda, plaanis on ka mänguväljaku uuendamine. Vikerkaare lasteaia ja Noarootsi lasteaia rekonstrueerimisprojektid on saanud tervisekaitselise hinnangu.

2011. a korraldas maavalitsus maakonna lasteaedade juhatajatele teabepäeva „Riskianalüüs lasteaias“. Teabepäeval esines Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esinduse inspektor Aino Kasemaa.

2011. a lõpuks valmisid kõikide lasteaedade riskianalüüsid.

Lapsehoiuteenus – 2011. a lisandus üks lapsehoiuteenuse pakkuja, nüüd on neid maakonnas kokku kolm.

Koolid

Koolide osas on ette näha olulisi muudatusi seoses koolireformiga. Haapsalus luuakse riigigümnaasium praeguse Wiedemanni gümnaasiumi ruumidesse, remonttööde alguseks on

planeeritud 2012. a märts. Remonttööde ajaks paigutatakse kahe kooli õpilased ja õpetajad Haapsalu gümnaasiumi ruumidesse.

Noortelaagrid

Noortelaagreid oli 2011. a järelevalve all kaks: Tuksi ja Pivarootsi. Mõlemad kontrollitud.

Täiskasvanute hoolekandeesutused

Maakonnas tegutseb kaheksa hoolekandeesutust. Haapsalu Sotsiaalmaja turvakodu rekonstrueerimisprojekt hoone fassaadi soojustamise osas peaks realiseeruma 2012. a.

Asenduskodud

Asenduskodusid on maakonnas kaks. 2011. a alguses toimus Haapsalu Lastekodus põleng, oli ka hukkunuid. Lapsed paigutati asenduspinnale. Samal aastal alustati uute peremajade ehitust, mis aasta lõpuks olid valmimisjärgus.

Toitlustamisest sotsiaalasutustes

2011. aastal toitlustamise kohta sotsiaalasutustes kaebusi ei olnud.

Kõigis lasteaedades täidetakse üldnõudeid toitlustamise korraldamisel, toidu serveerimisel, dokumentatsioonil. Märkusi tuli teha menüü koostamise osas põhi- toitainete ja energiasisalduse kohta. Enamus lasteaedu osaleb nn koolipiima programmis.

Toitlustamise korraldamist kontrolliti 26 koolis. Enamus koole osaleb koolipiima programmis ja koolipuuvilja programmis. Endiselt on raskusi väikekoolidel kauba kohaleveoga firmade poolt, kuna tellitava kauba kogused on väikesed ja firmad ei ole huvitatud nii väikestest tellimustest. Eriti keeruline on puuviljade tellimine.

29.3. Keskkonnatervis

Joogivesi

2010. a oli Läänemaal järelevalve all 26 veevärki. Neist I kategooria – 3, II kategooria – 18, III kategooria – 5.

Põhiliseks joogivee kvaliteedi probleemiks Läänemaal on olnud ülemäärane raua ja fluoriidide sisaldus (eriti Lõuna-Läänemaal Lihula ja Hanila vallas). Vee kvaliteedi vastavusse viimine on toimunud suures osas Euroopa Ühtekuuluvusfondi poolt finantseeritud Matsalu

valgala piirkonna veeprojekti raames. Projekt jagunes kaheks alamprojektiks: Matsalu (AS Matsalu Veevärk) ja Haapsalu (AS Haapsalu Veevärk). Projektiga olid haaratud Lihula vald, Kullamaa vald, Martna vald ja Hanila vald. Nüüdseks on projekt lõppenud.

Tabel 2. Fluoriidide sisaldus joogivees Läänemaal (piirnorm 1,5 mg/l)

Veevõrk	Veekäitleja	Uued veekäitlejad 2008-2010	F sisaldus joogivees (mg/l)				
			2004	2007	2008/2009	2010	2011
Lihula Veevärk	Lihula Vesi OÜ	Matsalu Veevärk AS	3,5	2	1,4 ühendatud	1,5	1,5
Lihula KEK	Lihula Vesi OÜ		2,8	3,2	linna ühtseks veevärgiks		
Kõmsi	Virtsu Vee ja Soojajähtsust	Matsalu Veevärk AS		3,9	3,9	4,3	4,1
Tuudi	Lihula Vesi OÜ	Matsalu Veevärk AS	3,5	3,4	3,3	3,3	3,2
Koluvere	Koluvere Hooldekodu		2,3	2,7	1,4	1,2	1,2
Liivi	Kullamaa Vallavalitsus	Matsalu Veevärk AS	2,2	2	1,3	1,9	2
Kullamaa	Kullamaa Vallavalitsus	Matsalu Veevärk AS		2,6	1,3	1,2	1,3
Vatla	Virtsu vee ja Soojajähtsust	Matsalu Veevärk AS		4,8	4,8	4,2	4,7
Virtsu	Virtsu Vesi MTÜ	Matsalu Veevärk AS	5,7	5,8	5,7	1,4	1,4
Taebla Gümnaasium	Taebla Gümnaasium	Taebla Kodu AS	1,8	1,4		1,4	1,4

Kirbla	Lihula Vesi OÜ	Matsalu				
		Veevärk AS			2,6	

Tabelis 2 on ära toodud fluoriidide sisaldus joogivees alates 2004. a kuni 2011. a. Andmed on võetud Terviseameti joogivee andmekogust.

* * *

Fluor (F) on üks levinum ja omapärasem mikroelement. Kui inimene saab joogiveest mikroelemente keskmiselt 5%, siis fluori saab veest 85%. Nii liiga kõrge kui ka madal F sisaldus joogivees ei ole hea. Kõige optimaalsem on 0,8-1,0 mg/l. Kui F sisaldus vees on alla 0,5 mg/l, soodustab see, eriti lastel, hambakaariese teket. Kui F sisaldus on üle 1,5 mg/l, kaob küll kaariese oht, kuid kasvab fluuroosi esinemissagedus. Fluuroos on haigus, mis kahjustab hambaemaili. Kui F sisaldus on üle 4,0 mg/l, võib see põhjustada skeleti fluuroosi. Nende tõsiste tervisemõjude tõttu F sisaldusele joogivees nii suurt tähelepanu pöörataksegi.

* * *

AS Matsalu Veevärk ei ole veel lahendanud fluoriidide ülemäärase sisalduse probleemi Liivi külas, Vatlas, Kirblas, Tuudil ja Kõmsil.

AS Matsalu Veevärk on esitanud olukorra lahendamiseks Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esindusele meetmete kava, mille kohaselt peab joogivesi vastama eelpooltoodud asulates normile 1. jaanuaril 2013. a.

Probleemsete piirkondade lasteaiad ja koolid on kõik varustatud joogivee automaatidega ja seega on lastele tagatud nõuetekohane joogivesi. Probleemiks on see, et kui paigaldada pöördosmoosiseade, on selle seadme töösoidmine väga kulukas ja tõstab joogivee hinna väga kõrgeks, seetõttu nende paigaldamise üle otsustamisega ei kiirustatagi, vaid püütakse leida muid lahendusi. Joogivee kõrge hind vähendab pidevalt ühisveevärkides vee tarbimist, mis toob kaasa omakoda uusi probleeme. Väikestes külades, nagu näiteks Liivi, jääb elanikke järjest vähemaks ja korrusmajades tekib üha juurde tühje kortereid, mis tekitab olukorra, kus süsteemis vesi seisab ja vee kvaliteet halveneb.

2011. aastal vaadati läbi ja anti hinnang 43-le hajaasustuse veeprogrammi taotlusele.

Ujulad

2011. a oli Läänemaal järelevalve all neli ujulat, kõik üldkasutatavad.

Järelevalve tulemusena selgus, et ujulad vastavad üldiselt neile seadusega kehtestatud nõuetele. Kõige rohkem probleeme on nii vaba kloori kui seotud kloori normide tagamisega,

millega ujulate omanikud pidevalt tegelevad. Esinenud kõrvalekallete korral on kohe abinõud tarvitusele võetud ja vajadusel on võetud lisaanalüüse. Kaebusi ujulate kohta ei ole esitatud.

Suplusvesi

Läänemaal lisandus 2011. a kahele senisele ametlikult tegutsevale supluskohale, Paralepa rannale ja Vasikaholmile, üks uus – Aafrika rand. Kõik kolm jäävad Haapsalu linna piiridesse ja nende omanikuks on Haapsalu linn. Igal suplushooajal peab supluskooha omanik tegema suplusvee analüüse vähemalt kord kuus. Haapsalu linn on igal suvel seda nõuet täitnud, koostades seirekava ja vajadusel on võetud lisaproove. Analüüside võtmine on tellitud Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esinduselt. Järelevalve korras võetakse suplusvee analüüse vähemalt kaks korda suve jooksul. 2011. a suvel võetud suplusvee proovid võib kokkuvõtvalt hinnata heaks.

2011. a valmis Paralepa ranna suplusvee profiil ja Vasikaholmi suplusvee profiil. Paralepa ranna suplusvee profiil on üleval Terviseamet kodulehel, Haapsalu linna kodulehel ja Lääne maavalitsuse kodulehel.

Elukeskkonna füüsikaliste (välja arvatud ioniseeriva kiirguse), keemiliste ja bioloogiliste ohutegurite terviseohutuse hindamine

Terviseamet viis 2011. a teises pooles läbi sihtuuringu "Tuulegeneraatoritest tulenev müra". Selle raames viidi läbi küsitlus Noarootsi vallas ja Hanila vallas, kus asuvad tuulepargid. Küsitleti elanikke, kes elavad umbes 1 km raadiuses tuulegeneraatoritest. Kokku küsitleti 54 majapidamist, tagasiside saadi 30-lt. Kokkuvõtete tegemine jääb 2012. aastasse.

Teenuse ohutus

Ilu- ja isikuteenused

Maakonnas oli 2011. a järelevalve all 32 ilu- ja isikuteenuse osutajat. Olulisi kõrvalekaldeid tevisekaitseenõuetest kontrolli käigus ei tuvastatud. Kaebusi antud teenuseliigi osas ei esitatud.

2011. a viidi läbi sihtuuring "Ilu- ja isikuteenuste terviseohutuse hindamine". Sihtuuringu eesmärgiks oli uurida nn "piiripealseid teenuseid", st teenuseid, mis ei kuulu sotsiaalministri määruse nr. 86 "Tervisekaitseenõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele" alla ja ühtlasi selgitada välja, kas kehtiv määrus vajab täiendamist. Niinimetatud "piiripealsed teenused" on teenused, mis jäävad iluteenuse ja raviteenuse piirile. Näited sellistest, mida Eestis pakutakse, on:

- * ilusüstid (Botox, Restylane ja kõik teised kosmeetilised dermafillerid);
- * mesoteraapia;

- * keemiline koorimine;
- * hammaste valgendamine;
- * massaažid (kupumassaž, lümfimassaž, LPG-vaakummassaž);
- * laserepilatsioon, fotoepilatsioon;
- * tätoveerimine;
- * tätoveeringute eemaldamine.

Läänemaal pakutakse selliseid teenuseid üldiselt tagasihoidlikult. Põhilised, mis selle nimetuse alla sobivad, on erinevad massaažid ja keemiline koorimine.

Majutusettevõtted

2011. a oli Lääne maakonnas järelevalve all 73 majutusettevõtet, neist kontrolliti 42. Olulisi rikkumisi ei tuvastatud.

30. TERVISHOID

a) ESMATASAND		
	Perearstiabi	14 nimistut
		12 asutust
b) ERIARSTIABI		
	Ambulatoorne	2 asutust
	Statsionaarne	3 haiglat
c) HAMBARAVI		10 asutust
d) RAVIMABI		10 apteeki, haruapteeki
e) KIIRABI		3 brigaadi
f) TERVISEKAITSE		Pärnu Tervisekaitse-
		talituse osakond
g) SANATOORNE TAASTUSRAVI		2 sanatooriumi
h) TÖÖTERVISHOID		Töö & Tervis

a) ESMATASAND

Asutus	Teeninduspiirkond
Haapsalu Perearst	Haapsalu linn
Peretohter	Haapsalu linn
OÜArstiabi	Haapsalu linn Oru vald
OÜ Andri Meriloo	Haapsalu linn
FIE Hiie Tiisler	Martna vald Kullamaa vald
OÜ Risti Perearst	Risti vald Kullamaa vald
OÜ Taebla Perearst	Taebla vald
FIE Tiina Proosväli	Noarootsi vald Nõva vald
Perearst Mare Lõunat	Lihula vald ja linn
Perearst Külli Raudsik	Hanila vald Lihula vald ja linn
Vormsi Perearstikeskus Perearst Marika Laar	Vormsi vald Ridala vald Haapsalu linn

b) ERIARSTIABI

AMBULATOORNE ERIARSTIABI

Asutus	Asukoht	Pakutav teenus
SA Läänemaa Haigla	Haapsalu, Vaba 6	üldteraapia kardio-reumatoloogia üldkirurgia traumatoloogia onkoloogia gastroenteroloogia oftalmoloogia otorinolarüngoloogia neuroloogia psühhiaatria dermato-veneroloogia pulmonoloogia pediaatria günekoloogia taastusravi radioloogia endokrinoloogia vasoloogia ortopeedia
SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsiooni Keskus	Haapsalu, Sadama 16	taastusravi
Silmaarst Mari Pedak	Haapsalu, Jaama 14-2	oftalmoloogia optika
Naistearst Ena Volmer	Haapsalu, Ehte	günekoloogia

AMBULATOORSE ARSTIABI STATISTILISED NÄITAJAD

Näitaja	2007	2008	2009	2010	2011
Ambulatoorseid külastusi	130 268	134 915	128 391	117 132	121 584
eriarst	64 357	60 529	62 303	57 140	56 985
perearst	65 911	74 387	66 088	59 992	64 599
Külastusi 1 elaniku kohta	4,7	4,8	4,67	4,29	4,45
eriarst	2,29	2,16	2,27	2,09	2,08
perearst	2,35	2,66	2,4	2,19	2,37
Kodukülastusi üldse	2 878	1 445	1 322	980	1 285
Külastusi 1 elaniku kohta	0,07	0,05	0,05	0,04	0,05

STATSIONAARNE ERIARSTIABI

Läänemaal on kolm haiglat

Asutus	Asukoht	Haigla liik	Voodite profiil	Voodite arv
SA Läänemaa Haigla	Haapsalu, Vaba 6	üldhaigla	sisehaigused üldkirurgia günekoloogia lastehaigused närvahaigused vaimuhaigused hooldusravi intensiivravi päevaravi	98 +12
SA Lõuna-Läänemaa Sotsiaal- ja Tervisekeskus	Lihula, Tallinna mnt 37	hooldusravihaigla	hooldusravi	15
SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsiooni Keskus	Haapsalu, Sadama 16	taastusravihaigla	taastusravi	102

RAVIVOODITE KASUTAMISE STATISTILISED NÄITAJAD

Näitaja	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Voodite arv	214	212	212	212	213	214	214
aktiivravi	73	74	72	72	73	74	75
hooldusravi	35	36	38	38	38	38	38
taastusravi	102	102	102	102	102	102	102
Päevaravi					12	11	12
Ravitud haigeid	5 785	5 480	5 517	5 659	5 280	5 404	5 490
aktiivrais	2 956	3 098	3 144	3 132	2 832	2813	2 788
hooldusravis	284	208	2 19	271	313	351	
taastusravis	2 215	2 234	215	2 256	2 133	2 240	2 353
Päevaravi					588	496	567

HAMBARAVI TÖÖ STATISTILISED NÄITAJAD*

	2008	2009	2010	2011
Külastused	23 997	20 552	20 555	25 299
sh lapsi	5 896	5 802	5 923	5 949
Külastusi 1 elaniku kohta	1,12	1,6	0,75	0,93

* Ilma Anu Paju Hambaravita Kullamaal

e) KIIRABI 112

Läänemaad teenindab 3 kiirabi-brigaadi: 2 brigaad SA Läänema Haigla juures, 1 brigaad SA Pärnu Haigla juures. Brigaadide tööd koordineerib Pärnus paiknev Häirekeskus.

KIIRABI TEGEVUSE STATISTILISED NÄITAJAD

	2007	2008	2009	2010	2011
Kutsete arv	5 369	5 320	5 245	5 324	5 420
Kutsete arv päevas	14,7	14,6	14,4	14,6	14,9
sh traumadest tingitud kutsed	775	650	640	492	4922

LÄÄNEMAA MEDITSIINIPERSONAL

	2007	2008	2009	2010	2011
Arste kokku	56	57	54	48	51
10 000 elaniku kohta	20,2	20,4	19,6	17,58	18,68
Õendustöötajaid kokku	152	131	130	126	147
Hambaarste, dentiste	14	14	12	16	15
10 000 elaniku kohta	5,1	5,2	4,28	5,86	1.5.49

Õendusala töötajad ilma füsioterapeutideta, 2011. a kõik

31. SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalhoolekande ülesanneteks on isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

Sotsiaalhoolekandevalased toimingud jagunevad kaheks abistamise vormiks: sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine ning sotsiaalteenuste osutamine. Täiendavate meetmetena aitavad inimeste toimetulekule kaasa ka mitmesugused riiklikud hoolekandeprogrammid.

Läänemaa sotsiaalhoolekannet korraldavasüsteemi kuuluvad Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond, kohalikud omavalitsused, vabatahtlikud ühendused. Hoolekandeteenuste osutamisel on väga oluliseks ressursiks maakonnas tegutsevad eraõiguslikud organisatsioonid: Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus, Läänemaa Kriisiabikeskus, Läänemaa Usaldustelefon, Läänemaa Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus, SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskus, Samaaria Eesti Misjon, Haapsalu Töötajate Ühing.

Omavalitsus	Elanike arv seisuga 01.01.2012	Sotsiaal- töötajad	Lastekaitse- ametnikud
Haapsalu linn	11 168	5	1
Hanila vald	1 612	1	0
Kullamaa vald	1 189	1	0

Lihula vald	2 553	2	0
Martna vald	905	1	0
Noarootsi vald	874	1	0
Nõva vald	396	1	0
Oru vald	912	1	0
Ridala vald	3 417	2	0
Risti vald	894	1	0
Taebla vald	2 545	2	0
Vormsi vald	400	1	0

31.1. SOTSIAALSTATISTIKA (01.01.2012. aasta seisuga)

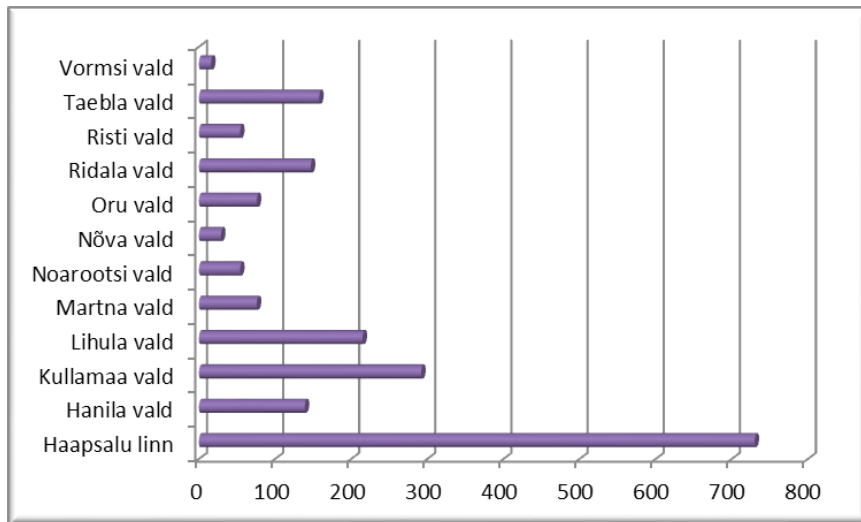
Lastega pered

Omaavalitsus	Lastega (kuni 18 a) perede arv	1 laps	2 last	3 last	4 last	5 last	6 last
Haapsalu linn	1 185	690	383	92	18	2	0
Hanila vald	145	92	36	15	1	0	1
Kullamaa vald	101	54	33	12	2	0	0
Lihula vald	238	128	60	36	9	4	1
Martna vald	133	41	22	6	5	2	0
Noarootsi vald	62	38	19	5	0	0	0
Nõva vald	25	18	5	2	0	0	0
Oru vald	78	39	26	11	0	2	0
Ridala vald	410	199	146	47	16	2	0
Risti vald	80	43	29	5	3	0	0
Taebla vald	265	137	84	29	12	3	0
Vormsi vald	42	21	15	5	1	0	0

Puuetega inimesed

Sotsiaalkindlustusameti andmetel oli 01.01.2012. a seisuga Läänemaal 1 986 puudega inimest, nendest kuni 17-aastaseid lapsi 150.

Puude raskusastme järgi on Lääne maakonnas keskmise puudega 522, raske puudega 1180 ja sügava puudega 284 isikut.

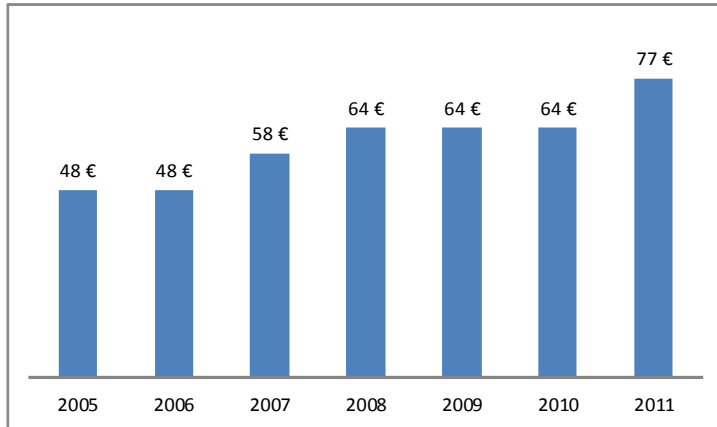
Joonis 1. Puuetega inimesed omavalitsuste kaupa

31.2. RIIKLIKUD SOTSIAALTOETUSED

Toimetulekutoetus

Olulisim sotsiaaltoetuste liik väikese sissetulekuga perekondadele on valla- või linnavalitsuste poolt riigieelarve vahenditest makstav toimetulekutoetus. Toimetulekutoetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek pärast eluruumi jooksva kuu alaliste kulude mahaarvamist normpinna ulatuses on alla kehtestatud toimetulekupiiri. Toimetulekupiiri suuruse üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega.

Toimetulekupiir 2005–2011

2011. aastal riigieelarvest toimetulekutoetuseks, täiendavaks sotsiaaltoetuseks ja -teenusteks ning sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamiseks ja arendamiseks kasutatud vahendid omavalitsuste kaupa.

Omavalitsus	Elanike arv seisuga 01.01. 12. a	Arvestatud toetust kroonides	
		Kokku	Sellest sotsiaalteenuste osutamiseks ja toetuste maksmiseks
Haapsalu linn	11 168	247 785.48	32.68
Hanila vald	1 612	30 115.85	0
Kullamaa vald	1 189	13 096.03	0
Lihula vald	2 553	64 653.39	1 121
Martna vald	905	28 192.11	517
Noarootsi vald	874	7 676.39	0
Nõva vald	396	2 696.63	97.90
Oru vald	912	13 469.08	0
Ridala vald	3 417	67 137.89	0
Risti vald	894	7 467.72	0
Taebla vald	2 545	43 270.17	2 386.64
Vormsi vald	400	11 471.13	35.24
KOKKU		537 031.87	4 160.60

Hooldajatoetus

Alates 01.03.2009. a ei ole kohalikel omavalitsustel enam kohustust ega ka riiklike rahalisi vahendeid, et maksta ühtviisi kõigile raske ja sügava puudega isikute hooldajatele toetust. Omavalitsustele jäeti võimalus rahaliste vahendite olemasolu korral maksta täiendavaid toetusi raske ja sügava puudega isikutele nende tegelikest abivajadusest lähtuvalt.

Hooldajatoetust maksavad Hanila, Kullamaa, Lihula, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru, Ridala, Taebla ja Vormsi omavalitsused.

Kulutused puuetega inimeste hooldamisele

Kulutused puuetega inimeste hooldamisele (toetus hooldamise eest, hooldaja eest makstud sotsiaalmaks).

Omavalitsus	Hooldajate arv, kellele maksti toetust puudega isiku hooldamise ees		Toetus puudega isikute hooldamise eest		Hooldajate eest makstud sotsiaalmaksu	
	Täiskasv	lapsed	Täiskasv	lapsed	Täiskasv	lapsed
Haapsalu	0	4	0	1 412.23	0	4 862.89
Hanila	38	1	8 170.63	325.82	4 037.00	911.00
Kullamaa	4	1	1 485.40	383.52	1 868.92	1 101.00
Lihula	9	3	2 479.70	690.12	1 716.72	1 981.80
Martna	12	1	3 960.40	546.00	2 556.77	1 101.00
Noarootsi	15	0	3 924.00	0	1 559.75	0
Nõva	14	0	3 910.82	0	0	0
Oru	18	0	4 728,97	0	4 477.07	0
Ridala	28	0	9 564.40	0	1 559.75	0
Risti	0	0	0	0	0	0
Taebla	8	0	3 168.00	0	1 311.14	0
Vormsi	6	0	2 706.00	0	2 018.50	0
kokku	152	10	44 098.32	3 357.83	21 105.62	9 957.69

Sotsiaalstatistilised aruanded täies mahus kättesaadaval aadressidel:

<http://www.sm.ee/hveeb>

<http://www.sm.ee/sveeb>

OMAAVALITSUSE EELARVEST VÄLJAMAKSTUD SOTSIAALTOETUSED 2011. aastal **

Omaavalitsus	Toetuse liik/summa kroonides	Rahuldatud taotluste arv	Summa kokku eurodes
Haapsalu linnavalitsus	Sünnitoetus	98	1 200
	Esmakordselt kooli mineva lapse toetus	89	5 687,99
	Ühekordsed toetused, sh	330	29 441,86
	puudega inimestele	41	3 836,68
	eakatele	59	4 410,59
	lastega peredele	224	20 924,59
	vältimatu abi	6	270,00
	Muud toetused ja teenused		231 924,56
	sh toetused		32 226,07
	Hanila vallavalitsus	Sünnitoetus/320	10
Sünnitoetus/160		2	320
Juubelitoetus/65		14	910
Matusetoetus/65		24	1 560
Muud		274	31 548
Koolitoetus/65		30	1 950
Jõulupakid		211	1 321
Kullamaa vallavalitsus	Sünnitoetus		
	1 osa 191.73	11	2 236,86
	2 osa 127.82	8	1 022,56
	Matusetoetus	2	274,00
	Juubelitoetus	60	897,94
	Toetus kooli lõpetajale/63,91	10	639,1
	Toetus kooli lõpetajale/38,35	11	421,85
	Ühekordne sotsiaaltoetus	13	1 804,61
	Õpilaste toiduraha	66	12 250
	Õpilaste sõidusoodustus	2	31,15

	Küttetoetus/204,50	10	2045
	Hooldekodude kulud	2	9 806,66
	Täisk hooldajatoetus/31,96	2	767,04
	Täisk hooldajatoetus/31,96	3	790,56
	Ravimitoetus	5	640
	Õpilaste koolitransport	66	58 680
	Noortelaager (15-17. a)	14	2 294,07
Lihula vallavalitsus	Sünnitoetus/127,82	17	2 172,94
	Matusetoetus/63,91	7	447,37
	I klassi mineva lapse toetus/31,96	21	671,16
	Põhikooli ja gümnaasiumi lõpetaja toetus/31,96	10	317,64
	Toetus lasteaias toidu eest tasumiseks/0,32 euro senti päevas	46	1 610,56
	Väljaspool valda õppiva õpilase toetus/31,96 eurot poolaastas	17	543,32
	Noore pedagoogi toetus/639,12 eurot kord aastas viie aasta jooksul	1	639,12
	Toetus vähekindlustatud, puuetega või erivajadustega isikule/31,96	26	845,43
	Toetus vähekindlustatud pere lastele/63,91	5	321,65
	Transporditoetus/63,91	3	105,82
	Eakate sünnipäevatoetus/31,96	26	1 150,56
	Toetus isiku hooldamiseks hoolekandeesutuses/319,56 eurot kuus	10	13 379,41
	Toetus erivajadusega lapse hooldamiseks hoolekandeesutuses/ 223,69 eurot kuus	1	1 180
Martna vallavalitsus	Sünnitoetus//95,9	4	335,65
	Sünnitoetus/1,5 a/95,9	6	815,15
	Ranitsatoetus/127,9	3	383,7
	Matusetoetus/32,0	19	608

	Juubelitoetus	12	58,03
	Muud	137	3 878,96
Noarootsi vallavalitsus	Sünnitoetus/160	5	800
	Ranitsatoetus/192	9	1728
	Matusetoetus/192	12	2340
	Muud		27 125,71
Nõva vallavalitsus	Sünnitoetus I/320	2	640
	Sünnitoetus II/95,87	2	191,74
	Matusetoetus/127,82/ 200,00	4,3	1 111,28
	Juubelitoetus/20	12	240
	Muud	32	3 254,25
Oru vallavalitsus	Sünnitoetus/128	6	768
	Lapsetoetus/225	8	1 800
	Ranitsatoetus/96	13	1 248
	Muud	49	4 386
Ridala vallavalitsus	Sünnitoetus/320	49	7 675
	Matusetoetus/245	33	8 085
	I klassi astuja toetus/192	38	7 296
	Juubelitoetus/32	82	2 624
	Hooldejatoetus		9 565
	Hooldekodu/vastavalt lepingule	7	25 896
	Ravi/ravimid		823
	Lastekodu	1	5 772
	Varjupaigategenus	1	116
	Koolilõuna ja lasteaiatoidu toetus		2 940
	Kooliriided, koolitarbed	4	406
	Küttepuud	10	2 827
	Maj toetus	17	1 402
	Laste jõulupakid	230	632
Risti vallavalitsus	Sünnitoetus I/191,74	16	3 067,84
	Sünnitoetus II/127,82	7	894,74
	Sünnitoetus/159,78	1	159,78
	Ranitsatoetus/64	9	576

	Küttepuud	2	
	Jõulupakid	45	
	Transporditeenus	7	
Taebla vallavalitsus	Sünnitoetus/192	22	4 224
	1. sünnipäeval/64	15	960
	Matusetoetus/96	22	2 112
	Toidutoetus	17,6	2 425,39
	Juubelitoetus/32	65	2 080
	Ranitsatoetus/32	28	896
	Koolilõputoetus/384 eurot lõpuklassi kohta	4	1 536
	Sõidutoetus (põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele)		38 027
	Jõulutoetus (pakid lastele/, suurtele peredele)	345/21	1395,18 546
	Sotsiaaltoetus puuetega inimestele	13	707,52
	Puudega lapse koolitoetus	5	1 022,39
	Hooldajatoetus (raske puue)/32	43	1 376
	Hooldajatoetus (sügav puue)/48	39	1 872
	Ühekordne toidutoetus	14	392,93
Vormsi vallavalitsus	Sünnitoetus/192	6	1 152
	Sünnitoetus/128	6	768
	Matusetoetus/192	2	384
	Juubelitoetus 15/10	21/13	445
	Peretoetused	7	1 278
	Kooli lõpetamise toetus/32	2	64
	Üld- ja kutseharidust omandava õpilase toetus/64 eurot kuus	4	2 304
	Üliõpilase stipendium/400/200	3	1 000
	Üksikvanema ja paljulapselise pere toetus/19	9	479
	Hooldajatoetus	6	3 375
	Toetus huvialaringides käijatele	6	959

	Ravimitoetus 50% maksumusest	15	959
	Jõulupakid/8	40	320

** Andmed on saadud omavalitsustelt

31.3. SOTSIAALTEENUSTE OSUTAMINE MAAKONNAS

Sotsiaalnõustamine

Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmisevõimalustest ning abistamine konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks. Sotsiaalnõustamise kaudu antakse isikule juriidilist teavet tema sotsiaalsete õiguste kohta, kuid sotsiaalnõustamise hulka kuuluvad ka perenõustamised, kriisinõustamised, kutsenõustamised ning uuema nõustamisliigina ka töönõustamine. Läänemaal tegelevad sotsiaalnõustamisega põhiliselt mittetulundusühingud – Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus, Läänemaa Kriisiabikeskus ja Usaldustelefon.

Läänemaa Kriisiabikeskus Läänemaa Usaldustelefon	Kastani 7, 90508 Haapsalu tel 47 57555 www.hot.ee/kriisiabikeskus/	Psühholoogiline nõustamine, sotsiaalne nõustamine, juriidiline nõustamine.
MTÜ Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamis- keskus	Kastani 7, 90508 Haapsalu tel 47 37227 e-post: lasteabi@hot.ee	Psühholoogiline abi ja nõustamine, abi kriisisituatsiooni lahendamiseks, psühhoteraapia perekondadele, lastepsühhiaatri konsultatsioonid. Teenuse sihtgrupp on lapsed ja lastega seotud täiskasvanud, lapsed, noorukid.

Rehabilitatsiooniteenus

Rehabilitatsiooniteenus on sotsiaalteenus, mis aitab parandada puudega inimese iseseisvat toimetulekut, suurendada ühiskonda kaasatust ja soodustada töötamist või tööle asumist. Tegemist on kompleksse tegevusega, mille eesmärgiks on taastada ja säilitada tervisekahjustusega inimestel võimalikult kõrget füüsilist, meelelist, intellektuaalset, psüühilist ja sotsiaalset aktiivsust.

Lisainfo rehabilitatsiooniteenuse kohta:

Sotsiaalkindlustusameti koduleheküljel www.ensib.ee

Sotsiaalministeeriumi koduleheküljel www.sm.ee

Lääne maakonnas osutab rehabilitatsiooniteenust puuet taotlevatele või puude raskusastet omavatele lastele ja täiskasvanutele SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskus.

SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni keskus	Sadama 16, 90502 Haapsalu tel 47 25 400 e-post: info@hnrk.ee www.hnrk.ee Priit Eelmäe	nii täiskasvanute kui ka laste taastusravi ja rehabilitatsioon
---	--	--

Koduteenused

Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspäras keskkonnas toime tulla. Koduteenuseid osutatakse eelkõige eakatele, kuid mõningal määral ka puuetega inimestele ja lastega peredele, teisisõnu neile, kellel toimetulek sõltub kõrvalisest abist.

Omaavalitsus	Sotsiaalhooldajaid	Teenuse kasutajate arv kokku	Kulutatud omaavalitsuse eelarvest kroonides	Kulud ühe teenusekasutaja kohta aastas (kroonides)
Haapsalu linn	9	87	39 195,82	451,47
Hanila vald	2	19	8632	586,79
Kullamaa vald	0	0	0	0
Lihula vald	2	37	20 892,78	598,3
Martna vald	1	18	8 355,66	503,96
Noarootsi vald	0	0	0	0
Nõva vald	0	0	0	0
Oru vald	0	0	0	0
Ridala vald	0	9	1305	145
Risti vald	1	11	6 713,56	610,32
Taebla vald	2	17	8 542,57	564,41
Vormsi vald	1	1	225	225
Kokku	18	199	93 862,39	499,87

Varjupaigategenus

Asutuse nimetus	Asukoht	Kohtade arv	2011. aasta jooksul teenusel viibinud isikute arv
Haapsalu Sotsiaalmaja	Kastani 7, 90508 Haapsalu	25	55
Haapsalu Töötajate Ühing	Tulbi põik 3, 90403 Haapsalu	40	59
Haapsalu Lastekodu	Kastani 9, 90508 Haapsalu	0	0
Palivere Laste- ja Noortekodu	Vidruka küla, 90818 Taebala vald	0	0

Hooldamine hoolekandeesutustes

Hoolekandeesutus on päevaselt või ööpäevaselt tegutsev asutus, kus viibivatele isikutele tagatakse nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ka ravimine, põetamine, kasvatamine ja arendamine. Läänemaal tegutsevad nii laste kui ka täiskasvanute hoolekandeesutused, suurim neist on Koluvere hooldekodu psüühiliste erivajadustega isikute ööpäevaringseks hooldamiseks.

Lääne maakonna hoolekandeteenuseid osutavad asutused

Jrk. nr	Teenust osutav asutus	Kontaktandmed (aadress, telefon, e-post)/ asutuse juht	Osutatavad teenused
1.	Haapsalu Lastekodu	Kastani 9, 90508 Haapsalu tel 47 56 712; 47 55 617 e-post: h.lastekodu@neti.ee http://www.lastekodu.ee direktor Eve Kabin	1) asenduskodu teenus; 2) varjupaigategenus lastele; 3) lapsehoiuteenus; 4) ööpäevaringne hooldamine ja toetatud elamise teenus täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
2.	Palivere Laste- ja Noortekodu	Vidruka küla, Taebala vald, 90801 Lääne maakond	1) asenduskoduteenus; 2) varjupaigategenus lastele;

		tel 472 9293; 472 9294 e-post: palivere@hot.ee www.zone.ee/palivere direktor Külle Saar	3) toetatud elamine/töötamise toetamine täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
3.	Koluvvere Hooldekodu (AS Hoolekandeteenused)	Koluvvere, Kullamaa vald, 90702 Lääne maakond tel 477 5780; fax 477 5777 e-post: koluvvere@hoolekanne.ee direktor Tiia Topper	1) toetatud elamine; 2) töötamise toetamine; 3) ööpäevaringne hooldamine; 4) ööpäevaringne tugevdatud toetusega hooldamine; 5) ööpäevaringne tugevdatud järelvalvega hooldamine. Teenuseid osutatakse täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele.
4.	MTÜ Läänemaa Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus	Raudtee 14, 90504 Haapsalu tel 4737155; e-post: Sveta.Reinsalu@mail.ee juhataja Svetlana Reinsalu	1) igapäevaelu toetamine; 2) toetatud elamine ; 3) töötamise toetamine
	Lihula filiaal	90302 Pärna 4, Lihula tel. 477 8085	4) ööpäevaringne tugevdatud toetusega hooldamine; 5) toetatud elamine/töötamise toetamine. Teenuseid osutatakse täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele.
5.	SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskus	Tallinna mnt 37, Lihula, 90303 Lääne maakond tel 477 8557; 477 81103 e-post: aino.merevoo@mail.ee juhataja Aino Merevoo	1) igapäevaelu toetamine 2) ööpäevaringne hooldamine. Teenuseid osutatakse eakatele ja puudega inimestele ning täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele.
6.	Oru Hooldekodu	Linnamäe, Oru vald, 91001 Lääne maakond tel 472 9459; 472 9444	ööpäevaringne hooldamine eakatele ja puuetega inimestele

		e-post: oruhooldekodu@hotmail.ee www.hot.ee/oruhooldekodu juhataja Aili Nõupuu	
7.	Risti Hooldekodu	Eha 2, Risti vald, 90901 Lääne maakond tel 476 1103; 476 1282 e-post: hooldekodu@risti.ee juhataja Marje Viigipuu	ööpäevaringne hooldamine eakatele ja puuetega inimestele
8.	Haapsalu Töötajate Ühingu täiskasvanute öömaja	Tulbi põik 3, 90403 Haapsalu tel 514 5869 e-post: hty@hotmail.ee Taavi Käsk	majutusteenus vangist vabanenutele, kodututele, töötutele
9.	Samaaria Eesti Misjon	Ehitajate tee 3, Uuemõisa, Ridala vald, 90401 Lääne maakond tel 473 1007 e-post: Samaaria.Eesti.SEM@mail.ee Toomas Vallimäe	1) majutusteenus vangist vabanenutele, sõltuvushaigetele, kodututele; 2) psühholoogiline nõustamine
10.	Haapsalu Sotsiaalmaja	Kastani 7, 90508 Haapsalu tel 47 35 061 e-post: info@sotsmaja.ee Kaja Rootare	1) ajutine turvakodu pereprobleemidega jms klientidele; 2) koduhooldus- ja tugiteenused; 3) nõustamine (sotsiaal- ja võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine); 4) toitlustamine (supiköök, toidu kojuviimine); 5) invatransporditeenus puuetega inimestele; 6) isikliku abistaja teenus puudega inimesele
11.	SA Haapsalu Neuroloogilise	Sadama 16, 90502 Haapsalu tel 47 25 400	1) täiskasvanute ja laste taastusravi ning rehabilitatsioon

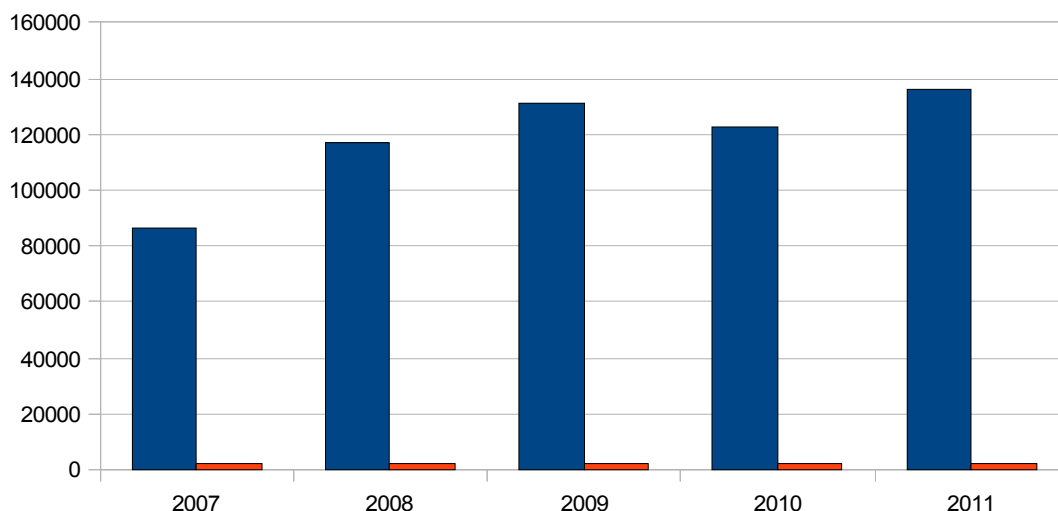
	Rehabilitatsiooni Keskus	e-post: info@hnrk.ee www.hnrk.ee Priit Eelmäe	
12.	MTÜ Lepatriinu Mängumaa	Posti 23, 90502 Haapsalu tel 5200634 Kristin.Veltri@gmail.com	lapsehoiuteenus

Abivahenditega varustamine

Tehnilised abivahendid (proteesid, ortoosid jm abivahendid) on tooted, instrumendid, varustus või tehnilised süsteemid, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada võimalikult kõrget füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegutsemisvõimet.

Isikutel on võimalik haiguse, kõrge ea või puude tõttu taotleda proteesi, ortopeedilist või muud talle vajaminevat tehnilist abivahendit. Riikliku toetusega võimaldatakse abivahendeid lastele, tööealistele isikutele, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 40% või on määratud puude raskusaste ning vanaduspensionäridele. Abivahenditega varustamist korraldab maakonnas Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond.

Riigieelarvest eraldatud rahalised vahendid aastatel 2007–2011

2011. aastal sõlmiti Lääne maakonnas proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soodustingimustel müügi ja laenutamise kompentseerimiseks lepingud 21 ettevõttega.

Abivahendi väljastanud firma	Abivahendi saajate arv					
	kokku	liikumise abi-vahendid	ortoosid ja proteesid	põetus- ja hooldus-vahendid	nägemis-abivahendid	kuulmis-abivahendid
AS Gadox	136		136			
Kuulmisrehabilitatsiooni Keskus OÜ Invaru	33					33
RV Ortopeedia OÜ	259	15		244		
SA TÜ Kliinikumi Kõrvakliinik AS Ida-Tallinna Keskhaigla MTÜ Inkotuba	7		7			
SA TÜ Kliinikumi Kõrvakliinik AS Ida-Tallinna Keskhaigla MTÜ Inkotuba	3					3
MTÜ Jumalalaegas	31		2			29
MTÜ Jumalalaegas	115			115		
OÜ Tervise Abi	25				19	6
OÜ Jalaexpert	48	14	20	14		
OÜ Laservisioon	3		3			
OÜ Manual	5				5	
OÜ Empatrax	1	1				
OÜ Ortoosimeister	1	1				
Eesti Vähiliit	3		3			
SA Kõrva-ninakurguhaiguste Kliinik	1		1			
OÜ Eesti Adeli	1	1				
Extra Comfort Eesti	1		2			
KOKKU	711	32	208	375	24	72

Tugiisiku ja tugipere teenus

Valla- või linnavalitsus määrab vajaduse korral lapsele või last kasvatavale isikule tugiisiku või -perekonna ning isikule tugiisiku.

Tugiisiku teenus on isiku või pere nõustamine või juhendamine tema igapäevases elukeskkonnas vastava ettevalmistusega isiku poolt. Tugiisik abistab isikut tema kohustuste täitmisel, õiguste teostamisel või toimetulekul raske elumuutusega. Lapse tugiisik on mõeldud eelkõige järgmistele sihtgruppidele: alaealiste komisjoni suunatud lapsed, puudega lapsed, sõltuvusprobleemidega lapsed ja käitumishäiretega lapsed. Lastega pere tugiisik on

mõeldud toimetulekuraskustega lapsevanematele. Täiskasvanud inimese tugiisik on mõeldud puudega täiskasvanule, toimetulekuraskustesse sattunud inimesele, asendushoolduselt iseseisvasse ellu astunud noorele, ohvrile, kinnipidamiskohast vabanenule jne. Tugiisiku teenuse osutamise ning rahastamise tagab kohalik omavalitsus.

2011. a määrati tugiisikuid neljas omavalitsuses (Haapsalu, Kullamaa, Lihula ja Taebla) kokku 13 isikule, sh ühele last kasvatavale isikule, kahele asenduskodus elavale lapsele, kahele asenduskodust elluastuvale noorele, kahele käitumisprobleemiga lapsele, ühele lapsele, kelle pere on raskustes ja viiele lapsele määrati tugiisik muul põhjusel. Kokku osutas teenust 7 tugiisikut, neist 3 olid läbinud tugiisiku koolituse.

Lapsehoiuteenus

Lapsehoiuteenus on lapse seadusliku esindaja või hooldaja toimetulekut või töötamist toetav teenus, mis tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse. Kui lapsehoiuteenust rahastatakse kohaliku omavalitsuse eelarvest, kehtestab lapsehoiuteenust saama õigustatud isikute ringi, lapsehoiuteenuse rahastamise mahu ning lapsehoiuteenuse osutamise tingimused ja korra kohaliku omavalitsusüksuse volikogu. Riigi rahastatavale lapsehoiuteenusele on õigus raske või sügava puudega lapse seaduslikul esindajal või hooldajal, kui lapse hooldusteenuste vajadus on kirjas lapse rehabilitatsiooniplaanis, lapse hooldamine ei ole samal ajal tagatud teiste sotsiaalteenustega ja laps ei viibi samal ajal haridusasutuses.

Lapsehoiuteenust osutavad MTÜ Lepatriinu Mängumaa ja Haapsalu Lastekodu.

2011. aastal oli lapsehoiuteenusel 63 last, sh riigi rahastataval lapsehoiuteenusel üks raske või sügava puudega laps.

Laste hoolekanne

Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed 2011. aastal

Esmakordselt arvele võetud orvud, vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed	73
Laste arv, kelle vanematelt on kohus lapse isikuhooldusõiguse täielikult ära võtnud	4
Laste arv, kelle puhul on kohus lahendanud vaidluse	
<ul style="list-style-type: none"> • lapse hooldusõiguse üle; 	5
<ul style="list-style-type: none"> • lapsega suhtlemise õiguse üle; 	4
<ul style="list-style-type: none"> • lapse ülalpidamise kohuste täitmise üle 	3

Laste arv, kelle puhul kohalik omavalitsusüksus on osalenud vaidluse lahendamisel kohtuväliselt:	
• lapse elukoha üle;	19
• lapse hooldusõiguse üle;	12
• lapsega suhtlemise õiguse üle;	13
• lapse suhtes otsustusõiguse üle;	2
• lapse varahooldusõiguse üle;	1
• lapse ülalpidamise kohuste täitmise üle	11
Laste arv, kelle puhul kohalik omavalitsusüksus on tegelenud laste ja peredega seonduvate probleemide lahendamisega:	
• koolikohustuse mittetäitmine;	50
• koolikiusamine;	12
• väärkohtlemine	10
Laste arv, kelle puhul kohalik omavalitsus on osalenud:	
• alaealiste komisjoni mõjutusvahendi kohaldamisel;	67
• kriminaalmenetluse toimingutes	23
Varjupaigategenusel olnud lapsed	11
Asenduskoduteenusele paigutatud lapsed	1
Eestkostele võetud lapsed	0
Perekonda hooldamisele võetud lapsed	0
Lapsendatud lapsed	3

31.4. ELLUVIIDUD PROJEKTID

2011. aastal omavalitsuste poolt elluviidud projektid sotsiaalhoolekande valdkonnas

Lihula Vallavalitsus

Projekti nimetus	Projekti sisu lühikirjeldus	Projekti maksumus	Finantseerija	Täitja
Turvaline vanaduspõlv	Häirenupu-teenuse käivitamine viiele inimesele	3 976,01	Hasartmängu maksu Nõukogu ja Lihula Vallavalitsus	Lihula Vallavalitsus

Teeme tervisele teene	Terviseedendus Lihula vallas läbi koolituste ja teavitusürituste	4 175,65	SA Innove ja Lihula Vallavalitsus	Lihula Vallavalitsus
-----------------------	--	----------	-----------------------------------	----------------------

Noarootsi Vallavalitsus

Projekti nimetus	Projekti sisu lühikirjeldus	Projekti maksumus	Finantseerija	Täitja
“Loome ja teeme”	Loovtegevuse laager	1 300	Lääne Maavalitsus	Noarootsi Avatud Noorte Keskus

Risti Vallavalitsus

Projekti nimetus	Projekti sisu lühikirjeldus	Projekti maksumus	Finantseerija	Täitja
Pikaajaline töötute tööharjutus Risti vallas	Pikaajaliste töötute nõustamine, koolitamine ja erinevate tööülesannete täitmine	6 176,00	Eesti Töötukassa ja Risti Vallavalitsus	Risti Vallavalitsus (Urmas Mägi)

31.5. HAAPSALU LASTEKODU

20. veebruaril 2011 toimus Haapsalu Lastekodus (Kastani tn 9) tulekahju, milles hukkus kaheksa 7–16 aastast raske ja sügava puudega last ning kaks täiskasvanud hoolealust.

Lastekodu hoonest hävis suurem osa, hoone lammutati. Lapsed paigutati elama vahetus läheduses asuvasse noortekodusse ning Kastani tänaval asuvasse kolmetoalisse korterisse.

Eraisikud, UNICEF Eesti esindus, Punane Rist ja erinevad organisatsioonid annetasid Haapsalu Lastekodu toetuseks 223 648,88 €.

28. juunil 2011 asetas sotsiaalminister Hanno Pevkur koos lastega nurgakivi uutele peremajadele, kus lastekodu lapsed hakkavad elama 8-liikmeliste peredena. Peremajad valmivad 2012. aasta aprillis.

Foto: Ivar Soopan

31.6. AASTA SOTSIAALTÖÖ TEGIJA 2011

Aasta sotsiaaltöö tegija valimise eesmärgiks on tunnustamise kaudu esile tõsta ja maakonnale tutvustada sotsiaalvaldkonnaga tegelevaid spetsialiste, vabatahtlikke ja organisatsioone, kes läbi isikliku eeskuju ja panuse sotsiaaltöö edendamisel on kaasa aidanud sotsiaalprobleemide leevendamisele. aasta sotsiaaltöö tegija on oma tegevusega oluliselt edendanud organisatsiooni ning elu piirkonnas ja kohalikus kogukonnas.

Aasta sotsiaaltöö tegijaks 2011 valiti Risti valla hooldustöötaja **KERSTI LIIV**

Foto: erakogu

32. KIRIKUD JA KOGUDUSED

Üldist

Lääne maakonnas tegutsevad Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikutest Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (Lääne praostkonnas on 13 kogudust – Haapsalu, Hanila, Karuse, Kirbla, Kullamaa, Lihula, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala, Vormsi), Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maarja-Magdaleena kogudus, Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Aleksander Nevski kogudus, Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liidu kogudused (Ridala, Haapsalu, Sutlepa, Vormsi, Palivere ja Lihula), Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu kogudus, Seitsmendapäeva Adventistide kogudus Haapsalus, Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Palivere ja Lihula kogudus. Haapsalus tegutseb ka Täisevangeelne Vabakogudus ja Jehoova Tunnistajate kogudus.

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku (EELK) Lääne praostkond hõlmab suurelt osalt ajaloolist Läänemaad, välja arvatud Vigala kihelkond ja Hiiumaa. Praostkonna territoorium on umbes 3680 km² suur (1934. a oli Läänemaa suurus 4780 km²). Väljaspool praegust Lääne maakonda on Märjamaa, Mihkli ja Varbla kogudused.

Möödunud aastatel sai kirjutatud pikemalt koguduste tegevusest mitmetel aladel. 2011. aasta oli mitmetes kirikutes oluline, sest ulatuslikke remonditöid tehti Haapsalu Jaani kirikus, Ridala Maarja-Magdaleena kirikus, Vormsi Püha Olavi kirikus ja Osmussaare Jeesuse kabelis. Kirik on kultuuri hoidja läbi aastasadade. Vaimse pärandi kõrval on oluline arhitektuurse ja esemelise pärandi hoidja roll. Kirikuhooned ja vallasmälestised kujutavad endast olulist osa Eesti kultuurivaras. Riiklik programm “Pühakodade säilitamine ja areng” on aastate jooksul toetanud mitmeid objekte Läänemaal, aga seoses rahaliste vahendite nappusega on ka toetused kokku kuivanud. Läänemaa kultuuripärandi rikkuseks on niihästi unikaalsed kirikuhooned oma kunstiga kui ka kirikute orelid, mida kogudused vaatamata rasketele aegadele korrast hoiavad ja kasutavad. Orelid on enamalt jaolt mängukorras, kuid vajavad pidevat hooldust. Mitmetes kirikutes toimuvad kontserdid. Sisuliselt võime rääkida mastaapsest orelimuuseumist. Kirikute tegevus on väga mitmekesine ja seetõttu asetasin aktsendi kolmele teemale.

Välissuhted

Kiriku olemusse kuulub suhtlemine väliskirikutega. Okupatsiooni ajal oli see tegevus piiratud, aga alates iseseisvuse taastamisest on kõikidel kogudustel sõpruskogudused Soomes, Rootsis ja Saksamaal. Välissuhtetena käsitleb EELK kogu kirikuvälist suhtlust, sh suhteid rahvusvaheliste organisatsioonide, partnerkirikute ja kogudustega. EELK kuulub Luterlikku

Maailmaliitu, Kirikute Maailmanõukogusse, Euroopa Kirikute Konverentsi, Porvoo Kirikute ja Euroopa Protestantlike kirikute osaduskonda. Aktiivsed sidemed on Saksa, Soome, Rootsi, Suur-Britannia ja USA kirikutega, aga samuti Läti, Leedu ja Venemaa kirikutega. Oluliseks ülesandeks on möödunud aastakümnetel olnud luterliku identiteedi hoidmine ja taastamine pärast ateistlikku perioodi, oikumeeniliste suhete arendamine, välisabi vastuvõtmine ja andmine ning kultuurikontaktid. Kahjuks ei ole koostatud üksikasjalikku analüüsi sõprusuhete mõjust koguduste arengule, ka kirikuhoonete ning pastoraatide taastamisele. Kõikidel praostkonna kogudustel on sõpruskogudused välismaal.

Esimesed väliskülalised, kelleks oli piiskop Heinrich Rathke ja ajakirjanik pastor Gerhard Thomas Saksa Demokraatlikust Vabariigist ning Luterliku Maailmaliidu Euroopa kirikute sekretär Sam Dahlgren Šveitsist pääsesid Haapsallu Luterliku Maailmaliidu Euroopa kirikute konverentsi ajal aastal 1980. Aeg oli siis teine ja praegu tundub isegi uskumatu, millist leidlikkust nõudis näiteks teoloogilise kirjanduse toimetamine Eestisse. Esimesed Soome külalised pääsesid Haapsallu alles kaheksakümnendate aastate keskel. Märkimisväärset abi praktilisel ja teoreetilisel alal osutasid Soome kogudused. Seoses Eesti vabanemisega tekkisid sõiduvõimalused välismaale. Algas tegelik koostöö ja ühised projektid, näiteks ühised leerilaagrid Soome kogudustega. Praegu töötab Lääne praostkonnas juba pikemat aega soome kirikuõpetaja ja misjonär Kari Tynkkynen. Vastastikused regulaarsed külaskäigud on üks osa sõpruse praktikast.

Lääne praostkonnal on sõprussuhted Kesk-Saksamaa Kurhessen-Waldecki kiriku Schmalkaldeni kirikuringkonnaga. Schmalkalden on väike, ligi 20 000 elanikuga linnake Tüüringi liidumaal, mis on Haapsalust veidi pikema ajalooga. Linnaõigused sai Schmalkalden 1180. aasta paiku, kuid kirjalik esmamainimine on aastast 874. Schmalkaldeni kirikuringkond kuulus ajalooliselt Hesseni maakiriku alla, kuid lahutati „emakirikust“ seoses Saksa Demokraatliku Vabariigi asutamisega. Pärast Ida- ja Lääne-Saksa ühinemist 20 aastat tagasi liideti Schmalkaldeni dekanaat taas Kurhessen-Waldecki maakirikuga. Lääne praostkonna ja Schmalkaldeni kirikuringkonna vahelised sõprussuhted said alguse 1995. aastal, kuid ametlik sõprusleping sõlmiti EELK ja Kurhessen-Waldecki maakiriku vahel 2001. aastal. Lääne praostkonna ja Schmalkaldeni dekanaati ühendab sarnane lähiminevik, kus kirikutöö oli raskendatud või isegi keelatud.

Lääne praostkonna delegatsioon külastas 24.–31. oktoobril 2011. a taas Schmalkaldeni kirikuringkonda, et kinnistada partnerlussuhteid ja teha plaane tulevikuks. Traditsiooniks on saanud vastastikused külaskäigud, sakslased sõidavad ühel aastal Eestisse ja eestlased teisel aastal Saksamaale. Nädala jooksul oli võimalus näha Tüüringimaa metsasid ja mägesid. Selline loodus on nagu muinasjutt. Schmalkaldeni lähedal asub Eisenach ja Wartburgi loss, kus Martin Luther end varjas ja tõlkis Uue Testamendi saksa keelde. Eisenachis elas ka kuulus helilooja Johann Sebastian Bach, kelle majamuuseumile on tehtud moodne juurdeehitus. Erfurtis on augustiinlaste klooster, kus Luther õppis teoloogiat. Seal pühitseti ta mungaks. Külaskäigu suurhetkeks oli reformatsioonipüha Steinbach-Hallenbergis. Pärast pidulikku

jumalateenistust toimus poodiumivestlus teemal "Eesti kirik pärast 1991. aastat". Enne vestluse algust andis praost Tiit Salumäe üle Lääne maavanema kt proua Mäesalu tänukirja dekaan Michael Bedburile Haapsalu Lastekodu toetamise eest pärast põlengut. Samuti andis Tiit Salumäe endisele dekaanile Ulrich Branerile ja dekaan Michael Bedburile üle EELK Koostöö medali seoses pikaajalise partnerlusega. Meie kiriku elu illustreerisid suurele ekraanile projitseeritud pildid praostkonna kirikutest.

Sõpruskoguduste töö aktiveerimiseks on korraldatud praostkonna kogudustes sõpruskoguduste päevi ja temaatilisi konverentse. Kõige aktiivsem tööloik, kus koostöö toimub, on muusika. Praostkonna koguduste koorid ja ansamblid on regulaarselt külasthanud sõpruskogudusi. Aktiivne tegevus toimub ka diakoonia ja sotsiaaltöö valdkonnas. Mitmed kogudused on saanud humanitaarabi. Mitmeid aastaid on kogudustes olnud vabatahtlikke niihästi otsekontaktide kui misjoniorganisatsioonide vahendusel. Toetatakse ka koguduse liikmete õppimist või lühemaid kursusi välismaal. Sõprussuhted ei sõltu sellest, kas on sõlmitud ametlikud koostöölepingud või ei. Sõprus elab ikka inimestes ja inimeste jaoks.

Erilised sündmused

Aasta suursündmuseks oli Missio Läänemaa 2011 „Laul ja vabadus“. Ettevalmistused algasid 2010. aastal. Praostkonna nõukogu kinnitas oma otsusega 25.02.2011 peatoimkonna koosseisu: Tiit Salumäe, Leevi Reinaru (esimees), maavanem Neeme Suur, Lääne maavalituse kultuurispetsialist Kristi Erkmann, Haapsalu linnavalituse esindaja, Haapsalu Kultuurikeskuse esindajana Kädi Jõgi, Tiina Võsu, Misjonikeskuse poolt Lehari Kaustel, Maarja Vardja, Kirsti Malmi, Jukka Repo, Agape keskuse poolt Herman Jürgens. Leevi Reinaru on esitanud missionädalast üksikasjaliku aruande.

Eesti Vabariigi taastamise 20. aastapäeva tähistati Haapsalus ja Läänemaal 19.–28. augustil suurüritusega Missio 2011 „Laul ja vabadus“. Missio nädala kõik päevad algasid Haapsalu Jaani kirikus hommikupalvusega. Esimeseks ürituseks oli 16. augustil Eva Jänese ja Ritva Vasama näituse avamine Haapsalu Toomkirikus. Omanäoline oli Riigikogu aseesimehe Laine Randjärve juhitud palvushommikusöök Haapsalu kuursaal 19. augustil, kuhu kogunesid toetajad, omavalitsuste juhid ning vaimulikud. Palvushommikusöögil osales 38 külalist. Samal hommikul avati Jaani kirikus Rael Leedjärve fotonäitus misjonitööst Keenias. 19. augusti õhtul toimus noorte jumalateenistus linnuse sisehoovis.

Missio peapäevaks laupäeval 20. augustil nägi ilmaprognoos ette sajast päeva, aga ilmaennustused läksid luhta ja vihma asemel oli Haapsalu kohale kingitud päikesära. Päev algas konverentsiga Jaani kirikus, mille eesmärk oli vaadelda taasiseseisvumise perioodi kiriklikust aspektist. Tegemist oli esindusliku rahvusvahelise konverentsiga, millel osales ligikaudu sadakond inimest. Tunnustust on leidnud nii teemade kui ka esinejate valik ning konverentsil valitsenud avatud õhkkond. Meeldiv oli esinejate ja kuulajaskonna vahetu

suhtlus. Oma tervituses konverentsile tõdes peapiiskop Andres Pöder, et Jumal vabastab meid millekski. Seda tuleb endale ikka ja jälle meelde tuletada. Olla vaba tähendab toimida jumalariigi teostajana maa peal. See on meie, kristlaste, ülesanne. Ettekanded pidasid Priit Rohtmets Tartu Ülikooli Usuteaduskonnast; Euroopa Parlamendi liige Tunne Kelam; kirjanik ja dokumentaalfilmide autor Imbi Paju, Tartu praostkonna abipraost Peeter Paenurm ja Agape Euroopa peatoimkonna liige ja Kristus-päeva rahvusvaheline koordinaator Hanspeter Nüesch. Konverents lõppes vestlusringiga „Mina, kristlane?!“ Vestlusringis osalesid Riigikogu liige Neeme Suur, ajalehe Eesti Kirik peatoimetaja Sirje Semm ja EELK Usuteaduse Instituudi rektoraadi juhataja Kadri Lääs. Vestlust juhtis praost Tiit Salumäe. Arutleti selle üle, mida tähendab kristlaseks olemine mitte kuigi kristlikus ühiskonnas, milliseid väljakutseid see sisaldab ning millest vestlusringis osalejate arvates tänases Eesti ühiskonnas vajaka jääb. Tõdeti, et kirikul ja igal kristlasel on oluline osa ühiskonna arendamisel. Konverentsilt jäi kõlama, et Eesti iseseisvust tuleb pidada imeks. Murranguliste arengute ajal on olnud oluliseks tark tegutsemine ja õiged otsused. Kiriku roll on neis protsessides ning poliitiliselt keerukates ja ebastabiilsetes oludes inimeste hingelise ja vaimuliku stabiilsuse tagamine ja kristlike väärtuste eest kõnelemine. Saavutatud vabaduse kõrval on väga oluline mõelda, kuidas saavutatut õieti kasutada.

Samal ajal toimus piiskopilinnuse lastepargis lastepäev, millel osales 140 last. Ettevalmistav toimikond oli pannud kokku päevaprogrammi, kuhu kuulusid meisterdamised, lugude kuulamised, näomaalingute tegemine, ühislaulmine ja -söömine. Osales lastekoor Juhhei. Nukuteater esitas kadunud poja loo.

Linnuse õuel sai tutvuda politsei, päästeameti ja Kaitseliidu tehnika ja tegevusega ning osta infotelgist vaimulikku kirjandust. Naiskodukaitse toitlustas umbes 1600 külalist ja osalejat. Terve päeva jooksul oli avatud palvekamber linnuse väravatornis, kuhu võis minna, et olla vaikselt palves või vestelda vaimulikuga.

Päeva oluline osa oli vabaõhujumalateenistus piiskopilinnuses, millele eelnes 80 mootorratturi sõit Uuemõisast läbi Haapsalu linna. Mootorratturid tõid linnuseõuele Eesti lipud ja siis algas protsessioon, mille eesotsas oli Lääne maakonna ja EELK lipp, neile järgnesid valdade ja organisatsioonide lipud. Liputseremoonia viis läbi Kaitseliidu Lääne Malev. Pidulikul jumalateenistusel osalesid Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikute juhid või esindajad. Jutluse pidas Tartu praost, assessor Joel Luhamets. Misjonikeskuse lipu õnnistamistalituse viis läbi peapiiskop Andres Pöder. Osalesid külalised Šveitsist, Soomest ja Saksamaalt. Jumalateenistusel oli ühendkooris ca 270 lauljast eri kirikutest üle Eestimaa, osales Matis Metsala bänd ning Haapsalu kammerorkester, solistid Jana Abzalon ja Raimondo Laikre, Misjonikoor. Muusikajuht oli Lehari Kaustel. Osales hinnanguliselt 2000 inimest.

Toomkirikus linastus Jaan Kolbergi uus film „20 aastat augustis“. Hilisõhtul oli noortekontsert, kus esinesid Lääne-Nigula koguduse ansambel Flammo ja Soome bänd Idän Ihmeet.

Kakskümmend aastat tagasi siin alanud missio traditsioonis võis tunda edasiliikumist ja selle töövormi vajalikkust koguduste arengus. Tagasisides on mitmed toonud esile head õhkkonda, mis on oluline kiriku ja kogukonna suhete arendamiseks.

Suureks abiks missionädala korraldamisel oli Nelja Tuule Ristirännaku rahvusvaheline meeskond. Nad andsid mitmete ürituste puhul oma panuse, külastades ning teenides koos Soome misjonäridega nii väikseid kui suuremaid Läänemaa paiku. Jagati kutseid ja ajalehti Haapsalu kesklinnas, Kastani poe ja Rannarootsi keskuse juures. Tänujumalateenistuse ajal jagati pühitsetud vett ja kamajooki. Külastati Harku vanglat, Pikavere palvemaja, Haapsalu venekeelset nelipühi kogudust, Varbla kogudust ja osaleti vabaduse õhtul Nõval. Käidi retkel ka Vormi saarel. Lisaks eestlastele osalesid noored Marimaalt, Tatarstanist, Venemaalt ja Udmurtiast.

Avalikuks tunnustuseks oli, et Läänemaa 2011. aasta sädemete sädemeks valiti Missio korraldaja Leevi Reinaru, kelle juhitud vabatahtlikest koosnev meeskond korraldas kogu maakonda katva ligi sajast üritusest koosneva sarja Missio Läänemaa 2011, mis kulmineerus rahvusliku suurüritusega "Laul ja vabadus" 20. augustil Haapsalu piiskopilinnuses. Vabatahtlikke oli kaasatud korraldusse üle terve Eesti ning osaleti ka rahvusvahelisel tasandil.

Missio finantseerimine toimus EELK Misjonikeskuse kaudu, praostkonna ja annetajate toetusel. Missionädala koostööpartnerid ja toetajad olid Eesti Kultuurkapital, Lääne maavalitsus, Haapsalu linn, Hasartmängu Nõukogu, EELK, Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitseliidu Lääne Malev, Haapsalu Trükikoda, ajaleht Lääne Elu, Agape Eesti, Nelja Tuule Ristirännak, EELK Laste- ja Noortetöö Ühendus, Pereraadio, Päästeteenistus, Tradilo, MC Müristaja, Lahe Maja, Eesti Kirikute Nõukogu, ajaleht Eesti Kirik, SA Haapsalu Piiskopilinnus ja Läänemaa kogudused.

Missionädala raames toimus Haapsalu Toomkirikus 23.–25. augustil Kiriku Laulu- ja Palveraamatu 20. aastapäeva puhul koraalimaraton. Kolmepäevane maraton oli jaotatud kaheteistkümneks kolmetunniseks perioodiks – igale EELK praostkonnale üks periood, mille jooksul tuli laulda ca 40 laulu. Koraalimaratonil oli kolme päeva jooksul üle kuuesaja osaleja. Osalenud praostkonnad olid ettevõtmiseks entusiastlikult valmistunud ning tagasiside osalejate poolt oli positiivne. Koraalimaratonist tegi otseülekande Kuressaare Pildiraadio. Organiseerimistöö tegi Haapsalu koguduse organist Lia Salumäe. Kaheteistkümnest praostkonnast osales kokku seitse.

Maratonist kirjutas Haapsalu koguduse organist Lia Salumäe järgmist: „Lauluraamatu maratonil oli mul võimalus osaleda selle algusest lõpuni. Hommikud algasid palvustega Toomkirikus ja tegevust jätkus hilisõhtuni. Kogu maratoni kandis üle Kuressaare pildiraadio ja nii said osaleda laulmises inimesed üle maailma. Kõik muusikud, kes kohale tulid, olid teinud põhjaliku ettevalmistuse. Põhjaliku ülevaate kirjutas ajalehes Sirp muusik ja teoloog Mart Jaanson. Kokkuvõtlikult võin öelda, et see kõik, mida läbi elasime, oli suur ja kaunis. Meie lauluraamat on väga rikas kenade meloodiate ja luule kogumik. See pakub palju inspiratsiooni muusikutele. Praost Tiit Salumäe, kes oli lauluraamatu komisjoni liige, jutustas oma

mälestustest lauluraamatu kujunemisel. Keskpäeva palvuse pidas peapiiskop Andres Põder. Tundide viisi laulmine ja orelimängimine oli protsess, see oli puhastumine, tänupalve, ülistus ja rõõm. Selles oli energia.“

Kokkuvõtteks

Ajalugu on omalaadne aja lugu. Nii nagu teleri pildi moodustavad punktikesed, mida rohkem pikseleid, seda teravam pilt, nii moodustavad ka ajaloo üksikud hetked – mälopildid ja dokumendid. Lennart Meri kirjutab: „Muinasluulest ja tuulest kirjutades olen vahel, harva küll, mõelnud ka ajaloo peale. Minevik ei ole veel ajalugu ja fakt ei ole tõde. Neil on isegi kaunis vähe ühist. Ajalugu on teadus. Tõsi, teda on raske defineerida. Erinevalt bioloogist uurib ta inimest kui sotsiaalset nähtust ja teeb seda teadusliku meetobi abil, mida nimetame üldsotsioloogiaks või ka ajalooliseks materialismiks. Tulemuseks on lause: see võis nii olla ja tõenäoliselt oligi. Luuleraamatus oleme piirdunud lihtsama küsimusega: kas see võis nii olla? /.../ Niisiis on elav side minevikuga inimese kui sotsiaalse olendi tunnuseid, inimese lahutamatu, ning on juba aastamiljoneid mõjutanud inimliigi arengut. Eks järeldu sellest lihtne tõde: mida kiiremaks läheb areng, seda olulisemaks muutub ajalugu.“ (Meri, L. Presidendi kõned. Kus lõpeb luule, kust algab ajalugu? lk 114–115, Tartu 1996)

Paarkümmend aastat tagasi osalesin konsultatsioonidel – kuidas tulla toime minevikuga. Tegemist oli põhiliselt Ida-Euroopa kirikute esindajate kohtumistega. Karm aeg oli jäämas seljataha, Berliini müür oli langenud, orjastusest vabanenud rahvad kujutasid ette, et ees seisavad ainult päikselised päevad. Mäletame seda kahekümne aasta tagust eufooriat ka siin, armsal Maarjamaal. Paljus ongi ootused realiseerunud, aga ei ole lihtsaid ja odavaid lahendusi. Meenutan seda seetõttu, et eelmisel aastal möödus pöördelistest sündmustest kaksikümmend aastat. Rahvusvahelistel konverentsidel küsitakse aeg-ajalt, mis teil muutunud on. Tihti olen sellele vastanud, et lihtsam on öelda, mis meil muutunud ei ole. Riik, riigipiirid, ühiskondlik kord, majanduslikud sidemed, raha ja palju, palju muud on muutunud. Inimesed elavad kodumaal nagu välismaal. Teisalt aga näeme, et inimene ise võib välistest muudatustest hoolimata jääda kinni vanasse, seda ka nüüd, kui oleme tähistanud kahekümnendat iseseisvumise aastapäeva. Lootsime, et vabadus toob inimesed püsiväärtuste juurde. Uuringud aga ei kinnita seda. Kas oleme teinud midagi valesti? Kas oleme seadnud asjad valesse tähtsuse järjekorda? Küllap vist. Loosung – esmalt rikkus ja siis vaimsed väärtused – ongi üks noore ühiskonna lastehaigusi.

Aastaraamatu valmimisele aitasid kaasa:

Aino Rahula	Jaak Paesüld	Merle Mäesalu
Alar Valdmann	Jaan Krinal	Mihkel Tiido
Andres Huul	Jüri Indus	Tiit Koel
Andres Liiv	Kaasi Almers	Tiit Salumäe
Anne Sula	Kai Krabo	Triin Paakspuu
Anneli Haabu	Kalli Pets	Tõnis Ruber
Anneli Vaarpuu	Kersti Lõhmus	Tõnis Ulm
Anni Kurisman	Krista Kallavus	Urmas Robam
Anu Saue	Kristi Erkmann	Ülle Hepner
Arnold Juhans	Kristi Kivipuur	Ülle Jaansalu
Cynne Pöldäär	Lea Kiis	Ülle Lass
Elari Saar	Liilia Tormis	Ülo Kalm
Elle Puurmann	Liis Moor	Kohalikud omavalitsused
Ene Sarapuu	Margus Kaldma	Läänemaa Muuseum
Eve Mägi	Marika Tamm	Haapsalu Kutsehariduskeskus
Evelin Kullison	Marju Viitmaa	Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž
Hele Leek-Ambur	Mati Kallemets	Tarbijakaitseamet
Helle Rennu	Meelis Albert	Tööinspeksioon
Eriline tänu: Arvo Tarmula	Krista Kumberg	
Kaanefoto: Helari Hellenurm		